

Bendrinės lietuvių kalbos žodynas

17 dalis: M (medalis–minimizuoti)

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTAS
VILNIUS, 2023

Redaktorių kolegija:

dr. Danutė Liutkevičienė (vyriausioji redaktorė), dr. Daiva Murmulaitytė, dr. Vilija Sakalauskienė, dr. Aurelija Griténienė, dr. Anželika Gaidienė, Daiva Daugirdienė, Laimantas Jonušys

Bendrinės lietuvių kalbos žodynas yra nuolat pildomas, pastebėtos korektūros klaidos taisomos.
Šiame leidinyje pateikiama 17-os dalies (medalis–minimizuoti) 2023 m. versija.
Naujausią žodyno versiją rasite internete <https://ekalba.lt/bendrinės-lietuvių-kalbos-zodynai>

ISBN 978-609-411-361-1 (17 dalis)
ISBN 978-609-411-107-5 (bendras)

© Laimutis Bilkis, Violeta Černiutė, Anželika Gaidienė, Aurelija Griténienė, Erika Jasionytė-Mikučionienė,
Ona Kažukauskaitė, Danutė Liutkevičienė, Daiva Murmulaitytė, Gertrūda Naktinienė, Milda Norkaitienė,
Ritutė Petrokienė, Lijana Puziniéné, Vilija Sakalauskienė, Dovilė Svetikienė, Zita Šiménaitė, Klementina Vosylytė,
Jolanta Zabarskaitė

© 2012-2023 Lietuvių kalbos institutas

medalis dkt. (2)

1. plokščias, ppr. apskritas metalo dirbinys su ženklais ir įrašais, teikiamas už nuopelnus, kaip pagerbimo, atminimo ženklas: *Áukso [paauksuotas, sidābro, bronzos] medalis. Kolēkciniai medalių.* Medalis „*Ùž pasižymėjimą*“. Moksleivių apdovanotas medaliu „*Ùž skęstančiųjų gélbėjimą*“.

Spörtininkai iškovoję *[laimėjo]* medalius. Tėvelis vidurių mokylą baigė áukso medaliu.

2. panašios formos smulkiosios skulptūros kūrinys: *Portrètinis [próginis] medalis. Medalių galèrija.*

♦ **antróji medálio pùsé** kita, prastoji reikalo dalis: *Bèt yrà iř antróji medálio pùsé: gímstančių skaičiui mažejant, o gyvénimo trùkmei ilgėjant, visuomené sénsta. Daug mêtų sù onkològiniais ligóniais bendráujančio kùnigo teigimù, medicininis gydymas – tik vienà medálio pùsé, antróji – dväsinis gijimas.* **atvirkščiój medálio pùsé** kita, prastoji reikalo dalis: *Ijungus spörtinių rezimą (automobilis) „Lèxus“ greičiau įsibégėja, bët yrà iř atvirkščiój medálio pùsé: padidéja kùro sánaudos.* **kità medálio pùsé** kita, prastoji reikalo dalis: *Matýkime iř kitą medálio pùsę: bendrāudami sociáliniuose tinkluose sù daūgeliu žmonių, rizikúojame sàvo privatumu.*

medauti, medáuja, medávo vksm. (kame)

1. rinkti nektarą: *Bítés medáuja líepose.*

2. kopinéti medų: *Medáujant jùs gāli sugélti bítés.*

medávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ medauti 2: *Medávimas, o paskui smaližiavimas visiems labai patiko.*

Medeikiai dkt. dgs. (2)

kaimas Biržų rajono savivaldybëje: *Medeikių kopolyčia.*

Medeinà dkt. (2)

senovës lietuvių mitologijoje – miško deivé, medžiotojų globéja: *Medeinà pirmą kaštą paminéta Ipatijsaus mëtraštyje XII ámžiaus pabaigojè.* Medeinà dažnai vaizduojama meškös pavìdalu. Senovës lietuvių gárbinio miškų deivę *Medeïnq.*

medéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → medéti 1: *Výnmedžių ūglių medéjimą pàstebime rugpjúčio ménesi. Speciálios mëdžiagos, èsančios trašosè, létina gyvàtvariorių stiebų bei šaknų medéjimą. Naudójant mikroelementus rùdenį skatinami spygliuočių medéjimo procesai.*

2. → medéti 2: *Senesnių lápų medéjimas. Prasidéjus žolių medéjimui, pàšarui jós nebenaudótinos.*

Medékšiai dkt. dgs. (2)

kaimas Kédainių rajono savivaldybëje: *Medékšiai šaltiniuose minimi nuo XV ámžiaus pradžiòs. Važiàvome į Medekšiùs.*

medelynas dkt. (1)

vieta ar ūkis, kur auginami medžių ir krümų sodinukai, sèjinukai, auginiai: *Sodininkystés [miško, dekoratyviniu augalų] medelynas. Medéliai išauginti medelyne yrà aûgûs, žiêmą ištvermingi.*

medélis dkt. (2)

1. nedidelis medis (1 r.): *Pirmų mêtų medélis. Skurdùs medélis. Žemaûgiai [dekoratyviniai] medéliai. Véjas aplámdé medélių šakàs.*

2. jaunas sodinamas medis: *Reikia paláistytu ką tik pasodintą medéli. Piirkome výšnių iř kitókių medélių.*

medéti, medéja, medéjo vksm.

1. virsti medieną: *Medéja augalų šâknys, stiebai iř šâkos. Vieni vijökliai (aktinidijos, gebénés) medéja, kití liëka žoliniai.*

2. (dél ko) kietéti, stembéti, stabaréti: Šalavījas antrašais mētais išsišakója, stiebas pràdeda medéti. Baltieji dobilai medéja gerokai lēčiaū negù kitos ánkštinés žolēs. Dél sausrōs augalaī greičiaū medéjo.

medetkà dkt. (2)

darželiū gélē, vaistinis augalas geltonais ar oranžiniais graižais (ppr. vaistiné medetka, *Calendula officinalis*): *Medētku añtpilas [arbatà, tèpalas]*. Medicínoje medētkos vèrtinamos dél dezinfekúojamujų iř sutraukiamujų savýbių. Medetkàs augina iř dél jù grôžio.

medgalýs dkt. (3^b)

medžio gabalas, pagalys: *Medgaliū krûvà*. Numèsk tā mēdgalì nuō tako. Sekliamè vandenýjè matýti añt dùgno gùlintys medgaliai. *Mēdgalius sukróvémē į láužq.*

mēdgraužis dkt. (1)

bet kuris medieną naikinantis vabzdys: *Mēdgraužių išvarpýta skrynelé*. Į baldùs įsimeté mēdgraužiai (mēdgraužių). Pušū bránduolio medéna yrà ganà atspari mēdgraužiams, tokíems kaip namínis ūsuotis ař namínis skaptukas. • plg. kinivarpa, skaptukas¹, ūsuotis.

mēdgrežis dkt. (1)

stambus naktinis drugys, lapuočių kenkéjas, kurio viškrai medienoje išgraužia ilgus takus: *Gluosniniis mēdgrežis (Cossus cossus)* keñkia glúosniam, berzáms. Kriáušinis mēdgrežis (*Zeuzera pyrina*) labai pavojîngas jauníems vaismedžiam. Mēdgrežiai gyvëna iř maitinasi sumedéjusių iř kitų augalų vidujè.

mediäcija dkt. (1)

ginčų sureguliacimo procedûra, kai ginčo šalims sutinkant neutralus fizinis arba juridinis asmuo (mediatorius) padeda susitarti taikiai: *Teismìnè [priválomoji, neteismìnè] mediäcija*. Mediäcijos mòdeliai. Mediäcija tákoma siekiant sureguliúoti ginčus, kiliusius tarptautinéje, civilinéje, baûdziamojo procèso téiséje. Tarptautinéje viešojoje téiséje tákant mediäciją trečioji ginčë nedalyváujanti valstybë tarpininkáuja dviejù valstybìų tarptautiniam giñcui. Mediäcija dár vadinama taikinamúoju tarpininkávimu.

mediatekà dkt. (2)

teksto, vaizdo ir garso laikmenų biblioteka: *Mediatèkos archyvai [frašai]*. Naudójimosi mediatekà tvarkà. Filmo fraša ràsite mûsų mediatèkoje. Daugumà lietuviškų televízijos kanâlu tûri mediatekàs, kuriàs gálima ràsti kanalo internètiniam tinklalapyje. Mediatèkose dažniáusiai archyvúojami televízijų seni reportàžai, laidû frašai.

mediátorius, mediátorè dkt. (1)

1. fizinis arba juridinis (valstybë) asmuo, padedantis ginčo šalims taikiai susitarti, sprendžiant ginčą mediacijos bûdu: *Mediátorius gâli bûti bet kuriôs visúomeniškai reikšmingos veiklôs specialistas, tûrintis sâziningo, garbingo asmeñs reputacijs iř giñcijamų sântykių sritiès žinių pâgrindus*. Mediátoriumi gâli bûti trečioji valstybë, dalyváujanti kitû dviejù valstybìų ginçë. Lietuvøje mediäcijos pâslaugas gâli teikti tîk mediátorius, irašytas į Lietuvôs Respùblikos mediátorių sârašq. *Teismo mediátorè teigia, kâd sunkiáusios yrà sântuokos nutraukimo býlos, kuriosè spréndziamas vaikû likimas*. Mediátorius dár vadinamas taikinamuoju tárpininku.

2. muz. plektras, brauktukas: *Mediátorius dažniáusiai naudójamas grójant elektrinè gitarà, kiek rečiaū akùstine gitarà*. Mediátorių reikia laikyti sù dviem pištais - nykščiu iř rôdomuoju. Mediátorių bûna ivairiû formų iř spalvû.

3. biologiškai aktyvi medžiaga, perduodanti nervinj impulsą iš nervinës lastelës į nervinë lastelę arba organą: *Pagrindiniai mediátoriai yrà acetilcholinàs, adrenalínas, noradrenalínas, dopaminàs, serotoninàs*.

medicinà dkt. (2)

mokslo ir praktikos visuma apie žmogaus ir gyvūnų sveikatą, ligas, jų profilaktiką ir gydymą: *Tradicinè [netradicinè, moderniòji, liáudies] medicinà. Medicinòs teòrija iñ praktika. Studijúoti medicinà. Medicinòs [gydymo] sistemà. Suteikti medicinòs pagálba. Greitóji medicinòs pagálba. Medicinòs darbúotojai. Medicinòs pùnktais yrà ñstaiga, kuriái lëista teikti nustatytas sveikatos gràžinimo, profilàktikos bei sveikatos ùgdymo pàslaugas pacieñtams pačiojè ñstaigoje iñ namuosè.*

medicininis, medicininé bdv. (1)

1. medicinoje vartojamas: *Medicininis šviðkštas [preparàtas]. Medicininès svarstýklés. Medicininé franga. Medicininé délé.*
2. susijęs su medicina, gydymu: *Medicininis iñsilàvinimas [švietìmas]. Medicininé pažymà [apžiûrà, ekspertizè]. Káimo gyvèntojų medicininis aptarnàvimas. Medicininis spiritas [tèpalas, krepshs, šviðkštas, termomètras].*

mediciniškai prv.

→ mediciniškas: *Jis bùs tìriamas mediciniškai. Gýdytojo pasìrinktas gydymas turi bùti mediciniškai pàgristas. Mediciniškai nepaáiskinamos mirtiès priézastys.*

mediciniškas, mediciniška bdv. (1)

bùdingas medicinai: *Mediciniškas ligòs apibùdinimas. Mediciniška terminològija.*

medicinos sesuõ psn.

SLAUGYTOJA 2: *Diplomùota medicinos sesuõ. Medicinos seserù kùrsai. Turiù medicinos seseñs liceñcijà.*

mediéna dkt. vns. (1)

1. augalų apytakos audinys, kuriuo vanduo su jame iñtirpusiomis mineralinémis medžiagomis iñ šaknù teka į visas antžemines augalo dalis: *Branduoliné medíena. Medíenos kietùmas [tañkis]. Medíenos yrà žolniù augalù iñ sumedéjusiù augalù lápù iñdu kùlèliuose. Sumedéjusiù augalù šaknysè, stiebuosè iñ šakosè medíena sudàro iñtisiniù slùoksnì tañp brázdo iñ šerdiës. Medíenoje kaùpiasi atsarginès maisto mèdžiagos. Pušù medíena turi ryškiàs rievès.*
2. nupjauti medžiai, iñ jù stiebù, šakų bei šaknù iñpjauti ràstai, lento ir kt.: *Medíenos gamýba [apdirbìmas, pràmoné, džiovìnimas]. Sausà [šlapia, neapdirbtà] medíena. Statýbiné medíena. Pjautiné medíena (tašai, lento). Apvaliòjí medíena (ràstai). Medíenos plòkštë [gaminys, dirbinys, àtliekos]. Iñ jvairiù rùsiù medíenos gaminami bañdai, frànkiai, rañkenos, žaislaï iñ kitì gaminiai. Lapuôciù medíenà dažniáusiai naudója patalpù àpdailai.*
3. sukietéjusi, sumedéjusi augalo dalis: *Pérzydéjè ràpsai, várpinès žolés turi daùg medíenos iñ pàšarui nebetiñka. Kuò daugiaù šienè medíenos, tuò sunkiaù jis vîrškinamas.*

medieninis, medieniné bdv. (1)

1. auginamas dèl medienos, turintis medienà (1 r.): *Oranžeriøje gälima susipažinti sù medieniniù, plùoštiniù augalù rùsiù jvairove. Krùmokšniui áugant, šakeliù medieniné dalis kasmèt pakylà aukštyn.*
2. susijęs su medienà (1 r.): *Medieniniai sakai. Medieninis giñtaras. Medieninés dùrpës.*

medienótyra dkt. (1)

mokslas apie medienà, jos sandarà, savybes, panaudojimà ir kt.: *Medienótyros vadovèlis skìriamas sù medienos mechániniu apdirbimù susijusiù specialybì studeñtams.*

mèdia dkt. (1)

komunikacijos priemonè arba kanalas: *Vaizdo mèdia. Mèdia yrà informaciøs siuntejø iñ gavéjo tárpininkas, tûrintis sàvo informaciøs kodàvimo iñ sklaidòs sistèmø. Mèdijos yrà tarpasmeninës (telefònas) iñ màsinës (ràdijas, spaudà, televiziøa). Mèdiju visumà vadìnama žiniàsklaida.*

mèdijos dkt. dgs. (1)

menas, kuriamas šiuolaikinėmis technologijomis: *Mèdijų mēnas [studiujos, mēnininkas]. Mèdijų mēno tyrinėtojas [atstovas]. Mèdijų mēno festivālis.*

medikameñtas dkt. (2)

medžiaga, vartojama gydyti; sin. vaistas: *Medikameñto vartójimas [galiójimo laikas]. Stipriañ veikiantys [raminamieji, nuskaūsminamieji] medikameñtai. Gýdyti medikamentù bútina laikantis gýdytojo nuródymu. Kai kuriuōs medikamentùs (žvakutès, ámpules, miksturàs) reikia laikyti šaldytuvè.*

medikameñtinis, medikameñtiné bdv. (1)

1. atliekamas su medikamentais: *Medikameñtinis gýdymas. Medikameñtiné anestezija [klizmà, lašiné]. Medikameñtiniai iñ chirúrginiai gýdymo metòdai.*
2. atsiradęs dël neigiamo medikamentų poveikio: *Medikameñtiné alergija [opà]. Medikameñtinis gleivinés pažeidimas.*

mèdikas, mèdiké dkt. (1)

medicinos specialistas: *Mèdiko profesija. Mèdikų rengimas. Studeñtas mèdikas. Kreiptis į mèdikus. Mán reikia tåvo, kaip mèdikés, pagábos. Bùdinti mèdiké slauğé. Mèdikai paprastai bùdi spòrto varžybose. • plg. daktaras, gydytojas.*

Medinà dkt. vns. (2)

miestas Saudo Arabijos vakaruose: *Šventàsis Medinos miestas musulmõnams yrà antrasis pagal svarbą pô Mèkos. Medinoje yrà prânašo Mahomèto kâpas.*

medýnas dkt. (1)

vienalyté pagal esminius biologinius ir ūkinius požymius (kilmę, formą, sudëtį, amžių ir kt.) medžių bendrija: *Grynejì [mišriéji] medýnai. Brandùsis [bréstantis, pùsamžis, rinktinis, menkaveñtis] medýnas. Lietuojè grynejì medýnai daugiáusia yrà pušynai. Mišrùs spygliuôčių-lapuôčių medýnas. Miëstų miškuosè výrauja saváiminës kilmës medýnai. Medýnu ùgdymas iñ sanitârinis kirtimas. Tame pačiamè medýne áuga skirtingù mèdžių kařtos. Lietuojè apië penktâdalij medýnu ploto úzima beržynai.*

medìngas, medìnga bdv. (1)

duodantis medaus (nektaro); sin. nektaringas: *Líepa – dekoratyvùs iñ medìngas áugalas. Bitininkai séja medìngus áugalus netoli avilių. | ivr.: Medìngasis áugalas. Iš žýdinčių medìngų augalų bités reñka nektarq iñ žiedâdulkes. | gausus medaus (apie laiką): Medìngas medùnešis [sezónas]. Medìngi mëtai.*

Medingénai dkt. dgs. (1), **Mëdingénai** (1)

kaimas Rietavo savivaldybës teritorijoje: *Medingénų heřbas. Medingénų gyvénvietë yrà vienà seniáusu Žemaitijoje.*

medingùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ medingas: *Augalų medingùmas. Liuceñnos pasižými medingumù antraîsiai trečiaîsiai vegetacijos mëtais.*

Mëdininkai dkt. dgs. (1)

1. kaimas Vilniaus rajone: *Yrà išlikusios mûrinës Mëdininkų piliës liëkanos. Mëdininkuose yrà pasienio kontrolës punktas sù Baltarùsija.*
2. istor. XIV–XV a. žemaičių istorinë žemë: *Svarbiáusia pilis bùvo Medvégalis, ceñtras – Mëdininkai. Tûkstantis trës šimtaî dviðešimtais mëtais výko Mëdininkų mûšis. XVI ámžiuje Mëdininkus imta vadinti Vañnais.*

medinis, medinė bdv. (2)

padarytas iš medžio: *Medinis namas. Mediniai langų rémai [láiptai]. Sôdas aptvértais gražiai medinè tvorà. Visi sédéjome mediniuose mokýklos suoluosè. Kójos kaip medinés (sustingusios).*

medinukas, medinukė dkt. (2)

tai, kas padaryta iš medžio, pvz., medinis žaislas: *Dróžti [drožinéti] medinukùs. Tôs vaikystés medinukés (slidés) bûvo nuostâbios.* | medinis pastatas: *Medinukų kvartâlas. Palûšés medinuké (bažnyčia). Pramaišiuî bûvo susispîtë į lúšnas panâšüs medinukai iř prabañgûs mûrai. Vilniuje restaurúotame Ùžupio medinukè atidarýtas Medinés miesto architektûros muzejus.*

mêdis dkt. (2)

1. stambus daugiametis augalas, turintis aiškų pagrindinij sumedéjusij stiebą ir šaknis, šakų vainiką: *Tiesùs [saukstas, didžiulis, išlakùs, kum̄pas, gumbuotas] mêdis. Mêdžių veisimas [guôtas, aleja, kaipymo žirkles]. Nupjóvus mêdi, liéka kélmas. Klévo ar bérzo mêdyje išgréžus skylùte, ima lašeti sulà. Senùs sôdo medžiùs išróvè sù šaknimis.*

2. jo nukirstas kamienas: *Mêdžių plûkdymas [vežimas, apdorójimas].*

3. vns. MEDIENA 2: *Mêdžio griñdys, dùrys iř langai. Styginių instrumenþtų mêdžiaga – mêdis. Ážuolo mêdis suñkiai pasidûoda káltui. Mêdžio darbû kabinetè vaikai dirba sù medžiù – gamiña žaislus, dovanélès. Úosio mêdžio báldai. Mésà kietà kaip mêdis.*

♦ **kaip iš mêdžio išdribës** žr. išdrifti. **kaip iš mêdžio iškritës** žr. iškristi. **kaip šlapias mêdis dëga** labai pamažu, létai (kâ daro): *Kâd tû kalbi [dirbi] – kaip šlapias mêdis dëga. nevarýk Diëvo iž mëdi* žr. varyti. **nevýk Diëvo iž mëdi** žr. vytì¹.

Medišionys dkt. dgs. (3)

kaimas Švenčionių rajone: *Gyvëname Medišionysè. Medišionis sùpa grâžus miškai. Medišionių puošmenà – dîdelès sénos líeos, sáugomos valstybës.*

meditácia dkt. (1)

gilaus susikaupimo bûsena, pasinérus i savo mintis, leidžianti medituojančiam visiškai atspalaiduoti, susitelkti i kokj nors objektą arba sąmoningą bûties suvokimą: *Religinés [budistinés] meditácijos. Atlikti [praktikuoti] meditácią nè susitapâtinti sù protù, ô jausti prôto iž kúno vienybę. Meditácijos galià – bežodé ramybës pajauta iž paláima, pérmelkianti visq sámonę.*

meditácinis, meditáciné bdv. (1)

susijës su meditaciją: *Meditácinis susikaupimasis [patyrimas]. Meditáciné maldà [lyrika, mûzika, práktyka]. Meditácinés ižvalgos [technikos]. Sveikuôliai sâvo diënq pradédavo mankštâ, meditáciniu bégimù, sáulës pasvëíkinimu iž mâuymusi. Nuô sédéjimo meditáciné pozà nebepakeñčiamai skaudéjo keliùs iž nûgaraq.*

meditávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ medituoti: *Meditávimo objektai. Meditávimas suteikia prôto nušvitimo galimybę. Ilgalaike meditávimo práktyka leis kitaip pažvelgti į savè.*

meditúoti, meditúoja, meditávo vksm.

atlikti meditaciją: *Meditúoti gâlima vienám iž sù kitaîs. Meditúojant nenukrýpstama į išoriniuûs objektus, tikròvè suvokiamà bê žôdžiû. Meditúojantysis nesijaûčia víenišas, priéšingai – susivókia esq̄s visâtos dalîs.*

mèdiumas¹, mèdiumé dkt. (1)

asmuo, galintis sukelti hipnozë, turintis įtaigos ir telepatijos galiu, aiškiaregys, spiritistų laikomas tarpininku tarp žmonių ir dvasių: *Mèdiumo ištarmés. Mèdiumé patéko į policijos akíratî. Sâko, kitî peř mèdiumus bendráuja sù dvâsių pasáuliu. Biblioje áiškiai smerkiamî dvâsių išsaukîmai, mèdiumai, okultizmai iž aiškiaregystës.*

mèdiumas² dkt. (1)

1. studentų šventė, švenčiama įpusėjus studijas: *Švēsti mèdiumą. Mèdiumus organizúoja įpuséjus stūdijoms, paprastaî trečiamè kùrse. Daūgeliui studeñtų mèdiumas yrà pati įspūdingiausia stûdijų mêtų šveñtë.*

2. spec. terpë, aplinka: *Ūkaî iñ dûlkïu dêbesys yrà tarpžvaigždinių mèdiumai.*

mèdjuosté dkt. (1)

medžio juosta, kuria užkalamas koks tarpas ar prie jos kas prikalama: *Dekoratÿviné mèdjuosté.*

Lentû, tašû, tašeliu, mèdjuosčiu, griñdjuosčiu pjovimas. Virtuvéje spintelès gâlima kabinti nè tiesiog añt sienos, ò añt pritvirtintos mèdjuostés. • plg. grindjuosté, lentjuosté.

mèdkirtis dkt. (1)

vabalas, gadinantis medieną: *Egliniai mèdkirčiai (Tetropium castaneum L.) dažniáusiai púola eglès, rečiau pušis. Trumpaûsių mèdkirčių (Spondylis buprestoides) patèles kiaušiniûs dëda añt pušû šaknû. Mèdkirčiai labai žalingi kenkéjai, jû pažeistî silpnesni mèdziai dažnai žûva.*

medkirtys, medkirtë dkt. (3^b)

medžių kirtėjas: *Lietuvôs [pasáulio] medkirčiû čempionâtas. Mèdkirčio dárbas mèdi nukiřsti arbà nupjáuti iñ nugenereti šakàs. Medkirčiai kirviù pasižymî kiřtinus medžiûs. Už neteisétq mèdžių iškirtimq baûdos paskirtos iñ medkirčiáms, iñ miesto savivaldybei. Sunkù įsivaizdûoti móteri mèdkirtę. Vâlgo kaip medkirtys (daug).*

mèdkopis dkt. (1)

medaus kopimo, émimo iš avilių laikas ir darbai: *Paprastaî mèdkopiu tiñkamas laikas bûna vâsaros pradžiojè, liépos ménési iñ rudenioþ. Pô mèdkopio bítininkai kéldavo medaûs ragâvimo vâishes.*

medkötis dkt. (2)

peilis mediniu kotu: *Kuñ nudéjot medkötì? Dúonq riékia sù medkočiu.*

mèdkurpè dkt. (1) etnogr.

1. apavas su odiniu viršumi, mediniu padu; sin. kurpè, medpadis: *Pô súolu métési purvinà mèdkurpè.* • plg. klumpè.

2. dgs. tokio apavo pora: *XIX ámžiaus pabaigojè – XX ámžiaus pirmojoje pûseje mèdkurpès bûvo daûgeliu valstieciu iñ miestelių gyvénitojų kasdieniñis ápavas. Mèdkurpes valstieciai darýdavosi pâtys arbà piirkdavo iñ klumpdirbiu. Senëlis pâsakojo ējës iñ mokýklą iñ mèdkurpes įsispýrës.*

medlievà dkt. (3^b)

1. melsvai juoda ar rausvai violetiné uoga: *Mèdlievos vâlgomos šviëzios, jôs džiovinamos iñ vartójamos kaip razinu pâkaitalas, iš jû vérdamos uogiënés.*

2. krûmas ar nedidelis medis baltu žiedu kekémis, vedantis tokias uogas (*Amelanchier*): *Kai kuriû veišliu mèdlievos auginamos kaip dekoratÿviniai augalaî. Lietuvojè dekoratÿviniuose želdiniuosè iñ sôduose auginamos alksnialâpès mèdlievos (*Amelanchier alnifolia*), kanâdinës mèdlievos (*Amelanchier canadensis*), pâprastosios mèdlievos (*Amelanchier ovalis*), varpôtosios mèdlievos (*Amelanchier spicata*).*

Mèdomiškiai dkt. dgs. (1)

kaimas Kretingos rajono savivaldybëje: *Mèdomiškiu kapinýnas. Nuõ Mèdomiškiu visái netoli Palangâ.*

mèdpadis dkt. (1)

1. apavas su odiniu viršumi, mediniu padu; sin. medkurpè, kurpè: *Šokéjai viñ pasišokéja iñ káukšteli vienu mèdpadžiu iñ kitq.* • plg. klumpè.

2. dgs. tokio apavo pora: *Gera ī išskaptuotus mēdpadžius būdavę smagū avéti. Mēdpadžių viřsui tiko senū auliniai bātų aulači. Suavéti senėlio mēdpadžiai métosi palépeje.*

mēdsraigtis dkt. (1)

sraigtas su galvute, sukamas į medieną ar kitą minkštą medžiagą: *Isùkti [itvīrtinti, priveržti] mēdsraigtį. Mēdsraigčiai sù pàslépta galvutę. Výriai tvīrtinami mēdsraigčiais.*

mēdsukis dkt. (1)

aparatas medui iš korių sukti: *Rañkinis [medinis, skardinis, elektrinis] mēdsukis. Mēdsukiai būna įvairių konstrūkcijų. Mēdsukyje koriai nérà suařdomi, jiē vēl grąžinami į āvilius. Mažiausi mēdsukiai vienu metu sùka dū korių rémus, o pramoniniai vienu metu gali sùkti daugiau kaip šimtq rému.*

mēdšarkė dkt. (1)

nedidelis pléšrus paukštis stipriu snapu (ppr. paprastojoj medšarkė, *Lanius collurio*): *Mēdšarkės sùka lizdūs kadagiuosè, erškēciuose, karkluosè, šakų krūvosè. Lietuojè rañdamos trys mēdšarkių rúšys. Skelbiama žiemos paükščio ákcija, skirta Lietuojè žiemójančių pléšriųjų mēdšarkių (*Lanius excubitor*) ápskaitai.*

medùnešis dkt. (1)

medaus (nektaro) nešimo laikas: *Pavasariniis [ankstyvàsis, vasariniis, rudeniniis] medùnešis. Didysis medùnešis prasideda birželio pradžiojè. Medùnešiui labai nepalankùs lietùs.*

meduõlis dkt. (2)

saldus tamsiai rudos spalvos kepinys su medumi ir prieskoniais: *Atšálusj meduõli reikia supjáustytì gabaliùkais. Sóstinéje jaù pakvipo kaleðiniai meduõliai. Išiñk iš maišelio meduoliùs.*

♦ **bizùnas iñ meduõlis** žr. bizùnas. **rimbas iñ meduõlis** žr. rimbas.

medúotas, medúota bdv. (1)

išteptas (aplipës) medumi: *Medúotas šaukštëlis. Medúoti iñdai. Medúotos lúpos [rañkos].*

medúoti, medúoja, medávo vksm. (kà)

tepti medumi: *Mažylis medúoja viškq, kàs pō rankà.*

medùs dkt. (4)

saldi lipni gelsva bičių iš nektaro arba lipčiaus daroma medžiaga, vartojama maistui: *Geltónas [tamsùs, kvapnùs, šviẽžias, tiřtas, skýstas] medùs. Mēdu iñti [kopinéti]. Medaùs korýs. Medaùs tòrtas. Líepu [gríkių, rãpsu] medùs. Medaùs mëtai (gausu medaus). Jaù višas medùs susivàlgé. Kai kám skaniáusias pavasariniis pienių medùs. Medùs – maistinas iñ váistas. Dirbtinis medùs kañtais sumaišomas sù natüraliu medumì. Kaip svarbùs maistingas iñ gýdantis produktas medùs simbolizùoja gyvýbinę eneržiją iñ nemirtingumq. Gardù [saldù] kaip devyni mēdùs (flk.).*

♦ **kaip bité [bités] prië medaùs [iñ mēdu]** žr. bité. **kaip devyni mēdùs** 1. labai (skanus, gardus; skanu, gardu): *Gardùs [gardù] kaip devyni mēdùs. 2. labai (saldus; saldu): Saldùs [saldù] kaip devyni mēdùs. **kaip dù medù** 1. labai (gardu): *Gardù kaip dù medù. 2. labai (saldu): Saldù kaip dù medù. **kaip mûsè iñ mēdu** žr. musè. **medaùs ménuo** žr. ménuo.**

medùté dkt. (2)

miškų augalas dvieim lapais ir smulkių baltų žiedų kekémis (*Maianthemum*): *Medùtés žiedai stipriai kvépia medumì, jös úogos kárstelėjusios, aštraūs skönio. Lápais iñ úogomis iñ medutès panàšios pakalnùtés. Lietuojè dažnà dvilápé medùté (*Maianthemum bifolium*).*

medùvè dkt. (2)

atsarginé déžé su korių rémais bičių avilyje: *Meduvès gamina iñ medienos, pùtų polistirèno ar kitų medžiagų. Medùvè dedamà viřs lizdo iñ skiriamà mēdai. Kàd motinélés nepatékty iñ medùvè, nuo lizdo jì*

atskiriamā būtine tvorelē. Gulstīniuose aviliuosē gāli būti vienā ar divi, daugiau kāščiuose – keli os medūvēs.

mēdūzā dkt. (2)

didelis skaidrus drebutinis varpo arba skēčio pavidalo plaukiojantis duobagyvis labai judrīais ir labai dilgīais čiuptuvais: Jūroje šiañdien daug medūzā. Medūzās dažnai išmeta ī krañtā, nes jōs yrā prāstos plaukikés. Susidūrimas sū didele medūzā pavojīngas – ilgañs čiuptūvais jī gāli apraizgīti ar nudīlginti.

mēdvarlē dkt. (1)

varlē, galinti laipioti po medžius, nes pirštū galuose turi lipnius diskelius (*Hyla*): Añt rudōs žievēs mēdvarlē atrōdo ēsanti rudā, añt lāpū – žaliā. Mēdvarlių, nýkstančių varliāgyvių, buveñnių daugiāusia aptikta Dzūkijoje.

mēdvaržtis dkt. (1)

MEDSRAIGTS: Mēdvaržčio sriegiai [galvūtē]. Ivañrūs mēdvaržčiai naudójami priveñžti skařdai ar gipso plökštei priē mēdžio ar metālo.

Medvēgalis dkt. vns. (1)

kalnas Šilalēs rajone: Medvēgalio piliakalnis iñ kūlgrinda. Didingo Medvēgalio viršūneje stovējo tvirtovē, atrēmusi daugybę kryžiuočių añtpuolių.

mēdvežis¹ dkt. (1)

traktorius su specialia technologine īranga ir specialiais riedmenimis, skirtas medienai vežti iñ biržēs į medienos pakrovos punktus: Modernūs mēdvežis lengvai sukinējas miškē tañp mēdžių iñ sūrenka nupjautus medžiūs. Miško bendrōvē īsigijo mēdvežių gabenti apvāliajai medienai.

mēdvežis², mēdvežē bdv. (1)

tinkamas medžiams vežti: Senēlis turējo mēdvežes roges. Mēdvežē mašinā.

mēdvilnē dkt. vns. (1)

1. baltas, minkštas, purus ant vilnamedžių sēklų išaugantis pluoštas ir pūkai, iñ kurių gaunama vata: Mēdvilnēs rinkimo mašinā. Mēdvilnēs apdirbimas. • [plg.](#) vilnamedis.

2. audinys iñ šio pluošto: Mārginta [bālinta] mēdvilnē. Mēdvilnēs pātalynē [drabūžiai]. Mēdvilnē puikių sūgeria drēgmę, leidžia kūnui kvēpūoti. Gaminiai iñ mēdvilnēs yrā higiēniški iñ patvārūs.

medvilnininkystē dkt. (2)

1. medvilnēs auginimas: Medvilnininkystēs kraštañ [šālys, regionai]. Veñstis medvilnininkystē. 2. mokslas, tiriantis medvilnē ir jos auginimą: Uzbēkijoje veñkia keletas medvilnininkystēs institūtū.

medvilnīnis, medvilnīné bdv. (2)

pagamintas iñ medvilnēs pluošto ar audinju: Medvilnīnai siúlai. Medvilnīnis audinys. Apsivilk medvilnīnē suknelē. Renkūosi medvilniniùs apatiniùs, nes jiẽ nedirgina ódos.

mēdžiaga dkt. (1), **medžiagā** (3^b)

1. daiktas ar daiktai, žaliava, iñ kurios kas sudaryta ar daroma: Orgāninė mēdžiaga. Sprogstamojī [degiójī, rišamójī, nuodīngojī] mēdžiaga. Statybīnēs mēdžiagos. Maisto mēdžiagos. Chèminēs [radioaktīviosios] mēdžiagos. Mēdžiagų atsparūmas.

2. kuriam nors reikalui surinkti duomenys: Bylōs [tyrimo, archīvinē, biogrāfinē, filmuota] mēdžiaga. Riñkti mēdžiagą disertācijai. Apdoroti surinktā mēdžiagą. Pamokų [semināru] dalījamoji mēdžiaga (knigelēs, lentelēs, iliustracijos, brēziniai). Kompromituojojamoji mēdžiaga.

3. audinys, audeklas: Natūrali [vilnōnē, šilkinē] mēdžiaga. Austinēs mēdžiagos. Mēdžiagos ritinys [atkarpā, skiauté]. Matuoti [kiñpti, lankstytī] mēdžiagą. Pérmatomos mēdžiagos šalikēlis. Iñ storesniu iñ

storų mėdžiagų siuvamų kostiumai, pältai.

4. fiz., spec. kokybiškai apibrėžtos konkrečios materijos pasireiškimo gamtoje forma: *Mėdžiaga susideda iš elementariųjų dalilių (pavyzdžiui, elektronų, protonų, neutrонų), kurių rimties māsė nelýgi nuliui. Žemės salygomis yrą keturios mėdžiagos būsenos – dūjų, skysčio, kietojo kūno, plazmos.*

medžiaginiškis, medžiaginiška bdv. (2)

pagamintas iš medžiagos (3 r.): *Medžiaginiškis maišelis produktams geriau nei plastikinis. Medžiaginiškis vystyklus vėl įmama vertinti. Válgydami lūpas šluostomės medžiagine ar popierinė servetėlė.*

mėdžiagiškas, mėdžiagiška bdv. (1)

susijęs su materialiu pasauly; **sin.** daiktis: *Šiō dažlininko pasaulis realistiškas ir mėdžiagiškas.*

mėdžiagiška **bev.:** *Visa, käs mėdžiagiška, yrą däloma, nerà ámžina.*

medžiagotyra **dkt.** (1)

mokslas, tiriantis kurios nors gamybos srities medžiagas: *Medžiagotyros specialybė universitetė. Tekstilės [ávalynės, kosmétikos priemonių] medžiagotyra. Medžiagotyros objektas – mechaninės, optinės, chémie, elektroninės mėdžiagos savybės.*

medžiagotyrininkas, medžiagotyrininkė **dkt.** (1)

medžiagotyros specialistas: *Svařbūs medžiagotyrininkų naujų mėdžiagų tyrimai. Kðsminius užsakymus gáuna fizikai, mechanikai, medžiagotyrininkai, informátikai, biotechnologai ir kitų mokslų ir pramonės šakų atstovai.*

mėdžiagų apýkaita

gyvuosiouose organizmuose vykstančių fizinių procesų ir cheminių reakcijų visuma; **sin.** metabolizmas: *Médžiagų apýkaita – vienas gyvösis mėdžiagos pözymių. Sustójas mėdžiagų apýkaitai organizmas žúva. Médžiagų apýkaita susideda iš vienu metu výkstančių priešingų procesų – asimiliacijos ir disimiliacijos. Výkstant mėdžiagų apýkaitai susidarę galutiniai skilimo produktai per šalinimo organų sistemą šalinami į aplinką.*

medžiákrumis **dkt.** (1)

daugiametis sumedéjės augalas su keliais tuo pačiu laiku išaugusiais stiebais, neturintis ryškios viršünės: *Medžiákrumis dël genètinių savybų, augimo salygų ypatumų ar kitų aplinkos veiksnių gali būti panašus arbà į mèdi, arbà į krúmq. Skirtingai negù krúmq, medžiákrumių nauji pakaityniai stiebai neisáuga. Vieni medžiákrumiai léidžia šaknų ātzalas ir jomis dáuginasi (pavyzdžiui, šaltalañkis), kití atžalų neléidžia (pavyzdžiui, kadagys).*

mėdžio añglys

kieta, akyta medžiaga, gaunama pramoninëse ar specialiose krosnyse, be oro kaitinant medieną: *Médžio anglysè yrà daugiau kaip aštúoniasdešimt pròcentų grynös anglies. Médžio añglys, gáunamos dëginant medieną duobès, naudótos jaū senovës Egiptë, Índijoje, Kinijoje. Báltų meistrai mèdžio anglis dëgadavo jaū bronzos ámžiuje.*

mèdžio raižinys

1. iškiliaspaudés grafikos technika – raižinio klišé daroma iš lentos: *Médžio raižinių atspaudai.*
2. tokia technika sukurtas grafikos kùrinys: *Spalvotas [nespalvotas] mèdžio raižinys. Senoviniai mèdžio raižiniai. Mèdžio raižinius dažna kùria knygų iliustracijoms.* • **plg.** linoraižinys, vario raižinys.

medžiójimas **dkt. ppr. vns.** (1)

1. → medžioti 1: *Neteisétas medžiójimas. Medžiójimas bë reikiamo leidimo fùždraustu laikù]. Medžiójimo sezónas [limitai, viëtos].*

2. → medžioti 3: Dárbo jégos medžiójimas. Politikos divideñdų medžiójimas naudójantis populistiniais trumpalaikiais lôzungais.

medžioklė dkt. (2)

1. laukinių gyvūnų tykojimas, persekiojimas, gaudymas arba šaudymas ppr. maistui ar kailiams gauti: *Medžioklė sù lankaís [sù varðovais]. Medžioklés rágas [troféjai]. Medžioklés draustiniis [plótai]. Banginių [túnų] medžioklė. Šeštadienį važiuosime į kiškių [ánčių] medžioklę. Pastarúoju metu medžioklė susidomi vis daugiau dailiósios lytiës atstoviu.*
2. atkaklus, tikslingas ieškojimas, gaudymas: *Rinkéjų bálsų [priéšų, ráganų] medžioklė. Idárbinimo agentūrų medžioklė – patiklių bedařbių pāieškos. Merginos patráuké į medžioklę. Prasidéjo kalédiné dovanų medžioklė.*

medžioklėtyra dkt. (1)

mokslas, tiriantis medžiojamujų gyvūnų saveiką su gyvenamaja aplinka, jų populiacijas, apsauga, valdymą ir naudojimą: *Medžioklétyros laboratorija [sávokos, specialistai]. Medžioklétyra sudáro medžioklés úkio mókslinj págindq. Svarbiáusios medžioklétyros šákos yrà medžiójamujų gyvūnų biològija iř ekològija, medžioklés téisé, istòrija, medžioklés úkio ekonómika iř planávimas, medžioklés tèchnika iř technologija.*

medžioklinis, medžiokliné bdv. (1)

skirtas medžoklei: *Medžioklinis šáutuvas [peñlis]. Medžiokliné kámera. Medžiokliniai šunys [paúkšciai, sakalai]. Medžiokliné šunininkýsté. Medžiotojai į šventès reñkasi vilkédami išeiginè medžiokline ápranga.*

Medžionys dkt. dgs. (3)

kaimas Prienų rajono savivaldybëje: *Medžioníms yrà sùteiktas kraštóvaizdžio istòrinio draustiniio státusas. Medžionių piliákalnis datúojamas I-II tükstantmečių pradžià. Vertéty uzsuktì į Medžionis.*

medžiöti, medžiöja, medžiöjo vksm.

1. (kà) ieškoti laukinių gyvūnų norint pagauti ar nušauti: *Medžiöti vilkùs [sérnus, lapès, ántis]. Medžiójamieji gyvùnai iř paúkšciai.*
2. (kà) gaudyti, ieškoti (grobio): *Músų katé geraí medžiöja pelès. Vilkiükai pràdeda medžiöti vienù mëty.*
3. (kà) atkakliai, tikslingai ieškoti: *Medžiöti klientùs [rinkéjus, pirkéjus, kavalieriùs, káro nusikalštelius].*

medžiotojas, medžiotoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris medžioja laukinius gyvūnus: *Tigrų [banginių] medžiotojai. Medžiotojų bûrëlis [klùbas, draugijà]. Medžiotojo bilietais. Lietuvòs medžiotojų iř žvejų draugijà. Medžiotojų gentis (istor.).*
2. kas gauðo, ieško grobio: *Katé iš prigimtiës yrà medžiotoja.*
3. kas atkakliai, tikslingai ieško: *Káro nusikalštelių medžiotojai. Tuřto [palikimo, kraičio] medžiotojas. Výru medžiotoja (menk.). Autogràfų [sensacijs] medžiotojai.*

mega-

1. tarptautiné žodžio dalis, reiškianti milijoną (106) kartu už sisteminj didesnji matavimo vienetą (pvz.: *megaherçcas* (106 hercų), *megavàtas* (106 vatų)).
2. pirmoji tarptautinių sudurtinių žodžių dalis, rodanti sasaðaj su didumu, didingumu, pvz.: *megalítas, megapolis.*

megabáitas dkt. (1)

kompiuterijoje – nesisteminis atminties ir duomenų kieko matavimo vienetas, lygus 1024 kilobaitams (MB): *Dažnaí megabáitas laíkomas apytiksliai lýgiu milijónui báity. • plg. kilobaitas.*

megabitas dkt. (2)

kompiuterijoje – nesisteminis atminties ir duomenų kiekiečio matavimo vienetas, lygus 1024 kilobitams (Mb): *Megabitas laikomas apytiksliai līgiu milijonui būtų. Megabitai dažniau vartojami duomenų pēriuntimo spařtai matuoti.* • plg. kilobitas.

megafonas dkt. (2)

piltuvo formos garsintuvas, nukreipiantis balso garsą norima kryptimi: *Megafonas keliskart pagāsina orātoriaus kaļbā. Mītingui vadovāvo veikėjas sū megafoonū, īprastu renginių organizatoriuž ženklu. Peř megafoną būvo dūotas nurodymas mīniasi išsisklaidyti.* • plg. ruporas.

megahērcas dkt. (2), **megahērcas** (1)

fizikoje – periodinio reiškinio dažnio vienetas, lygus milijonui hercų (MHz): *Kompiuterio centriniu procesoriaus spařtą parodo dāžnis megahērcais arbà gigahērcais.* • plg. hercas, kilohercas, gigahercas.

megalītas dkt. (2)

ist. priešistorinis antkapinis arba kulto statinys ar jo dalis – didžiulis akmuo, akmens plokštė ar blokas: *Megalītai būvo stāomi kaip kapaļ, galbūt kaip šveñtvietės. Stātant megalītus būdavo apsieñama bēskiēdinio. Kažais megalītam prisikiriam iš ankstyvieji iš smulkesnių dailiau apskaldyty akmeñis blökų statyti pastatai, pāvyzdžiui, Máltos ankstvulosios šventyklos.*

megalopolis dkt. (1)

didelis miestas, daugelio miestų ir gyvenviečių junginys; sin. megalopolis: *Gyvēti megalopolje. Megalopolui būdinga labaži didelis gyvētojų tañkis.*

megāpolis dkt. (1)

didelis miestas, daugelio miestų ir gyvenviečių junginys; sin. megalopolis: *Megāpolių pasaulys rañdasi vis daugiau. Dažniausiai megāpoliai susiklóstoto priẽ transpòrto magistralių, susijungus netoli vienas kito ēsantiems dideliems miestams.*

mégautis, mágaujas, mágavosi vksm. sngr. (kuo)

džiaugtis, naudotis malonumais; sin. smagintis, gérétis: *Àš nè tīk gyvenù, bêt iř mágaujuosi gyvēnimu [ramybę, póilsiu]. Senēlis visq dienq sédi pašalèjè iř mágaujasí sáule. Mágaujamés sàvo dárbo vašiaiš [gerù maistù, vynù, keliōnemis]. Mágaukis iř léisk kitám mágautis. Svečiaž mágavosi prabangià vakarienè aňt júros krañto.*

megavātas dkt. (2)

galios vienetas, lygus milijonui vatų (MW): *Katilinës galigùmas keturi megavātai. Véjo jégañës pajégùmas siekia kēturiaskdešimt penkis megavatùs.* • plg. kilovatas.

mégavimasis dkt. (1)

→ mágautis: *Mégavimasis gyvēnimu [júra, muzika]. Žmogùs gāli pasiriñkti mágavimasi pójūcių malonùmais arbà griežtai jū atsisakýti. Asketizmas pirmiáusia nukreipia priẽ nevažomą mágavimasi gyvēnimu iř jō teikiamais džiaugsmaiš. Káltinu savè peř dideliu mágavimusí šokoladù.*

mégdžiojimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mágdžioti 1: *Gamtōs garsu [paūkščių, žvérių] mágdžiojimai. Vakarietiško gyvēnimo bûdo mágdžiojimas. Tévù elgesio mágdžiojimas. Stiliaus [kalbos, kulturos] mágdžiojimas. Apgailétini klásiku mágdžiojimai.*

2. → mágdžioti 2: *Vaikaž vieni kitiems érzinti prigalvója visokiáusių mágdžiojimų.*

mágdžioti, mágdžioja, mágdžiojo vksm.

1. (ka) daryti taip, kaip kitas daro: *Mágdžioti kito žmogaūs eisenq [veiksmus]. Duktē sténgiasi mágdžioti mótinq.*

2. (k_a) erzinti, pajuokti, tyčiotis kartojant kito žodžius ir pan.: *Jis manė mégdžioja!* | **sng_r.**: *Mégdžiotis negražū.*

mégdžiotojas, mégdžiotoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris ką mégdžioja (1 r.): *Vaikai yrà suáugusiųjų elgesio mégdžiotojai. Mažylè neprilygstama mégdžiotoja, gāli apsimesti bet kuō. Bükime kûréjai, o nè mégdžiotojai.*

2. žmogus, kuris ką mégdžioja (2 r.): *Vaikai – mókytojų [senū žmoniū] mégdžiotojai.*

mégėjas, mégėja dkt. (1)

1. (ko) kas ką nors mègsta (1 r.): *Mùzikos [kino, teàtro, spòrto] mégėjas. Mégėja keliáuti, gyvénti vienà. Mégėjas pasigirti [pamiegóti, paválgyti, išgerti, šlaistytis bè dárbo]. Močiùtés mégėjos paspoksotí j praeiviùs.*

2. (ko) kas linkęs augti, būti tam tikromis sąlygomis: *Käktusai nérà dideli drègmës mégėjai. Upétakiai – tyrū vandenū mégėjai.*

3. žmogus, kuris kuo užsiima ne kaip profesionalas: *Dařzininkas [fotogràfas] mégėjas. Rādijo mégėjas. Mégėjų spòrtas. Mégėjų kinas.*

mégéjiškai prv.

→ mègèjiškas: *Mégéjiškai nufilmuotas filmas. Mégéjiškai parašytas veïkalas. Mégéjiškai domiuosi istòrija.*

mégéjiškas, mégéjiška bdv. (1)

büdingas mègèjams, skirtas mègèjams; **sin.** neprofesionalus: *Mégéjiškas mënas [teàtras, dárbas]. Mégéjiška kino kâmera. Mán tás stráipsnis pasiródé labai mégéjiškas.* • **plg.** diletantiškas.

mégéjiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ mègèjiškas: *Kritikų priekaištai dël spektäklio [filmo, kûrinio] mégéjiškumo. Priklaüsýmas pògrindžio kultûrai siejamas sù mégéjiškumù.*

mègimas dkt. (2)

→ mègiti 1: *Mègimas skanëstù. Mègo, labai mègo degtinèlè, peř tāq mégimq iř dárba prarado. Pómègis pásakoti susijes sù pásakų mègimù.*

mèginimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mèginti 2: *Mèginimas pabégti. Mèginimas išardýti koaliciją nepasisekè. Tolesni mèginimai susitaarti žlugo. Prisímenu pirmúosius sàvo mèginimus užmègzti draugystę sù mergáitémis.*

mèginys dkt. (3^a)

1. kas imama tirti laboratorijoje, siekiant nustatyti ligą: *Priemonës mèginiáms imti. Tuberkulino ódos mèginys naudójamas nustatyti, ar žmogùs yrà ûžkréstas tuberkuliozè.*

2. nedidelis kokios nors medžiagos kiekis, imamas jos ypatybëms tirti; **sin.** bandinys: *Laboratòrinis [vandeñs, píeno, séklos, dirvóžemio] mèginys. Muîtinës pareigûnai imai maisto prëkių mèginius.*

mèginti, mègina, mègino vksm.

1. (k_a) tirti, tikrinti kieno savybes, ypatybes (tikimą, gerumą, patvarumą); **sin.** bandyti: *Mèginti peñlio aštrùmq. Laborántas sténgiasi atsargiai liësti, mèginti plonýtę membrânq. Mèginsiu naûjq laivëlio mòdelj. Riñkdamiesi kvépalus úostome, mèginame.* | **neig. (ko):** *Nemègink mano kantrýbés.*

2. stengtis ką daryti, atliliki kokį veiksmą; **sin.** bandyti: *Mèginù prisimiñti [paáiškinti, susivókti], kàs atsiñiko. Mèginau téisintis, bët niêkas manimì nepatikéjo. Nusikalûtélis mègino priësintis, bët nesékmìngai. Jis mègino manè apgáuti. Žurnalista mègino iš daininiñkés ištráukti informacią apië jòs asmeninj gyvënimq. Mèginsiu dár kařtq stóti į universitètq. Mèginù atkreipti į savè dëmesj.* | **neig.:** *Nemègink kvailai rizikúoti.*

3. (ko) ragauti, skanauti: *Pagaminau sùši – mèginkite. Mègink mano pyrágø.*

mégintuvėlis dkt. (2)

stiklinis vamzdelis uždaru galu laboratoriniams tyrimams daryti: *Mégintuvėlis sù kamščiu [sù ātšaka]. Stikliniai [plastikiniai, vakuuminiai] mégintuvėliai. Apvaisinimas mégintuvėlyje. Kraūjas iš vėnos imamas tiësiai į pàruoštus mégintuvélius.*

mégsti, mègsta, mègo vksm.

1. (ką) jausti pasitenkinimą kuo: *Àš mègstu āly. Zýlés mègsta lāšinius. Ař mègstate grybáuti? Mègsti skòlintis, mèk iř skòlinti. Skambès júsų mègstamà dainà.* | neig. (ko): *Jì nemégo tuščių kalbū. Kâtës nemègsta máudyti, bijo vandeñs. Nemègstu, kaž vélúoja.*
2. (ką) jausti kam palankumą: *Studeñtai profesorių labai mègo. Tař puikùs, žiûròvù mègstamas àktorius.* | neig. (ko): *Tàvo šuô manës nemègsta.*
3. (ką) priimti, pakęsti sąlygas, kuriomis gali augti, tarpti ir pan.: *Balándos mègsta riebiq žëmę. Čià mègsta krienaži áugti.* | neig. (ko): *Tiesioginës sáulës šviesȫs ši gélë nemègsta.*

mègzdinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ megzdinti: *Kójinių [takū, patiesalū] mègzdinimas.* | sngr.: *Suknélès mègzdinimasis.*

mègzdinti, mègzdina, mègzdino vksm. (ką, kam)

rūpintis, užsakyti, kad kas (ppr. mezgėja) megztu (1 r.): *Mègzdinu výrui megztinj.* | sngr. (ką, kame): *Mègzdinuosi trikotäzinj kostiumeli mezgýkloje.*

mègzti, mèzga, mèzgë vksm.

1. jungiant siūlus (kilpomis išlankstant ir tarpusavyje supinant juos) virbalais ar specialia mašina gaminti (drabužių ar pan.): *Àš labai mègstu mègzti. Tokià mažà mergáité iř jaū mèzga!* | (ką, kuo, kam): *Megztu žaisliukų parodà. Piřtines mèzga trumpais virbalais. Mezgù kójines [šálíq]. Mezgiaù súnni liemënë, liko siūlù, dár kepùré mègsiu.* | sngr. (ką): *Suknelès pati mezgësisi?* | NERTI² 1: *Mán labiaù patiñka mègzti kabliukù.* | (ką) raizgyti ką, panašu į mezginj: *Vorai tinklùs mèzga.*
2. (ką) rišti (mazgą): *Mezgì mezgì māzgq iř niëkaip nesùmezgi.* | sngr.: *Peř ilgq siúlq jvéri, tař iř mèzgasi.*
3. darytis vaisiaus užuomazgai: *Bùlvës jaū mèzga. Slývos žydéjo, bët nèmezgë.* | sngr.: *Kopùstù gálvos [aguřkai, obuoliaj] jaū mèzgasi.*
4. sngr. pradéti kalbą, pradéti bendrauti: *Mègzti draugystę. Nelengvai mèzgësi kalbà apië gyvënimą svetuř.*

megztinis¹ dkt. (2)

megztas drabužis, dengiantis liemenį ir rankas: *Mamös mègztas grynoš vilnos megztinis. Spòrtinis megztinis sù gobtuvù. Vilkiù šiltù megztiniù [šiltq megztinj] áukštu kaklù.* • plg. nertinis¹.

megztinis², megztiné bdv. (2)

numegztas, megztasis: *Megztiné kepùré [suknélè, rankiné]. Megztinës užúolaidos. Rùdenj pravartù turéti megztinj pálta. Gavaù dovanù dailiàs megztinës riešinës.* • plg. nertinis².

megztukas dkt. (2)

šnek. MEGZTINIS¹: *Vilnõnis [raštúotas] megztukas. Gražiaži atródai sù tuō megztukù.*

megztuvė dkt. (3^b)

etnogr. įrankis tinklams, nytimis megzti ir taisyti; sin. šaudyklė: *Mègztuves darýtos iš kaulinës arbà medinës lentelës. Bè megztuvės tiñklo nenumègsi. Tinklùs mèzga (sù) pailga medinè mègztuve.*

Meikštai dkt. dgs. (2)

kaimas Ignalinos rajono savivaldybėje: *Meikštų dvàras.*

meilauti, *meilāuja, meilāvo vksm.*

1. (ko) labai norēti, giedauti; sin. meilyti: *Meilāuju ko nōrs skanaūs [kq nōrs gáuti]. Kēpalo meilāudamas, nē riekēs negáusi (flk.).*
2. (ko) labai prašyti; sin. maldauti: *Pagálbos [fšmalbos] meilauti.*
3. (kam, prie ko) stengtis patikti kam; sin. gerintis, meilintis: *Mergýté meilāvo senēlei [priē senēlēs]. | sngr. (kam, prie ko): Priē jō dukteřs [fjō dükteriai] pradéjo vaikinas meilautis. Kō čià meiláujiesi kaip šuvā.*

meilāvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → meilauti 1: *Dovanū meilāvimas.*
2. → meilauti 2: *Išklausýti meilāvimo.*
3. → meilauti 3: *Meilāvimu galī daūg pasiekти. | sngr.: Saldūs [fkyrūs] meilāvimasis.*

méilé dkt. (1)

1. stiprus, malonus, palyginti pastovus prisirišimo, palankumo, atsidavimo jausmas kitam (ar sau): *Méilé téváms [vaikui, draūgui]. Bróliška [platoniška, ařtimo] méilé. Mótinos méilé vaikám̄s yrà begalíné. Méilé sáu – tař pirmiáusia démesýs sávo vidliniams pórrekiam̄s. Gyvúnas iš príeglaudos bùs dár švelnèsnis, meilèsnis iř amžinai dékìngas ùž méilé iř jaukiùs namùs.*
 2. stiprus romantiskas jausmas kitam asmeniui, pagr̄stas atsidavimu ir lytinui potraukiu: *Jaūsti méilé. Méilés ilgesýs [kañčios, poèziją]. Méilé iš pírmo žvìlgsm̄io. Mumysè yrà tíek daūg méilés, kàd nei àš, nei j̄is vienas kito méile né kiek neabejójame. Kadà vienà porōs pùsé blâškosi tařp dviejù pasirinkim̄ – štař jums iř garsúsis méilés trikampis. J̄is nenóri nei kalbéti, nei galvóti apiē jókias méiles ař neméiles. Méilés emigrántas [méilés tremtinýs] yrà děl mylimo žmogaūs į kítq šál̄ emigrávęs asmuō.*
 3. bendl. šnek. mylimasis, mylimoji: *Prisiminim̄ai apiē bùvusias méiles. J̄is – māno pirmóji méilé. Māno méile, kaip àš tavēs pasiūlgau.*
 4. intymus ryšys, lytiniai santykiai: *Méilés naktis [žaidimai, romānas]. Ąktorius garséjo nesibaigiančiais méilés nútokykais. J̄is vienišas, bët méilés ryšių turéjo daūg.*
 5. labai stiprus, besąlygiškas atsidavimas, nuoširdi pagarba (tévynei, Dievui ir pan.): *Méilé tévyn̄ei [Dievui]. Tautōs [stevyn̄ės, gimtinės] méilé.*
 6. stiprus patraukimas, linkimas, doméjimasis kuo: *Dirbtì sù méile. Méilé mēnui [teātrui, balètui]. Patarlémis, príežodžiai bùovo skiépijama méilé dárbi, diškinama jō prasm̄e, smerkiamà tinginýsté. Méilé fotogr̄afijai atéjo iš vaikystés.*
- ♦ **děl Diévo méilés** sakoma labai prašant ar reikalaujant: *Děl Diévo méilés, niékur neíkit, kôl išaúš rýtas! Děl Diévo méilés, atstók tù nuō manęs!* **méilé yrà aklà** sakoma, kai mylintysis nemato mylimojo trükumų arba jü nesureikšmina, todél negali objektyviai jo vertinti: *Jiē tikrai labai keistà porà, bët jùk méilé yrà aklà.*

meilénis dkt. (2)

kambarinė svogūninė gélē labai panaši į amarilę, tik žydinti lapams visiškai išaugus (*Hippeastrum*): *Juostúotasis meilénis (*Hippeastrum vittatum*). Meilénii jvairóvé tiesiog begalíné, jiē lengvai krýžminami tarpušavyje. Meiléniai žýdi žiēmq iř pavásari, o amarilés – vásarq iř rùdenj. Sodinant meilénij svarbù, kàd tréčdalis svogūno bùtinai liktų žemës pavišriuje. Gerař prižiūrimu žýdinčiu meileniù grožésitès apiē ménesi. • plg. amarilé.*

meiliáiai prv.

maloniai, švelniai: *Meiliáiai j̄sikibti į parañkę [apkabinti, šypsótis]. J̄is prisédo priē mergáités iř ēmē meiliáiai kálbinti.*

meiliašiřdis, meiliašiřdē bdv. (2)

meilus, malonus, geraširdis: *Meiliašiřdē senùtē. Meiliašiřdžiam žmõgui daugiaū atléidžiame.*

meilýbė dkt. vns. (1)

didelis meilumas (1 r.), švelnumas, lipšumas: *Meilýbė jō neapsākoma! Kàs peř meilýbē vaiko [katineľio]. Meilýbe plústa širdis.*

meiličimas dkt. ppr. vns. (1)

→ meilyti: *Žmonių meiličimai, troškimai iš esmės visadà tiē pātys.*

meilikáuti, meilikáuja, meilikāvo vksm. (kam)

stengtis įtiki ar patikti gražbyliaujant, pataikaujant; sin. meilintis: *Āš visdī nesisténgiu tāu meilikáuti. Būk gerutē, nepyk, – meilikāvo jis. Meilikáudami šypsomēs iř kalbame gražiūs žodžiūs.*

meilikáutojas, meilikáutoja dkt. (1)

žmogus, kuris meilikauja: *Klaſtingas meilikáutojas. Meilikáutojo šýpsena. Anà meilikáutoja kalbējo labai jaū panašiai.*

meilikāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ meilikauti: *Pérdētas [saldùs, atgrasùs, jkyrùs] meilikāvimas. Reikia išmókti skírti tīkrą draugiškumą nuo meilikāvimo. Panēlē meilikāvimų išpaikinta. Pókalbis výko bē jokiū meilikāvimų. Kàs mégsta meilikāvimus? Atsibósta klausytis meilikāvimų.*

meilingai prv.

→ meilingas 2: *Meilingai kalbētis [svéikintis, tapšnóti peř pētij]. Mótinos rañkos meilingai glamonejā vaikēli.*

meilingas, meilinga bdv. (1)

1. labai meilus, malonus: *Meilingam, negriežtám tévui labiaū nórissi paklūsti. Motùtē meilinga visiéms [sù visais].*

2. išreikšiantis meilumą, švelnumą: *Meilingas elgesys. Vaikas labai meilingų akių. Kalbino jis manē meilingais žodēliais.*

meilingūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → meilingas 1: *Meilingumù, gailestingumù laimime simpātijas.*

2. → meilingas 2: *Kalbōs [bendrāvimo] meilingūmas iř draugišumas.*

méilinimasis dkt. sngr. ppr. vns. (1), **meiličimas** (1)

→ meilintis: *[kyrùs [atgrasùs] méilinimasis. Priūn̄ti [atreñti, atstūmti, pakēsti] méilinimq̄si. Atisp̄tiri méilinimuisi.*

méilintis, méilinasi, méilinosi vksm., **meiličimas**, **meiličiasi, meiličinosi** sngr.

(kam, prie ko) stengtis meiliai elgtis, įsiteikti; sin. gerintis, pataikauti: *Vaikas méilinasi māmai [priē mamōs]. Kuō daugiau jis mán méilinasi, tuō labiaū àš juō nètikiu. Áuklétiniai méilinasi mókytojai norédami pasirödyti geresni. Katē glauštosi méilindamasi priē šeiminiñkēs.*

meilyti, meiličia, meiličio vksm.

labai noréti, geisti; sin. trokšti, geidauti: *Meilytume išgīsti, kātù manaï. Bemeiličiau pōrą dienų pailséti. Meilyk nemeiličęs, vis tiek niēko negáusi.*

meilùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → meilus 1: *Meilumù výrą priviliojo. Nà, iř meilùmas šuñs – tīkras vaiko draūgas.*

2. → meilus 2: *Ő jaū meilùmas tūžodēlių!*

meilùs, meili bdv. (4)

1. rodantis meilę, mokantis meilintis, lipšnus, mielas: *Meili katyté. Labai meili pasidaraï, kai nóni,*

kad nupiūkčiau kókią dóvaną. Dekoratyviniai triušiukai – labai meilūs gyvūnėliai.

2. išreiškiantis švelnumą, meilingumą: Mamytė meiliaiš žodželias kálbino dukrēlę.

meilùt dll.

vartojama tos pačios šaknies būdvardžio reikšmei sustiprinti: *Meilùt meilutėlė mažytė. Kai nór, jis būna meilùt meiliáusias.*

meilutėlis, meilutėlė bdv. (2)

labai meilus, mielas: *Meilutėlis katinėlis. Rytais sutinkù meilutėlės dvynukės, eñančias į mokýklą.*

meilùžis, meilùžé dkt. (2)

žmogus, be santuokos palaikantis su kuo lytinis santykius: *Pavydūs meilùžis. Susipánčioti sù meilužè. Jí susitikinéja sù meilužiu, bét kartu negyvëna. Keičia meilužiùs vieną põ kito.*

Meñas dkt. vns. (2)

valstija Jungtinių Amerikos Valstijų šiaurės rytuose: *Meinè, žvejų iñ medžiotojų valstijoje, visi turí ginklus.*

Méironys dkt. dgs. (1)

kaimas Ignalinos rajono savivaldybėje: *Savaitgalij gražiai pasibuvome Méironyse. Méironis súpa Palúšes iñ Liñkmenų miškai.*

Meiröniškiai dkt. dgs. (1)

kaimas Kėdainių rajono savivaldybėje: *Pietiniame Meiröniškių káimo pakraštyje stūkso dù stañbūs rieduliai – Meiröniškių ákmenys, geologinis gamtos pāveldo objektas.*

méistras dkt. (3), **méistré** (1)

1. padalinio, gamybos baro, darbo pamainos ir pan. vadovas: *Gamýbos [cècho, pamainòs, kontrolës, mókymo] méistras.*

2. patyręs, įgudęs amatininkas, kvalifikuotas specialistas: *Méistras į namùs. Mùzikos instrumeñtu taísymo méistras. Savamòkslis méistras. Méistro páslaugos. Ídaviau méistrui laikrodij pataisýti. Dárbas méistrą girià (flk.). Senieji meistrai eídavo peř káimus taisýdam i ař darýdam, kô paprašýdavo. Dár yrà meistrą, kurié reñcia namùs pasitelkdami senýjų dailidžių pátirtj.*

3. amatininkas ar profesionalas, pasiekęs didelio meistriškumo: *Žódžio [vokálinio mëno, šökio] méistras. Meistrų méistras (didelis meistras). Liáudies meistrų lipdyba [drožiniai]. Tapýtoja yrà spalvų méistré. Matýti, kàd taï méistro dárbas. Virtùvés meistrai stëbina ištradingumù.*

4. **vyr.** vardas, suteikiamas sportininkui, įvykdžiusiam tam tikras kurios nors sporto šakos normas: *Spòrto méistro normatývai. Spòrtininkui gáuti spòrto méistro ženklélį yrà itin reikšminga. Plaukikams méistras suteikiamas už užimtas vietas varžýbose.*

5. sportininkas, turintis meistro vardą: *Meistrų dvìkova [simtynés, žaidynés].* ♦ **visù galù méistras** žmogus, kuris daug kà moka, sugeba padaryti: *Màno výras – visù galù méistras. Inžinierių, räšantis poèziją, dizáineris, senù automobilių restauratorius – štai jùms visù galù méistras.*

meistráuti, **meistráuja**, **meistrávo** vksm.

1. dirbtį meistru: *Vyriškis ējo peř žmónes meistráudamas. Tévas põ trupùtj meistráuja.*

2. **šnek.** (**kà**) dirbtį, gaminti: *Brólis meistráuja rogutès. Kà tu čià meistráuju?*

meistrávimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → meistrauti 1: *Ilgì meistrávimo mëtai. Jis užsidìrba meistrávimu.*

2. → meistrauti 2: *Meistrávimo frankiai. Inkilù [rémeliu] meistrávimas.*

meistrýstè dkt. vns. (2)

1. meistro (ppr. dailidës) amatas: *Drožéjas meistrýstés pàslaptis sténgiasi pérduoti jáunajai kañtai.*

Berniūkų nuo mažeūs tráukia meistrystė: dienų dienom gal krapštinéitis sù medžiu.

2. MEISTRIŠKUMAS: Amatiniuko meistrystė. Žiūrōvai žävizi artisto [dailininko, oratoriaus, spòrtininko] meistrystė.

méistriškai prv.

→ meistriškas: Méistriškai átliktas kürinys [išáustas gobelénas]. Brólis méistriškai lavirúoja átbulq automobili. Áktoré méistriškai kečia sàvo išvaizdą.

méistriškas, méistriška bvd. (1)

geros kokybés, puikus, pavyzdinis, tobulas: Méistriškas dárbas [grojimas, pasiróymas]. Méistriška kompozicija.

meistriškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ meistriškas: Pedagòginis trènerio meistriškumas. Spòrtininko [gýdytojo] meistriškumas.

Meistriškumo kùrsai [pámokos, seminárai, pavyzdžiai]. Mókytis [siékti, sémtis] meistriškumo. Žmónës, pasižýmintys dideliu asmeniniù meistriškumù, gyvëna nuolatós mókydamiesi.

meišimas dkt. (2)

→ meišti: Tóks bičių meišimas – turbút leīs spièčių.

meišti, meišia, meišé vksm. (apie ką, po ką, prieš ką, kame, kuo)

šen ir ten lakstyti, sukiotis, maišytis, painiotis: Bítés prię̄s spietimq labaī meišia apiē̄ ávilj. Meišia kúojos úpéje. Šiañdien uodaī labaī meišia. Viéškeliu į teñ iř atgal̄ meišé žmónës – pësti, važiúoti arkliaīs, dvíračiaīs. Bùlius meišia iř meišia pō̄ bañdaq.

meitëlis dkt. (1)

kastruotas kiaulių patinas; sin. penimis: Dvimëtis [riebùs, jmiñtęs] meitëlis. Meitëliai auginami mësai iř lašiniáms. Pëni čià mÙs kaip meitëlius (gerai maitina).

Mekà dkt. vns. (2)

1. musulmonų šventasis miestas Saudo Arabijos vakaruose: Mekà yrà vienas svarbiáusiù musulmónų piligrimystés centrū. Pagal̄ musulmónų tradiciją, musulmónas dienös metù priválo meistis atsisùkës véedu į Mekos pùse, nesvarbù, kuriojè pasáulio viétoje jis bebúty.

2. (rašoma mažaja raide) kokios nors veiklos centras, traukiantis tam tikrus žmones: Turistų mekà. Žmónës bëgo iš miesto, taip ilgaī bùvusio emigrántų mekà. Úžupis ilgq laikq bùvo pavařgéliu iř gènijų mekà. Kernavë yrà archeologų mekà. Isimyléjelių mëkoje Parýžiuje planavaū pasipiřsti sàvo merginai.

mekà dkt. (2)

kokios nors veiklos centras, traukiantis tam tikrus žmones: Turistų mekà. Žmónës bëgo iš miesto, taip ilgaī bùvusio emigrántų mekà. Úžupis ilgq laikq bùvo pavařgéliu iř gènijų mekà. Kernavë yrà archeologų mekà. Isimyléjelių mëkoje Parýžiuje planavaū pasipiřsti sàvo merginai.

mekënímas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mekenti 1: Ožkū [aviū] mekënímas. Drégnosè pamíškésè pasigiřsta perkúno ožélio mekënímas.

2. → mekenti 2: Kalbëtojo mekënímas vëda iš kantrýbës. Oratorius turi véngti mikčiójimo, mekënímo, šveplávimo.

mekénti, mekëna, mekëno vksm.

1. negarsiai bliauti (apie ožkas, avis ir pan.): Nepašértos ávys, ožiùkai graûdziai mekëna. Kàs teñ taip mekëna me-e-e?

2. užsikertant, nerisliai kalbëti; sin. mikčioti, miknoti: Jis mekéndamas kalba. Ikañšes poëtas mekëno apiē̄ vienātvę iř výnq.

Mèklenburgas dkt. (1)

ist. istoriné sritis Vokietijoje: *Mèklenburgo pilis. Prànešama, jòg keliù mètrų aukščio pùsnys sutrikdë eismą Mèklenburge.*

Mèklenburgas-Pomeranija

sritis (žemė) Vokietijos šiaurėje: *Noréltysi pamatýti išpùoseletą Mèklenburgo-Pomeranijos kràštą. Mèklenburgas-Pomeranija – rečiausiai gyvènama Vokietijos žemė.*

mèkné dkt. (2)

pailga gélavandenė žuvis mèlynai ar žaliai pilka nugara (*Leuciscus idus*): *Mèknès mégsta švàrų iñ šaltësni vándezi. Gáudyti meknès ganà sunkù – jòs yrà greito, bañios iñ atsañgios žuvys.*

meknójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → meknoti 1: *Tvárte girdéti ožiuko meknójimas.*
2. řnek. → meknoti 2: *Kalbètojas prastañ nûteiké sàvo meknójimu.*

meknóti, meknója, meknójo vksm.

1. meknenti, bliauti (apie ožkas, avis): *Āvys nàktjì týliai meknója.*
2. řnek. mikčioti, mikseti: *Jìs kalbédamas meknója.*

Mekòngas dkt. vns. (1)

didžiausia Indokinijos pusiasalio upė, įtekanti į Pietų Kinijos júrą: *Mekòngo pakránčių džiunglëse vis dár aptiñkama naujù augalù iñ gyvùnų rúšiu. Jéi kada nòrs plaûksite Mekòngu, jaûsitès tařsi ekspedícioje pô tropinius miškùs.*

mexséjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mekséti 1: *Aviù mexséjimas.*
2. → mekséti 2: *Vaiko šniùrkščiojimas iñ mexséjimas.*

mexséti, mèksi, mexséjo vksm.

1. kartkartémis bliauti; sin. meknenti: *Mèksi uždarýtos āvys.*
2. řnek. MIKSÉTI: *Atsigérk vandeñs, kàd nemeksétum. Kàj jìs teñ mèksi – niéko nesuprantù!*

Mèksika dkt. vns. (1), ofic. **Mèksikos Jungtinés Valstijos**

valstybè Šiaurės Amerikos pietuose: *Mèksika yrà didžiausia pagal gyvèntojų skaicių ispàniškai kalbanti valstybè. Mèksikos flòros rúšiu jvairové yrà vienà didžiausių pasaulje. Mèksikos piramidès pastatè čia klestéjusios indénų civilizacijos.*

Mèksikas dkt. vns. (1)

Meksikos sostinė: *Mèksiko miëstas, gražiai išsidéstęs tarpùkalnëse, bùvo jkùrtas senòsios actékų sóstinés viètoje. Mèksike rañdama viš tûkstančio keturių šimtų architekturos iñ istòrijos pamìnklu.*

mexsikiéchiai dkt. dgs. (2)

nacija, gyvenanti Meksikoje, kalbanti ispanų kalba: *Meksikiéchiai susiformävo ispànamis nuò XVI ámžiaus pradéjus asimiliúoti viëtinis indénus, taip pat – vérgus afrikiečiùs. XIX ámžiuje pradéjo telktis mexsikiécių nacijs.*

mexsikiéties, mexsikiéte dkt. (2)

mexsikiécių nacijs žmogus: *Olimpiàdoje mûsų bòksininkui tèko rùngtis sù mexsikiéciù. Fotografavañ mexsikiéciùs iñ meksikietès sù pòncais iñ sombrèrais.*

mexsikiétiškai prv.

- meksikietiškas 1: *Meksikiétiškai troškinta žuvis. Meksikiécių seriàluose kùriamos tipiškos mexsikiétiškai melodràminès istòrijos.*

meksiķiētiškas, meksiķiētiška bdv. (1)

1. būdingas ar priklausantis meksikiečiams, jų kultūrai ar Meksikai: *Meksiķiētiška virtuvė.*

Meksiķiētiškos melodijs.

2. Meksikoje randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Meksiķiētiška nafta [druskā]. Meksiķiētiški seriāli [sombraij]. Meksiķiētiškos kavōs pupēlēs.*

3. susijęs su meksikiečiais pagal kilmę, su Meksika (apie kilmę): *Meksiķiētiško kraūjo tūrinti āktorē.*

meksiķinis, meksiķinė bdv. (2)

augantis, gyvenantis Meksikoje ar kilme su Meksika susijęs: *Meksiķinis kīras (zool.). Meksiķinė pelėda (zool.). Meksiķinis alksnis (bot.). Meksiķinė gūdobelė (bot.).*

Mēksikos īlanka

Atlanto dalis tarp Jungtinių Amerikos Valstijų, Meksikos ir Kubos: *Mēksikos īlankoje dāžnos trōpinės aūdros. Mēksikos īlankos šelfe iš pakrāntėje yrā nāstos iš gamtinių dūjų.*

mēkšras dkt. (4)

KUOJA: *Jei ésate pràdedantis žvejys, gáudykite mēkšrus. Tikejausi èšerio, tačiau tèko pasiténkinti mēkšrù. Krepšyjè pô lýgai mēkšrû iš ešeriù.*

melagienė dkt. (1)

šnek. melaginga, klaidinanti, suklastota naujiena: *Melagienų skleidéjai. Skaitytojų atsparumas melagienai. Melagienoms dažnai parenkami emociškai paveikus pavadinimai, ýpač mégstamì šauktukai. Melagienas žmónës dažnai pánioja sù dezinformacija, iš nòrs panašumų yrà, šiè terminai skirti. Melagienos, kaip iš dezinformacija, yrà kladìnga informacija, tačiau jòs gali bùti skleidžiamos tiek tikslìngai, tiek peñ klaïdà ar dël nezinójimo.*

melaginingai prv.

→ melagingas: *Melaginingai liüdyti [prisiekti, káltinti]. Nepilnamëtis prisipažino melaginingai pranëšës apie nusikaltimą. Melaginingai grasinta susprogdinti keliolika pastatû.*

melaginingas, melagininga bdv. (1)

neatinkantis tiesos, neteisingas: *Melagininga žinià [informacija, propaganda]. Melagininga príesaika. Melaginingi rinkimų pažadaî [liüdijimai, pranešimai]. Jî mégsta švaistytis melaginingais žödžiai.*

melagingumas dkt. ppr. vns. (2)

→ melagingas: *Ekspertrizës ákto [fùvados, teiginio, skuñdo] melagingumas. Dár vis teñka įtikinéti žmónes prietarų melagingumù.*

meláginiimas dkt. ppr. vns. (1)

šnek. → melaginti: *Nemalonùs [nepamatuotas] meláginiimas.*

meláginti, melágina, melágino vksm. (ka)

šnek. vadinti melagi: *Kõ tu manè melágini, kã àš pamelavaû?*

melágis¹, melágé dkt. (2)

kas meluoja, linkęs į melagystę žmogus: *Dìdelis [baisùs, bjaurùs] melágis. Vadinti [apšaükli, laikyti, pripažinti] melagiù [melagè]. Piršlys melágis, melágii melágis (didelis melagis). Negražù bùti tókiai melägei.*

melágis² dkt. (2)

toks kortų žaidimas: *Sulöšiam melágis! Nesudétingq melágio žaidimq žaïdžia iš vaikai.*

melagystė dkt. (2)

melas, apgavystė, neteisybė: *Pastebeti [iródyti, nuslëpti] melagystę. Piktintis diðele [ižulià, smùlkia,*

menkà] melagystè. Peř vestuvès piršlýs káltinamas melagystémis [už melagystès] iř nùteisiamas (tariamaí) pakárti.

melāgių dienà

balandžio pirmoji, kai tradiciškai stengiamasi ką apgauti ar iškrésti kam nors pokštą: *Melāgių dienōs pónktai [juokai, išdáigos]. Melāgių dieną prídera apgaudinéti, melúoti, pónktauti iř iš tō pasijuókti. Melāgių dieną peř televíziją ródé melāgių varžytuvès.*

melanchòlia dkt. (1)

1. bendra liūdna savijauta, entuziazmo, nuotaikos, energijos stoka, apatija: *Jí slégia [ápémé] melanchòlia. Kenčiu nuō melanchòlijos príepuoliu.*
2. psn. depresija¹ 1: *Ligūstos melanchòlijos búsena. Iki XX ámžiaus trēčiojo dešimtmečio melanchòlijos térmunu bùvo vadīnama ligūsta búsena, kuriái bùdinga nepagrjistas liūdesys, taip pat sumažėjės aktyvumas, sulétejé judesiai iř mǎstymas, įvairūs somatiniai negalavimai. Ligónis bùvo paskeñdés giliojè, beviltiškoje melanchòlioje.*

melanchòlikas, melanchòliké dkt. (1)

1. žmogus, apimtas melancholijos ar linkęs į ją: *Melanchòliko netráukia triukšmingi pasilinksmimai. Jaunystéje buvaū tāpusi melanchòlike.*
2. vienas iš keturių pagrindinių temperamento tipų – jautrus, létas, nepasižymintis impulsivumu, linkęs į liūdesį, pesimistiškai nusiteikęs žmogus: *Melanchòliko tipas [temperameñtas]. Melanchòlikui neretai trúksta ištvermės, pasitikéjimo savimi, susidûrës sù sunkūmais greitai palúžta. Melanchòlikams bùdingas susimästymas, susijęs sù liūdesiu, neveiklumù. • plg. cholérikas, flegmatikas, sangvinikas.*

melanchòliškai prv.

→ *melancholiškas* 2: *Melanchòliškai pažvelgti. Melanchòliškai nusiteikęs [susimästęs] žmogùs. Melanchòliškai svajinga dainà.*

melanchòliškas, melanchòliška bdv. (1)

1. bùdingas melancholikui (2 r.): *Melanchòliškas temperameñtas [charákteris].*
2. išreiškiantis melancholią (1 r.): *Melanchòliškas žvilgsnis. Melanchòliška šypsena [núotaika, véido išraiškai]. Melanchòliškos melòdijos [feilés].*

Melanèzija dkt. vns. (1)

salę grupę Okeanijoje, Ramiojo vandenyno vakaruose: *Pirmieji Melanèzijos gyvéntojai bùvo Austrálijos aborigénams giminìngi papuàsai. Melanèzijoje yrà šiós nepriklaūsomas valstybës: Fidžis, Indonèzija (Pápua provinčia), Pápua Naujóji Gvinéja, Saliāmono sálos, Vanuátu.*

melanìnas dkt. (2)

natüralus pigmentas, randamas plaukuose, odoje, akies tinklainéje ir kt.: *Nuō melanìno kiékio iř pasiskirstymo ląstélëse priklauso ódos, plaukų, akių rainélës pigmentacijsa. Melanìnas sáugo ódos ląstelës nuō ultraviolétinës spinduliuótës, neléidžia jái prasiskuvežtii į gilesnius ódos slúoksnius.*

melanomà dkt. (2)

piktybinis navikas, kuris susidaro iš melaniną gaminančių ląstelių: *Melanòmos atsiradimo príežastys nérà iki gálo áškios. Dažniau melanomà sùserga žmónës, kurių óda šviesi, lengvai įdeganti, šviësùs arbà rusvì plaukai, šviësios ákys. Pirmieji melanòmos pónymiai: pakinàta ēsamo ápgamo dýdis, fòrma iř spalvà arbà švariojè ódoje atsirañda tamsl, netaisyklingos fòrmos démèle.*

melánžas dkt. (1)

īvairiaspalviai verpalai: *Melánžo siúlai. Melánžo margùmas. Melánžq dažniáusiai naudója vilnònëms mèdžiagoms áusti. | audiniai arba trikotažas iš tokių verpalų: Melánžo pálta [suknélë]. Kokýbiškas melánžas tiks visómis prógomis.*

melánžinis, melánžinė bdv. (1)

pagamintas iš melanžo: *Melánžiniai verpalai. Pilkas melánžinis megztinis.*

mēlas dkt. (4)

tyčia sakoma netiesa: *Ātviras [akiplēsiškas, gudrūs] mēlas. Baisiáusias mēlas – dalinė tiesa. Vaikas kliūpsta vis į naujus melus. Žmónės dažnai pątiki visokiai melaist. Tiesa per amžius eina draugė su melu. Sū melu tolī nenuesi* (flk.). • ant. tiesa¹.

melasà dkt. vns. (2)

tamsiai rudas saldus skystis – runkelių ir cukranendrių cukraus gamybos liekana, naudojama spiritui varyti, tekstilės pramonėje, dedamą į pašarą: (*Sū) melasà gérinami pašara*. Cukrānendrių melasà naudojama ròmui gaminti. Lietuvojè iš melasos gaminamos kepimo miélės iř maistiniis etilo alkoholis.

melavimas dkt. ppr. vns. (1)

→ meluoti 1: *Nekaltas, betikslis, fantazijų pilnas vaiko melavimas. Nórissi tiesos sakymo, o ne melavimo. Amžinu melavimu, apgaudinéjimu žmogùs visiškai prarañda pasitikéjimą.*

Mèlburnas dkt. vns. (1)

miestas Australijos pietryčiuose: *Karališkasis Mèlburno botanikos sôdas. Mèlburne, antrajame pagal dydi šaliës miestè, gyvëna daugiau nei keturi milijonai žmoniù.*

melchiòras dkt. vns. (2)

vario ir nikelio sidabro spalvos lydinys: *Melchiòro frankiai* [šáukštai, peilių, šakutės]. Giñtaras aptaisytas melchiorù. Iš melchiòro gaminami kondensatorius vamzdëliai, tišklosios mechanikos prietaisų detálés, medicinos instrumeñtai, iñdai, papuošalai, kâlamos monètos. Melchiòras naudojamas chémijos pràmonėje, elektrotèchnikoje, laivų statyboje.

melchiòrinis, melchiòrinė bdv. (1)

pagamintas iš melchioro: *Melchiòriniai iñdai* [papuošalai]. Melchiòrinës taûrës [ságos, sásagos].

meldàpjové dkt. (1)

laivelis su pjaunamuoju aparatu meldams ir kitai vandens augalijai pjauti: *Savaeigé meldàpjové. Meldàpjove augalaí pjaunamí pô vándeziu.*

méldas dkt. (3, 1), **méldas** (2)

aukštas, laibas beveik belapis pakrančių augalas (*Schoenoplectus*): *Lietuvoyè áuga dvì rúšys: ežerinis méldas* (*Schoenoplectus lacustris*) iř *melsvàsis méldas* (*Schoenoplectus tabernaemontani*). *Meldai* išaugia ikì dvieju mètru iř aukštesni. Iš meldų stiebų pinamî dembliai, takëliai. *Meldais* miñta audinës, ondàtros iñ kitî vandeñs gyvûnai.

meldéjas, meldéja dkt. (1)

1. praþytojas, maldautojas: *Nepagailékime dúoti meldéjams* (išmaldos).
2. žmogus, kuris maldomis ko praþo: *Malónių sâvo taûtai meldéja.*
3. pamaldus žmogus; sin. maldininkas: *Jis yrà Diëvo žmogùs, dîdelis meldéjas.*

meldìmas dkt. ppr. vns. (2), **meldìmasis** sngr. (1)

1. → melsti 1: *Meldìmas atléisti suminkštino tévû šîrdis.*
2. → melsti 2: *Kàs iš tò meldìmo lietaüs – vis tiek nelýja.*
3. sngr. → melsti 3 (sngr.): *Svarbù, kàd meldìmasis bútu nuoširdùs.*

meldýnas dkt. (1)

vieta upių ir kitų vandens telkinių pakraþčiuose, kur auga daug meldų: *Meldýne nesmagù máudytis.*

Didžiosios ántys mágsta meldýnus, nendrýnus. Pilkieji garniai būriai knibžda Kuřšiu mārių meldýnuose.

meldžiamasis, melžiamaji, meldžiamoji, melžiamajq dkt. (kilnoj. kirč.) psn.

pagarbos žodis, vartojamas kreipiantis: *Sakýk, meldžiamasis, ką mán padarýti, kàd atstótum nuō manēs? Kàs čià meldžiamájam taip nesuprañtama?* ([iron.](#)). *Melžiamaji prashaú užeiti į kabinètą. Dovanókite mán, meldžiamoji. Jūs turbút juokáujate, meldžiamoji. Meldžiamieji, tik nepáiniokite manēs į sàvo asmeniniùs reikalus. • [plg.](#) gerbiamasis.*

Melèkeokas dkt. (1)

Palau sostiné: *Melèkeokas šaliës sóstine tāpo dù tükstančiai šeštais mētais jāq pérkelus iš Kòroro.*

meletà dkt. (2)

į genj panašus paukštis raudonu viršugalviu, medžio kamiene kalantis uoksus: *Lietuojè rañdamos trijų rúsių meletos – juodoji meletà (Dryocopus martius), daug mažesné žalioji meletà (Picus viridis) ir rečiáusia iš jų pilkój meletà (Picus canus). Melétos snápas tvírtas, briaunótas, kálto fórmos viršúne. Melétos nè tókios márgos kaip geniai. Melétų paliktuosè išskóbtuose lizduosè péri kití paükščiai.*

méllynai prv., méllynai

1. → méllynas 1: *Méllynai violètiné spalvà. Méllynai kaip dangùs žydi trukāžolés.*
2. méllyna spalva (dažytas, padengtas ar pan.): *Siúlai nudažyti méllynai. Méllynai dažytos karusèlès [langinés, dûrys].*
3. méllynos spalvos drabužiai: *Mégstu méllynai dévéti. Šviësiai méllynai aprengtà mergyté.*

méllynakis, méllynaké bdv. (2)

turintis méllynas akys: *Méllynaké mergáité. Méllynakiai žmónés dažniáusiai būna šviesiaplaūkiai.*

méllynanosis¹, méllynanosé¹ bdv. (2)

menk. turintis méllyną, melsvą nosi (ppr. apie girtuoklius): *Į kañbarj isliñko méllynanosé moteriškè. Prië kráutuvès viš pamatai tuos pačius méllynanosiùs vyrukùs.*

méllynanosis², méllynanosé² dkt. (2)

menk. žmogus méllyna nosimi (ppr. apie girtuoklius): *Prië kiøsko stabalinéja këletas méllynanosiù. Apsivyniök šalikq, pasidarýsi méllynanosé peñ tóki šal̄tj.*

méllynas, mélyna bdv. (1), méllynas, mélyna (3^a)

1. kaip rugiagéles žiedo, méllynés (uogos), giedro dangaus (apie spalvą), tokios spalvòs: *Žiedai smulkùs, tañsiai méllyn. Méllyn linq laukas. Méllynos spalvòs džinsai. Déžé pérjuosta méllynais kaspinai. Krikšcionybës tradicijoje méllyna spalvà simbolizúoja dañgų iñ visa, kàs sù juō susiję, bei tyrùmq.* | [aukšt.:](#) *Ākys méllynèsnés už neužmirštuolès.*
2. turintis šios spalvos žiedus: *Bernardinu kapinèsè – méllyn géliu júra, pražydo sibirinés scylés.*
3. pasadaręs tamsios méllynų spalvos; [sin.](#) paméllynavęs: *Méllynos rañkos [lúpos] (nuo šalčio).* Vaikaï válgo ledùs kàd iñ méllynomis nuō šalčio nòsimis.

♦ **méllynas kraūjas** [žr.](#) kraujas.

méllynasis akmenélis

ryškiai méllynos spalvos kristalinis vario sulfatas: *Méllynojo akmenélis miltéliai yrà sudétiné sôdo purškalù dalis. Sôdininkai méllynaji akmenél naudója vaismedžių žaizdóms dezinfekúoti.*

méllynasis banginìs

méllynai pilkos spalvos banginìs – didžiausias žinomas žinduolis (*Balaenoptera musculus*): *Méllynasis, kaip iñ kitaís banginiais, rúpinasi pasáulio gamtòs apsaugòs organizacijos. Méllynúosius banginiùs medžioti draudžiama.*

mėlynāvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mėlynuoti 1: *Žibuōklių mėlynāvimas.*
2. → mėlynuoti 2: *Galūnių [pištu] mėlynāvimas.*

mėlyndržis, mėlyndržė bdv. (2)

turintis mėlynus dryžius: *Mėlyndržiai marškiniai. Mėlyndržis loris (zool.). Mėlyndržė pità (zool.).*

mėlýnė dkt. (2)

1. mėlyna kūno dėmė, ppr. nuo sumušimo: *Kūnas nusėtas mėlynėmis. Rankà vienos mėlynės [vienių mėlyniių]. Ilgaži vánkščiojau sù mėlynè pō akimì.*
2. mėlyna erdvé, mėlynas paviršius; sin. mėlynuma, žydryne: *Pláukiodami džiaugémés vandeñs iž dangaūs mėlynè. Negaléjai atskirti, kuž beribéje mėlynéje júra sù danguñ susiliéja.*
3. nedidelé, tamsiai mėlyna sultinga, saldžiarūgštè uoga: *Ránkiojome mėlynè. Mėlynii uogiénè.*
4. miškų ir pelkių krūmokšnis, vedantis tokias uogas (*Vaccinium myrtillus*): *Mėlynè – nektarìngas áugalas. Lietuojè mėlynéns áuga rûgščiuose dirvóžemiuose ésančiuose spygliuoc̄ciu iž mišriuósiuose miškuose. Mėlynii úogose iž lâpuose yrà mëdžiagų, veikiancių kaip insulinas.*

mėlynéti, mėlynéja, mėlynéjo vksm.

MÉLYNYTI: *Dangùs dárësi švarësnis, mėlynéjo. Giráiteje mėlynéja gléžnos žibuōklés.*

mėlyngurklé dkt. (2)

mažas krūmų paukštis, kurio patino krūtiné mėlyna (*Luscinia svecica*): *Mėlyngurklès sunkù pastebéti, nès jös bûna aktývios sutémus. Pirméjji pařskrenda mėlyngurklių patinai. Mėlyngurklé išašyta į Lietuvòs raudónąją knygą.*

mėlyniáuti, mėlyniáuja, mėlyniávo vksm.

rinkti mėlynes: *Išsíruošéme į miškų mėlyniáuti. Vaikinás mėlyniávo miškè netoli namų iž nèt nepajùto, kaip į rañkos pištq cvàkteléjo uogienójuose ramiai ilséjusis gyvâté.*

mėlyniáutojas, mėlyniáutoja dkt. (1)

kas mėlyniauja: *Mėlyniáutojai skündési, kàd šièmet nebùvo úogų. Miškas pilnas mėlyniáutojų iž grybáutojų. Aplinkósaugininkai baûdžia mėlyniáutojos, úogas reñkančius specialiomis šükomis.*

mėlyniávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mėlyniauti: *Mėlyniávimo sezònas [entuziästas, gudrýbës]. Mėlyniávimas – tai pòilsis, smagùmas, bendrysté sù gamtà.*

mėlyniójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mėlynyti: *Dár žymù mėlyniójimas kójoje pō sutrenkimo.*

mėlynyň prv.

vis mėlyniau, vis daugiau mėlynos spalvos: *Dangùs eîna mėlynyň. Žiuriù, vaiko lúpos tik mėlynyň, mėlynyň.*

mėlynyñas dkt. (1)

vieta miške, kur auga daug mėlynių: *Uogáudami išváikščiojome žinomas mėlynynas. Šiamè miškè yrà dërančių mėlynynu, bruknýnu.*

mėlynyti, mėlynija, mėlynijo vksm.

darytis mėlynam, mėlynesniam; sin. mėlynuoti: *Sumuštà vietà ēmè mėlynyti. Zuïkbaravykiai greitai mėlynija.*

mėlyniúotas, mėlyniúota bdv. (1)

1. išteptas mėlynémis (3 r.), mėlynas nuo mėlynių: *Mėlyniúotas puodëlis [krepšëlis]. Mėlyniúotas*

liežūvis. Mėlyniúotos rañkos [lúpos].

2. kuriame matyti (daug) mėlynių (1 r.): Atsikéliau iš pō dvíračio višas gumbúotas iř mėlyniúotas.

mėlynójas dkt. (1)

mėlynių uogienojoas: Šiemet gaūsiai žydejo mėlynójai. Mėlynójų šákos liñksta nuo úogų. • plg. bruknienojoas.

mėlynójai věliava

tam tikras paplūdimių įvertinimo ženklas, suteikiamas, kai paplūdimys atitinka griežtus aplinkos apsaugos, teikiamų paslaugų kokybės reikalavimus: *Mėlynosios věliavos sertifikatas [ženklas, apdovanójimas]*. Mėlynosios věliavos paplūdimyš. Mėlynája věliava pasipuoš kai kurië Neringōs, Júodkrantés iř Palangōs paplūdimiai.

mėlynójai zýlé

zylé mėlynu viršugalviu (*Parus caeruleus*): Mėlynosios zýlés viršugalvis, sparnai iř uodegà mėlyni. Mėlynája zýle retai pasigérésite lesykłeléje, nès ją nūveja didžiosios zýlés. Vāsarą mėlynųjų zýlių patinéliai pràdeda giedóti.

mélynsparnis, mélynsparnè bdv. (2)

turintis mėlynas sparnus: *Piẽsti mélynsparniùs drugeliùs [laumžirgius]*. Grožiuosi melynsparnè peteliškè [papūgà].

mélynumà dkt. vns. (3^{4a})

mėlyna erdvé, mėlynas paviršius; sin. mėlyné: *Vandeñs melynumà. Sienų spalvà – vaiski melynumà.*

mélynumàs dkt. ppr. vns. (2)

- mėlynas 1: Žýdinčių lubinų [linų, žibuoðlių, rugiagelių] melynumàs. Vakaruosè pačiù pâžemiu tveñkési tamsùs melynumàs. Niékur nemačiau tókio dangaüs melynumo kaip Italiijoje. Ezeraï nušvitus sáulei džiugina áki seniai matytu melynumù.
- mėlynas 3: Sesuõ krañtē iki melynumo nukándžiotq lúpq.

mélynuoti, melynuoja, melynávo vksm.

- (kuo, nuo ko) bùti, rodytis ar darytis melynam (1 r.): Žibutémis [nuo žibùcių] melynuojantys šlaítai. Iš tólo melynávo técio marškiniai. Šilauogës jaū melynuoja.
- (nuo ko) darytis melynam (3 r.): Sumuštas skrúostas émè melynuoti. Távo lúpos jaū melynuoja (nuo šalžio), lípk iš vandeñs.

mélynžiedis, mélynžiedé bdv. (2)

žydintis melynais žiedais: *Mélynžiedé rugiagélè [trükäžolé]*. Púokštë su melynžiedžiu astrù. Auginame melynžiedës iř kitokias alyvàs.

meliònas dkt. (2)

1. apvalus ar ovalus kvapus vaisius kieta, ppr. rumbuota luoba, šviesiai žaliu ar oranžiniu saldžiu, sultingu minkštumu: *Jogurtas sù aviêtémis iř melionais*. Melionai vágomi žali iř džiovinti, naudójami uogiénių, marmelado gamýbai. Melionais skäninamos salòtos, sriubos, padažai. Gardžiuojuosi melionù.

2. besidiekiantis šiltujų kraštų daržų augalas, vedantis tokius vaisius (*Cucumis subgen. Melo*): *Meliôno stiebas iř lāpai apáuge šiurkščiaiš plaukéliai*. Lietuvojè melionùs auginti sudétinga – jiē jaûtrùs šalnóms.

meliònmedis dkt. (1)

i palmę panašus atogrąžų medis (*Carica*): *Papájinis melionmedis (Carica papaya)* veda į melioną

panašiūs vaisiūs – papajàs. Medicìnoje iñ maisto pràmonëje naudòjamos iñ melionmedžio stiebo sùltys.

- plg. papaja.

melioracià dkt. (1)

žemës gerinimas, reguliuojant jos drègnumą, kultûrinant pievas, kalkinant rûgščią žemę ir pan.: Miškù [raîstù, pélkiù] melioracià. Melioraciòs griovys [fìrenginys]. Dažnù melioraciòj nuâlinta žemë. Melioracià stipriai veikia gyvajà gañtq. Melioraciòs neigiamì padariniai: nusáusinus pélkes, išnaikinùs krûmus, mažéja kai kuriù paûkšciu, žinduoliu, vabzdžiu, be tõ, didelius laukùs labiau veikia eròzija.

melioracinià, melioraciò bdv. (1)

skirtas melioraciài, su melioracià susijës: Melioraciòi ìrenginiai [kanâlai]. Melioraciòis saûsinimas [drékiniàs, kálkinimas].

melioratoriùs, melioratoriè dkt. (1)

melioraciòs specialistas: Melioratoriùs reñgia speciâlos mokýklos. Asmuô, igijës melioratoriaus kvalifikacià, galës dîrbiti ìmonëse, atliêkançiose melioraciòs statiniù statybòs, príeziûros, remonto iñ rekonstrükciòs dárbus. Ì pajúrio pélkes ìvažiâvo melioratoriùi. Merginos nenóri bûti melioratoriùmis.

melioravimas dkt. ppr. vns. (1)

→ melioruoti: Žemës melioravimo darbaî [tèchnika]. Pélkiù melioravimas. Valstybë rëmia žemïu melioravimq.

melioruoti, meliorùoja, melioravo vksm. (kà)

vykdyti melioracià: Specialistai meliorùoja (sausina, drékina, kalkina) žemës, laukùs, miškùs.

mélis dkt. vns. (2)

1. MÉLYNUMAS 1: Tamsùs júros mélis. Blukùs akiù mélis. Našlaičiù mélis suknélë. Juodì, mélili žvilgantys plaukai.
2. mélyna erdvé, mélynas paviršius; sin. mélyné, mélynuma, žydryné: Padângiù mélis. Skaisčiamè vâkaro melyje kâbo ménulis, tóks jaukùs, ařtimas.
3. mélyni dažai: Meřkti veřpalus ì mélì.

melisà dkt. (2)

medingas vaistinis, prieskoninis augalas citrina kvepiançiais lapeliais (ppr. vaistinë melisa, *Melissa officinalis*): Melisàs gâlima séti geguzës pradžiojè. Melisàs augina daržuosè, gélýnuose, kai kuř – plantaciòse. Óras kvêpia melisomis.

melisos dkt. (2)

melisos augalo lapeliai ir žiedeliai, vartojami kaip prieskonis ir vaistai: Eterinìs melisù aliëjus. Melisù arbatà. Šviežiomis iñ džiovintomis melisomis paskäninami žuviës, grýbu, mésos, varškës, kiaušiniù patiekalaî, kvapinomas gáivos, kompòtai, arbatà.

Meñragé dkt. vns. (1)

Klaipédos miesto dalis: Saváitgaliai Meñrageje bûna ganà daûg poilsiautojù.

mëlo detektorius aparatas, fiksujantis ïvairius fiziologinius žmogaus organizmo pokyčius tardymo metu ir taip padedantis nustatyti, ar žmogus nemeluoja; sin. poligrafas: Atsiklásuama, ar ãsmenys sutinika bûti apklausti panaudójant mëlo detektoriu. Ësama paprastù mëlo detektoriu, fiksújançiu kvépavimo, kúno temperatûros, raumenù pakitimùs, iñ sudétingesniù, matújançiu daugiau paràmetru (pùlso dâžnji, kraujóspûdji, vyzdžiù dýdji iñ kita).

melòdija dkt. (1)

1. garsu seka su įsimenančiomis meninės išraiškos intonacijomis: *Lýriška [skambi] melòdija. Ąriju, dainų, šokių melòdijos.*

2. kalbos, sakinio dainingas skambesys: *Dzūkams mielà jū šnekōs melòdija.*

melòdika dkt. (1)

1. muzikos kūriniui (kūriniams) būdingą melodiją, jų savybių visuma: *Liáudies dainų melòdika.*

Pasiłinksminimų muzikos [raudū, sutartinių, románsų] melòdika.

2. kalbotyroje – sakinio pagrindinio tono kaita pagal sakinio tipą: *Įš kalbetojo reikalaujama tiñkamos kalbōs ritmikos iñ melòdikos. Kalbōs melòdika ýpač svarbi advokātam, siekiantiems paveikti iñ įtikinti klieñtq.*

melodìngai prv.

→ *melodìngas: Šveñniai, melodìngai grója orkèstras. Melodìngai skimbčioja dviračio skambutis.*

melodìngas, melodìnga bdv. (1)

turintis ryškią, skambią melodiją; *sin. skambus, darnus, gaudus: Melodìngos iñ nè tókios melodìngos dañnos. Aûsi glôsto lengvâ, melodìnga mùzika. Tåvo melodìngas bañtas [bañso tembras].*

melodìngumas dkt. ppr. vns. (2)

→ *melodìngas: Uždegantis šokių mùzikos melodìngumas. Itålų liáudies mùzika pasižými dideliu melodìngumù.*

melòdinis, melòdiné bdv. (1)

susijęs su melodija, melodijos: *Kûrinio melòdiné intonacija [linija, dermë]. Melòdinis iñ ritminis vaikų lävinimas.*

melodramà dkt. (2)

1. *vns. dramos, kino žanras, kuriam būdinga ryški intriga, tragišumas, perdėtas jausmingumas, vienpusiški herojai, ryškūs gério ir blogio kontrastai: Išoriniai pôzymiai melodramà artimà tragèdijai.*

2. šio žanro kûrinys (spektaklis, filmas): *(Pa)statyti [žiûréti] melodrámą. Negaliu pakësti melodrámų. Šis televizijos kanâlas daugiáusia rôdo melodramàs.*

3. *šnek. situacija, kurios dalyviai perdėtai reiškia emocijas: Tîk nereïkia čià melodrámų!*

melodrâminis, melodrâminé bdv. (1)

bûdingas melodramai, jausmingas: *Melodrâminiai iñdų filmai. Melodrâminis siužetas. Melodrâminé išsiskyrimo scenà.*

melodrâmiškai prv.

→ *melodramiškas: Romanè šiek tiek melodrâmiškai vaizdúojamas šeimôs gyvënímas.*

melodrâmiškas, melodrâmiška bdv. (1)

bûdingas melodramai, turintis melodramos bruožų, toks kaip melodramos: *Melodrâmiškas siužetas. Melodrâmiškos pòzos.*

melodramiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ *melodramiškas: Kûrinys [pjèsé] pasižými melodramiškumù.*

melomânas, melomâné dkt. (2)

žmogus, kuris labai mêtsta muziką, ja domisi: *Orkèstras kviëcia melomanus į válšų mùzikos vâkarą. Mamà –jausmingų románsų melomâné. Čiurlionio kûrinių kompozicija imponâvo nè tik melomânam, bet iñ mùzikams profesionâlams.*

meļsti, meļdžia, meļdē vksm.

1. (kā, ko) labai prašyti; sin. maldauti: *Meldžiū tavē atleidīmo [pasigailējimo]. Meldžiaū jūs [jūsū] niēko nekeiſti bē māno ţiniōs.*

2. (kā, ko) prašyti malda: *Meļsk Diēvā atleidīmo [pagālbos]. Meļdziame Diēvā lietaūs [gēro deřliaus].*

3. sngr. (kam, už kā) kalbēti ar skaityti maldas, kreiptis maldomis į Dievā ar šventuosius: *Āš meļsiuos Diēvui, kād tāu sēktusi. Nešūkauk, senēlē meļdžiasi. Meļsimēs ūž mīrusiuosius.*

melstinaī prv.

→ melsti 1: *Tēvāq tuōkart melstinaī išmeldē výkti draugē.*

melsvai prv.

→ melsvas: *Melsvai ūviēčiantis ekrānas. Melsvai žali spygliai. Melsvai pilki dēbesys.*

meļvas, melsvā bdv. (4)

šviesai mélynas: *Meļvi debesēliai. Meļvas apšvetīmas. Meļvōs spalvōs suknēlē.*

melsvē¹ dkt. vns. (4)

melsvi dažai skalbiniams perplauti, kad būtu gražesnis jū baltumas: *Trupūtis melsvēs padāro skalbinius ākinamai báltus. Melsvē pérskalaujam ičik medvilnīnai balti drabūžai, stáltiesēs, apýkaklēs iř kīta.*

meļsvē² dkt. (2), **melsvē** (4)

gēlynū augalas dideliais puošnais žaliais, melsvais ar margais gyslotais lapais (*Hosta*): *Meļsvēs geraī áuga ūksmingoje viētoje. Melsviū labai dekoratīvūs lāpai. Baseinēli sodýboje gražū apsodinti meļsvēmis. Meļsvēs gāli auginti iř patyrēs gēlininkas, iř naujōkas.*

melsvējantysis šilbaravykis

valgomas grybas balsva kepurēle, perlaužtas pamēlynuojantis, augantis smēlētuose spygliuočiū, lapuočiū miškuose (*Gyroporus cyanescens*): *Šilbaravykių Lietuvojē áuga dvi rūšys – melsvējantysis šilbaravykis iř smiltyninis šilbaravykis. Mažiaū patyrē grybāutojai báiminasi riñkti melsvējančiuosius šilbaravykius dēl itin spartaūs melsvējimo juōs supjāusčius. Melsvējančiuosius šilbaravykius gālima riñkti ganā ilgq laiko tárpa – pirmieji grybai pasiródo jaū lēpos mēnesi, augimas tēsiasi iki spālio. • plg. smiltyninis šilbaravykis.*

melsvējimas dkt. ppr. vns. (1)

→ melsvēti: *Ódos melsvējimas gāli būti būti ligōs simptōmas.*

melsvēti, melsvēja, melsvējo vksm.

darytis melsvesniams, melsvam: *Paryciū priēš aūšrq dangūs īma melsvēti. Melsvēja jūra – iīns pavasarēti. Tōlstant kaļvos melsvējo, šviesējo.*

meļsvinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ melsvinti 2: *Skalbiniū [baltiniū] meļsvinimo skýstis.*

meļsvinti, meļsvina, meļsvino vksm.

1. (kā) daryti melsvā: *Vākaro prieblanda tařsi meļsvina višķa apliņkui.*

2. (kā) dažyti melsve (skalbinius): *Pirmā reiķia išskalbti, paskui išskalauti, galiāusiai meļsvinti ipýlus ī vándezi kiek melsvēs. Mamā paklodēs visadā meļsvindavo.*

melsvumā dkt. vns. (3^b)

melsva erdvē, melsvas paviršius: *Švelni, pūstoniai nutapýta melsvumā. Prō šakās regiū dangaūs meļsvumā.*

melsvūmas dkt. ppr. vns. (2)

→ melsvas: *Lėdo melsvūmas. Vėido óda blyškì, nèt į melsvūmą. Tokià stáltiesé puikiai dëra sù Kalėdų eglutètës šakū melsvumù.*

melsvúoti, melsvúoja, melsvávo vksm. (kame)

būti, rodyti melsvam: *Melsvúojančios kalnų viršúnés. Tolumojè melsvúoja šílas.*

mélти, mélsta, méló, **mélти**, mélsta, méló vksm.

1. daryti melynam (1 r.): *Mélsta, juodúoja serbeñtai.* • plg. melynuoti.

2. (nuo ko) daryti melynam (3 r.); sin. melynuoti: *Nosis nuo šalčio vis labiau méló.*

melúoti, melúoja, melávo vksm.

1. (kam) tyčia sakytį netiesą: *Visi žmónés kañtais melúoja. Jéi mán melávo, tai iñ àš melúoju. Sūnùs tada melávo, kàd bùvo mokýkloje. Žiürék mán, pagáusiu melúojant – gerúoju tauru nesibaig.*

2. (kà) niekus kalbèti, pasakoti; sin. plepèti: *Vaziuojant nusibósta, tai iñ melúojam kàs kàq. Melúok melúok toliau, jdomù. Tieki iñ temelúosiu: kvieciu iñ vestuvès.* ♦ **trëčias kañtas nemeluòs** žr. kartas¹.

vienas kañtas nemeluòs žr. kartas¹. **vienas sýkis nemeluòs** žr. sykis.

melzganai prv.

→ melzganas: *Melzganai žálias pušýnas [šílas].*

melzganas, melzganà bdv. (3^b)

neaiškiai melynas, melsvas: *Melzganà šviesà [liepsnà]. Melzganì reklámų ùžrašai. Šviêté melzganas ménulis.*

melžéjas, melžéja dkt. (1)

žmogus, kuris kà melžia: *Priëš melžimą melžéja [melžéjas] priválo švariai nusipláuti rankàs. Žiürék, melžéja jaū pieną pařneša. Dvi úkio melžéjos išvažiavo iñ tóbulinimosi kùrsus. Igùdës melžéjas ar melžéja spéja mélžti keliaiš aparátais.*

melžyklà dkt. (2)

melžimo patalpa ar aikštélè: *Lauko melžyklà. Paláidos kárves mélžiamos melžyklose.*

melžiklis dkt. (2)

melžtuvo taurelè, maunama ant spenio: *Melžikliai gaminami trumpíems, ilgíems, ploníems iñ storíems speniáms. Svarbù naudoti tiñkamus, pagamintus iš kokybíškos gumôs, nesusidévéjusius melžikliùs.*

melžimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → melžti 1: *Melžimo aparátai [agregáta, kibireliai]. Melžimo aikštélè. Mechanizúoti melžimą. Kañtais nuo melžimo sutinsta rañkos. Sérti kárves priëš pàt melžimą nepatañtina. Melžimù àš nesirúpinu – tai dukterù dárbas.* | melžimo laikas: *Laboratòrijoje tirtos šešių pirmujų melžimų krékenos. Kuõ ilgësnis laikotarpis tañ melžimų, tuõ léciau tešmenyje gaminasi pienas.*

2. → melžti 2: *Žiniäsklaida apkáltino juõs valstýbës (biudžëto) melžimù.*

mélžti, mélžia, mélžé vksm. (kà)

1. (kà, kuo) spaudant spenius trauktis pieną iš tešmens: *Kárve [óžkà] mélžti. Pienas mélžiamas rytè iñ vakarè. Kumélès mélžiamos rañkomis. Óžkas, avis mélžia iñ aparátais. Kiek tûrite melžiamų kárvių? Lietuvøjè kol kàs yrà tiñk vienà kità didèsné melžiamų aviù bandà. Italiijoje mélžia bùivoles iñ gamina puikù (mocarèlos) súrj. Kàs šeria, tás iñ mélžia (flk.)*

2. (kà, iš ko) šnek. vilioti, imti (pinigus ir kt.): *Gál ganà pínigus iš tévù mélžti?* | (kà) išnaudoti, skriausti: *Svetimų valstýbių tarnýbos užverbúotus ásmenis mélžia kiek gäli. Nesileisk šítaiap mélžiamas [melžiamà].*

melžtūvas dkt. (2)

melžimo prietasas: *Uždėti [nuīm̄ti] melžtuvą. Pláuti melžtuvus. Gēras melžtūvas optimaliai prigluñda pri ē tešmeñs iñ stabiliñ laikosi. Melžtuvų technologija nuõlat tóbulinama siekiant aukščiáusios pieno kokybës iñ gerōs gývulio sveikatos.*

melžtuvé dkt. (2), **melžtuvė** (3^a)

1. indas pienui surinkti, melžtovo dalis: *Melžtuvé – tañ metaliniis kibiras sù lankeliù, rañkena iñ sandariù dangciù. Pri ē melžtuvés tvirtinama melžtuvó pulsatorius, kolékitorius, melžikliai, prijungiamí vâkuumo vañzdžiai.*

2. **etnogr.** kibiras, indas pienui melžti: *Melžtuvę naudódavo tik pienui mélžti. Medinès melžtuvès véliau pâkieté metaliniai kibirai. Moterišké eïna peñ kiemq iñ tvártus sù melžtuvè rañkoj.*

mèmas dkt. (2)

komiškas ar ïdomus kultúrinës informacijos vienetas, sparčiai plintantis ir šiaiš laikais platinamas internete: *Mèmai yrà senesni už internètą, tačiau šiaiš laikañ bûtent sù internetu labiáusiai siejamì. Mèmas gâli bûti jvairių formų: nûroda, iškreipižodžiai, paveiksliukas, montâzas, pùslapis, vaizdo frašas iñ panašiai. Memùs labai leñgva pritákyti jvairiòms auditòrijoms, nès jië dažniáusiai rëmiasi universaliai suprantamais iñ atpažistamais vaizdais. Mèmai, kuriaiš dalijamasi sociáliniuose tinkluose, kañtais tañpa dár víenu bûdù plisti melagingai informaciøj.*

membranà dkt. (2)

1. **fiz.** tampri plévelé ar plokštelé, paverčianti mechaninius arba elektrinius virpesius garso virpesiais: *Telefôno [mikrofôno] membranà.*

2. **tech.** pertvaros plokštelé traukos jégai perduoti: *Siuñbljo membranà.*

3. **chem.** plona plévelé ar plokštelé kam skirti, filtruoti: *Pralaidžiójji membranà.*

4. lâstelés ar jos vidaus dalių apvalkalas: *Išoriné [vidiné] membranà. Brânduolio membranà.*

5. ant mušamojo muzikos instrumento korpuso ištempta oda: *Grójant vienañ instrumeñtais, gañsas išgáunamas lazdélémis ar plâstakomis, kitaís – užgáunant membráną piñštais.*

membrâninis, membrâniñé bdv. (1)

1. turintis membraną (2 r.): *Membrâninis siurblýs [vožtuvas].*

2. turintis membraną (3 r.): *Membrâninis filtras.*

3. turintis membraną (5 r.): *Membrâniniai instrumeñtai. Bûgnas – membrâninis mušamàsis instrumeñtas.*

mémë dkt. bendr. (4)

menk. menko proto, nenuovokus, létas žmogus; **sin.** žioplys, liurbis: *Jis anaiptol nè mémë, ô energingas, apsukrùs veřslininkas. Kô tû tyli kaip kokià [kóks] mémë? Nè tokiadám [tókiai] mémëi vairuoti mašiną. Tikri mémës, jië niêko nesuprato, kâ sakiaù.*

meménimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mementi 1: *Vaikiskas [nesuprañtamas] meménimas. Vôs galéjai girdéti tylų išdýkeliuo meménimq: „Aš daugiau taip nedarýsiu“.*

meménti, memëna, memëno vksm. šnek.

1. **(kâ)** neaiškiai, užsikertant kalbèti; **sin.** lementi, veblenti, mikseti: *Nemégstu, kañ žmogùs memëna kažkâ, negâli paáškinti, kô nôri. Tû memeni kaip vaikas. Nememénk, áiškiai sakýk.*

2. **(kâ)** niekus kalbèti; **sin.** pliaukšti: *Kâ čia memeni!*

Memfis dkt. vns. (2)

miestas Jungtinése Amerikos Valstijose, Tenesye: *Memfis vadînamas bliùzo sóstine. Memfyje ijkurtas Mùzikos šlovës muziéjus. Memfiù ýpaç dômisi Elvio Prëslio gerbéjai, nès šiamè miestè rokenròlo karâlius mîré.*

memorándumas dkt. (1)

1. rašytinis pareiškimas, išdėstantis susitarimo ar sandorio sąlygas: *Bendradarbiavimo [ketinimų, finansinių] memorándumas. Iteikti memorándumą.*
2. diplomatinis aktas, kuriame detaliai išdėstoma kokio nors klausimo esmė, faktiniai ir teisiniai argumentai: *Memorándumas dėl padėtiės šalyje. Valstybių tarpusavio pasitikėjimo memorándumas.*
3. draudimo polisuose pateikiamas pavoju, nuo kurių neapdraudžiama, sąrašas: *Įmonės patvirtintas memorándumas.*

memoriālas dkt. (2)

1. architektūros ir skulptūros paminklas ar ansamblis įsimintinam (ppr. tragiškam) įvykiui ar žuvusiam asmeniui atminti: *Statyti [atidaryti] memoriālą. Žalgirio mūšio memoriālas. Tvarkysti kāpines iš memorialus. Atidengtas memoriālas Nežinomam kareiviniui.*
2. sporto varžybos žymiam sportininkui, sporto ar visuomenės veikėjui atminti: *Surengtas Stėpono Dariaus ir Stasio Girėno memoriālas. Vilniuje įvyko žymaus meistro šaškių memoriālas.*

memoriālinis, memoriālinė bdv. (1)

skiriamas kieno nors atminimui: *Memoriālinis muziējus [pastatų ansamblis]. Memoriālinė sodyba [biblioteką, ekspoziciją]. Įrašai [pāvardēs] memoriālinėje lentoje. Memoriāliniai objektais [pamiñklais, statiniais] rūpinasi valstybė.*

memuārai dkt. dgs. (2)

1. literatūros žanras, kurio kūriniuose pasakojami paties autorius išgyventi ar stebeti įvykiai: *Memuārų žánras laikomas ganą subjektyviu.*
2. tokio žanro kūrinys; sin. atsiminimai: *Memuārai nuo įvykių liudininkų parašytų krónikų skiriasi tuose, kada juos dominuoja asmeniniai vertytinimai. Pradėjau skaityti idomiūs memuarus. Ar dár nerašai (savo) memuārų?*

memuārinis, memuārinė bdv. (1)

susijęs su memuarais, turintis memuarų bruožų ir pan.: *Memuārinis kūrinys. Memuārinė literatūra [publicistika, eseistikā]. Patirtus [spūdžius, išgyvēimus] autorė apraše memuāriniuose vaizdėliuose. Skelbdami dokumentus autoriai dažnai juos papildo memuārine mėdžiaga. „Dievų miškas“ – tai memuārinis lietuvių literatūros klasiciko Bālio Srūogos romanas.*

memuaristikā dkt. (1)

kurio nors laikotarpio, šalies memuarinių kūrinių visuma: *Skaityti memuaristiką. Knygų rinkoje didėja memuaristikos paklausė.*

Menamà dkt. vns. (2)

Bahreino sostinė: *Menamà yra viena svarbiusių prekybos ir žvejybos uostų priė Peñsijos flankos. Salojė, netoli nuo Menamos, yra tarptautinis Bahreino oro uostas.*

menamai prv.

→ menamas: *Menamai turimą balsų daugumą (seime). Turėsime darbą archeologinius tyrimus ir ieškoti menamų šioje vietoje būvusios miesto gynabinės sienos.*

ménamas, menamà bdv. (3^b)

tiksliai nežinomas; sin. tariamas, spėjamas: *Ménamas kunigáikščio kāpas. Menamà valstybės ikūrimo datė. Ménamas pavojus. Menamà tikrovė. Televízija transliuoja ménamai auditòrijai. Vaikai susikuria ménamus savo žaidimų dalyvius. Būna, kada jaudinamės dėl ménamų pavojų ar ménamų priėšų. | iyr.: Menamasis istorinis šaltinis. Pérskaitėme ménamajį draugo atsisveikinimo láiską. Véidrodis dalija pasauli į du pusės: tikrają iš ménamają.*

mēnas dkt. (4)

1. vns. kūrybinis ko nors vaizdavimas: *Domētis menù. Antikīnis [modernūsis] mēnas. Vaizdūojamasis mēnas. Mēno kūrinys. Tāikomojo mēno dirbiniai iš tauriujų metāly. Aplinkōs mēnas (šiuolaikinio meno rūšis). Dailē, muzika, teātras, choreogrāfija, architektūrā, kinas, grōziné literatūrā yrā mēno rūsys. Mēno mokyklà – papildomo (mēninio) ûgdymo mokyklà arbà beñdrojo lāvinimo mokyklà sù mēninio ûgdymo pâkraipa, specializācija.*

2. tokio vaizdavimo rūšis: *Tradiciiniai menai. Menų plenèras. Nacionālinė Mikalōjaus Konstantino Čiurliónio menų mokyklà prūma mókinius į muzikos, balèto, dailēs klasès. Magistro programà àpima šiuos tāikomuosius menùs: šiuolaikinę mēninę juvelýriką, metalo mēnq iñ skulptūrą, baldūs, dizainq iñ mādq.*

3. vns. meistriškas mokējimas; sin. meistriškumas: *Mēnas myléti [gyvēnti]. Gýdymo [kāro, ūkininkāvimo, iškalbos] mēnas. Mēnas reikalauja aukū (dél grožio tenka pakentēti).*

Menčiai dkt. dgs. (4)

kaimas Akmenés rajono savivaldybēje: *Menčių klinties telkinys. Menčiuosè kañtq jaū výko automobilių žiemös varžybos.*

mendelèvis dkt. vns. (2)

radioaktyvusis dirbtinis cheminis elementas – greitai skylantis metalas (Md): *Elemeñtas pavadintas mendeleviù pagal rûsų mókslininko Dimitrijaus Mendelèjevo pâvardę.*

mēnē dkt. (2)

priémimams, pokyliams skirta reprezentacinè salë: *Skliautúota piliešs [pókyliu] mēnē. Grožétis Trāku Salōs piliešs menè. Váikščioti pô rûmu menès.*

mēnesétas, mēneséta bdv. (1)

kurio metu šviečia ménulis: *Mēnesétas vidùrnaktis. Šviesù mēnesétq nāktj. Mēnesétomis naktimis patogù medžioti.*

mēnesíena dkt. (1)

ménulio šviesa naktj, ménulio švietimas naktj: *Prô lángq šviêtē mēnesíena. Šiäq nāktj mēnesíena. Nemiegù, žiuriū į mēnesienq. Mēnesienos nāktj stáugia šunys. Ryškiojè mēnesíenoje matýti namai, žéri sniègas.*

mēnesinés dkt. dgs. (2)

kas mēnesj pasikartojantis kraujavimas iš lytiškai subrendusios moters gimdos iki menopauzës; sin. menstruacijos: *Pîrmosios [reguliários, nereguliários] mēnesinés. Mēnesinių ciklas. Siñgti mēnesinémis (šnek.). Daugumà móteru peñ mēnesinès jaūčia mañdulj. Mēnesinių metù vêngtina maudýniu.*

mēnesinis, mēnesiné bdv. (2)

gaunamas, išleidžiamas, atliekamas ir pan. kiekvieną mēnesj: *Mēnesinis atlýginimas. Mēnesinis biuleténis [leidinys]. Mēnesinis namų tvařkymas. Žurnālas sù mēnesiniù předu užsienio kalbà. Mēnesiné prekių [pinigų] apývarta. Žâdama padidinti mēnesinès peñsijas. | trunkantis, galiojantis mēnesj, užaugantis per mēnesj ir pan.: Mēnesiniai kùrsai. Spòrto klùbo mēnesinis abonemeñtas. Mēnesiné barzdà. Mēnesiniai ridikèliai. Naudójimosi mēnesiniù bilietu tvařkq nustato savivaldybè.*

menhýras dkt. (2)

ist. senovinis neolito ir ankstyvojo bronzos amžiaus statinys: *Menhýrai – tañ masývūs vertikálūs giliai į žemę įkastī akmeñs blòkai, dažniáusiai keturkañpiai, grublétu neapdîrbtu paviršiumi, smailéjantys tiës viršûne. Dalis menhýru puoštî raižiniai, vaizdúojančiais laukiniüs gyvûnûs, akmeniniüs kirviüs, lenktas lazdas iñ kita. Mânoma, kâd menhýrus naudójo kulto reikmëms, prië kai kurių aptiñkama palaidojimu.*

mėninė gimnastika

ppr. moterų sporto šaka, sudaryta iš akrobatikos ir choreografijos elementų, atliekamu pagal muziką: *Mėninės gimnastikos specialistės [trèneriai]. Mėninės gimnastikos rinktinė. Mėninės gimnastikos pasáulio [Euròpos] čempionátai. Mėninę gimnastiką kultivúoja daugiausia móterys.* • plg. ritminė gimnastika.

meningitas dkt. (2)

galvos ir nugaros smegenų dangalų uždegimas: *Meningito infekcija [epidémija]. Skiriamas infekcinis iš neinfekcinis meningitas. Infekcinį meningitą sùkelia įvairūs mikroorganizmai: baktérijos, virusai iš kitų. Būdamà aštuonerių susirgaū meningitū.*

ménininkas, ménininké dkt. (1)

1. meno dalykų kûrėjas: *Ménininko tâlentas [pašaukîmas]. Ménininkai romántikai [modernistai].*

Didieji Renesânso ménininkai. Ménininkas tapýtojas [daillinkas, skulptorius, mùzikas, fotografas, dizaineris]. Kino [šôkio] ménininké. Laisvâsis ménininkas (be tarnybos). Ménininkų sąjungos.

Ménininkas paprastaî nesisténgia pataikáuti mâsiniam skóniui. Visúomené ménininkais ýpač dômisi. Ménininkui nebûtina priklausýti kokiai nôrs organizációjai.

2. meninés prigimties ar turintis meninių gabumų žmogus: *Jî buvo tikrâ ménininké – kûré pûokštës nuoširdžiaî pasimégaudama. Audéjos, mezgëjos, mëdžio drožéjai – ařgi jiê nè ménininkai?*

méninis, méniné bdv. (1)

susijës su menu, priklausantis menui: *Méninis judejimas [fugdymas]. Méniné veiklâ. Méniniai (muzikiniai, literatûriniai, dailës) gebéjimai. Méninés fotografijos parodâ. Leidéjai rûpinasi ménine knygû, žurnâlu išvaizda.*

méninis skaitymas

DEKLAMACIJA 1: *Méninio skaitymo pamokâ. Méninio skaitymo konkùrsai kelia viešosios sakýtinés kalbos kultûrq, visúomené ilgisi žôdžio mëno. Méninij skaitymą propagúojančio skaitovo žôdis raiškùs, prasmîngas, itaigûs.*

meniskas dkt. (2)

pusžiedžio pavídalo skaidulinës kremzlës plokštelë sànaryje, didinanti sànario paslankumą: *Sâñario meniskas. Kélio sâñario menisko įtrükimas [plyšimas]. Menisko operácia. Lañkstant keliüs meniskų fôrma keiciasi.*

méniskai prv.

→ meniskas 1: *Méniskai padarýtas dárbas. Méniskai brandùs [itaigùs] kûrinys. Méniskai apipavídalinta knygâ.*

méniskas, méniska bdv. (1)

1. atitinkantis meno reikalavimus, bûdingas menui, turintis meno bruožų: *Méniski ódos dirbiniai [balðai, drabùžiai]. | aukšt.: Daillinko tapýba dârësi vis meniškësné. | aukšt.: Meniskiáusia kompozicija. Paskutinioji áutoriaus knygâ – meniskiáusias kûrinys. méniska bev.: Viskas átlikta kaip reikiant: tikslù, méniska, originalù.*

2. susijës su menu, linkës į meną: *Méniskas žmogùs [póžiûris, pólinskis]. Merginà méniskos natûros. Méniskos prigimties namû ūsiminiñké.*

meniskumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → meniskas 1: *Apýbraižos [feilérašcio] meniskumas. Festivâlis meniskumo póžiûriu pavýkës renginys. Liáudies meistrû darbaî meniskumù stebino menótyrininkus.*

2. → meniskas 2: *Jî visadôs pasižyméjo meniskumù.*

meniù dkt. vyr. nekait.

1. VALGIARAŠTIS: Restorāno [bistrò] meniù. Ī šveñtinj arbà vaikū meniù gāli jeiti iñ staigmenā. Mēistras pāteikē mūms diidelē meniù knýgā. Pērskaitykime, kā skélbia meniù. Skirtingi meniù priklauso iñ nuo dienōs mēto, prógos, máisto káinos. Žvilgsnis sustójo tiés deseñtu [gérīmu] meniù.

2. kompiuterio ekrane pateikiamas funkciju, komandu, operaciju, patarimų ir kitu galimybų pavadinimų sarašas, iš kurio vartotojas gali pasirinkti reikiamą: Visas [sumázintas, pakópinis] meniù. Meniù júosta. Išskleisti meniù. Pasiriñkti iñ meniù nórīmā elemeñtā gálima spústelējus pelēs klavišq iñ kitaís bûdais.

menkaī prv.

1. → menkas 2: Šiemet grýbū bùvo menkaī. Lempùté visái menkaī tešviëcia. Vískas nusprésta, smùlkmenos menkaī kā tedômina.

2. → menkas 4: Jiē dár menkaī móka rašyti lietùviškai, bêt jaū susíkalba. Menkaī pažístu kitus kraštus.

menkaprôtis¹, menkaprôté¹ bdv. (2)

menk. menko proto; sin. silnaprotis, kvailas: Niéko stebëtino – menkapročiùs lýderius išsírenka tókio patiēs pröto piliëciai. Móterys tuomèt bùvo laikomos menkaprôtémis bùtýbémis. Jis turi sàvo méile apglóbtí pérsekiojançiq, menkaprôté iñ pavydulinqa mìniq.

menkaprôtis², menkaprôté² dkt. (2)

menk. menko proto žmogus; sin. bukaptopis, silnaprotis, kvailys: Susidûrës sù áiškiu menkapročiù, sutrinki. Menkaprôté jî, ô dêdasi áiškiarege.

meñkas, menkà bdv. (4)

1. nežymaus dydžio, mažos apimties; sin. mažas, nedidelis: Menkà dalis knýgų tilpo iñ lentýnas.

Meñkos žuvytés pláukioja pakrašciai. Meñkas malonùmas stypsóti tokiamè šaltyje.

2. mažo kieku, negausus: Meñkas dárbo viëtų skaïcius. Piñkom námq ùž menkùs piñigus (pigiai).

3. nesvarbus, nežymus, nereikšmingas: Vaiko gimimas – peñ menkà priežastis mèsti dárba. Menkà jôs ligà.

4. pristas, netikës, nekoks: Meñkas šiemet bùlvij deřlius. Meñkas politinës kultûros lýgis. Menkà iñ manës räštininké.

5. silpnas, nestiprus: Meñkas šaltis. Menkà jô sveikatà.

6. sulysës, sumenkës: Meñkas arkliükas. Vaïkas meñkas – vieni káulai.

♦ **menkà bédà** žr. bêda. **meñkas dáiktas** žr. daiktas. **menkì juokaī** žr. juokas.

menkaver̄tis, menkaver̄tē bdv. (2)

turintis menkà vertę: Menkaver̄tis miškas. Menkaver̄tis maistas [pâšaras]. Menkaver̄ciai leidiniai.

Menkaver̄tē paramà [téisiné gynýba]. Kritikà spaudojè jis laiko menkaver̄ciù dalykù. Párke liëpta nugriauti menkavertès bûdelës. • plg. pilnavertis, visavertis.

menkavertiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ menkavertis: Menkavertiškumo jaüsma [kompléksas]. Sàvo patiēs menkavertiškumù gristà neapýkanta kitíems.

ménké dkt. (1)

didelé versliné jûry žuvis su trimis nugaros pelekais ir vienu ūsu pasmakréje (Gadus): Kilogrâminé ménké. Ménkių žvejýba [žüklé]. Ménkes gáudo iñ laivû specialiaī tinklaī arbà nuo tiltø meškerémis. | jos mësa: Salótos sù rûkýta ménke. Àš mëgstu keptas ménkes.

menkéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → menkéti 1: Populiarùmo [prestižo, autoritèto] menkéjimas. Dvâsinių pôreikių, ideâly menkéjimas. Tradicinių politinių pártijų ítakos menkéjimas. Kalbama apië pagarbôs knýgai menkéjimą.

Kaip sustabdýti tautiškumo menkėjimą? Grēsia etatų māžinimas iš sociālinių garantijų menkėjimas. • ant. stiprėjimas.

2. → menkėti 2: Vaikas akivaizdžiai sumeñkės iš tō menkėjimo tik āklas galėjo nematyt. Sulig kūno menkėjimu silpnėja siflos gālios. • ant. stiprėjimas.

menkėti, menkėja, menkėjo vksm.

1. darytis mažiau, mažesniams; sin. mažeti: Miškas kežtamas tuomėt, kai jō vertė īma menkėti.
Suguldytose várpose labaž menkėja grūdū kokybę. Giñtaras paklausà pasáulyje nemenkėja. Miëstuose menkėja tarmës prestižas, jisgali bendriné kalbà. • ant. stiprēti.
2. darytis menkesniams, silpnesniams: Jégos [atmintis] ī senatvę menkėja. • ant. stiprēti.
3. (dél ko) lieseti, blogti, menkti: Dél ligos jī mātomai menkėjo. • ant. taisytis, tukti.

menkýbė dkt. vns. (1)

1. didelis menkumas (2 r.): Kalbū daugybè, ō darbū menkýbė.
2. didelis menkumas (5 r.): Politikui nuo didybés iki menkýbès vienas žiñgsnis. • ant. didybè.

menkimas dkt. vns. (2)

1. → menkti 1: Profesinių sąjungų silpnėjimas iš darbūotojų téisių atstovavimo menkimas. Tai sutapo su Bažnýčios autoriteto menkimu Vakarų visúomenėje.
2. → menkti 2: Atminties menkimu dár nesiskundžiu. Tą jōs menkima nè iš kažto pastebéjome.

menkýn prv.

1. → menkas 1: Kuō toliaū nuo namū, tuō vaiko dragsà ējo menkýn.
2. → menkas 3: Kuròrtas [gyvénvieta] eīna menkýn.
3. → menkas 5: Tévas ējo menkýn. Kā jis benuveik, jùk kasdiēn vis menkýn iš menkýn.

meñkinamai prv.

→ menkinamas (menkinti): Meñkinamai kalbēti apie sàvo dárba [darbóvietę]. Čiābuvis meñkinamai nusišiepē. Nôrs iš meñkinamai vadinamas, jis elgési ūriai.

meñkinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ menkinti: Savēs meñkinimas. Kitū veiklōs [autoriteto, reputacijos] meñkinimas. Kāro nusikaltimų [tautiškumo] meñkinimas. Laikraštis káltinamas pedagògo profesijos prestižo meñkinimu.

meñkinti, meñkina, meñkino vksm. (kā)

daryti moraliai menką, menkesnį, prastą, prastesnį: Meñkinti sàvo nùopelnus [kitū pàstangas, iñdéli]. Jis nuolat meñkina žmóną jōs bendradařbiams girdint. | neig. (ko): Tai nemeñkino vadovës autoriteto.

menkystà dkt. bendl. (2)

menk. niekingas, netvirtio bûdo, skurdžios dvasios žmogus: Vidutinybè, dvàsios menkystà, ō dëdasi didžiù. Tóks [tokià] menkystà iš vaikùs išáuklés menkystomis. Išsiblaivęs jis pasijuñta visiškas menkystà. Menkystos sténgiasi kélti sàvo veřte kitū akysè.

menkysté dkt. vns. (2)

(dvasios) menkumas, skurdumas: Dvàsios menkysté. Žmogaüs didybè iš menkysté. Reikia atrasti jégų kovoti su sàvo menkystè iš tùštuma. Jis tóks bùkas, kàd nesuvókia sàvo menkystés.

meñkmaistis dkt. (1)

menkavertis, nesveikas, bet greitai lengvai paruošiamas ir greitai valgomas maistas – mësainiai, dešrainiai, spragësiai ir pan.; sin. šlamštmaistis: Meñkmaistj dažniau váglo jaunimas. Gàtvéje eidamas užkándau kažkókio meñkmaisčio. Meñkmaistis dár vadinamas tiesiog menkaverčiù maistù. • plg. greitmaistis.

meñkniekis dkt. (1)

1. menkas daiktas; **sin.** niekutis, mažmožis, niekniekis, smulkmena: *Mamà sāko, kàd métau pìnigus meñkniekiams. Nupiñksiu dovanū šalikèlì ař kókj meñknieki.* Žāvimès ȳvairiaīs dailiaīs meñkniekiaīs.
2. nesvarbus, nereikšmingas dalykas; **sin.** niekniekis, smulkmena: *Taī vísíškas meñkniekis, pamirškime tā̄ nesusipratimą. Nekváršink galvōs tokiaīs meñkniekiaīs [dél tokiū meñkniekiū]. Jiē bārasi dél kiekviéno meñkniekio. Jaučiúosi peř griežtaî ùž meñkniekī nubaustà.*

menkókai prv.

→ menkokas 1: *Jī pažīstu menkókai. Menkókai argumentúota núomoné. Menkókai įsigilinta į témą. Menkókai nùveikta peř šitiiek mêtų.*

menkókas, menkóka bdv. (1)

1. gana menkas, nedidelis, mažos apimties: *Menkókas javū der̄lius.*
2. ne itin geras; **sin.** prastokas, apyprastis, nekoks: *Menkóki grojimo īgūdžiai. Mokýkloje rašiau menkókus rašineliūs.*
3. gana silpnas, prastas; **sin.** prastokas: *Menkóka sveikatà. Esù menkóko regéjimo.*

meñkti, meñksta, meñko vksm.

1. darytis mažesniam; **sin.** mažeti, silpti: *Meñksta visúomenés dèmeſys politikai. Investúotojų sraūtas nemeñksta. Elektrónikos ámžiuje meñksta duomenū saugùmas.*
2. darytis menkesniam, menkam, silpnesniam; **sin.** silpnéti, menkéti: *Jégos pradéjo meñkti. Į senátvę meñksta sveikatà. Pùlsas akivaizdžiaī meñko.*
3. lieséti, džiüti, nykti: *Jī vís meñksta, skündžiasi núovargiu. Ligónis tiesiog akysè ēmē meñkti. Blogaī šeriamì arkliaī meñksta.* • **ant.** taisytis.

menkùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → menkas 1: *Intelèkto [gebéjimu, supratimo, tikéjimo] menkùmas. Mokýklos bibliotekélés menkùmas, knygų stokà. Dél peñsijos menkùmo žeminti sàvo žmogiškajj orùmą?*
2. → menkas 2: *Téko šiek tiek susispáusti dél léšu menkùmo.*
3. → menkas 3: *Idéjos menkùmas.*
4. → menkas 4: *Argumen̄tu menkùmas.*
5. → menkas 6: *Menkùmas tō arklélio!*
6. niekingumas, skurdumas, menkysté: *Kûrinyje atskleidžia visà žmogaüs didybé iř menkùmas. Didéjant nepasiténkinimui ēmē gráužti menkùmo jaūsmas.*

menopáuzé dkt. vns. (1)

moters gyvenimo laikotarpis visiškai pasibaigus ménèsinéms: *Ankstyvà [véllyvà] menopáuzé. Menopáuzés simptòmai.* • **plg.** klimaksas.

menótyra dkt. vns. (1)

mokslas, tiriantis ȳvairias meno šakas: *Akadémiené menótyra. Menótyros däktaras [ekspeřtas, žinòvas]. Menótyra ápima dailétyrą, muzikològią, teatrològią, literatúrològią. Ątskiros menótyros šakos tyrinéja dailę, mûziką, choreogràfią, teatrą, kìną. Menótyroje nuõlat ieškoma meniškumo konstántų.*

menótyrininkas, menótyrininké dkt. (1)

menótyros specialistas: *Jaunóji [vyresníoji] menótyrininkų kartà. Menótyrininkų leidiniaī [stráipsniai, spaudà]. Menótyrininké dírba dailës mókytoja mokýkloje. Menótyrininko konsultáciaja gâli praveřsti ieškant tikraī originalaūs kûrinio.*

ménraštis dkt. (1)

ménèsinis leidinys: *Kultûros [literatûros, religiniis, reklaminis] ménraštis. Ménraščių leidýba [tirāžas].* • **plg.** dienraštis, savaitraštis.

menstruācijos dkt. dgs. (1)

kas mēnesī pasikartojantis kraujavimas iš lytiškai subrendusios moters gimdos iki menopauzēs; sin. mēnesinēs: *Normālios [sutrikusios, skausmingos] menstruācijos. Menstruāciju ciklas [laikotarpis]*.

menševīkas, menševīkē dkt. (2)

ist. Rusijoje veikusios socialdemokratų darbininkų partijos nuosaikiosios mažumos narys: *Menševīkų teorija [pártija]. Menševīkai būvo nuosaikesnių pažiūrų, evoliūcinio socializmo šaliniñkai. Daugumà menševīkų veikėjų išvýko į ūzsienį iř veiké emigrācijoje. Móterų žymiū menševīkių būvo vōs kēletas. • plg. bolševikas.*

meñtalas dkt. (3^b)

užmieštas salyklas: *Tirštám meñtalui maišytí naudódavo medinès mentès. Iš gēro meñtalo bùs gēras alùs. Viskis gáunamas distiliúojant grūdų meñtalą.*

mentalitètas dkt. (2)

protavimo, suvokimo pobūdis: *Tautòs [asmeñs] mentalitètas. Šiuolaikinis [rytiëtiškas, nacionālinis, soviëtinis, kaimiëtiškas, miestietiškas] mentalitètas. Svetimuose kraštuose susiduriame sù kitókiu mentalitetù, [pročiai, gyvénse]. Žmonių gyvénimo bùdas tiesiogiai ar netiesiogiai formuojia [keiçia] mentalitetus.*

meñtè dkt. (2), **mentè** (4)

1. medinis įnagis maistui, ppr. koše, maišyti: *Meñtémis maišýdavo pùtrą, tåukus, mèdu, salýklą, šiaip ką nořs tiršta. Ątskirq meñtę tûrejo jóvalui (maišýti).*
2. mûrininko, tinkuotojo, betonuotojo įnagis: *Tinkavimas mentè. Mûrininko iř betonuotojo meñtē yrà lygiašonio trikampio sù pùsapvale viršúne pavìdalo (betonuotojo meñtē ilgësnè), tinkuotojo – pùsapvalé sù smailéjančia viršúne.*
3. vienas iš dviejų plokščių, trikampių kaulų viršutinéje nugaros dalyje: *Išsišovusios meñtés. Måno dešiné meñtē labiaū atsikišusi.*
4. tech. mašinų dalių ar įrankių plokštelė: *Sraigtø [maišýkles, turbinos, ventiliatoriaus] meñtē. Elektriné [rañkiné] meñtē. Trijų meñčių sraigtas. ♦ añt meñčių paguldýti* žr. paguldyti.

mentèlè dkt. (2)

1. peilio ar kastuvélio pavidalo įrankis tapyti, lipdyti ir pan.: *Mentelių bùna įvairaüs plöčio, ilgio iř fòrmos. Peilio fòrmos mentèlè skirtà pigmeñtamis įtrinti, dažáms maišyti, gruntúoti, kañtais tapýti. Kastuvélio fòrmos mentèlè dažniáusiai bùna plačiu bukù galù, naudójama gruntúoti, pavìršui modeliuoti, faktúrai lýginti.*
2. dem. mentè 2: *Dantýta mentèlè. Nugrémžti dažùs plačià mentelè. Išlyginti glaistą šlapia mentelè.*
3. lopetélè torto gabaléliams, pyragaičiams ir kt. imti: *Mentelè pàkeli pyrágø gabaléli iř jisidedi į sàvo lékštę. Ątskiros mentèlés naudójamos ikramas, sviestui, deseñtams.*
4. plokščias pailgas įnagis blynams, kepsniams ir kt. keptuvéje vartyti: *Mediné mentèlè. Mùgejø mačiau dailiùs mediniùs šáukštus iř mentelès. Mentelè naudójame iř kepamíems svogùnams ar pàdažui maišyti.*
5. šaukšteliu pavidalo arba plokšcia įvairių konfigûracijų lazdelé: *Mentelių bùna medinių, plastikinių, metalinių, guminių. Burnòs āpžiūrai naudójama vienkartiné mentèlè (med.). Plastikinè mentelè pridengiamà akis (med.) Tepalas mentelè paskleidžiamas añt žaizdòs (med.).*

mentikaulis dkt. (1)

MENTÉ 3: *Skaùsmas mentikaulių srityjè.*

mentimas dkt. ppr. vns. (2)

→ mësti 1: *Pirmojo mentimo salýklas geriaū susalo nei añtrojo.*

meñtiné dkt. (1), **mentiné** (2)

gyvulio mentės mėsa: *Kiaūlės [jáucio] mentiné*. Aviēs mentiné gāli būti troškinama ar kepamà órkaitėje.

mentòlis dkt. vns. (2)

bespalviai pipirmétės kvapo kristalai – organinis junginys, gaminamas iš pipirmétės eterinio aliejaus arba gaunamas sintetiniu būdu, vartojamas parfumerijoje, kosmetikoje ir maisto pramonėje: *Mentolio preparātai. Mentolio skōnio pastilės. Dantų pastā sù mentoliū*.

mentorystè dkt. (2)

procesas, kurio metu patyręs asmuo teikia rekomendacijas, paramą ir patarimus kitam, mažiau patyruisiam asmeniui: *Mentorystés programà [tiňklas]*. Mentorystés sántykiai gāli būti oficiálūs arbà neoficiálūs. Oficiálūs mentorystés sántykiai paprastai užmezgamà pēr programās ar iniciatyvās, kaī meñtoriai suporúojami sù globótiniai. Neformálūs mentorystés sántykiai dažnai užsimezga spontāniškai tařp dviejū asmeniū, kuriuōs síjea bendri interèsai ar tikeliai. Mentorystés esmē yrà abiejū pùsių nórás analizuoti kelius iř kliūtis, siekti užsibréztų rezultātu iř mókytis iš patirčiū.

meñtorius, meñtorè dkt. (1)

patyręs mokytojas, vadovas, patarėjas, globėjas: *Veřlo iř rinkódaros meñtorius [meñtorè]*. Asmeninis meñtorius. Biudžeto iř apskaitōs skýriaus meñtoriaus pareigybés aprašymas. Kai kuriosè aukštōsiose mokýklose pradétos kurti meñtorių sistemos. Meñtorius pateikia globótiniui siúlymus kaip tóbulinti sàvo īgūdžius, dúoda naudingų patarimų, skâtina priümti sprendimùs.

mentùrinis, mentùriné bdv. (1)

menturio (3 r.) pavidalo: *Mentùrinis lāpų prisisegimas. Ēglës šakos yrà mentùrinés. Mentùrinio šalavijo žiedai išsidéstę apliñkui stiebq.*

mentùris dkt. (2)

- 1. etnogr.** įnagis šakotu galu koše maišyti, bulvëms grûsti: *Menturiùs seniaù naudójo káime, kuř juōs nesunkù bûdavo pasidarýti iš egláitës viršùnës.*
- 2. etnogr.** įnagis, kuriuo mušamas sviestas muštuve: *Menturiù muši, plaki gretinę, kôl pasidåro sviestas.*
- 3. bot.** ratu aplink stiebą išsidéstę žiedai ar lapai: *Žiedai sukrauti mentùriais. Plunksnalapés lāpai sudåro menturiùs. Väistinio šalavijo žiedai susitelkë iš menturiùs, mentùriuose yrà pô dêšimt žiedų.*

mentùriškai prv.

(išsidéstęs) menturiu (3 r.), menturio pavidalu: *Lāpai išsidéstę mentùriškai. Dilgelių žiedai mentùriškai prisegti prië stiebo.*

menuètas dkt. (2)

prancūzų kilmés létas išklimingas, gracingas porinis XVII–XVIII a. šokis: *Menuèto figûros áiškios iř tiikslios. Kamerinis orkestras kviës pašókti menuètq.* | jo muzika, ppr. sonatos ar simfonijos dalis: *Menuetus kûré jaū tîk praeitiës kompozitoriai.*

ménùleigis dkt. (1), **ménuleigis** (2)

automatiné ar žmogaus valdoma mašina važinéti Ménulio paviršiumi ir jam tirti: *Ménùleigi nêšanti raketà. Ménùleigio radiniai. Kôsminis zondas sù ménùleigiu nusileido iš Žemës nemâtomoe Ménulio pùséje.*

ménùlio akmuô

skaidrus ar pusskaidris pieniškai Baltas, melsvai spindintis akmuo, vartojamas juvelyriniams dirbiniams: *Ménulio akmeñs vérinys. Žydrai sidabriñi, besimañantij vaivórykštës spalvomis ménulio ākmeni megsta dël jõ mištiškos išvaizdos.*

ménulis dkt. vns. (2)

1. (rašoma didžiaja raide) dangaus kūnas, kuris sukas aplink Žemę 28 dienas ir naktį atspindi Saulės šviesą: *Nemātomoji Ménolio pùsē. Žmónés – dvýlika amerikiéčių astronáutų – jaū pabuvójo Ménulyje. Apliñk Žémę Ménulis skr̄ieja šiek tiek kiñtančia elipsinè orbità.*

2. šis kūnas, kai jis yra matomas danguje tam tikru metu; sin. ménuso: *Ménulis dýla [áuga]. Ménulis tēka [léidžiasi]. Ménolio fázés [uztemimas].* Šviëčia tik ménolio pjáutuvas. Šiñnakt ménolio nematýti. Žödžiai „sáulé“, „žémé“, „ménulis“ rāšomi iš mažosios raídés (nè sákinio pradžiojè), kaī vartójami nè kaip astronòminių objèktų tikriniai vardai.

♦ **kaip jáunas ménulis** retai ir trumpam (pasirodo, lankosi, užeina, užsuka): *Jī retai mátome: pasiródo kaip jáunas ménulis iř diñgsta.* **kaip nuo ménolio nukritęs** žr. nukristi. **kaip šuo priëš ménuli** žr. šuo.

ménulžuvé dkt. (1)

labai stambi beveik apskrita, plokšciašonè šiltujų jūry žuvis už ilgų nugaros ir pauodegio pelekų tarsi nupjautu kūnu (ppr. paprastojo ménulžuvé, *Mola mola*): *Ménulžuvés kūnas prímena ménolio díską, todél taip iř pavadlinta. Gigántiškos ménulžuvés dažnai pláukioja júros paviñšiuje añt šono. Ménulžuvés maistui nevarþamos.*

ménuso, ménesio dkt. vyr. (1)

1. kiekviena iš dvylirkos metų dalių, turinčiu pavadinimus: *Paskutiniis žiemós ménuso. Kurj ménesi gimei? – Vasári [gégužę]. Atostogų eisiu líeos (ménesio) tréčią (diéną).*

2. tokios trukmés (maždaug keturių savaičių) laiko tarpas: *Jis jaū añtras ménuso [añtrą ménesi] nesiródo. Atlýginimą móka dükart per ménesi. Vaikas jaū trijų ménesių. Šiós ligós pózymiai gáli išryškéti jaū píarmaisiais gyvénimo ménesiais [per pirmúosius gyvénimo ménesius]. Pastarúosius kelis ménesius niéko apiẽ ji negirdejau. Nuō músų pókalbio praéjo jaū pusañtro ménesio.*

3. MÉNULIS 2: *Šviëté didelis, apvalus ménuso.*

♦ **jáunas ménuso** tik pasirodžiusio ménolio tarpsnis: sin. jaunatis: *Jaū greitai stōs jáunas ménuso.* **kaip jáunas ménuso** 1. retai ir trumpam (pasirodo, lankosi, užeina, užsuka): *Jis pás mūs pasiródo kaip jáunas ménuso – peř metùs kařta.* 2. plačiai (šypsosi, išsišiepęs): *Šýpsosi kaip jáunas ménuso. Išsišiepęs kaip jáunas ménuso.* **medaūs ménuso** romantiška, džiaugsminga vedybinio gyvenimo pradžia: *Pō vestùvių jaunéji praléisti medaūs ménesio išvýko į Baleárų salas. Jū medaūs ménuso, matyt, jaū baigiasi.*

menzūrà dkt. (2)

1. skysčių tūrio matavimo indas su padalomis: *Gradúota menzūrà. Skýsčio kiékis išmatúojamas menzūrà. Menzūry bûna jvairių dýdžių, stiklinių arbà plastikinių.*

2. vargonų ir pučiamujų muzikos instrumentų vamzdžio skersmens ir ilgio santykis: *Nuō menzūros priklauso tembras: siaurōs menzūros instrumeñtai skañba rýškiai, skařdžiai, plačiōs – minkščiai, dusliai.*

mèras, mèré dkt. (2)

savivaldybés vadovas: *Vilnius miesto mèras. Rajono mèré. Prezideñtas kreipési į Lietuvos miestų iř rajonų merus. Merè bùvo išrinktā pedagögé. Atródo, mèramas reikétu turéti daugiau gálių. Mèrų funkcijos skirtingose šalyse labai skiriasi.*

mérédéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → merdëti 1: *Orùs senõlio mérédéjimas. Prasidéjus ligónio mérédéjimui, prië mìrštančiojo susiriñkdaivo visi šeimós nariai.*

2. → merdëti 2: *Dvàras, atródë, bùvęs pàsmerktas mérédéjimui, tāpo vēl prikéltas gyvénimui.*

mérédéti, mérdi (mérédéja), mérédéjo vksm.

1. (iš ko, nuo ko, kame) būti arti mirties: *Senélis seniai [suñkiai] mérdi. Jī mérdi skausmè iř kančiojè.*

Žmónės mérdejo iš bādo. Karys mérdi nuo žaizdū. Žvėrys taip pàt mérdi. | prk.: Žmónės tiesiog mérdejo iš nûobudilio.

2. šnek. (be ko, kame) silpnai funkcionuoti, vegetuoti: Kai kuriōs kažbos dabař jaū mérdi, kitóms dár liko nemažai gyvýbés. Bè mókslo veřslas mérdi. Kai pramoninis miěstas īma mérdeiti, jauni žmónės ieško įdomesnių vietu gyvēti. Sodžiuje kultūrinis gyvēimas mérdejo. Įmonės mérdedamos kabinosi ī gyvēimq.

mergà dkt. (4)

1. šnek. MERGINA: Graži mergà. Seniau sakýdavo: kám meřgai mókslas? Brólis sù mumis, mergomis, nenori eiti ī kínq. Vêdës, o žvalgaisi ī mergàs kaip kâtinas ī lăshinius. Sveikos, meřgos!

2. psn. samdoma jauna ūkio darbininké; sin. samdiné: Mergà turéjo mokéti visùs namu iž žemës ūkio dárbus. Linùs ráudavo jáunos meřgos. • plg. pusmergè.

mergáité dkt. (1)

1. moteriškosios lyties vaikas (skiriant nuo berniuko): Mán nesvarbù, giňs mergáité ař berniukas. Berniukai labiau pamégdžioja tévq, o mergáités - mâmq. Seseřs mergáité rüdeni eis ī pírmq klásę. Mokýkloje mergáites iž berniukus móko rañkdarbiu.

2. moteriškosios lyties asmuo iki lytinés ir psichinés brandos: Jì dár visái mergáité. Iš nùgaros atródai kaip mergáité. Kařtais savyjè jaučiu užsilikusiā māžq mergáité.

3. šnek. MERGINA: Vyresniūjų klasių mergáités. Músų vaikai paaugliai - penkiolikos mêtų mergáité iž keturiolikos (mêtų) berniukas. Ēsate didelé mergáité, puškiai susitarkyšite pati. Tókiai jáunai mergáitei bùvo sunkù dírbti pardavéja. Universitetè mergáité gerař mókési, lañké pramoginius šokiüs.

mergáitiškas, mergáitiška bdv. (1)

1. bùdingas mergaitei: Mergáitiška figúrā. Mergáitiškos rañkos. • plg. mergiotiškas.

2. skirtas, pritaikytas mergaitei: Mergáitiškos svájos. Mergáitiškas jós dienóraštis. Mergáitiškas išdidumas. Tradiciškai röžiné spalvà - mergáitiška, melyna - berniukiška. • plg. mergiotiškas.

Meřgalaukis dkt. vns. (1)

kaimas Alytaus rajono savivaldybëje: Istòrijos šaltiniuose tükstantis penki šimtař peñkiasdešimt devintař mêtais minimas Meřgalaukio káimas iž dvàras.

mergáuti, mergáuja, mergávø vksm.

1. bùti netekéjusiai: Ilgai jì mergávo iž gérq výrq gávo. Mergavaū iki kêturiasdešimt mêtų - tévùs reikejø prižiüréti.

2. psn. (pas ką) taurauti samdine mega: Seniau eídavo mergáuti, nès kitaip negaléjo pragyvënti. Aš pàs dëdø dëšimt mêtų mergavaū.

mergáutinis, mergáutiné bdv. (1)

turëtas, įgytas mergaujant, bùnant netekéjusiai: Mergáutinis vaikas. Jì nòri bùti vadînama mergáutine pâvarde. Senelių sodýboje léidau sàvo mergáutines vâsaras. Kai kurių mergáutinių drabùžių dár neišáugau.

mergávimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mergauti 1: Paauglystés iž mergávimo mêtai. Ař jái nepabôs tóks ilgas mergávimas?

2. psn. → mergauti 2: Peř ilgësnj mergávima sañdinés susitaupýdavo (pinigû).

mergëlè dkt. (2)

1. maloninis jaunos netekéjusios moters, merginos pavadinimas: Mergëlè lelijélè (flk.). Jaunóji mergëlè lineliùs róvè (flk.). Liñksmos mergëlés visíems patiñka. Bùvo parvažiävusi màno mergëlè (duktè). Ař láukei, mergële, svečiû?

2. MERGAITÉ 1: Kaimýnu mergëlè àtnašé obuoliû. Kóks tåvo vařdas, mergële? Močiüté liéka namië sù keturmetè mergelè.

3. (rašoma didžiaja raide) vns. tam tikras žvaigždynas: *Mergėlės žvaigždýnas Lietuvojè geriáusiai mātomas balañdžio–gegužës ménésiai*. | šeštasis Zodiako ženklas: *Måno žénklas – Mergėlë*. | bndr. žmogus, gimęs tarp rugpjūčio dvidešimt trečios ir rugsėjo dvidešimt antros dienos: *Måno brólis – Mergėlë*.

mērgelis dkt. (1), **mèrgelis** (1)

jūrų, lagūnų, ežerų dugne susidarantis trapus molio, klinčių ir kt. mišinys, vartojamas kai kurioms kalkėms ir cementui gaminti; sin. klintmolis: *Molíngasis [smélingasis] mērgelis. Mērgelio atódanga pamaryjë. Lietuvojè mērgelis rañdamas bevéik visosè geològinèse sistèmose.*

mergiké dkt. (2) šnek.

- maža mergaitė, mergytė: *Päty s̄iavažiávo, mergikës (dukreles) téváms prižiüréti paliko.*
- MERGINA: *Kokių gál septyniölikos mêtų mergiké. Mergikių dárbas namùs tvarkýti.*

merginà dkt. (2)

suaugusi jauna, netekėjusi moteris: *Jaunùtë [imetéjusi] merginà. Bañiančios mokýklą merginòs. Džemperiai [kélnës] merginoms. Susipažinaü sù r̄imta [simpatiška, nuostabià] merginà. Kéletui merginù tēko atsiūm̄ti pâraiškas dalyváuti konkúrse. Dañlininkas vaizdúoja žýdinčias kâimo merginàs.*

merginéjimas dkt. ppr. vns. (1)

šnek. → merginéti: *Jám rûpi tiktaï merginéjimas, nè vedýbos. Merginéjimas XX ámžiaus pirmójoje pùseje pietinéje Suvalkijos dalyjë bùvo laikomas doróviniu nusižengimù.*

merginéti, **merginéja**, **merginéjo** vksm.

šnek. (vyriškiui) rodyti démesj merginoms, suktis apie merginas, jas lankytis: *Jis tûri pólinskî merginéti iř flirtúoti. Kô tóks ißsipuôšes – gál eini merginéti? Merginéjo merginéjo iř liko nevédës.*

mérginimas dkt. ppr. vns. (1)

šnek. → merginti: *Leñgasas [atkaklùs] mérginimas. Kêlios saváitès mérginimo iř štaï vestùvës.* | sngr.: *Merginà atsiliepè [neatsâké] iž jo mérginimq̄si. Pô audrìingo iř romántiško mérginimosi porà susituokè.*

merginiñkas dkt. (2)

šnek. vyras, nuolat besisukantis apie moteris; sin. mergišius, donžuanas: *Dîdelis [užkietéjës] merginiñkas. Jî vadîna mergininkù.*

mérginti, **mérgina**, **mérgino** vksm.

(kâ) šnek. mellintis merginai: *Èmè [išdr̄iso, pašëlo] mérginti išrinktq̄j. Viliója, mérgina, tekéti kâlbina. Jis mérgino jâ, bêt nèémé.* | sngr. (kam, prie ko): *Jónas mérginasi prië Onôs [Önai].*

mergiôtë dkt. (2)

šnek. paaugusi mergaitę ar jaunesnę mergina: *Liekñà ilgaköké mergiôtë. Padýkusios mergiôtës. Praëjusią saváitę barè susipažinaü sù šaunià mergiotë. Mergiotës pristâtë namùs tvarkýti.* • plg. paauglé.

mergiôtiškai prv.

šnek. → mergiotiškas 1: *Mës grâžinomës iř mergiôtiškai šnekučiâvomës. Nesù àš tokiaù mergiôtiškai naivî, kaip tâu atródo.*

mergiôtiškas, **mergiôtiška** bdv. (2) šnek.

1. bûdingas mergiolei, mergiotëms: *Mergiôtiškas bañas. Jî mégo pintis nedîdeles kasýtes, nešiôti šortukùs, mergiôtiškus marškinéliüs iř plastikiniùs aûskarus. Staigà išgiûdome mergiôtiškq̄ krýkštavimq̄ iř juôkq.* • plg. mergaitiškas, paaugliškas.

2. panašus į mergiotę ar mergiotės: *Brólis dažnai susirūdavo pláukus į mergiōtišką kasytę. Jō žmoną mán pasirodė iš mergiōtiška, iš kartu grobuoniška, plēšri.* • [plg.](#) mergaitiškas.

mergystė dkt. vns. (2)

1. netekėjusios merginos būklė, mergavimo metai: *Nuostabios mergystės dienos. Baigėsi mergystė, prasidėjo moterystė. Kai kurioms nusibodusi mergystė lėmia skubotą sprendimą ištakėti.* • [plg.](#) bernystė.

2. merginos nekaltybė, skaistybė: *Sáugok sàvo mergystę. Daugumà jaunuolių iš merginų māno, kàd mergystė nérà bùtinà sályga sántuokai.*

mergystės plévė

plona plévelė, kuri iš dalies uždengia makštį ir kuri ppr. plyšta per pirmuosius lytiniai santykius: *Paprasta mergaitės gímsta sù plóna plévè, vadìnama mergystės plévè, deñgiančia makštis añgą. Daûgelyje tautų mergystės plévė siejamà sù merginosis skaistybë.*

meřgišcia dkt. (1)

menk. paauglė mergaitė: *Niêko nemóka tà meřgišcia. Jí pýksta, kai kàs pavadina meřgišcia. Sunkù atspéti, iš kô kikêna meřgišcios. Kàs tás meřgišcias supáisys?* • [plg.](#) vaikišcias.

mergišius dkt. (2)

menk. vyras, nuolat besisukantis apie moteris, jas viliojantis; [sin.](#) bobisius, mergininkas, donžuanas: *Kalbama, kàd jís didelis [baisùs, nepasótinamas] mergišius. Atrodo, jí susidéjo sù tuò mergišiumi. Iš tólo pamačiau ateinančius tuòdu pagarséjusius mergišiùs.*

meřgiškai prv.

→ mergiškas: *Meřgiškai drovi šýpsena. Meřgiškai plónas bałsas [käklas]. Jós breñda į júrq meřgiškai šúkčiodamos, áikčiodamos. Vaikinas pérsirengé meřgiškai.*

meřgiškas, meřgiška bdv. (1)

merginai (mergai) būdingas: *Meřgiškas žavesýs [núoraudis]. Meřgiškos āpkalbos iš linksmýbës. Meřgiško véido jaunuolis. Meřgiška laikýta kukli iš drovi véido išraiška. Nè meřgiškas dárbas sunkumùs nešioti. Jós puošiasi sàvo meřgiškais papuošaléliais.*

mergystė dkt. (1)

1. moteriškosios lyties vaikas (skiriant nuo bernuko); [sin.](#) mergaitė: *Mergystė sù kasytémis. Mažoji mergystė sù lélè klüpéjo netoli dûry. Jós dideliám džiaugsmui, gímé mergysté. Tévas eîna sù mergysté añt rañkų.*

2. moteriškosios lyties asmuo iki lytinës ir psichinës brandos; [sin.](#) mergaitė: *Sapnavau, kàd vël esù mažà mergysté iš sù močiutè einù į zoolögijos sôdą. Šatrijós Ráganos móterys jvairaüs ámžiaus: nuò mažos mergytés iki panélés, nuò panélés iki móters, nuò jós iki senélés, bobutés.*

3. [šnek.](#) MERGINA: *Šaūnios bâro mergytés. Mýliu tavè, mergyt.*

mergiúkštė dkt. (1)

[šnek.](#) paauglė mergaitė: *Mergiúkštës kiemè šokinéja peñ balàs. Peñ tâ laiką sesuõ iš nedrąsiōs, kresnōs mergiúkštës viðto labai patrauklià merginà. Nepakësiu, jeigu jí elgsis sù manimì kaip sù mergiúkste.* • [plg.](#) berniukštis.

meřgšė dkt. (2)

menk. prastos doros mergina: *Apsírengei kaip kokià gâtves meřgšé. Jís šlaistosi sù kažkokia mergšè.*

mergužélė dkt. dem. (2)

1. [flk.](#) MERGINA: *Mergužélė lelijéle [verpéjéle, audéjéle, šokéjéle].*

2. [šnek.](#) laisvoko elgesio mergina: *Mergužélė, šokdamà iš kraipýdama klubùs, skañbiai juökési.*

Pakviēsiu tā dailīq mergužēlē ī kavīnē. Atvīķelai ēmē atakūoti viētines mergužēlēs. Ojojoi, mergužēliju cīā netrūksta!

mežvakaris dkt. (1)

atsisveikinimo su mergyste vakaras, kurj rengia merginos prieš vestuves būsimai nuotakai:

Mežvakarij organizūodavo vyriāusioji pamergē (etnogr.). Māno draūgēs priēš vestuvēs sūrengē mān mežvakarij. Nuō XX ámžiaus pabaigōs pliñta paprotys priēš vestuvēs klūbuose, káimo turīzmo sodýbose arbā kuř kituř reñgti nūotakos iř jōs draūgiu pasilinksminimus, vadīnamuosius mežvakarius, kuriē mažai kā beñdra tūri sù senaïsiais papročiaiš. • [plg.](#) bernvakaris.

meridiānas dkt. (2)

DIENOVĪDINIS: Meridiāno lañkas [linija]. Ekvātoriaus [pusiáujo] meridiānas. Centrīnis Sáulēs meridiānas. Pradīnis (arbā nūlinis) meridiānas pagal tūkstantis aštuoni šimtais aštuoniasdešimt ketvirtū mētū tarptautīni susitarīmā eīna peñ sēnajā Grīnvičo (Londono priemiesčio) observatōrija, nuō šio meridiāno skaičiúojama geogrāfinē ilgumā.

mērija dkt. (1)

SAVIVALDYBĒ 2: Dīrbti Vīlniaus miēsto mērijoje. Mērija yrā kai kuriū valstībių savivaldos výkdomosios valdžiōs institūcija. Lietuvojē mērijos funkcijas atlīēka savivaldībēs administrācija. Mērijai dažniáusiai vadováuja mēras. | jos pastatas: Demonstrācija priešais mērijos lángus.

Mērilandas dkt. (1)

valstija Jungtinių Amerikos Valstijų rytuose: *Didžiáusias Mērilando miēstas – Báltimorē. Tēko viešeti Mērilande.*

merinōsai dkt. dgs. (2)

avių veislēs, pasažyminčios ypač kokybiškomis plonomis vilnomis: *Austrālijos merinōsai. Merinōsu kilmē neāiski.*

merinōsas, merinōsē dkt. (2)

merinosu veislēs avis: *Merinōsu vīlna. Mēsiniūs merinosūs augīna nē vien dēl mēsōs, jū iř vīlna puiki. Nuō vieno merinōso peñ metūs nūkerpama penkiolika iř daugiaū kilogrāmų švelniōs vīlnos. Merinōsē pavasariōp atsiveda vienq dū ériukūs.*

merkantīlinis, merkantīlinē bdv. (1)

1. susijęs su merkantilizmu (1 r.): *Merkantīlinēs pāžiūros būvo stipriai īsigalējusios Ispānijoje, Ánglioje, Vokietijoje, Prancūzijoje, kuř valdantys monārchai stēngési prieverti viētos prāmonē naudoti tīk šaliēs išteklius.*

2. susijęs su prekyba ar komercija: *Merkantīlinē sistemā. Merkantīliniai valstībių interēsei.*

3. susijęs su apsukrumu, pasipelnymu: *Dabař paplītēs merkantīlinis pōžiūris, kai tīkimasi, kād vestūviu ař gimtādienio svečiū dóvanos nē tīk atlýgins vāišiū kaštūs, bēt iř atnēš peļno.* • [plg.](#) verteiviškas.

merkantīlizmas dkt. vns. (2)

1. ankstyvojo kapitalizmo laikotarpio valstybių ekonominē politika, orientuota į užsienio prekybos ir rinkos ūkio plētojimą, kapitalo kaupimą: *Skiriamā ankstyvāsis iř velyvāsis merkantīlizmo raidōs etāpai. Merkantīlizmo šālininkai pabrézē mainū iř prekybās svarbā rīnkos ūkio plētrai, valstībēs turītā sīejo sù jōs turimomis áukso iř sidābro atsargomis. Radvilū merkantīlizmas reiškēsi tuō, kād iš atvīkusiu ī Kédainius svetimšāliu būvo reikalāujama mokēti didesniūs mókesčius neī iš viētiniū. Merkantīlizmo apraiškū gālima rāsti iř šiañdien, kai nórima, kād ekspòrtas viřsyty impòrtq.*

2. materialių gérybių vertinimas ar išaukštinimas: *Māno senēliui būvo nesuprañtamas merkantīlizmas, jám svētimas nórmas turēti daiktū. Reklamā skātina merkantīlizmā, peñ daūg*

surėikšmina materiālinius dalykūs. Žurnalė pasirodė straipsnis apie merkantilizmą kaltinamas móteris, kuriās psychologiskai gniūždo jų výry šykštumas. • plg. 2 materializmas.

merkimas¹ dkt. (2)

→ merkti¹ 2: Viskas [romānas, istorija] prasidėjo nuo akiës merkimo. Nesupratau, ką norėjai pasakytu tuō (akiës) merkimu.

merkimas² dkt. (2)

1. → merkti² 1: Geliū merkimas į vazas – duktečs rūpestis. Bè jō neapsieidavo nei aviū kirpimas, nei linū merkimas. Paprastai panaudotu kuro kasęčiu merkimo į baseiną operacija truñka kéturiasdešimt minučių.

2. → merkti² 2: Tóks merkimas – nösies į kiemą neiškiši.

Merkinė dkt. vns. (2)

miestelis Varėnos rajone: Tiës Merkinè yrà vienas ilgiusiu tiltu per Nëmuną. Gálimas dáiktas, kàd Merkinéje, istorinéje Dainavos sòstinéje, stovéjo valdovų rúmai.

merkiniskis, merkiniske dkt. (2)

Merkinéje ar jos apylinkëse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: Merkiniskés móterys. Senosios Merkinés didybé istoriniu palikimù ugdo šiū dienų merkiniskiūs.

Merkys dkt. (4)

upé Šalčininkų, Varėnos rajonu savivaldybëse ir Baltarusijoje, dešinysis Nemuno intakas: Merkys prasideda Baltarusijoje, o į Nëmuną įteka tiës Merkinè. Plaukdamì Merkiù grožéjomës puikiù kraštovaidžiu. Merkyjè yrà sekliū brastū, dideliū akmenų iř užtvankų liëkanų, trùkdančių pláukioti didesnëmis vältimis.

merktè¹ prv.

→ merkti¹ 1: Ąkys merktè mérkiasi nuo sáulës. Noréjosi pasnáusti – Ąkys pâčios merktè mérkësi.

merktè² prv.

→ merkti² 2: Lietùs šiandiënq merktè meřkia.

mérkti¹, mérkia, mérkë vksm.

1. (kà, kam) pridengti akis vokais: Miègas [núovargis] mérkë jám akis. Liüliúojanti melòdija migdo, mérkia blakstienas. | sngr. (iš ko, nuo ko): Vaiko akytës jaū mérkiasi, tuōj užmigas. Iš rýto vokař dár mérkiasi, viskq daraū pusiáu miegódama. Ąkys mérkiasi iš svaigaüs malonùmo. Jí mérkiasi nuo sáulës.

2. (kà, kuo, kam) duoti ženklą (akimi, ppr. ispéjant, atkreipiant démesj, nurodant, viliojant ir pan.): Jis mán drásinamai [še]lmiškai, súokalbiškai] mérkia. Mačiaū, kàd mérkei mán akimì, bët nesupratau dël kô. Supratinai šypsódamosi móterys mérkia Ąkij vienà kítai.

3. sngr. mažéti šviesai, netekti šviesumo: Lémpa mérkiasi. Žvaigždës mérkësi iř gëso. Paskubékime, sáulé tuōj meřksis. Rudeñs dienà tìk nušvito iř jaū mérkiasi.

meřkti², meřkia, meřkë vksm.

1. (kà, i kà) nardinti į vandenj ar kitą skysti: Linùs į mařkq meřkdavo. Vakarè skalbinus [žlùgtą] meřksiu. Meřk žirnius iš vâkaro.

2. lyti, drengti: Lietùs visq saváitę meřkë. | beasm.: Jaū trečià dienà bë pérstojo meřkia. Kiáurq dienq meřkë.

3. (kà) lyjant šlapinti, drékinti: Liütis meřkë pasiényje susiriñkusius pabégélius. Palapinës neturéjome, lietùs meřkë mûs kiaurai. | beasm. (kà): Kelintà dienà meřkia šiēnq, supúdys.

merktinis, merktinė (2)

merkiamas, mirkomas: *Merktiniai lina ī būdavo baltesni iš stipresni.*

Merkūrijus dkt. (1)

- roménų prekybos dievas, keliautojų globėjas, atitinkantis senovės graikų Hermj: *Merkūrijaus šventyklā. Sutapątintas sù graikų Hermiū, Merkūrijus tāpo iš sielų palydovų į mîrusiųjų pasaulį, dievų pâsiuntiniui iš tarnù, amatû iš menû globejû, mâgijos iš astrologijos žinovù.*
- pirmoji Saulės sistemos planeta: *Merkūrijaus orbità. Merkūrijus yrà artimiáusia Sáulei planetà, jis neturi palydovų. Merkūriuje gausù kraterių.*

merserizāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ merserizuoti: *Merserizāvimas yrà vienas iš audinių apdailos procèsų. Audiniai iš mezginiai dažniáusiai apdorójami tolédžio veikimo merserizāvimo mašinose. Merserizāvimas siúlams suteikia minkštumo iš prabangaūs blízgesio.*

merserizuoti, merserizúoja, merserizávuo **vksm.** apdoroti medvilninius, rečiau lininius tekstilės gaminius (audinius, mezginius, verpalus) dažniausiai natrio šarmo tirpalu; *Merserizuota mëdvilnë. Merserizuoti verpalai ar audiniai labiau blízga, sustipréja, geriau sùgeria drégmę iš nusidāžo.*

mës (**K.**, **K. savyb. mûsų**, **N. mûms**, **G. mûs**, **In. mumis**, **Vt. mumysè**) **iv. asmen. dgs.**

- vartojama nurodant save ir kitą (kitus): *Mës sù bróliu (aš ir jis) mòkémës universitetè. Jûs mûsų neláukite. Mûms reikia jûsų patarimo. Mûs pâkvieté iš svečiùs. Pasitikékite mumis. Ař nè peř daūg mumysè jsišaknijęs abejingùmas?*
- savyb.** mums priklausantis: *Štaï mûsų nâmias. Mûsų téva iškenté treñtj.*
- savyb.** vartojoamas žymint pirmuoju asmeniu reiškiamus veikėjus, kuriems priskiriamas veiksmas, išreikštas neveikiamosios rûšies dalyviu: *Mûsų nespéta grîžti. Pinigai mûsų sutauþýti, nè skôlinti.*
- ♦ **tařp mûsų kalbant** **žr.** kalbèti.

mësà dkt. (4)

- maistui vartojoamos minkštосios gyvûnų skerdienos dalys: *Šviežià [virtà, rûkýta, súdyta] mësà. Véžiû [kalmârû, krevèciû] mësà. Kraujîngä mësà. Mësà bë káulû. Iškaulinéta mësà. Mârmuriška mësà. Gabaliùkas [kâsnélis] mësôs. Mësôs produktai [valgjai, ûzkandžiai]. Mësôs termomètras. Mësôs parduotuvè. Mësôs pûsgaminis yrà šviežià, smûlkinta ar nesmûlkinta mësà sù prieskoniais ar maisto priëdais, nepraradusi šviežiôs mësôs savýbiu. Ař téko ragáuti žaliôs mësôs patiekalû? Mamà išviré kopûstû sù mësà. Mësû iš dešrû pilnas stâlas. Steřkas tûri nemažai mësôs. Pìgiq mësâ šûnys éda (flk.).* | maistui vartojoamos minkštосios gyvûnų, išskyrus žuvis ar pan., skerdienos dalys: *Mësôs nevâlgau jaū daug mêtû, bët žûvji mëgstu. Tieki mësojè, tieki žuvyjè daugiausia yrà baltymû iš riebalû. • plg. balta mësa, raudona mësa.*
- ppr. dgs.** poodiniai kûno audiniai: *Šuvâ išpléšé šlaûnî nèt sù mësôm. Baisù žiûréti iš žaïzdq – mësos [mësâ] matyti.*
- vaisių, uogų minkštomas: *Sultînga, saldi kriaušës mësà. Strazdai výšniu mësâ nûlesa, ô kauliukùs paliéka.*
- šnek.** medžiagos dalis, atplyšanti nuimant, nutraukiant kâ nors prie jos pritvirtintą: *Troleibusè mán sâgq sù visâ mësà išpléšé.* ♦ **patránkų mësà** masiškai kare žüstantys kareiviai: *Čià mës – jégâ, ô atvirojè viêtoje – patránkų mësà.*

mësaîniné dkt. (1), **mësaininé** (2)

kioskas ar stacionari patalpa, kur prekiaujama mësainiais: *Dažniáusiai šašlykinés, kebâbinés, blýninés, mësaîninés iš panâšios užkandlinés īrengiamos lengvai pasiekiamosè viêtose, kuñ nuôlat iš greîtai keiçiasi lankýtojû srautai. Jéi mokýkloje maistas yrà nepatrauklûs, neskanûs, vaikáms nepatiñka, jiê béga kituñ iš tadâ jaū netoli ese  sančios kebâbinés bei mësaîninés klësti. Mûsų rajonè atidârè dvi naujâs mësaînines.*

mėsainiš dkt. (2)

tarp perpjautos minkštōs bandelēs pusiū jidētas plonas maltos mēsos, ppr. jautienos, paplotēlis su salotū lapais, padažu ir kitais priedais, valgomas karštas; **sin.** mēsos suvožtinis: *Dvigubas mėsainiš. Mėsainiš sù bulvýtēmis. Didýsis mėsainiš sù viščenos maltinukū iñ mōrkomis. Mėsainių bāras [užkandiné]. Negaliu žiūréti, kaip tū kasdién kemši mēsainiūs iñ plempī kokakolq.* • **plg.** sūrainis, žuvainis.

mėsainiš sù súriu

SŪRAINIS: *Sultingą naminių mėsainių sù súriu pasigaminaū pagal recēptą. Užsisakéme dù mēsainiūs sù súriu.*

mēsaval̄gis, mēsaval̄gē dkt. (2)

žmogus, kuris valgo mēsą: *Visi mano vaikai mēsaval̄giai, o aš – vegetārē. Jei vālgysite nesveikaī, nesvarbū, ař ēsate mēsaval̄gis, ař vegetāras – abiēm ātvejais keñksite sveikātai. Kād iñ kiek giñcytūsi mēsaval̄giai iñ vegetārai, negālima paneigti fākto, kād mēsā visadā būvo žmogaūs valgiāraštyje.* • **plg.** vegetaras.

mēsavalgystē dkt. (1)

mēsos valgymas: *Kās geriau – vegetarizmas ar mēsavalgystē?* • **plg.** vegetarizmas.

mēsēdis¹ dkt. (1)

etnogr. laikas nuo Kalēdu iki Užgavenių, kai galima valgyti mēsą: *Mēsēdžio metū valstiēčiai skeřsdavo kiaulēs iñ suvartódavo daugiau mēsos. Peñ mēsēdī būdavo daugiāusia vestūvių.*

mēsēdis², mēsēde¹ bdv. (2)

mēsa mintantis: *Mēsēdžiai gyvūnai. Mēsēdžiai augalai. Lokiai yrā iñ mēsēdžiai, iñ žolelēdžiai.*

mēsēdis³, mēsēde² dkt. (2)

mēsa mintantis gyvūnas: *Mēsēdžiai yrā plēšrūnai. Kātēs taip pāt yrā mēsēdēs. Kai dēl sudētingu sālygū mēsēdžiui aukā tañpa nepasiekiamā, jām teñka maitintis vañsiai iñ kitomis augalū dalimis. Laukiniūs plēšriūs mēsēdžiūs prisijaukinę gyvūnų dresūotojai lankytōjus džiugina iñ stēbina rizikīngais pasirödymais.*

mēsendžeris dkt. (1)

nemokama interneto tekstinių, vaizdo ir garso pranešimų bei pokalbių programēlē, 2011 m. sukurta bendrovės „Facebook“: *[Idiegти [atnaūjinti] mēsendžerij. Jaū iñ mano močiutē išmóko naudotis mēsendžeriu. Susisiekime peñ mēsendžerij.*

mēsētis dkt. (2)

KOLDŪNAS: *Mēsēciūs gamīna, juōs vérda arbà kēpa, daūgelis tautū.*

mēsgalys dkt. (3^b)

prastesnēs mēsos gabalas: *Mēsgalj sù káulu šunēlis mégsta labiáusiai. Skerstuvēs, mēsgaliū netrūksta. Mēsgalio kókio reikētū sriùbai.*

mesijas dkt. (2)

1. kai kuriose religijose tikimas Dievo siustasis žmonijos gelbētojas: *Pranašȳstēs apiẽ Mesijo atejimq. Krikščionių mesijas – Jézus Kr̄istus. Mesijo (Kr̄istaus) atejimq pranašāvo nè vienas Sēnojo Testameñto prānašas. Judaizmo iñ islāmo išpažinéjai vis dár tebeláukia sāvo mesijo. Ankstyvājame judaizmē mesijais būvo vadīnami vyresnēji žyniai iñ karāliai, pranašū laikais – idealūs būsimasis valdōvas, kurj turis atsiūsti Jāhvę žydu taūtai iñ žmonijai išgēlbēti. Mesijo sāmprata aptinkamā iñ budizmē beižvairiuosè pagóniškuose tikējimuose.*

2. šnek. gelbėtojas, vaduotojas: *Nežinià, kàs lémè – asmeniné charizmà ar dovanélès, bët viêtos gyvéncojai patikéjo miestélio valdžią naujájam mesijui. Priës rinkimùs atsirañda daûg mesijų.*

mësiné¹ dkt.

1. mësos parduotuvè: *Mësinių franga.* | jos patalpos: *Mësinés pästatas [iškaba, vitrinos]. Bendróvè pasistaté mësinę. Susitikome añt kampo, tiës mësine.*

2. patalpa, kur laikoma mësa: *Mësinéje sukabintos rûkýtos mësos, dëshros. Mësos kamaroje, arbà mësinéje, bùvo laikoma súdyta mësà.*

mësinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mësinéti 1: *Mësinéjimo peiliis. Skerdimo iñ mësinéjimo darbáms atliki ïrengtos ätskiros pätalpos.*

2. šnek. → mësinéti 2: *Ligónių mësinéjimas. Filmas netiñka nepråtusiems prië lavónu mësinéjimo žiûròvams.*

mësinéti, mësinéja, mësinéjo vksm.

1. (kà) pjaustyti dalimis (paskerstà, papjautà ar sumedžiotà gyvûnà, paukštì); sin. darinéti: *Kaimýnai kiemè mësinéja paskerstà kiaûlę. Vîréjai mësinéja vištàs, kiškiùs, kaité pûodus.*

2. (kà) šnek. pjaustyti (žmogaus kûnà) atliekant chirurginę operaciją ar skrodimą: *Neskaûda, tìk jauti, kàd tavè mësinéja (šalinant apgamus). Í mediciną nestósiu, nenoriu mësinéti lavónu.*

3. (kà) šnek. priekabiai, kritiškai, negeranoriškai nagrinéti, apie kà kalbéti: *Rašytojas neidealizúoja romano heròjaus, veikiau negailestingai jí mësinéja. Sunkù bùvo iškësti, kai per svařstymą draugai bë pasigailéjimo mësinéjo jò eiléraščius. Žurnalystai mégsta mësinéti žvaigždžių gyvénimus. Jòs netùri kà veikti, suséda iñ mësinéja bendradarbës.*

mësinétojas, mësinétoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris mësinéja (1 r.): *Mësinétojas vikriaî darbâvosi didžiuliù peiliù.* | šnek. žmogus, kuris vagia gyvuliu iñ ganyklų ir juos mësinéja: *Mësinétojų gaujà. Dù gyvuliù mësinétojai sulaikýti sù žkalčiais. Policija įspéja, kàd iprastai gâniavos pradžia yrà karščiáusias galvijų mësinétojų mëtas, tàd paprastaî tokios vagystés pràdedamos registrúoti jaû pavâsarji.*

2. šnek. žmogus, kuris mësinéja (2 r.): *Lavónu mësinétojai.*

3. šnek. žmogus, kuris mësinéja (3 r.): *Smałsios svetimų gyvénimų mësinétojos.*

mësingas, mësinga bdv. (1)

1. turintis daug mësos: *Mësingi višciukai. Kárpis yrà mësinga žuvìs.* • plg. kaulingas.

2. storas, stambus: *Mësingas véidas. Mësingi skrúostai [delnai, piëstai]. Mësingos lúpos.*

3. turintis daug minkštimos: *Mësingos slývos [alývos]. Mësingas dygliuotas kâktusas. Baravýkai iñ baltíkai – labai mësingi grýbai. Mégstame stambiùs mësingus pomidorùs.*

mësingumas dkt. ppr. vns. (2)

→ mësingas 1: *Kiaulių [buliukų] mësingumas. Konkureñcija skâtina gyvuliù augintojus gérinti mësingumo rodikliùs iñ mësos kokýbę.*

mësininkas, mësininké dkt. (1)

žmogus, kuris dirba mësos pramonéje ar prekyboje: *Mësininko profesija. Mësininko peiliis.*

Mësininko piëstiné yrà iš nerüdijančio plieno pagaminta piëstiné, apságant rankàs nuô sužeidimų.

Mësos kombinátuose mësininkas skeðzia gývulius, sukapója skerdienq, išima káulus iñ gýslas, rûšiúoja mësq iñ kîta. Parduotuvèse, turgavietèse mësininkémis dìrba iñ móterys.

mësinis, mësiné² bdv. (2), **mësinis, mësiné** (1)

1. iñ mësos ar su mësa pagamintas: *Mësiniai kukuláicai.*

2. mësai auginamas, laikomas: *Mësinis kalakútas [fautukas]. Rytû Lietuwojè tikslangiáusia auginti mësiniùs galvijüs.*

3. susijęs su mësa: *Mësinë paukštininkystè dömisi við daugiau ūkininkų.*

4. skirtas mësai pjaustyti: *Mësinis peilis. Mësiné (pjáustymo) lentà.*

5. dedantis mësoje kiaušinélius: *Mësinés mûsès plâtina žarnýno ligàs.*

mësiškai prv.

(valgyti) iš mësos ar su mësa pagamintus valgius: *Mégstu mësiškai vâlgysi.*

mësiškas, mësiška bdv. (1)

iš mësos ar su mësa pagamintas: *Mësiškas pâtiekalas. Mësiški valgjai [apkepaï, blynéliai]. Mësiška daržovių [makarónų] sriubà.*

mësyté dkt. (1)

dem. mësa 1: *Skani [keptà, rûkýta] mësyté. Gavaû gerôs mësytës kilogrãmq. Triušena – švelni, sultinga, maistinka mësyté. Krâbû mësytëje yrâ ganâ daûg balytmûq iñ vitamînų. Kiáuné mégsta nè tîk mësytë, jái patiñka iñ sâldûs vaïsiai.*

mësmalé dkt. (1)

1. itaisas, prietaisas mësai mali, mësos smulkintuvias: *Rañkiné [elektriné] mësmalé. Mësmalës bûna buitinës iñ pramoninës, stambaûs iñ smûlkaus malimo. Pramoniné mësmalé gâli turéti kelis pjovimo mechanizmûs. Vîrtq mësq iñ svogûnûs sumâlkite mësmale.*

2. šnek. labai bloga, tragiška padétis, kai žmogu stengiamasi paniekinti, sužlugdyti, sunaikinti: *Biurokratîne [politiné, rînkimy] mësmalé. Patékki [pakliûti, papùlti] iñ mësmalé. Daûg žûvo tamè prakeiktamè karè, tojè mësmaléje. Mës iš tòs mësmalës ištrûkom bevéik nenukentéje. Jîs peñkerius metùs kentéjo šiojè mësmaléje. Soviétiné mësmalé lengvà rankà atsijódavo ideologiškai nepatikimus žmônes. Kai esî péréjës tókią mësmalé, negalî turéti neî namû, neî žmonû – niéko.*

Mesopotâmija dkt. (1)

istoriné sritis Vakarų Azijoje, Tigro ir Eufrato upių baseine: *Senovës Mesopotâmijos civilizâcija [mënas, architektûrâ]. Mesopotâmija nuô sêno garséjo kanâlais, akvedûkais, tiltais, tvirtovémis iñ kitaïs statiniai, iš kurių lîkë tîk griuvësiai. Mesopotâmijoje naudótas dantiraštis – râštas, kuriuo užrašyti vieni seniáusių žmonijos tèkstû.*

mësös muštûkas

îrankis mësai minkštinti mušant: *Mësös muštûkai gâli bûti kvadrâto arbà ovâlo fòrmos. Šis mësös muštûkas tiñka bet kókio tipo mësai: kiaulienai, jautienai, vištiénai, veršienai, ériéenai iñ nèt žuviai! Dantytas mësös muštûko pavîršius skîrtas kiaulienai iñ jautienai mûsti, ò lýgus pavîršius – paukštiénai iñ žuviai. Mësös muštukù gâlima patögiai iñ greitai sutráškyti rîešutus, sausainiùs ař lêdq.*

mësteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mesteléti 1: *Giñcq išsprësime monètos mësteléjimu.*

2. → mesteléti 3: *Jô mësteléjimas „Lâbas!“ – taî visôs dienôs kalbâ.*

mësteléti, mësteli (mësteléja), mëstelejo vksm.

1. (kâ, i kâ, kam) kiek pamesti, pamëteti; sin. šasteléti: *Berniùkas mësteléjo sniêgo gniúžtę iñ viřšu.*

Mëstelék mán skanèsni óbuoli. | beasm. (kâ, i kâ): Stâbdant automobili, mësteléjo iñ šónq.

2. (kâ, ko, kam) šnek. kiek duoti, pakisti; sin. kyteléti: *Jéigu nôri, kâd greičiau padarýtu (tâg dárba), mëstelék jám pinigû [kelis eurûs]. Miësto gâtvémis atnaûjinti susisiekimo ministérija mësteléjo bevéik milijonq eûru.*

3. (kâ) šnek. trumpai pasakyti, pratarti; sin. tarsteléti, vampteléti: *Brólis mësteléjo kelis žodžiùs iñ išejo.*

mësti, mëta, mëtē vksm.

1. (kâ, nuo ko, i kâ, per kâ, ant ko) paleisti lëkti tolyn, aukštyn ar žemyn (ppr. ranka); sin. sviesti: *Mësk kâmuoli iñ krêpši [iñ vartûs, per tiñklą]. Mëskite ginklûs! Pareigûnui iššóvus įspéjamajji šûvî iñ órq.*

kontrabándininkai mêté nuô pečių rýšulius iř išsibégiójo skirtîngomis kryptimis. Rungtynių pabaigojè mûsų krépshininkai daugiausiai mêté nuô baudôs lînijos. Jis piktaî mêté knýgq aňt stalo. Lietùvių krépshininkai daûg taikliaû mêté dvitaškius (metimais j krepši pelnê taškus) (sport.). Ispânu krépshininkai į lietùvių krépši mêté nèt peñkiasdešimt dvi baudâs (priešininkui prasižengus atliko metimus) (sport.). | (kâ, kam) sviedžiant duoti: Draûgi mëstas sviedinys patâiké į lángq. Gáudyk, metù (tâu) raktûs!

2. (kâ, iš ko, i kâ) pašalinti, nebelaikyti (nereikalingą, netinkamą ir pan.): Mësk į šiukslynq tuôs batûs, jiê baîsûs! Mësk šaliñ tâj nûorûkq! Jis suglámzé taukúotus sumuštinio pôpierius iř mêté šiukšliu déžen. Jéigu gañdras mëta iš lîzdo kiaušiniûs – bûs geri mëtai, o jéigu (mëta) vaikûs – blogi (flk.). | prk.: Šilta, jaû mësk kálinius.

3. (kâ, kuo, kam, i kâ) suduoti metamu daiktu: Kažkâs mêté ákmenj [ákmeniu] jám į nûgarq. Supýkës jis mêté į manè bâtq [batu]. Jî mêté rañkšluostj tiësiai mán į veidq.

4. (kâ, ant ko) smûgiu blokšti, griauti, versti: Kàd mêté manè aukštelninkq aňt žémës!

5. (kâ, i kâ, iš ko) krauti, déti: Ákmenis mësti į duôbę, [j] krûvq]. Javûs [siénq] mëta į vežimq [iš vežimo].

6. (kâ) gramzdinti, leisti, sviesi i vandenj: Tiñklq [mëšker, iñkarq] mësti.

7. (kâ, ko, i kâ) staiga pasiusti, pateikti ppr. didelj kiekj: į muši bûvo mëstos naujos ginklûotosios pâjégos [tánku divizijos]. Tîk iš vaikystës mêtû išáuguþi jaunuôli mêté į terðro iř kâro ûgnj. Prekýbininkai mêté į rînkq pigiû prekiu.

8. (kâ, iš ko) varyti, šalinti iš užimamos vietas: Mûs mëta iš bütö. Manè žâda mësti iš universitëto [iš tarnýbos, iš dárbo].

9. (kâ, ant ko, per ka) tiesti, skleisti: Mëdžiai mêté aňt žémës ilgus šešelius. Jôvaras mëta šešeli peř visq daûbq.

10. (kâ) prarasti turétuosius, jû netekti prieš atsirandant naujiems (lapû, plunksnû, dantû, ragû ir pan.): Mëdžiai lapûs mëta. Sënës vištos rûdenj mëta plunksnas. Seni briedžiai ragûs mëta ankschiaû.

11. (kâ) daryti, stengtis, kad bûtu mažesnis, mažetû (kûno svoris); sin. mažinti: Jûms reikétu mësti svôrj. Mësk lâšinius – iř búsi sveikas (šnek.).

12. (kâ, iš ko) nustoti kâ daryti, nebetesti, nutraukti (darbâ, iþprotj ir kt.): Metû rûkýti. Mësk tâ bjaûry iþprotj kékits! Mësk knýgq iř eimè pasivâlkšcioti. Piemenûkas mêté žâsis iř pasileido laukañ. | neig. (ko, dël ko): Nèmetu šito nemégstamo dárbo tîk todêl, kàd èsame paëmë didelë pâskolq. | prk.: Nemësk kâliu dël takélio (flk.).

13. (kâ) nustoti kartu bûti, gyventi ar pan; sin. palikti: Jis mêté šeimq [žmónq, senûs draugûs].

14. (i kâ, nuo ko, prie ko, link ko, pro ka) nevalingai ar staiga pasiduoti kuria kryptimi: Sprógs pâdangai, mašinq mêté į šónq. | sngr. (kam, i kâ): Arklýs mêtési į šâli [j] kairę]. Kontrabándininkai mêtési į miškq. Staigà bûrêlis sujudo iř mêtési tolýn nuô gâtvës krâsto. Žmónës sâléje èmë stótis, kai kurië mêtési prië [link] dûrû [prô duris]. Pamâčiusi senêlę, tuoj mêtasi jái į glêbį.

15. sngr. (ant ko, i kâ) staiga (už)pulti, ant ko šokti: Nespéo vaikinas apsižiûréti, iř iš krûmų tiësiai aňt jô mêtési milžiniškas šérnas. Iššiêpës dantis šuô mêtési į manè.

16. sngr. (i kâ) smarkiai imtis, pulti kâ daryti: Vagis mêtési laukañ bégti. Istòrinij stráipsniu áutore staigà mêtési rašyti romanûs. Jis mêtési į politikq.

17. (kâ) kiekvienam déti savo dalj (ppr. pinigu): Gál mëskime pînigus iř piřkime tâ sodýbq perpûs. | sngr. (kam, po kâ): Sütarême keliönei mëstis pô dëšimt eûrû.

18. griežtai ar trumpai pasakyti, ištarti: – A, čiâ mânó pavéikslai, – atsainiai peř pëtj mêté vaikinûkas. Tévas pastovéjo, o paskui išpûtë susitveñkusj krûtinéj óraq, dusliai mêté: – Šî kañtq âš dár ateisiu.

19. (kâ) šnek. gerti (savaiguosius gérimus): Mësk stiklêli. | turëti iþprotj gerti, girtauti: Jis geraî [neblogai, atsâkançiai] mëta. Jâunas mësdavo degtiné kaip vândeni.

20. sngr. suktis, kreiptis: Žâlios leñtos mêtasi.

21. (kâ) vynioti ant mestuvû (audeklo) metmenis: Jî šiañdien áudeklaq [dróbę] mëta.

22. sngr. (i kâ) burtis, telktis: Mûms reikia mëstis į krûvq. Bitës mêtasi į mëdij [spiëciu].

23. sngr. (i kâ) veistis, rastis: Pélés mêtasi į drégnus šiáudus. Pràdeda niežaî mëstis.

♦ **âkij mësti** (i kâ) pažvelgti, žvilgtereti: Praeidamà meciaû âkij į tâvo darželj. Užropójau šiaip taip aňt viršaûs, o žemýn baisû nèt âkij mësti. **âkmenj** [**âkmeniu**] mësti (i kâ) kaltinti, juodinti, šmeižti:

*Prāstas výras, kuris mēta ī sāvo móterj ākmeniu [ākmenij]. Gyvēntojai mēta ākmenij ī sāvo kaimýnā, kād šis neprižūri gyvuliū. **bēdā mēsti** (kam) pačiam kā bloga padarius, kitā kaltinti: Šī vyriausybē tīk šnēka iř niēko nedāro arbā mēta bēdā būvusiai vyriausýbei. **ī bālā mēsti** (kā) niekais, tuščiai leisti; sin. švaistyti, eikvoti: Savivaldýbē ketīna ī bālā mēsti milijonūs (eūru). | neig. (ko): Nepiirk tōs naudótos skalbýklēs, nemēsk pinigū ī bālā. **īš galvōs mēsti** užmiršti, atsikratyti (rūpesčių, bēdu): Mēskite liūdnās mintis īš galvōs. **iššūkī mēsti** kvieсти dēl ko varžytis, daryti kā nors, norint kā jrodyti: Rajōno mērui veřslininkai mētē iššūkī. Lietuvōs fútbolininkai mētē iššūkī pasáulio čempionáto favorítams. **kaip už ausiēs mēsti** godžiai gerti, valgyti: Jám tīk dūok – mēta ālu [višķa] kaip už ausiēs. **kortās mēsti** burti, pranašauti, spēti īš kortū: Čigōnēs mōka kortās mēsti. **kōzirj mēsti** pateikti netikētā argumentā, nežinotā svarbū faktā, siekiant savo naudai pakreipti ivykiū eigā ar laimēti ginčā: Madōs ekspeŕtēs mētē kōzirj – sù šiaiš páltais atródysite madīngai iř šiañdien, iř pō penkeriū mētu. Politikai ī kōvā mētē naujā kōzirj. **piřštinę mēsti** (kam) 1. kvieсти ī dvikovā: Tám išgamai jis mētē piřštinę. 2. kvieсти diskutuoti, ginčytis ir pan.: Privatūs turgēlis mētē piřštinę prekýbos centrāms. **šešēlī mēsti** (ant ko) sukelti ītarimā, nepasitikējimā, abejonē kieno vertumu: Jō žōdžiai mēta áišķu šešēlī aňt kaimýnū. **žōdī mēsti** piktais, šiurkščiai kā pasakyti; sin. drébtis: Vienā žōdī mēta, kitā – taip iř susipýksta. **žvilgsni mēsti** (i kā) pažvelgti, žvilgtelēti: Praeīdamas prō šālī jis mētē žvilgsni ī mūs.*

mēsti, meñčia, meñtē vksm.

1. (kā, kame) plikant verdančiu vandeniu maišyti (miltus, salykla): Kubiláityje meñtalā meñčia. Paskolink meñtē – mēsiu salykla.

2. (kā, po kā) ko nors ieškant versti, jaukti: Kō tu teñ menti pō tā stálčiū? Skryniā meñčia, ieško piřštiniu.

mestūvai dkt. dgs. (2)

itaisas audeklo metmenims vynioti, apmesti: *Lietuvōs káime nuō sēno naudótus primityviáusius sieninius mestuvūs sudāré nāmo sienos abiejuosè galuosè vienas nuō kito peř penkiólika–dvídešimt centimētrū sukalči kuoliukai. XIX ámžiaus antrojē pùsēje paplito réminiai sukaméjī arbā kilnójamieji mestūvai. Mestuvūs, verpimo ratelj, staklēs merginà gáudavo kraičio. Mētant siūlai vedžiójami nuō apatinio mestuvū skersinio iki viršutinio tókio ilgio, kókio numātomas áudeklas.*

meškà dkt. (4)

1. LOKYS: *Baltój meškà. Juodój meškà. Meškōs káilis. Meškū rezervātas [medžiöklē]. Šaltúju mētu laikū mēškos kietai įmiñga. Rùdosios mēškos Lietuvōs miškuosè gyvēno iki XIX ámžiaus vīdurio. Nuō XX ámžiaus pabaigōs mēškos ī Lietuvā kañtais užklýsta ī Baltarūsijos. Gañtininkas pripažino, kād Lietuvojè pranešimū apiē akistatas sù meškomis vis daugeja. Deivę Medeinę senovēs medžiotojai įsivaizdāvē kaip miškū šeiminiñkę, türinčią meškōs pavídalaq. Meškà vaizdúojama Žemaitijos herbē. Meškà sù lókiu abūdu tókiu (flk.). Nuō vīlko bégdamas aňt meškōs užšóksi (flk.).*

2. bendl. menk. sakoma apie nerangū, nevikrū, nutukusì žmogu: Ařgi pakelis tókj meškà?! Merginos įsigāniusios, tīkros mēškos.

♦ **kaip meškà** 1. sakoma apie storai prisirengusį žmogu: Aš atróda kaip meškà – tīek prisirengiau. 2. sakoma apie nutukusì, riebū žmogu: Tā móteris kaip meškà – vōs paeīna. 3. nerangiai, sunkiai (eina): Tū eini kaip meškà. **kaip meškōs ausyjè** žr. ausis. **meškà aňt ausiēs užmýnē** 1. sakoma apie muzikinės klausos neturintį žmogu: Mán meškà aňt ausiēs užmýnē, galiiù tīk pritařti, pačiám vienām dainúoti sunkiaū. Bróliui meškà aňt ausiēs užmýnē, jis dainúoja tīk dušē. 2. sakoma apie neprigirdintį ar nenorintį girdēti, kas sakoma, žmogu: Abi rañkos – kařrēs, aňt ausiēs meškà užmýnē, regéjimas – kaip kùrmio. Amžinätilsj māno močiūtē mégdavo kartotí, kād jokiē pamókymai nebūs išgirsti, jéi meškà užmýnē aňt ausiēs. **meškà gálvą nusisùktu** didelé netvarka: Dùkra, gál malonéatum kañbarj susitvarkyti, ciā iř meškà gálvą nusisùktu! **meškà gálvą nutrúktu** didelé netvarka: Mūsų nāmo palépeje iř meškà gálvą nutrúktu – kō tīk teñ neràsi! **meškōs paslaugà** žr. paslauga. • plg. grizlis.

Mėškalaukis dkt. vns. (1)

kaimas Pasvalio rajono savivaldybėje: *Mėškalaukio dvāras.*

meškāpėdė dkt. (1)

kerpė, auganti plačiais, plokščiais, meškos pėdą primenančiais gnužulais (*Peltigera*): *Dirvožemio paviršiumi daugiausia sausosė augavietėse driekiasi meškāpėdės. Lietuojė žinoma apiė penkiolika meškāpėdžių rūsių, kai kuriųs jaū išnýkusios, trys įtráuktos į Lietuvos Raudonąją knygą.*

meškāuogė dkt. (1)

visžalis vaistinis besidriekiantis pušynų, viržynų krūmokšnis skaisčiai raudonomis miltingomis uogomis (ppr. miltinė meškauogė, *Arctostaphylos uva-ursi*); sin. arkliauogė: *Meškāuogės žiedai balti, nusvīrę, sukrauti svyranciose kėkėse. Lietuojė aptinkamai vienai rūsisi – miltinė meškāuogė, paplitusi rytinėje dalyje. Meksikinė meškāuogė (Arctosraphylos pungens) iš miltinė meškāuogė yra vāistiniai augalai. Meškāuogiu úogos yra neskānios, prastoko miltų skonio. Meškāuogės lāpai turi dezinfekuojančią, sutraukiamąjų savýbių. Meškāuogėmis gydomos īnkstų ligos.*

meškenà dkt. (3^b)

LOKENA: *Baltà meškenà aňt grindų patiestà. Lietuviškos mëškenos iš šermuonelių káilai vidùramžiai bùvo itin vértinami Euròpoje. Per pëtji pérmestas priekyje sùsegtas mëškenas dévējé senovës lietùvių kariai.*

meškénas dkt. (1)

nedidelis pléšrus Šiaurės Amerikos žvérėlis pilkai rudu kailiu, puria dryžuota uodega (ppr. paprastasis meškénas, *Procyon lotor*): *Meškénai gëba láipioti mëdžiai, kàsti olàs, plaûkti iš net nárstyti, todéi gáli bet kuř pasiekти grôbi. Žiẽmą meškénai įmiñga úoksuose. Meškéno káilis yra vértinamas. Lietuojè paprastasis meškénas – invázinis gyvùnas.*

meškerė dkt. (3^b)

nesudėtingas įrankis žuvims gaudyti – lanksti kartis su valu ir kabliuku: *Plùdiné [dugnìné] meškerė. Meškerių priedai. Meškereris kótas turi bùti leñgas iš tvirtas. Žvejoti pradéjau sù bambukine mëškere. Sù mëškere pagavaū ešerj.* • plg. spiningas.

meškerýkotis dkt. (1)

meškerés kotas: *Ilgas [truñpas, plastikinis, kárpinis, lydëkinis] meškerýkotis. Liáunas lazdýno meškerýkotis suliñko. Meškerýkočio ilgis pasìrenkamas pagal žuklåvietes gylį. Gáudyti netoli krañto patogiai trumpù meškerýkočiu iš kiek jmänama ilgesniu valù.*

meškeriójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ meškerioti: *Lydékų meškeriójimas. Meškeriójimo bùdai [írankiai, priemonës]. Pasáulio meškeriójimo čempionàtas. mán geriáusias póilsis – meškeriójimas.*

meškeriótis, meškeriója, meškeriójo vksm.

(kà, kame, prie ko) žvejoti mëškere: *Leidìmas [draudìmas] meškeriótis. Kitì mëgsta meškeriótis žiẽmą. Jis visq dienq meškeriόjo. Meškeriόju kúojas. Jiè meškeriόja iš aňt krañto, iš iš valties. Vaikai meškeriódavo prië tilteliu iš duburiuosè.*

meškeriótøjas, meškeriótøja dkt. (1)

žmogus, kuris meškeriøja: *Patýres meškeriótøjas. Aistrìnga [prisiekusi] meškeriótøja. Meškeriótøjø klùbas [sájunga]. Tařp meškeriótøjø popularejá principas sugáutq laimikj paléisti. Šalià meškeriótøjo nùtùpø garnýs.* • plg. žvejys, žuvautojas.

mëškinas dkt. (3^b)

1. meškų patinas, sin. lokys: *Idomù, kàd miegódamas žiemȫs miegù mëškinas neteñka bevéik dvigubai*

mažiau svōrio nei patēlē. Iš meškos, iš meškina iyrā nerañgūs iš lēti, bēt prireikus gāli greitai bēgti.

2. meškos pavidalo žaislas: Dideli meškinai – puiki dovanā kiekvienam. Iš kokýbiškos mēdžiagos pagamintā mešking malonū liestī ař apsikabinti. Siúlome keliū skirtingū dýdžiū mēškinus – nuo kiek mažesniū iki labai dideliū, dažnāusiai didesniū už zmōgu.

3. sakoma apie stambū, dramblotā, lētā zmogu: Tās mēškinas tuoj kēdē sulaužys. Kai apkabino šītas mēškinas manē, galvójau, kād uždūsiu. Mán jūs apibūdino kaip šiek tiek flegmātišķ, stīpru, gerašiđi mēšking.

meškininkas, mēškininkē dkt. (1), **meškiniņkas, meškiniņkē** (2)

zmogus, kuris laiko, augina, vedžiojas meškas; sin. lokininkas: Iš pāsakojimū žīname apiē mēškininkus, vedžiōjusius pō kāmus prijaukintas meškās. Mēškininkai išmókydavē meškās vāikščioti dviēm kójomis.

meškis, mēškē dkt. (2)

šnek. nerangus, didelis gyvulys ar zmogus: Mēškis kātinās vōs paeīna. Mēškēs nekiñko, nemiklī bēgti. Negalī pakēlti tókio mēškio vaiko. Šokau sù simpātišku meškiū.

meškiškai prv.

→ meškiškas: Šlervója mēškiškai. Apsikabina i kažkaip mēškiškai. Meškiškai atródau sù šitais kailiniai.

meškiškas, mēškiška bdv. (1)

būdingas meškai, toks kaip meškos: Mēškiškas stōtas. Jis nulingāvo sāvo mēškiška eigastimi. Brōlis būvo lētakalbīs, nerangūs, mēškiško sudējīmo. Jis suspāudē manē sāvo mēškiškame glēbyjē.

meškýtē dkt. (1)

dekoratyvinis krūmas nedideliai rausvais žiedais ir per žiemā kabančiomis baltomis uogomis puriu minkštīmu (ppr. baltauogē meškytē, *Symporicarpos albus*): Meškýciū gyvātvorē. Meškýtes gālima sodinti pō mēdžiai. Lietuvojē auginamos dvi rūsys: baltauogē meškýtē iš apskritalāpē meškýtē (*Symporicarpos orbiculatus*). Meškýtes paplitusios senuosē párkuose, sodýbose, dažnai sulaukēja.

meškiūkas dkt. (2)

1. mešķu jauniklis; sin. lokiukas: Patēlēs meškiūkais rūpinasi duejūs trejūs metūs, vēliau juōs paliēka. Būna, kād meškiukūs žmónēs pamāto iš nufotografūja mēdžiuose.

2. mažos meškos pavidalo žaisliukas, suvenyras, atvaizdas ir pan.: Pliušinis meškiūkas. Añtklodē sù meškiūkais. Vaikas apskabino sāvo gerökai nušiūrusi meškiūkā iš užmīgo. Žaislai, daūg žaislū, ýpač jām patiko kažbantis iš vāikščiojantis meškiūkas.

Meškūčiai dkt. dgs. (2)

1. kaimas Marijampolēs savivaldybēje: Meškūčiū piliākalnis. Meškūčiuose yrā pamīnklas Výtautui Didžiājam, pastatytas tūkstantis devyni šimtais trisdešimtais mētais.

2. kaimas Alytaus rajono savivaldybēje: Meškūčiai šaltiniuose minimi nuo tūkstantis septyni šimtais kēturiadasdešimt ketvirtū mētu.

Meškūčiai dkt. dgs. (1)

miestelis Šiaulių rajono savivaldybēje: Prō Meškūčiūs eīna geležinkelis. Netoli Meškūčiū yrā garsūsis Krýžiū kálnas. Meškūčiuose yrā Nepriklausomybēs pamīnklas, pastatytas tūkstantis devyni šimtais trisdešimtais mētais, atstatytas tūkstantis devyni šimtais devýniasdešimt pirmāis mētais.

meškūtē dkt. (2)

1. dem. meška: Vaikai labiāusiai mēgsta cirko nūmerius sù meškutē.

2. prastas ant pūvančiū kelmu ar aplink juos augantis grybas užsilenkusiais žemyn kepurēlēs kraštais (*Paxillus*): Meškūtēs – stamboki mēsīngi grýbai rusvomis aksomiškomis kepurēlēmis. Vienōs

rūšies meškutės gālima aptikt i miškuose, párkuose, kitōs – alksnýnuose. Pilkóji meškutė (*Paxillus involutus*) kažais dár vadinama alksninukù.

3. kresnas drugys, kurio labai plaukuotas vikšras primena mešką: *Juodì plaukúoti gaurúoti meškutės vikšrai pavāsarj viřsta ryškiai, margaís drugeliais.*

mēšlāgrybis dkt. (1)

ant mēšlo ar puvenų augantis grybas (*Coprinus*): *Mēšlāgrybiai labai greitai užáuga, subrēsta iř ištýžta. Kai kuriē mēšlāgrybiai válgom, bět menkaveřčiai. Lietuvojè yrà apiē trīsdešimt rūšių mēšlāgrybių.*

mēšlākraté dkt. (1)

ppr. traktoriaus priekaba mēšlui vežti ir kratyti: *Mēšlākratés kēbulè ēsantis krātymo ītaisas smulkina mēšlą iř bařsto į diřvq. Mēšlākratés sudarýtos iš kēbulo, sumontuoto añt vienaāsés, dviāsés ař triāsés važiuōklés, jō dugnù létai sleňka grandiniinis transpōrteris sù grandíkliais, pérstumiančiais orgānines trąšas iš přečkinés kēbulo daliés į gālq. Šiuolaikinéms mēšlākratémis keliamì dideli reikalavimai – jōs turi būti tikslios, universálios, lengvai valdomos, āplinką tausójančios iř ekonòmiškos.*

mēšlas dkt. (3)

1. su kraiku sumintos gyvulių išmatos, vartojamos trąšoms: *Kraikinis [skystasis] mēšlas. Mēšlo krūvà [saugyklà, aikštélę]. Mēšlas yrà natūrali augalų trąšà, bět tō, seniáusiai iř daugiáusiai naudójama. Iš mažų tvártų mēšlą mēžia [kabina] (sù) šákemis. Mēšlus vēža vežimais ař traktoriais iř kráto añt diřvų. Mēšlais visas kēliaas nudrabstytas. Apsiléidēs kaip mēšlo šakę (flk.).*

2. išmatos: *Šunū mēšlas. Sudžiūvusių kupranugārių mēšlą naudója kùrui. Paūkščių mēšlas tiñka géléems. Karvēlių mēšlu nuterštà palángè.*

3. bendr. menk. sakoma apie apsileidusj, tingų ar niekam vertą, labai prastą žmogų; sin. šūdas: *Ko tokíems mēšlams reikia padorių žmonių draugijoje? Jám iř tás poëtas mēšlas, iř anàs.*

4. šnek. netikusu laikomas reikalas, dalykas; sin. šūdas: *Sāko, mēšlas viša tai, višos tōs svajónės. Noréjosi kuō greičiai išbristi iš tō mēšlo.*

mēšlāvabalis dkt. (1)

didelis juodas arba tamsiai mélynas vabalas, kuris veisiiasi po mēšlu: *Mēšlāvabalai raūsia takùs pō mēšlo krūvomis iř taip purēna diřvq. Kai kuriōs mēšlāvabalių rúšys būna gretà iř sáugo palikuoniùs, kôl šiē išsivýsto. Suáugēliai mēšlāvabalai iř jų lérvos miñta pūvančiais augalaís, grýbais.*

mēšlāvežis¹ dkt. (1)

1. žemės ūkio darbas, kai mēšlas mēžiamas iš tvartų ir gabenamas į dirbamus laukus: *Vāsarovs pradžiojè káimas reñgdavo mēšlāvežio talkàs.*

2. mēšlo vežimo darbų laikas: *Peř mēšlāveži tręšiamì laukai, ruošiamasi naujai sejai. Mēšlāvežiui seneliali bùvo padaré alaûs.*

mēšlāvežis², mēšlāvežé¹ bdv. (1)

naudojamas mēšlui vežti: *Mēšlāvežis vežimas. Mēšlāvežé mašinà.*

mēšlavežys, mēšlavežé² dkt. (3^b, 3^a) žmogus, kuris veža mēšlą: *Sutikome mēšlāvežę, vežimù važiuojančią į sàvo laukelj. Mēšlāvežius iř kitùs talkininkùs pō darbų geraî pavaišindavo. Dár iř dabař mûsų káime sâkoma: „Príkepé, príviré kaip mēslavežiáms“.*

mēšlāvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mēšluoti 1: *Púdymo [lauko, sôdo] mēšlāvimas.*
2. → mēšluoti 2: *Peř mēšlāveži ařgi išvéngsi mēšlāvimo.*

mēšlidé dkt. (2)

ūkinio pastato patalpa, statinys ar priestatas mēšlui rinkti ir laikyti: *Mēšlidžių statýba. Kiaulidé sù*

siłoso duobè iř měšlidè. Měšlidžių būna antžeminių iř pō žēmēmis, atvirū iř dengtū. Stañbūs gyvulininkystés úkiai įsireñgia měšlidès měšlui kaūpti.

měšlinas, měšlinà bdv. (3^a)

1. išteptas, išsitepęs měšlu; sin. měšluotas: *Měšlinà překaba pō měšlavežio. Pareinì iš tvárto visas měšlinas. Tévas grížta vōs vil̄kdamas měšlinus guminiùs.*
2. šnek. labai nešvarus, purvinas; sin. měšluotas: *Měšlinos griñdys. Tókia měšlina šlúota kā galí iššlúoti. Úpēs krantai pō žiemōs měšlini. Nègi dési pyrāgą añt tókio üžsnerkšto, měšlino stalo.*
3. šnek. labai prastas; sin. šūdinas: *Měšlinas debiùtas. Měšlinà bylā. Měšlinas jaūsmas būti išlaikytiniu. Internáutai nepatikusj reikalq nesibödi apšaukti měšlinu.*

měšlýnas dkt. (1)

1. vieta, kur priminta ar priversta měšlo: *Peñ žiēmq susikaūpia měšlýnas.*
2. šiukslių, sašlavų krūva; sin. šiukslynas, sašlavynas: *Pavāsarj visur měšlýnai pasimāto. Gaidýs kaip šeiminiñkas stóvi añt měšlýno. | purvina vieta: Kuñ matýta, kād stoties teritòrija būtu paverstā měšlýnu, káimuose iř tai švariaū! | prk.: Mūsų žiniäsklaida knísasi pō měšlýnq, neretai visiškai pamiršdamà šviesiäqas mūsų gyvēnimo pusès.*

měšlinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → měšlinti 1: *Diřvos měšlinimas – iprasčiáusias tręšimo būdas.*
2. → měšlinti 2: *Drabùžių [bātų, padárgų] měšlinimas. | sngr.: Kiaulių liuobimas – tañ nuolatinis měšlinimasis.*

měšlinis, měšliné bdv. (2), měšlinis, měšliné (1)

1. skirtas měšlui kasti ar vežti: *Měšlinës vežéčios. Į tañkq atsineša měšlinës šakës.*
2. susidarantis iš měšlo: *Měšliné žémé. Měšlinis grùmulas.*
3. kuris veisiasi měšle: *Měšlinis vābalas. Měšliniai sliekai.*

měšlinti, měšlina, měšlino vksm.

1. (kā) tręsti měšlu; sin. měšluoti: *Měšlina dìrbamus laukùs, sodùs, daržùs, ganyklàs.*
2. (kā) tepti, tersti měšlu; sin. měšluoti: *Měšlini švariàs grindis, nusiaük batùs. | sngr. (po kā): Měšlinasi pō tvárta.*

měšlùngis dkt. (1)

staigus raumens ar raumenų sutraukimas: *Měšlùngis tampo [tráuko, tāso]. Měšlùngio prieplolis. Plaûkiant jí ištiko měšlùngis. Vienq kójq ēmè tráukti měšlùngis. Véidas měšlùngio pérkreiptas. Lúpas surakino měšlùngis. Pagaliau měšlùngis atlégo. Pō kuriō laiko měšlùngi atléido. • plg. spazmas.*

měšlùngiškai prv.

1. → měšlungiškas 1: *Měšlùngiškai trúkčiojo kója.*
2. → měšlungiškas 2: *Měšlùngiškai sùgriebiau rañkq [prispáudžiau priē savës rankinùkq]. Jí ēmè měšlùngiškai juôktis. Berniùkas měšlùngiškai nuriðo séiles.*

měšlùngiškas, měšlùngiška bdv. (1)

1. sukeltas, paveiktas měšlungio: *Měšlùngiški traukuliai. Měšlùngiškas raumenų susitraukimas naktimis. | trûkčiojantis, su traukuliais: Měšlùngiško kósulio prieplolis.*
2. karštligiškas, iš įtampos kylantis, atliekamas, daromas: *Měšlùngiškas blâškymasis [spýktis]. Měšlùngiška šýpsena. Měšlùngiškas juôkas [linksmùmas]. Měšlùngiškos pâstangos gaivinti [gýdyti].*

měšlúotas, měšlúota bdv. (1)

- išteptas měšlu; sin. měšlinas: *Měšlúotos vežéčios [klùmpës]. Měšlúoti bātai. Měšlúota viðvè. | ivr. prk.: Měšlúotoji gyvēnimo pùsé.*

mēšlūoti, mēšlūja, mēšlāvo vksm.

1. (kā) trešti mēšlu: *Kās pavāsarīj mēšlūja dīrbamus laukus.*
2. (kā) tepti mēšlu: *Mēšlūja iž kiēmā, iž gātvē, kai mēšlā vēža.*

mētā dkt. (2)

kvapus aliejinās vaistinis, prieskoninis pievē, pakrančiū ir kultūrinis augalas pailgais lapais dantytais kraštais (*Mentha*): *Mētās mēgstama auginti darželiuose. Mētos apdainūojamos liāudies dainosē, nōrs jōs iž netūri spalvīngu žiedū. Sodýboje iki vēlāvo rudeņs dveikia mētomis.*

meta- priešd.

tarptautinē ūzī ūzī dalis, reišķianti reikšmēs pakitimā, išejimā už (sāvokos) ribu (pvz: *metafizika, metalingvistika*).

metabolīzmas dkt. (2)

MEDŽIAGU APYKAITA: *Metabolīzmas výksta trīm etāpās: maisto virškinimas, susidāriusi produkty apykaita organizmē, galutinīu mēdžiagu susidārymas iž jū šālinimas. Visos metabolīzmo reākcijos yrā glāudžiai susījusios – peř procēsā susidārē produktais yrā kitū procēsā pradīnē mēdžiaga. Metabolīzmo sutrikimai yrā īvairiū ligū priežastīs.*

metadōnas dkt. vns. (2)

narkotinis vaistas, vartojošas narkomanams gydyti: *Metadōno terāpija [póveikis, dōzēs]. Pakaitīnis gydymas metadonu pagērina narkomānu gyvēnimo kokybē iž sveikātā. Metadōnas pādeda narkomānam atskratyti priekļausomybēs nuō kitū, pavojīngesniū narkotiku.*

metaduomuō, *metaduomeñs* dkt. vyr. (3^a, 3^b)

viena dalis aprašomosios informacijos, padedančios suprasti duomenų išdēstymo struktūru, logiku, tarpusavio ryšius ir surasti, teisingai interpretuoti bei naudoti pateikiamus duomenis: *Privālomas [neprivālomas, papildomas] metaduomuō. Valstībēs duomenū metadūomenys. Metaduomenū saugykla. Metaduomenū pildymas [atnaūjinimas]. Ikēlti metadūomenis. Paieskā pagāl metadūomenis. Metaduomenimis vadīnāma bet kokiā informācija apiē dūmenis. Šis metaduomuō tūri būti pildomas tīk reñgiant bylū apýrašq. Dokumeñtas automatiškai nusiūñčiamas pasirāšančiam āsmenui, jēigu šis būvo nuródytas dokumeñto metaduomenysē.*

metafizika dkt. (1)

1. vns. dialektikai priešinga filosofijos teorija, neatsižvelgianti ī reišķinių kitimā ir ī esamus īvairiausius ryšius tarp jū, o kiekvienā reišķinj laikanti nekintamu ir aiškinanti atskirai: *Metafizikos sāmprata [šāliniñkai]. Metafizikai labāi svarbūs klāusimas – kās yrā būtis. Jaū graķu metafizikoje glūdējo tikējimo būtinybē. Naujaissais laikañs, prādedant XVII ámžiumi, metafizikos autoritētas īma mažēti. Metafizika prasīdeda teñ, kuñ nustójama reñtis fizika. • plg. dialektika.*
2. abstraktūs, sudētingi, migloti samprotavimai, nesusieti su tikrove: *Tai gryniáusia metazīka, mēs netūrime laiko metafizikai. Mataū, kād klimpstame ī metafizikā, kalbēkime realiai. Nesilēiskite ī metafizikas.*

metafizikas, metafizikē dkt. (1)

1. metafizikos (1 r.) šalininkas: *Senovēs graķu [vidūramžiū, vakarū] metafizikai. Tikējimo iž ūnōjimo dilemā kankino teologūs iž metafizikus nuō Ántikos laikū. „Nérā subjēkto bē objēkto“ sakýdavo didieji metafizikai.*
2. žmogus, māstantis painiai, sudētingai, metafiziškai: *Visū laikū iž tradīciju metafizikai līg susitārē kartója, kād pasáulis yrā nē tóks, kaip mūms atródo. Āš neneigiu, kād esù metafizikas, bēt nenóriu sutiktī sù tuō, kād māno teiginiai yrā beprāsmiai – jūk āš juōs puikiáusiai suprantū.*

metafizinē tapýba

XX a. pr. modernistinēs italų tapybos kryptis: *Metafizinēs tapýbos atstōvai vaizdāvo tikrōviškus*

dáiktus nerealiojè aplinkojè, kûré paslaptinę erdvijų įspūdį, mégavosi melancholijs, vienišumo, susvetimejimo nûotaikomis. Metafizinės tapýbos simboliškis bei poëtikos èsama Mikalòjaus Konstantino Čiurliónio kûrýboje. Metafizinė tapýba turéjo įtakos siurrealizmui.

metafizinis, metafiziné bdv. (1)

1. atitinkantis metafizikos (1 r.) principus, ja pagriostas: *Metafiziné filosòfija [teorijs]. Metafizinis bûtiès lygmuõ. Metafizinis mästymas [eláusimas, giñcas]. Metafiziniai teiginiai. Vakarų metafiziné tradicija. Metafizinis pôreikis suvókti gyvënimo prasmę.*
2. sunkiai suvokiamas, painus, sudetingas, labai abstraktus: *Metafiziniai sámprotavimai [pašnekesiai, išvedžiójimai]. Metafizinis filosofavimo stilius. Metafiziné grësmë [kančià]. Jô vienatvè veikiau metafiziné.* • plg. metafiziškas.

metafiziškai prv.

- metafiziškas: *Metafiziškai mästytí [áiškinti, irodinéti, tyrinéti]. Kûréjas pasauli suvókia metafiziškai.*

metafiziškas, metafiziška bdv. (1)

nepaaškinamas logikos dësniais, iracionalus, atitrükës nuo realybës, susijës su dvasiniu pasaulliu: *Manè visadà žavéjo jôs sugebéjimas pakeisti gyvënimo brûzdesj metafizišku niéko neveikimù. Ankétu dúomenys paródë, kâd konkrètus respondeñtus pasiekimai yrà išraiškingi iñ patîkrinami, bêt visumà – miglota iñ metafiziška. Sis kûréjas išgarséjo metafiziškomis eilémis, tačiau tikrój jô gyvënimo esmë bûvo automobiliai. Kaip iñ dëra mëniškoms asmenybëms, jië kalba niekùs, kařtais pagárdindami juos metafiziškais atsivérîmais.* • plg. metafizinis.

metáfora dkt. (1)

vaizdingas perkeltinés reikšmés posakis, pagriostas nesusijusių, bet panašių savybių turinčių reiškinių ar daiktų gretinimu, tapatinimu (pvz.: *padangių ašaros, kraujažolių žvaigždynai pakely, medžių rankos kyla į dangų*): *Poëtiné [intelèktiné, konceptualioji, móksliné] metáfora. Rýškios iñ blankësnés metáforos. Vengimás banalių, nuválkiotų metáforų. Gélés, mëdžio, šaltinio, taurës, sparnu, olös, kaléjimo metáforos iñprastos iñ atpažîstamos. Vaizdingos metáforos poëzijoje pavyzdys: žiedų várške šákos obelų pražylá (poez.). Sis politikas mégo kalbëti metáforomis. Filosòfai taip pât vartója [pasitelkia] metáforas. Supràsti metáforą, vadînasi, supràsti pasauli, kóki jî mäto kítas. Tåvo metáforos mán atrôdo nevýkusios.*

metafórika dkt. (1)

metaforų visuma: *Žémés [dangaüs, ûpës, këlio, vařtu] metafórika. Poëtas nevénzia jmantriós metafórikos. Liáudies dainų metafórika pasižými aiškumù. Metafóriką keičiame lögika.*

metáforinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ metaforinti: *Grôžinéje literatûroje metáforinimas yrà labai iñprastas stilistinës raiškôs bûdas.*

metaforinís, metaforiné bdv. (2)

grindžiamas metafora (metaforomis): *Metaforinís kalbëjimas [mästymas]. Metaforinís žödžių junginys. Metaforiné gyvënimo kaip këlio arbà keliönës sámprata. Metaforiné raiškà bûdinga liáudies dainomis iñ raudómis.*

metáforinti, metáforina, metáforino vksm. (ka)

paversti kâ metafora, traktuoti kaip metaforą: *Metáforinamas žödis „dëgti“, kai sâkome „dëga ákys“ arbà „dëganti aguonu píeva“. Mûsų gebéjimas metáforinti atspiñdi mûsų kûrybingumq.*

metáforiškai prv.

→ metaforiškas: *Metáforiškai kalbëti [apibûdinti]. Galîngos gîrios metáforiškai liûdija senovës*

lietuviai nařsq, stiprýbę, valstýbęs galiq. Kalbant metāforiškai, pieno ūpęs – tai gausà, pérteklius, klestéjimas.

metāforiškas, metāforiška bdv. (1)

perkeltinės reikšmës, vaizdingas, su metafora: *Metāforiškas pósakis. Supoëtintas metāforiškas kalbėjimas. Metāforiškas filmas [teātras, pavéikslas]. Metāforiška vieno kraūjo lāšo prasmë. Mēlés temà poèzijoje – tai metāforiškų rōjaus iš prāgaro témų sánkirta. Metāforiška mästysena – nè māno stichija. Oratorius baigë kalbą metāforiška puošmena [frazë]. | bev.: Miglota, metāforiška, bët suprañtama.*

metaforiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ **metaforiškas:** *Poëtinés kalbōs [liáudies dainų] metaforiškumas. Këlio metaforiškumas jaū išbléses dël nuolatinio vartojimo. Jö eiléraščiai išsiskiria metaforiškumù, dëmesiu vidaüs pasauliu. Skulptoriaus darbai pasižymí raiškià kompozicijà, metaforiškumù iš skirtingų mëdžiagų deriniaiš. Daillinkés kürinių idéjos iš koncèpcijos pérsmelktos metakalbų įvairóve, asociatyvumù, metaforiškumù, reflektyvumù.*

metaforizāvimas dkt. ppr. vns. (1)

METAFORINIMAS: *Metaforizāvimu siékiamā pósakio [téksto] talpùmo, lakùmo. Metaforizāvimo tendeñcija ýpač bûdinga romántikų kûrybái.*

metaforizúoti, metaforizúoja, metaforizávo vksm.

1. (kä) **METAFORINTI:** Pólinskis metaforizúoti. Metaforizúojame daūgelj reiškinių, veiksmų iš procèsų. Autorius metaforizúoja filosofijos sâvodas.

2. (kä) bûti ko metafora: Pâvyzdžiui, káuké metaforizúoja sláptj, galbút klästq. Láiptai metaforizúoja suvôkiamo pasaulio nestabilumq.

mëtai dkt. dgs. (2)

1. laiko tarpas, per kurj Žemë vieną kartą apsisuka aplink Saulę ir kurj sudaro dvylika kalendorinių mënesių, skaičiuojant nuo sausio pirmosios: *Kalendõriniai mëtai. Àš gimiau tûkstantis devyni šimtai penkiasdešimtaisiais (1950) mëtais. Praëjusiais [præitaïs] mëtais bùvo sausrà. Sie mëtai bùvo derlingi. Kařtq peř metùs važiúoju iš ûzsieni. Kiekvienaïs mëtais atostogáudavome prië jûros. Teñ gâlima uždirbtì aþiê dešimt tûkstançiu peř metùs.*

2. dvyligos kalendorinių mënesių laiko tarpas, skaičiuojant nuo bet kurios dienos: *Ataskaitiniai [finânsiniae] mëtai (fin.). Astronòminiai mëtai. Môkslo mëtai prasîdeda rugsejø pîrmq diénq. Kiek jums mëtų? – Kêturiasdešimt. Sesuô trejaïs mëtais vyresnë ûž manè, ô ãš vienaïs [vieneriai] mëtais vyresnë ûž bróli. Sûtartj gâlime pratësti dvejiems arbà trejiems mëtam. Jis dešimtus metùs eïna. Susitîkdavome kařtq peř metùs. Ilgus metùs [daug mëtų] išgyvenau svetuř. Ištisus [kiáurus, këlerius] metùs láukiau.*

3. laiko tarpas, su kuriuo siejas tam tikras reiškinys: *Käro [pôkario, jaunystës] mëtai.*

4. kam nors (ppr. augti) tinkamas laikas: *Šiemet nè grýbų mëtai.*

5. žmogaus gyvenimo amžius: *Jáunas dár žmogùs, mâno mëtų. Patirtis ateïna sù mëtais. Ilgiáusių mëtų liñkime!*

♦ **i metùs jeiti** žr. jeiti. **iš mëtų išeiti** žr. išeiti. **mëtai iš mëtų** nuolat, visą laiką: *Mëtai iš mëtų tas pâts. mëtai pô mëtų* po kurio laiko; *sin.* ilgainiui: *Mëtai pô mëtų viðkas pasénsta. mëtų mëtasis [metùs]* labai ilgai: *Jû langû stiklaï mëtų mëtasis [metùs] neplauti.*

metakalbà dkt. (4)

1. kalba, kurios priemonëmis apibüdinama kuri nors kita kalba: *Metakalbôs elemeñtai akadèminiouose studeñtuose. Metakalbôs paskirtis – áiškinti skaitytojui tékstq, padéti jám supràsti áutoriaus kalbą. Vartojant metakalbą tañsi rañdas papildomas ryšys tařp áutoriaus iš skaitytojo. Metakalbà yrà kalbôs vartojimas áptariant ař nagrinéjant kalbą, pâvyzdžiui, literatûros kritikų arbà šnëkančiujų megînimas įsitikinti, kâd jië suprañta vienas kitq teisingai, pâvyzdžiui,*

„Sakýdami, kàd knygà nepérskaitoma, turéjote omenyjè spaudòs kokýbę ar àutoriaus stiliu?“
Metakalbòs pavyzdys galéty bùti leksikogràfijos kalbà, kurià žodýno àutorius apibréžia žodžių reikšmes iñ panašiai. Ángly kalbòs vadovelyje lietùvių kalbà yrà metakalbà, o ángly kalbà – tiriamójì kalbà.
2. kompiuterijoje – simbolių grupë arba kalba (7 r.), skirta kitai simbolių grupei ar kalbai aprašyti: Metakalbos neretai naudójamos programàvimo kalbù savybëms aprašyti.

metàlas¹ dkt. (2)

blizganti kieta, rečiau skysta (pvz., gyvsidabris), tvirta, plastiška, gerai praleidžianti elektros srovę ir šilumą medžiaga: *Juodieji metàlai* (plienas, ketus, geležies lydiniai su kitais metalais). *Spalvotieji metàlai* (visi metalai, iðskyrus geleži ir jos lydinius). *Taurieji metàlai* (auksas, sidabras, platina ir kt.). *Brangieji metàlai* (juvelyrikoje naudojami tauriuju metalu lydiniai vienù su kitais). *Gryni metàlai*. *Rùdijantys [nerùdijantys] metàlai*. *Metàlq lýdyti [kàlti, valcùoti]*. *Metàlo dirbinys [raižinys, lydinys]*. *Metàlo spindesys*. *Metàlo àtspalvio dažai [fòda, siùlai]*. *Metàlo lâužas*. *Metàlu iñ medienà prekiáujançios fmonës*. Sùperkame juodûjì metàlų lâužą.

metàlas² dkt. (2)

šnek. sunkusis metalas arba panaši roko muzika: *Metàlo stiliu [festivàliai, svetañnés, ràdijas]*. *Metàlas gâli sustìprinti emòcijas*, kuriàs tuõ metu jaûčia jõ besiklaûsantis žmogùs. *Grùpé, jùngianti archâjines dainas sù metalu, suláukia vis didësnio dëmesio*.

metàlininkas, metàlininké dkt. (1)

metalo pramonës darbininkas: *Elektrònine mókymo sistemà siekama gamýbos sèktoriuje dìrbançius metàlininkus igâlanti péréiti iñ kitùs sèktorius – statýbos, automobiliu gamýbos pràmonës iñ pan.* | metalo pramonës specialistas: *Metàlininku kompeteñciju tòbulinimas*.

metàlinis, metàliné bdv. (2)

1. pagamintas iñ metalo: *Metaliné dëžuté*. *Metaliniu monètu žvangesys*. *Metaliniai krýžiai*. *Metalinës detàlës [konstrùkcijos]*. *Metalinës garâzo dùrys*. *Pagal užsâkymus gamîna metalinës grotas, tvoràs, taip pat vartus, turéklus*. *Pirkau metalinius viðbalus sù valu*.
2. kuo nors panašus iñ metalu, primenantis ji: *Slìdûs, žvilgantys metaliniai siùlai, sùteiké metalinj* (šaiž, skambu) *gaûdžiantj àtbalsj*. *Metalinis žvilgsnis* (aðtrus, šaltas). *Metalinis rûkas* (melsvas, neperregimas). *Garsiäkalbis bañsui*.

metalista¹, metalisté¹ dkt. (2)

METALININKAS: *Tautódailininkas metalistas*. *Metalistq kvieçia, kaï reikia sulitúoti, suvirinti*. *Metalisté dìrba gréžimo iñ sriegimo stâklémis*.

metalista², metalisté² dkt. (2)

šnek. žmogus, kuriam patinka sunkusis metalas ar panaši roko muzika arba jos atlikéjas: *Metalistu subkultûrà dažnai apipintà stereotípu*, kurië neatitiñka tikróvës. Jis yrà metalistas, o jõ draugei patinka klasikinë mùzika. Dël metalo sásajų sù klasikinë mùzika metalistai kañtai kvieçiamì atlïkti sàvo kûrinius sù simfòniniai orkèstraìs. Paprastai metalistui svarbiáusia yrà mùzika, o dainu tèkstai gâli bùti antireliginiai, rasistiniai iñ atvirkšciai – deklarúojantys religijq iñ kvieçiantys iñ tañq.

metàliškas, metàliška bdv. (1)

ne metalinis, bet turintis metalu savybių: *Mëdžiagos metàliškas kietumas [plastiškumas, žvilgesys]*. | iðr.: *Metàliškieji junginiai*.

metalizàcija dkt. (1)

gaminijų paviršiaus dengimas plonu metalu ar jų lydinių sluoksniu; sin. metalizavimas: *Metalizàcija dažniáusiai atliekamà siekiant išvèngti koròzijos padariniu*. *Metalizàcija* pavîršiui suteikia blìzgiq išvaizdą, sustìprina àtspindj, padidina elektrinì laidumą. *Metalizàcijos* privalùmai – dangòs

ilgaamžiškumas, tolygūs padengimas, atsparumas mechaniniams pažeidimams, tričiai, kažčiu ižšalčiu.

metalizāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ metalizuoti: Metalizāvimo īranga. Metalizāvimas naudojamas architektūroje iž dailėjė, elektronikoje, chémijos pramonėje, automobilių gamyboje, buityje.

metalizúoti, metalizúoja, metalizávo vksm.

(kā, kuo) dengti paviršius, kartais nemetalinius, plonu metalu ar jų lydiniu sluoksniu: Metalizúoti cinku. Metalizúoti gálima visu mēdžiagą paviršius, kuri ē netīrpsta až neýra nuo užpuškiamo metalo. Dažniáusiai metalizúojami kerámikos, stiklo, plástiko, medienos, pôpieriaus, áudinio, pùslaidininkio gaminiai. Vis plačiau Európoje tiltų bеi metalo konstrukcijų ápsaugai naudojamas metalizāvimas. Metalizúojamos viršvandénés laivų dàlys, rezervuárų išoré. Metalizúojama mechániniu, fizikiniu, chéminiu iž elektrochéminiu bûdais.

metalofónas dkt. (2)

mušamasis muzikos instrumentas, sudarytas iš jvairaus ilgio klaviatūra išdëstyty metaliniu plokšteliu, kurios yra mušamos lazdelémis: Vaikiškas metalofónas. (Sù) metalofonu gálima puikiai gróti nè tìk vaikáms skírtus kúrinus. Žaisliniame metalofonè trüksta keliu plokšteliu.

metalótyra dkt. (1)

mokslas, tiriantis metalus: Metalótyros laboratorijs [institutas]. Metalótyros mókslo pagrinda. Táikant metalótyros tyrimu rezultatús kuriam i nauji lydiniai, efektyviai naudojami metálai.

metalùrgas, metalùrgé dkt. (1)

1. metalu gavybos, metalurgijos (1 r.) darbininkas: Kvalifikuotas metalùrgas. Metalùrgu streikas. Metalùrgai [metalùrgës] gamybos procesùs valdo naujáusiomis technologijomis.

2. metalurgijos (2 r.) specialistas, mokslininkas: Metalùrgu teòriniai darbai.

metalùrgija dkt. (1)

1. sunkiosios pramonés šaka – metalu gavyba iš rûdos: Metalùrgijos īmoné [kombinatas]. Juodosios metalùrgijos (ketaus, plieno) gamykla [liejykla]. Spalvotoji metalùrgija (švino, cinko, vario, aluminio) plétójama gavýbos rajonuose. Archeològiniai geležies metalùrgijos tyrinéjimai.

2. mokslas, tiriantis metalu gavybą pramoniniu mastu, jų tolesnji perdirbimą, metalu ir lydiniu cheminę sudétį ir struktúrą: Kalnakasýbos iž metalùrgijos akadémija. Rémiantis metalùrgijos mókslu sukuriama nauji plieno lýdymo bûdai.

metamfetamínas dkt. vns. (2)

stimuliuojantis narkotikas, chemine sudétimi panašus į amfetaminą, bet pasižymintis stipresniu poveikiu: Metamfetamínas – tai narkótikas, nuo kuriō priklausomybé atsirañda labai greitai. Metamfetamíno sùkeliamas abstineñcijos sindròmas yrà staigùs iž stíprùs – kamúoja paranojà, silpnùmas, deprésija, skaûda káulus iž raümenis, nesinóri gyvénti.

metamorfözé dkt. (2)

1. ko nors pasikeitimais; sin. permaina, virsmas: Búsenos [asmenybës] metamorfözé. Politikos [kúrybos] metamorfözé. Išgyvénti vidinës metamorfozës. Kiekvienám gyvënime jvýksta [nutiñka] metamorföziu. Bjaûriojo ančiuko metamorfözé – tapimas gulbë.

2. veikalø, kúrinio pakeistas, perkurtas variantas; sin. perdirbinys: Pasáulio klásikos metamorfözës (muz.). Literatùros klásikos metamorfözé šökio spektaklyje.

3. augalo organo pokytis taikantis prie aplinkos, peréjimas iš vienos formos į kitą: Metamorfözës botânikoje pavyzdës – káktaus dygliai, kadáise bùvë lâpais. Metamorfözës pàtiria daugelis žoliniu augalų, kuri ē, artéjant nepalankiám mëtu laikui, diřvoje formuoja svogùnùs, šakniastiebius, gumbåvaisius.

4. gyvūno ar jo organo formos ir funkcijos keitimasis iki tam gyvūnui tampant suaugéliu: *Visiškoji iš dalinė metamorfozė. Metamorfozės procesą reguliuoja hormonai. Vyksta metamorfozė, kai iš búožgalvio išsiivysto varlė, iš lélükės – drugys ar vabalas. Mūdijos vystosi metamorfozė: lérla, pô tō – kûnas sù viena ar dviem skiautemis, lédžiančiomis pláukioti.*

metanás dkt. (2)

anglies ir vandenilio junginys, bespalvės, bekvapės dujos, pagrindinė gamtinių dujų sudedamoji dalis: *Metano dûjos. Apsinuôdyti metanu. Metano iš oro mišinys sprógsta. Dégant metanui susidaro angliës dioksidas, vanduo iš išsiskiria daug šilumos. Žemës plutoje slýpi dideli metano kiékiai. Dalis metano susidaro bë oro pûvant augalų iš gyvûnų liékanoms.*

metanolis dkt. (2)

bespalvis lakus, degus skystis, vartojamas kaip tirpiklis; sin. metilo alkoholis: *Metanolis labai degus iš labai nuodingas junginys. Metanolis dár vadino mëdžio spíritu. Apsinuôdijus metanolui grësia apakîmas iš nètgi mirtis.*

mëtas dkt. vns. (2)

1. tam tikras, apibréžtas laiko momentas: *Rýto mëtq išéjaū į dárba. Kuř jî galéty eiti tolki vëlų mëtq? Nuô šiô mëto (kovo 20 d.) dienôs trukmë tañpa ilgësné nei nakties iš vis ilgëja iki Jõninių. Šiuo metu (dabar) laukë šálta. Lýja iš šviëciai sáulé tuo pačiu metu. Vienu metu jî buvo labai susirúpinusi. Tuô metu, kai [kôl] júsų nebûvo, aš daug spéjau nuveikti. Pastaruoju metu man labai nesiseka. Kokių orų gâlime tikëtis artimiáusiu metu? Patikrinimo metu râsta daug trûkumų. Pósédžio metu pàteiktas naujas projeketas. Darbûotojai, kurië jauciiasi ipareigoti tikrinti darbinj elektroninj pâstq nè dábo metu, rizikûoja patirti emòcinj išsekimq. Tamsiuoju parôs metu lýjant ar sniñgant, vairûotojams pastebéti péschiúosis ar dviračius vairûojančius ásmenis yrâ labai sunkù.*

2. laikotarpis, sezonas: *Dabar nè kâro [nè sezôno] mëtas. Grýbai dýgsta lietingu metu. Žiemos metu dažniau seðgama péršalimo ligomis. Gegužë – obelë žydéjimo mëtas.*

3. tinkamas, nustatyta laikas, terminas kam vykti: *Mëtas eiti namô. Táu jaû mëtas vësti. Pérmainoms dár nè mëtas. Vaikëli, jaû mëtas keltis. Ateis iš tâvo mëtas.*

♦ **kuris mëtas** 1. seniai, senokai: *(Jaû) kuris mëtas, kai pâs mûs nelijo. 2. gana vêlu: Jaû kuris mëtas – eïkite gulîti. **puotà märo metu** žr. puota. **vienu metu** iškart, staiga, beregint: *Vaivórykštë pasirôdë iš vienu metu išnýko.**

metastazavimas dkt. (1)

→ metastazuoti: *Metastazavimas yrâ mikròbinis, kai pérnešami patogënai, iš navikinis, kai pérnešamos navikinës lâstfélës. Metastazavimas yrâ vienas iš naviko progrèsijos pôzymių, nûlemiantis ligôs eïgq, klinikinj stâdijq, galimybë operúoti iš prognòze. Mókslininkai atrâdo gëna, lémianti vêžio metastazavimq. Melanomà pasižymî itin greitù metastazavimu.*

metastazé dkt. (2)

naujas patologinis židinys, susidarës ligâ sukeliančiam pradui (mikrobams, naviko lâstelëms) per kraują arba limfą patekus iš pirmio ligos židinio į kitą organizmo vietą: *Metastazés bûdingos piktybiniam navikams iš infekcinëms ligôms, pâvyzdžiui, tuberkuliözei. Kañtais, kai vidaûs òrganu vêžys neturi aiškių simptômu, metastazé nustatoma anksčiau negù pirmînis židinys. Dažniáusios metastazai atsiradimo viëtos – añtinksciai, këpenys, smëgenys iš káulai. Šiojë ligóninéje pradétas inovatyvùs bûdas gydyti káulų metastazës.*

metastazinis, metastaziné bdv. (1)

susijës su metastaze (metastazémis): *Metastazinis procesas. Metastazinis kepeny vêžys. Metastaziné karcinomà [melanomà, ligà]. Metastaziniai lîmfmažgjai.*

metastazúoti, metastazúoja, metastazávo vksm. (i kā)

ligā sukeliančiam pradui per kraujā arba limfā patekti iš pirminio ligos židinio į kitą organizmo vietą: *Piktýbinio navíko lqstélés gáli nukeliáuti į nutólusius órganus, pasklísti pō vísq organízmq – metastazúoti.* Į káklo límfazgius gáli metastazúoti galvōs plaukúotosios daliēs iř véido ódos navíkai. Dažniáusiai věžys metastazúoja į aňtinksčius, képenis, smégenis, káulus, plaučiūs. Pacieñtei nustaté ketvirtós stādijos skýdliaukés věži, kuris véliaū metastazávo į plaučiūs.

metatèzé dkt. (2)

garsu su(si)keitimas vietomis žodyje; sin. sankaita: *Metatèzés típai. Metatèzés átvejai žödžių pradžiojè [viduryjè]. Metatezè pasižými tařmése, pavyzdžiu: aňkslis „alksnis“, levòrveris „revolveris“.* Príebalsiu k, š metatèzés reiškinys: réikšti – réiškia.

metatònija dkt. (1)

priegaidžių kaita bendrašaknių žodžių šaknyse (kartais priesagose) ar skirtingose to paties žodžio formose: *Akútiné [cirkumfléksiné] metatònija. Teřminas „metatònija“ dažniáusiai vartójamas kažbant apiē kirčiavimo réiskinius báltu iř slávu kalbosè, kuriosè matýti daugybé prégaidžių kaitos átvejų, taip pàt metatònija réiskesi senójoje graíkų kalbojè.* Metatònija yrà pagalbiné žodžių iř fòrmų darýbos priemoné. Metatònijos pavyzdžiai: šókti – šókis, kárštas – kařstis, lúžti – lúžis.

metéjas, metéja dkt. (1)

1. žmogus, kuris kā meta, sviedžia; sin. metikas: *Petárdos sprogimás sùzeidé pätì metéja. Tař beñt metéja (maža mergyté), sviedinio peř tvõrą nepérmeti.*
2. METIKAS 1: *Dísko metéja* (sport.).
3. METIKAS 2: *Beibolininkas apdovanótas geriáusio metéjo prizù* (sport.).
4. žmogus, kuris vynioja metmenis ant mestuvų arba dirba su metimo mašina: *Áudinio metéjas. Seniaū káime metéjos bùdavo tiktaí móterys. Žmonà dírbo „Audejo“ fabrikè metéja.*

métélè dkt. (1)

KARTUSIS KIETIS: *Kartùsis kétis dár vadìnamas pelynu, métèle. Mêtélès išdýgo prië pàt tåko. Mêtélès áuga šlaítuose, sausosè píevose, dýkvietese, pakelèsè. Kvêpia mêtélémis.* • plg. kietis¹, vaistinis kietis.

Meteliai dkt. dgs. (3^b)

kaimas Lazdijų rajono savivaldybëje: *Metelių regiòniniis párkas. Meteliáms jaú sukáko penki šimtaí mêtų nuo pírmojo rašytinio paminéjimo. Mêtelius daûg kas laiko gražiáusia káimo gyvénamaja vietóve Alytaüs apskritýjë.*

Metelys dkt. vns. (3^b)

ežeras Lazdijų rajone: *Mêteliu ežeras yrà Metelių regiòniniame párke. Metelyje veišiasi lydëkos, lynai, kařšiai, karôsai, kárpliai, kúojos, ešerai, unguriai.*

meteòras dkt. (2)

į planetos atmosferą įskriejusio dangaus kuno ir jo irimo produktų sušvitimas: *Meteòras dár vadìnamas kriñtančiąja žvaigždë. Dangumi švýsteléjo meteòras. Rugpjúčio náktj kriñta tûkstančiai meteòry.* Meteòrus gálima matýti plikà akimi, stebéti peř teleskòpą iř kitaís bùdais. Į manè lág meteòras milžinišku greičiu léké šuō. • plg. meteoritas, meteoroidas.

meteòrinis, meteòriné bdv. (1)

sukeliantis meteorus: *Meteòrinis kúnas. Meteòrinés dulkés [skevélđros].*

meteoritas dkt. (2)

ant Žemës, kitos planetos ar jos palydovo nukritusi kieta meteorinio kuno (meteoroido) liekana: *Meteorito nûolaužos. Pagař chèminę sùdétj iř sándarq meteoritùs skirsto į akmeniniùs, geležiniùs iř akmeniniùs geležiniùs.* Peř párq į Žemę nukriñta tûkstančiai meteoritù, bët rañdama vòs kelî peř metùs.

Tik dideli meteoritai paliëka susidurimo žymës – kräterius. Lietuvos teritorijoje yrà nukritę Andrioniškio, Jūodžių, Žemaïkiemio meteoritai. • plg. meteoras, meteoroidas.

meteoritinis, meteoritinė bdv. (1)

susijęs su meteoritu, atsiradęs dël meteorito veiklos: Meteoritinis ežeras. Meteoritinė geležis. Meteoritinis kräteris susidärø meteòrinio kūno kritimo viëtoje.

meteòidas dkt. (1)

tarpplanetinéje erdvéje skriejanties nedidelis kietasis kūnas, kuris, iškriejës į planetos atmosferą, sukelia meteorą: Meteòidas dár vadìnamas meteòriniu kūnu. Didesni meteòidai priklauso Sáulës sistèmai, mažesnių mažà dalis gali bûti tarpžvaigždinés kilmës. Meteòro šviesùmas priklauso nuo meteòido greiçio ir dýdzio. Atmosfëroje meteòidas mažéja – lëdosi, garúoja, skeldéja. Nukritës añt planètos pavìršiaus meteòidas vadìnamas meteoritù.

meteorologas, meteorologé dkt. (2)

meteorologijos specialistas: Meteorologu skaičiavimai. Meteorologu informacijsa ir tyrimai naudójami oru prognozëmis sudarýti, óro užterštumui kontroliuoti, žemës úkyje, óro ir júru transpòrte, šaliës gynýboje. Noréjau bûti meteorologe, nès dárbas nenuobodùs, kùpinas neištirtu reiškiniiq; ir paslapciu. Dël blögo óro galii, jéi nórë, kaltinti meteorologus. • plg. sinoptikas.

meteorologija dkt. vns. (1)

mokslas, tiriantis Žemës atmosferą ir joje vykstančius procesus: Meteorologijos stotis [tarnýba, prietaisai]. Pasauliné meteorologijos organizacijs. Dinaminé [sinòptiné meteorologija]. Meteorologijos objeketas – atmosfëros cirkuliacijs, fizikiniai ir chémiai procèsai ir ju sâveika su sausumos bei vandenynu pavìršiumi. Meteorologija rëmiasi fizikos, matemátikos, termodinamikos, hidrodinamikos, chémijos, geogrâfijos, astronómijos žiniomis ir metodais, šiuolaikinémis matavimo techninémis priemonémis ir informaciinémis technologijomis.

meteorologinis, meteorologiné bdv. (1)

priklausantis meteorologijai, susijęs su meteorologija: Meteorologinis žemélapis. Meteorologinis palydövas. Meteorologinës sâlygos. Meteorologiniai reiškiniai. Meteorologiniai matuokliai [stebéjimai, matavimai].

meteòru lietùs

trumpas gausus meteòru kritis, primenantis lietu: Patékë į atmosfërq meteoritai dažniausiai suýra į daugeli gabalų taip sukeldam meteòru lietu. Rugpjûtji nakties danguje ryškiáusiai mâtomi meteòru lietu.

metíkas, metíkë dkt. (2)

1. lengvaatletis, kurios nors metimo rungties sportininkas: Disko [kújo] metíkas. Puiki féties metíkës pérgalé.
2. komandos žaidéjas, dažniausiai baigiantis atakas metimu į taikinj (krepši, vartus): Taikliáusias baudû [tritaškiu] metíkas. Kairiarañké metíkë.
3. METÉJAS 1: Mobilieji telefonai rasti, metiko (juos permetusio per kaléjimo sieną) sulaikyti nepavýko.

métýklë dkt. (2)

1. virvelé arba lazda iškeltu galu akmenukams laidyt; sin. svaidyklë, laidyklë: Geraî išukës métýklë, paléido ákmenj.
2. įnagis, prietaisas kam mesti: Jaûko [másalo] métýklë žuvims. Kamuoliukų métýklë šunims (žaislas).

metílas dkt. (2)

metano likutis, esantis daugelyje organinių junginių: Metilo radikàlas [liékana]. Metilo èsteris.

metilo alkoholis

METANOLIS: *Metilo alkoholi naudója tik tèchninéms reikmémbs – skiedikliams, nájtos produktų gamýboje. Ūmiai apsinuödyti metilo alkoholiù gálima išgérus trisdešimt-peñkiasdešimt grámų.*

metimas dkt. (2), metimasas sngr. (1)

1. → mesti 1: *Metimas buvo taiklùs: akmuō patáiké į lémąq.*
2. lengvosios atletikos rungtis – sporto įrankio sviedimas į tolį: *Kújo metimas. Granátos metimo tèchnika bevéik atitiňka četies metimo tèchniką. Senovés Graikijoje īprastą akmeñs metimą pàkeitė diskø metimas.*
3. krepšinio, rankinio, ledo ritulio technikos veiksmas, kuriuo kamuolys ar ritulys siunčiamas į krepši ar vartus: *Baudōs metimas. Tritāskis metimas.*
4. tam tikras imtynių technikos veiksmas, kuriuo varžovas atpléšiamas nuo kilimo ir pavojingai paguldomas ant nugaros: *Varžovas staigiu metimù príverté priešininką atsidūrti pavojingoje padétyje.*
5. → mesti 5: *Šiено metimas iš vežimo labiau várgina negù metimas į vežimą.*
6. → mesti 6: *Kàs metimas – lydeka! Pirmu tiñklo metimù sugávome penkiàs žuvis.*
7. → mesti 8: *Metimas iš dárbo [universitèto].*
8. → mesti 10: *Plunksnų metimo laikas.*
9. → mesti 11: *Svôrio metimas.*
10. → mesti 12: *Praéjus mêtams pô metimo rûkýti, koronärinës širdiès ligôs rîzika yrà perpùs mažesné nei rûkančiujy.*
11. sngr. → mesti 14 (sngr.): *Suñkvežimio vairuotojas laikù pastebéjo dviratininko metimąsi į kitą kêlio pùse.*
12. → mesti 17: *Pinigų metimas júnajai.*
13. → mesti 21: *Metimo mašinà. Áudeklo metimas. Metimą, kaip iř verpimą, audimą seniau laiké móterišku dárbu.*

metymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → métyti 1: *Másalo métymas. Disko métymas (sport.). Lauko téniso kamuoliuko métymas į pakabintus tákinius (sport.). Pasagôs [kiruvuko] métymo varžýbos (sport.).*
2. → métyti 2: *Taiklùs métymas.*
3. → métyti 3: *Už métymą į praeiviùs sniego gniúžtemis vaikystéje esù gávęs diřzo.* | sngr.: *Métymas obuoliaiš [pagálvemis].*
4. → métyti 4: *Plausto [sklandytuvo] métymas. Nuõ métymo émē pýkinti. Pacieñtas skùndžiasi métymu į šónus, pablogéjusia atmintimi.*
5. → métyti 7: *Tiẽ tåvo pirkinéjimai – tik pinigų métymas.*
6. sngr. → métyti 9: *Pavargstì nuõ métymosi iř nežiniòs.*
7. → métyti 12: *Siülių métymas mëdžiagos spalvòs siûlais.*

metinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ metinéti: *Vaikai buvo užsiěmę akmenükų metinéjimu, stebéjo týškančius purslùs.*

métinës dkt. dgs. (1)

vienù ar daugiau metų sukaktis: *Gimimo [mirtiès] métinës. Dešimtosios vestùvių métinës. Minéjome dvidešimt ketvirtäsias Lietuvôs nepriklauromybës atkûrimo mêtines.*

metinéti, *metinéja*, *metinéjo vksm. (k)* ne kartą, vieną po kito mesti, svesti: *Metinéti ákmenis. Jaükà žuvimis metinéju métyleklè. Metinéja daûg kařtu, tačiau kamuolys nekriñta.*

métinis, métiné bdv. (1)

1. rengiamas kasmet, kartą per metus; sin. kasmetinis: *Métiné šveñtè. Septintójì métiné dailës parodà.* | gaunamas, duodamas, daromas už metus: *Métiné atâskaita [algà]. Mëtinis mókestis. Prezideñto mêtinis pranešimas. Mëtinés pâjamos. Mëtiné rentà – dažniáusiai pastovi išmoka, mokamà iki gyvôs*

galvōs arbā tam tīkrā mētē skaičiū iš negražinamos asmeņis draudīmo sumōs.

2. vienų metu: Mētinis šuō [pařas]. Mētinés mēdžių [krúmu] kamienų riēvēs.

mētinis, mētiné bdv. (1)

turintis mētē skonij: Mētiniai saldañiai. Mētiné dantū pastā [kramtomoji gumā].

metinukas, metinukė dkt. (2)

metinis vaikas, gyvūnas: Karosiukai metinukai. Kā jūsų metinukas várko? Metinukus karpiukus reikia maiñinti pilnaveřčiais pašarais.

metis, metisė dkt. (2)

skirtingu rasių tévę (ypač baltojo ir indēno) palikuonis: Metisė graži, kaip iš visi metisai. Kai kuriosė Lotynų Amèrikos šalyse metisų yrà daugumà gyvēntojų.

métyti, méto, méte vksm.

1. (i kā, pro kā, kam) ne kartą ar vieną po kito mesti; sin. mēčioti, svaidyti: Pàvogtus dákktus nusikaltilis mēté prô lángq. Mótina skùta bùlves iš méto jás ī púodq sù vándeziu. Draûdzjama métyti šiukšlēs, gadinti inventoriū. | sngr. (kuo): Vaikaí métosi svíediniu [sniegù]. | (kā, kam) sviedžiant (pa)davinéti: Brólis ȳsikoré aukštaî ī óbeli iš mēté mán óbuolius. Senuté métó balañdžiams dúonos gabaliukus. Pùblika métydavo gélès artistams.

2. (kā, i kā, iš ko) metant (kamuoli) varžytis, treniruotis, žaisti: Jis mété iš tolì [iš aikštës vidurio] iš skaičiavó sávo metimùs (sport.). Jis taikliai métó triتاškius (sport.).

3. (kā, kuo, i kā) svaidyti turint tikslą suduoti, užgauti, sprogdinti: Demonstrántai mété policininkus [iš policininkus] akmenimis [akmenis, kiaušiniùs]. Vaikaí nebedrjso méttyti ī manè [iš lángus] sniego gnuúžtemis. Léktuvai iš sraigta sparnai métó bòmbas. | sngr. (kuo, su kuo): Jië vél métési akmenimis sù priešininkais. Nesimétykite gruñstais – dár lángus išmùšite!

4. (i kā) blaškyti (i šalis); sin. mēčioti: Audrà negailestingai mété laivëli. | beasm. (kā, i kā): Skraidýklę ēmē méttyti. Kélias slidùs, métó mašinq ī šónus. Užvažiavus smélétu takeliu dvíratj ēmē méttyti. Svaigsta galvà, (manè) métó ī šalis, bijaū targriúti. | sngr. (i kā, po kā, kame): Važiúojant dvíratis métosi ī šalis. Ligónis métosi lóvoje [pô lóvq].

5. (kā) netvarkingai déti, bet kur numesti: Sùnùs métó drabužiùs, kuř pakliùvo. | sngr. (kame) bùti netvarkingai, ne vietoje padétam, nebranginamam; sin. mēčiotis: Patvoryjë métosi kélilos leñtos. Padárgai métosi laukè [kiemè]. Kažkuř dár métési jmantri komodà.

6. sngr. bùti lengvai įgyjamam, lengvai gaunamam: Ařgi pinigai aňt tåko métosi! Geri specialistai šiaīs laikās nesiméto – reikia ilgai ieškoti.

7. (kā, kam) tuščiai leisti, švaistyt, eikvoti; sin. mēčioti: Kô tû métai pínigus tokíems niékams! Tà panélê métó tévü uždirbtus pínigus. | prk.: Åš tušciaīs pažadais nesimétau.

8. sngr. (po kā, iš ko, i kā) nuolat kaitalioti buvimo vietą, darbą; sin. mēčioti: Jis métosi pô žmónes, iř ganà. Mâno dukrà métosi iš vieno dárbo ī kítq.

9. sngr. (tarp ko) neturéti tvirto nusistatymo, apsisprendimo; sin. svyruoti: Métausi, nežinaū, kā pasiriñkti. Jis métosi tařp dviejü merginų. Švietimè niéko nérà blogiaū, kaip métystis nuō vieno kraštinumo ī kítq.

10. sngr. (po kā) bùti jaučiamam, reikštis įvairiose kūno vietose: Diegliaī [skausmaī] métosi pô višq kūnq.

11. beasm. (kuo, kā) šnek. berti, versti (spuogais, votimis, dêmémis): Jî dažnaî métó spuogaîs [šašaīs, votimis]. Jái veidq iš rankas métó dêmémis.

12. (kā, kuo, su kuo) apsiūti, sutvirtinti, kad nespurtu, nebrigztu: Mété siùlès [kraštùs, pálankq] (sù) mašinà [sù ādataj].

13. sngr. darytis kreivam, persisukusiam; sin. kreivotis, mēčiotis: Saūsas mēdis nesiméto. Leñtos métosi, matýt, drégnos.

♦ **ākmenis méttyti ī dařža** (kieno) daryti priekaištus kam, kaltinti kā, užuominomis ar netiesioginiai argumentais stengtis pakenkti kieno reputacijai: Komándos kapitonas métó ākmenis ī

*trènerio dažq. Konfereñcijos dalýviai mété ākmenis į organizátorių dažq. **kiaūlėms perlùs métyti** stengtis ką daryti dèl žmonių, kurie to nevertina: Kiek tû galí kiaūlėms perlùs métyti – vis tiek iš tō jokiōs naudōs. **métytas iš výtytas** visko patyres: Jis výtytas iš métytas – jõ nepamókysi. **patvoriaiš [patvoriuosè] nesiméto** labai retas daiktas, dalykas; sin. retenybé: Tokië pinigai patvoriaiš [patvoriuosè] nesiméto. Tókios pānos patvoriaiš [patvoriuosè] nesiméto. **pédas métyti** 1. einant, bégant daryti vingius: Lápē [zuikis] móka métyti pédas, kàd jū nesusèktu. 2. klaidinant stengtis išsisukti, išvengti ko; sin. išsisukinéti: Anót pareigūnų, itariamásis bañdè métyti pédas. Iš patalpū krápštomi veřslo konsultántai métó pédas. **úodegą métyti** stengtis išsisukti iš keblios padéties; sin. išsisukinéti: Jis iš šiaip, iš taip úodegą métó, bét jaū niéko nebùs.*

métytojas, métytoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris ką métó (1 r.), svaido: *Bùvome (bùlvii) métytojos į vagàs. Skrajùčių [rekláminių lapelių] métytojas. Labdarōs maišelių métytojas.*
2. kas métymadas (kamuoli) varžosi, treniruojasi, žaidzia: *Géras trítashkių [baudū] métytojas (sport.).*
3. žmogus, kuris métymadas turi kokj tikslą (išgasdinti, užgauti, sužeisti): *Petárdų métymojai. Granátų métymojai. Pagàsdinti akmenükų métymojai nubégo šaliñ.*

mětmenys, metmenų dkt. dgs. vyř. (3^b)

1. išilginiai siūlai, kurie pindamiesi su jiems statmenais ataudais, sudaro audinj; sin. apmatai: *Išilginiai siūlai vadìnami metmenimis, õ skersiniai – ataudaiš. Metmenų siūlai trùkinéja – peř silpní.*
2. kúrinio ar projekto pagrindiniai bruožai: *Romano mětmenys. Parengti pranešimo mětmenis. Rémiantis téisinés reformos metmenimis výkdoma teisésaugos institucijų reforma. Vyriausybés veiklōs metmenysè numàtomos prioritètinés, remtinos iš neremtinos (veiklōs) sritys.*

metòdas dkt. (2)

1. tyrimo bùdas: *Eksperimentinis [lýginamasis, stebéjimo] metòdas.*
2. tikslo siekimo, veikimo bùdas: *Mókymo [dialògo, apklausòs] metòdas. Reikétu tóbulinti dárbo metodùs. Dresúodamas šunis sàvo metodù pasiekia greitū iš gerù rezultátu.*

metòdika dkt. (1)

1. bùdu, taisyklių visuma kokiam nors darbui gerai atlikti: *Dárbo [gýdymo, tíkrinimo, vértinimo] metòdika. Vadováutis naujáusia metòdika. Psichoanalítikas turi sàvo patiès mégstamas tyrimo metòdikas.*
2. pedagogikos mokslo šaka, tirianti įvairių déstomujų dalykų mokymą: *Metòdikos mókymas [kabinètas]. Muzikos mókymo metòdika. Úgdymo kokybés vértinimo metòdika.*

metòdininkas, metòdininké dkt. (1)

veikimo metodų, metodikos specialistas: *Metòdininko pareigybè. Déstymo metòdininkas. Mókytojas metòdininkas. Mókymo dalýkų [lietùvių kalbòs] metòdininkai. Spòrto metòdininké. Dírbu muzièjaus metòdininke. Metòdininké gýdomajq mañkštq pàverté žaidimù, todèl vaikai jàq atliéka pasimégaudami.*

metòdinis, metòdiné bdv. (1)

susijęs su metodika (1 r.): *Metòdiné literatùrà [mèdžiaga]. Metòdiniai nuródymai [patarímai]. Svarbù nedarýti metòdinių klaidù. Teikti metòdinę pagálba.*

metodistas, metodisté dkt. (2)

žmogus, išpažstantis metodizmą: *Metodistų maldòs namaï. Metodistai daug reikšmës teikia Biblijos citávimiui. Metodistų bendrúomenëms vadováuja kunigai iš pasauliëciai pírmininkai. Móteris metodistës taip pàt švéntina kùnigëmis.*

metodiškai prv.

→ metodiškas: *Metòdiškai tvarkingai àtliktas tyrimas. Mužiøjų veiklai metòdiškai vadováuja Kultúros ministérija.*

metòdiškas, metòdiška bdv. (1)

griežtai nuoseklus, griežtai paisantis nustatytos sistemos, plano: *Metòdiškas dárbas [mókymasis]. Metòdiškos stúdijos [pratýbos]. Metòdiški kúno iñ prôto lâvinimo pratímai.* **metòdiška** bev.: *Viskas geraí apgalvóta iñ metòdiška.*

metodiškùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ metodiškas: *Metodiškumo stokà. Geraí, jéi análizé pasižými metodikumù, sisteminguumù.*

metodizmas dkt. (2)

nuo anglikonybés XVIII a. antrojoje puséje atskilusi šaka, pasižyminti griežta morale, religiniu metodiškumu: *Metodizmo išpažinéjai pabréžia krikščioniu vienybę, evangelizácijos iñ tarnystés pasaulyje svarbą.*

metodològas, metodològè dkt. (2)

metodologijos (1 r.) specialistas: *Žymiausi metodològai išskyré mókslinj pažinimq iš kituj dvasinës veiklòs sričių.*

metodològija dkt. (1)

1. vns. mokslas, tariantis mokslinio tyrimo metodus, bendrų mokslo metodų teorija: *Metodològijos sámprata [turinys, sávokos]. Plačiąja prasmè metodològiją gálima apibréžti kaip bendriáusius pažinimo príncipus. Hipotèzé yrà vienas iš svarbiáusių elemeñtu mokslo metodològijoje.*
2. mokslo krypties metodų visuma: *Ekonómikos [religijótyros, lingvistikos, menų] tyrimo metodològija. Gamtòs mókslių tyrimai gali bûti atliekamí rémiantis skirtingomis metodològijomis. Metodològija – tai mókslinio dárbo esmë. Mókslinio tyrimo metodològija reikalauja koréktiškai suformulúoti témą, aptažti tyrimo koncepçiju, tyrimo metodus iñ kt. Kuriant metodològiją siekiama surasti pačiùs tinkamiáusius metodus. Metodològijos táikomos jàs dêrinant sù tarptautiniais standártais.* • plg. metodika.

metodològinis, metodològiné bdv. (1)

susijës su metodologija (1 r.): *Metodològiniu póziuriu mëdžiaga nérà vienalýté. Monogràfijoje nagrinéamos metodològinio póbudžio problémøs.*

metonimija dkt. (1)

stilistiné priemonë, kai vieno daikto ar reiškinio vardas pakeičiamas kitu pagal daiktų loginius ryšius: *Vartójame metonimiją sakýdami „skaiciau Žemaitę“, tai yrà Žemaités kûrybą. Metonimijos pavyzdyb bútų „pilkos milinës“ viëtoj „kareiviai“. Metonimijos kaip iñ metàforos yrà dalis mûsų sávokų sistèmos. Metonimijas dažniau vartója pròzoje. Jõ metonimijų áš nesuprantù.*

metoniminis, metoniminé bdv. (1)

grindžiamas metonimija (metonimijomis): *Metoniminé reiksmë. Metoniminis, gretýbe pagristas ryšys. Stáugiantis vilkas – metoniminis Vîniaus ipsisnijimas.*

metonimiškai prv.

→ metonimiškas: *Metonimiškai kalbéti. Širdis metonimiškai gali réiksti žmögù. Namų bûties dáiktas stâlas tam tikramè kontekstè metonimiškai réiskia pačius namùs.*

metonimiškas, metonimiška bdv. (1)

sudarantis metonimiją, turintis metonimijos bruožų: *Metonimiškas sántykis. Metonimiška sámprata. Metonimiškas pasáulis kaip knygos pùslapių važymas.*

metonimiškùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ metonimiškas: *Realybës metonimiškumas. Metonimiškumo príncipas. Atkreiptinas démesys iš šiô rašytojo kalbinę raïškq, metaforiškumq, metonimiškumq, gebéjimq analògijq bûdù kurti vaïzdq.*

mētos dkt. dgs. (2)

mētos augalo lapeliai, vartojami kaip prieskonis ir vaistai: *Puiki džiovintų mētų arbatā. Mētas dēdame į desertūs, kokteiliūs, salotās, vández.* Mētos gāli padēti pātiriant dirgliōsios žarnōs simptomus.

mētras¹ dkt. (2)

1. pagrindinis tarptautinės matavimo vienetų sistemos (SI) ilgio matavimo vienetas, lygus 100 centimetru (m): *Nusipirkau dù metrūs áudinio. Māno kambarys dù iš trijū mētru [dù iř trys mētrai, dù mētrai plōčio, trys mētrai ilgio].*
2. īrankis ilgiui matuoti: *Siuvéjas sù metrū rañkoje.*
3. šnek. KUBINIS METRAS: *Trijū mētru malku žiemai užtēks. Iškasé kelis metrūs kanālo.*

mētras² dkt. (2)

1. dēsningas kurio nors kalbos vieneto ar garsinio elemento (skiemenų trukmēs, jų skaičiaus, kirčio, intonacijos) kartojimasis, pagrindinis kalbos eiliuotumo požymis: *Silābinis [silabotòniniis, jámbinis, daktílinis] mētras. Aštuoniaskiemēnis [trylikaskiemēnis] mētras. Dvikiirtis [trikiirtis] mētras. Mētras – eiliuotos kalbōs ritmo pāmatas. Pròzos kalbà mētro neturi, jōs ritmas nemētriškas, nepamatúojamas.*
2. muz. nuosekliai stiprių ir silpnų takto dalijų kaita: *Dviejū dalių mētras. Šešių aštuntinių metrū parašyta dainà. Mókydami vaikus pagrókime skirtingo mētro kūrineliu, kād jiē pajustu, kàs yrà mētras.*

mētraštininkas, mētraštininké dkt. (1)

1. **vyr.** metraščio (1 r.) rašytojas: *Kryžiuočių ordino mētraštininkas. Mētraštininkai dažnai bûdavo vienuõliai.*
2. žmogus, kuris rašo ar kitaip kuria metraštį (2 r.): *Universiteto [muziøjaus] renginių mētraštininkas. Sajūdžio mētraštininké. Kino mētraštininkas.* | **prk.:** *Jō vaizdo kâmera – svarbiáusių miestêlio įvykių mētraštininké.*

metraštinis, metraštiné bdv. (2)

bûdingas metraščiams (1 r.): *Metraštinis pásakojimo stilius. Metraštinis palikimas. Metraštiné tradicija. Ankstyvieji metraštiniai pásakojimai apié kunigáikščių kovas dël sósto.*

mētraštis dkt. (1)

1. periodinis metinis leidinys: *Literatûros [istòrijos] mētraštis. Mokýklos mētraštis. Statistikos [spòrto, miškininkystës] mētraštis. Rašytojų sâjunga leídžia mētraštj.*
2. viduramžiais įsigalėjęs įvykių aprašymas pamečiui: *Mētraščių sâvadas [frinkinys, nûorašai]. Mētraščiai – taï pametiniai, dažnai trumpi, istòriinių įvykių üzrašai, o kronikinio stiliaus pásakojimai yrà gerökai ilgesni. Mētraštyje koks nôrs įvykis fiksúojamas labai lakoniškai, konspèktiškai, pâvyzdžiui: „Taïs mëtais mîrë Lietuvôs didysis kunigáikštis...“.* • **plg.** *kronika.*

metrâžas dkt. vns. (2)

1. ko ilgis metrais: *Trumpojo [vidutinio, ilgojo] metrâžo filmas.*
2. ko plotas kvadratiniais metrais: *Kañbario metrâžas. Nedîdelio metrâžo nâmias.*

mètrika¹ dkt. (1)

ko nors pavadinimas ir glausti duomenys: *Léidinio [knýgos, stráipsnio] mètrika. Sakmių rinkinyje nuródoma kûrinio mètrika: kokiojë vietovéje užrašyta, kuriąs mëtais iř kóks žmogùs papásakojo. Sukauptà informacijsa bë mètrikos gâli tapti beverêté. Dalis muziøjaus eksponâtų neturi metrikos.*

mètrika² dkt. (1)

literatûros, muzikos kûrinio metru sistema: *Poëtiné [dainu] mètrika. Lotynu kalbôs mètrikos dalijkai. Mètrikos patòso paveikti pôsmai. Muzikai artimà eiliavimo mètrika.*

metrikācija dkt. (1)

civilinės būklės (gimimo, santuokos, mirties) akto sudarymas (registracija): *Metrikācijos įstaiga [biūras, skrybus]. Civilinės metrikācijos įstaigos priklauso savivaldybėms. Įrašai civilinės metrikācijos knygoje.*

mètrikai dkt. dgs. (1)

gimimo, krikšto, santuokos, mirties liudijimo dokumentas: *Išdúoti [surašyt] mètrikus. Gimimo [mirtiēs] mètrikai. Mètrikų blánkas [núorašas]. Bažnýčios mètrikų knygà. Sántuokos [krikšto] mètrikų knygà. Mètrikų teřminas bendrinéje iř téisinéje kalbojè vartótas iki tükstantis devyni šimtai keturiadasdešimtų mètų. Mètrikuose iřašomi visi asmeñs vardai.*

metrikāvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → metrikuoti 1: *Kūdikio [santuoktin] metrikāvimas.*
2. sngr. ūnek. → metrikuoti 2 (sngr.): *Metrikāvimosi datà. Metrikāvimąsi stebéjo vestùvių palydà.*
3. → metrikuoti 3: *Pamiñklų [archeologinių radinių] metrikāvimas.*

metrikúoti, metrikúoja, metrikávō vksm.

1. (kā) registruoti civilinės būklės aktą: *Metrikúoti vaïkq [naujágim]. Jiẽ metrikúoti, tìk gyvëna nè kartù. Kaiñ mûdu metrikávō (tuoké), lietùs pýlé kaip iš kibiro.*
2. sngr. ūnek. (kame) įregistraroti civilinę santuoką; sin. tuoktis: *Jiẽ nùtaré metrikúotis. Dabař metrikúojasi nebütinaî metrikācijos įstaigoje, tai gálima atlíkti savivaldybés tarýbos nustatýtoje arbà paciú pasirinktojè viétoje.*
3. (kā) registruoti objektus sudarant metriką: *Metrikúoti lédinius [dokumentus, nútorauskas, eksponatùs].*

mètrinis¹, mètriné¹ bdv. (1)

1. metro ilgumo, aukštumo, storio: *Mètriné lydekà. Nepéršoksi mètrinés tvorós. Kalnų ežerą sukáusto mètrinis lëdo lúobas. Pùpsa mètrinés pùsnys.*
2. kurio pagrindinis ilgio matavimo vienetas – metras: *Mètriné matavimo sistemà. Mètriné skale. • plg. colinis.*
3. nuo metro iki dešimties metru ilgio: *Mètrinés (râdijo) bañgos (fiz.). • plg. centimetrinis, decimetrinis, milimetrinis.*

mètrinis², mètriné² bdv. (1), **metrínis, metríné** (2)

1. susijęs su metru² (1 r.): *Mètrinés eilës. Mètriné poèzija [eilédara]. Mètrinis kirtis.*
2. susijęs su metru² (2 r.): *Mètrinés dàlys nuródomos pagal pasirinktòs natòs (sveikòsios, pùsinés, ketvirtinés, aštuntinés) veřtę. Mètrinés grùpës žénklas vadinamas metrù.*

metrò dkt. vyr. nekait.

METROPOLITENAS: *Metrò stotis [traukinys]. Metrò línijos paprastaî esti požeminiuose tuneliuose, tačiau gali bûti iř aňt žémës ar aňt estakadu. Tókiu metu metrò bûna sausákimšas.*

metrològas, metrològë dkt. (2)

metrologijos specialistas: *Metrològas laborántas. Inžiniérius metrològas. Vyriáusiasis metrològas. Metrològai atliéka matavimo prietaisų pâtikras iř visiškai atsako už jų tikslumą. Ji dirba metrologë.*

metrològija dkt. (1)

mokslas, tiriantis matus, matavimo metodus ir etalonus: *Teòriné [táikomoji, téisiné, pramoniné, istòriné] metrològija. Metrològijos institutas. Valstybiné metrològijos tarnýba. Tarptautinés metrològijos organizacijos. Metrològija yrà fizikos šakà.*

metronòmas dkt. (2)

prietaisas, kurio švytuoklés tiksejimu nustatomas muzikos kûrinio atlikimo tempas: *Mechaninis*

[elektròninis] metronòmas. Tiks metronomo švytuóklé. Mokiniai sù metronomu mókos i rítmiskai gróti. Mókantis gróti bùgnais taip pàt pravartù turéti metronòmq. Žiñgsnių gařas bùvo monotoniškas, tikslus kaip metronòmas.

metropòlija dkt. (1)

1. valstybè – kolonijos valdytoja ar globéja: *Jungtiné Karalysté – bùvusi Austrálijos metropòlija. Šalis lóbo iš káro, nès galéjo kariáujantiems brángiai pardúoti tiek metropòlijos, tiek kolònijų prekës. Senovés graikų kolònijos bùvo visiškai priklaüsomas nuo sàvo metropòlijų. Tuò metu graikų intelektuálninio gyvénimo ceñtràs iš kolònijų pérsikélé į metropòliją.*

2. katalikų ir stačiatikių bažnyčių provincija, valdoma arkivyskupo metropolito: *Metropòlijos stàtusas. Metropòlijos arkivyskupijos [vyskupijos]. Metropòlijos arkivyskupa. Kauno metropòlijos kunigų seminárija. Lietuvos Stačiatikių metropòlija. Nuò tûkstantis devyni šimtais devyniasdešimt pirmu mètu Lietuvojè yrà du metropòlijos – Kauno (Kauno bažnytiné provincija) iž Vilniaus (Vilniaus bažnytiné provincija).*

metrópolis dkt. (1)

kai kurių valstybių didžiausias provincijos arba valstybés miestas, svarbiausias kultúros, ekonomikos centras, kartais sostiné: *Provìncijos iž metrópolio priéspieša. Amèrikos metrópoliu dangóraižiai. Taž bùvo mélés istòrija, pérmelkta šiuolaikisko metrópolio anonimiškumo, liūdesio, artumo geismo.*

metropolitas dkt. (2)

1. katalikų arkivyskupas, valdantis metropoliją: *Metropolitùs skìria pòpiežius. Katalikų metropolito pàreigos susìjusios sù konkretià vyskupijà arbà pòpiežiaus patvirtintu vyskupijos sóstu.*

2. savarankiškos Stačiatikių bažnyčios vadovas, neturintis patriarcho rango: *Stačiatikių metropolitas išrenkamas Vyskupų susirinkimo.*

metropolitènas dkt. (2)

didelio keleivių srauto miesto keleivinis elektrinis geležinkelis, nutiestas dažniausiai po žeme; sin. metro: *Metropolitèno línijos [tùneliai, stôты, traukiniai]. Susisiekimas metropolitenu. Bûta sprogimų metropolitenè. Metropolitènq sudáro bégiai keliai, keleivių stôты iž jù pagalbinës pàtalpos, dèpai, elèktros enerđijos tiekimo, védinimo, vandeñs šalinimo, traukinių valdymo irenginiai. Metropolitèno línijos yrà pozeminiës (dažniáusiai), antžeminës, estakadinës. Dideli miesto pastatai nerà kliútis tiesti metropolitenus, nès tùneliai iškasami iž irengiam tam tikramè gýlyje.*

metropolizácia dkt. (1)

pagrindinių šalių ar regiono funkcijų koncentracijos stambiausiam ir reikšmingiausiam jos mieste arba aglomeracijoje didéjimas: *Metropolizácijos procèsai [màstas]. Kultûros iž laisvâlaikio viêtu metropolizácia. Lietuvojè výksta natûrali metropolizácia – didéja gyvéntojų koncentrâcija Vilniuje iž sostinës regionè. Toliau didéja migrâcija iž didžiuj Lietuvos miestų priemiestinës teritorijas – vidinës migrâcijos sraûtai faktiškai atspiñdi metropolizácijos tendeñcijas. Vis plačiau pripažîstamas teiginys, kàd globalizâvimo procèsai stíprina metropolizáciją, o sù jà siejamà sociâliné atskirtis.*

mètų laïkas

kiekvienna iš keturių metų dalii: *Pavàsar – puikus mètų laïkas. Rùdenj yrà mano gimtâdienis iž àš mègstu ši mètų laïkq. Visùs kéturis mètų laikùs, kartu iž žmonių gyvénimq puikiai pavaizdávo Kristijónas Doneláitis poëmoje „Mètai“.*

mètûgè dkt. (1)

METÜGLIS: *Medêliai išléido ilgas mètûges.*

mètûgis dkt. (1)

METÜGLIS: *Îš pumþuro išáugo mètûgis.*

mėtūglis dkt. (1)

vienų metų medžio ūglis: *Vaīsmedžio viršūnės mėtūgliai. Pušū [obelū] mėtūgliai.*

mezgéjas, mezgéja dkt. (1)

žmogus, kuris mezga mezginį: *Šiuolaikiniai mezgéjai, āsmenys tūrintys mezgéjo kvalifikaciją, paprastaî dîrba trikotâžo įmonėse. Mezgėjos bûriasi į rateliūs, reñgia darbų pârodas. Kójinių mezgimo čempionâtas į Radviliški sùkvieté mezgėjus iš visos Lietuvos.*

mezgyklà dkt. (2)

mezgimo įmonė, cechas: *Trikotâžo [piëštinių] mezgyklà. Isteigti mezgýklą. Isidârbinti mezgýkloje. | jo(s) patalpos: Senoji restauruota mezgyklà.*

mezgimas dkt. (2), **mezgimasis** sngr. (1)

1. → megzti 1: *Vienspałvis [daugiaspałvis, rētas] mezgimas. Mezgimo mašinà [[frankiai, virbalai]]. Veřstis mezgimù. Vien virimù, skalbimù iř mezgimù výro nepapiřksi. Tîk iš mezgimo sunkù pragyvénti.*

2. šnek. MEZGINYS: *Vaikaî, nemâtete, kuř àš sâvo mezgimą padéjau?*

3. → megzti 2: *Mazgū mezgimas. | sngr.: Dél tókio siûlų mezgimosi sunkù siûti.*

4. → megzti 3: *Fòsforas skâtina gausèsni vaïsių mezgimą iř brendimą. | sngr.: Ši trâšà skâtina didesnių gumbų mezgimąsi.*

5. sngr. → megzti 4 (sngr.): *Svarbù iř kalbà, iř lietûvių kultûros pristâtymas, iř sociâlinių ryšių mezgimasis.*

mezginé dkt. (2)

augalo žiedo piestelės dalis, kurioje užsimezga séklos: *Augalaî tûri nevienôdas mezginès žiedsosčio atžvilgiu: bûna apatiné, viduriné iř viršutiné mezginè. Výšnių iř trêšnių vaïsiai išsivýsto iš vidurinès mezginès. Mezginéje yrà vienà arbà kâlios eřtmès.*

mezginéti, mezginéja, mezginéjo vksm. (kâ)

ne kartą, pamažu megzti (1 r.): *Mamà vakaraîs mezginéja, skaitinéja. Mezginéju kójines.*

mezginŷs dkt. (3^b)

1. mezgamas ar numegztas daiktas: *Mêzginio akis. Mezginiû râstai. Į keliônę pasiûmisiu mëzginj. Jî atêjo sù mëzginiu raňkoje. Mêzginius tiñka dovanóti. Jôs bûvo pasipuôsusios sâvo (pačiû) mezginiâi.*

2. ppr. dgs. NÉRINYS 2: *Fabrikiniai [mašininiai, rañkų dárbo] mezginiâi. Mezginiû apýkaklé [vuâlis]. Kokië grâžus močiûtés lovâtiesés [stâltiesés] mezginiâi! Suknélê puoštâ ažûriniaiis mezginiâi. Prabañgûs mezginiâi dabino didžiûnų drabužiùs.*

mezginiúotas, mezginiúota bdv. (1)

papuoštas mezginiâis (2 r.): *Mezginiúota palaidinùké. Mezginiúoti vingiúotais kraštais rankógaliai. Nusipirkaû dailaûs siluëto mezginiúotus naktiniùs.*

mezgiójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mezgioti 1: *Siûlgaliû mezgiójimas tai iš laiko gaišimas.*

2. → mezgioti 2: *Tokiám dailiám mezgiójimui reikia atidôs.*

3. šnek. → mezgioti 3: *Nebeužslímu mezgiójimu.*

mezgiótis, mezgiója, mezgiójo vksm.

1. (kâ) raišioti mazgais; sin. mazgyti, mazgioti: *Mezgiótis sutrûkusiâ viñvę. Mezgióju senùs siûlus, bandýsiu dár iš jû mëgztis.*

2. (kâ, ant ko) raišiojant daryti, raišioti (mazgus): *Sesuô dâro vêrinj: mezgiója añt virvùcių mazgeliùs iř tařp jû vársto karoliukùs.*

3. šnek. retkarčiais megzti; sin. narplioti: *Praëjo nôras mezgiótis.*

mėzliava dkt. (1)

anksčiau – duoklė ar mokesčiai kunigaikščiui, feodalui: *Valstiečiai turėjo dūoti mėzliavą priklaūsomai nuo ūkio: kárve, āvį, paūkščių, kiaušinių, kitų produktų. Vėlesnė mėzliavos forma – atsiskaitymas pinigais. Kai kurieems gyvėntojams būdavo vōs įmānomas sumokēti mėzliavas.*

mezolitas dkt. (2)

vidurinis (pereinamas tarp paleolito ir neolito) akmens amžius – medžioklės ir žvejybos pradžios laikotarpis: *Mezolito kultūrą [gyvėnietės, kapavietės]. Pagrindinis mezolito gyvėntojų veržlas – medžioklė iš žvejyba. Aptinkama mezolitui priskiriamų titnago dirbinių – rėžtukų, gremžtukų, grąžtelių.*

mezoninas dkt. (2)

mažaaukščio gyvenamojo namo pusaukštis tarp dviejų pastato aukštų: *Rūmai dviaukščiai, su mezoninu. Mezoninė paprastai būdavo įrengiamasi tarnu, vaikų kambariai.*

mezosfera, *mezosfēros* dkt. vns. (2)

atmosferos sluoksnis, esantis tarp stratosferos ir termosferos: *Mezosfera tiriama meteorologinėmis rakėtomis. Viršutinis mezosferos sluoksnis dāro įtaką rādijo bangų plitimui. Giedromis vāsarovs naktimis mezosferoje mātomi sidabriniai dēbesys, sudarytī iš vulkānių iš meteorologinių dūlklių arbā lēdo kristāly.*

mezoterapija dkt. (1)

medicininė gydymo ir koregavimo procedūra, kai į probleminės kūno zonas odą suleidžiami įvairūs veikliauję preparatų mišiniai (vitaminai, mineralinės medžiagos ir pan.): *Mezoterapijos prieponės [procedūros]. Mezoterapija tāikoma įvairios medicinos srityse – gýdant skausmūs, reumatologijoje, traumatologijoje, ginekologijoje, spòrto medicinoje. Labai svarbi mezoterapijos tāikymo sritis yra estetinė medicinai iš dermatologijos.*

mezoterapinis, mezoterapinė bdv. (1)

susijęs su mezoterapija: *Mezoterapinis kokteilis [volēlis]. Mezoterapinė káuké.*

Mezozòjus dkt. (2)

antroji (vidurinė) Žemės geologinės istorijos era: *Mezozòjaus fosilijos [uolienos]. Mezozòjaus èros pabaigojè, kaip mānoma, staigà atvésus klimatui, išnýko daug gyvūnų iš augalų rūsių. Mezozòjuje gyvavo iš išnýko dinozaurai.*

Meždurèčjé dkt. vns. (2)

kaimas Kaliningrado srityje: *Dabar kaimas vadinamas Meždurečjè vietoje istòrinio Narkyčių pavadinimo. Meždurečjéje lietuviai pastatė paminklą prūsus sukiliimo vādui Heřkui Mañtui. • plg. Narkyčiai.*

mėžimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → mėžti 1: *Mėšlo mėžimas sunkiai negù krātymas.*
2. mėšlo vežimo darbų metas; *sin. mėšlavežis: Dabar pats mėžimas, o tu išvažiuoji.*

Mėžionys dkt. dgs. (3)

kaimas Švenčionių rajono savivaldybėje: *Miežionys išliko vertingų XIX ámžiaus pabaigos – XX ámžiaus pradžiöös etnogräfinių gätvinių sodýbų iš pavienių pastatų. Susidomėjau Mėžionimis studijuodama universitetë – výkome į Miežionis užrašyti tautósakos.*

mėžti, mėžia, mėžé vksm., **mėžti**, *mėžia, mėžé*

1. *(kā, iš ko, kame) kuopti, krauti į vežimą, vežti į dirvą (mėšlą): Mėžiamosios šakės. Mėšlą mėžia iš kiaulidés [aňt diřvos]. Väkar visq dieną mėžiau. Tévą radaū tvárte mėšlą mėžianti.*
2. *(kā, kuo) mėšlu tręsti: Dirvą [púdymą, dařžą] mėžti. Nemėžtojè žéméje bùlvés neáuga. Žémé gerà, nē*

méžti nereiķia.

3. (kā, kuo) žem. tersti, šiukšlini: Žmónēs īprāto méžti āplinką atliekomis.
4. (kuo, į kā, per kā) šnek. smarkiai smogti; sin. drožti, tvoti: Kaī mēšiu lazdà pēr nūgarą [f pastūrgali], taižinosis! Cīt, o kaī mēšiu šākēm peř šoną!
5. šnek. (kā) smarkiai eiti, drožti: Kuř taip méži, gálvq užveřtęs?
6. menk. atsikratyti, išmesti, išvyti: Kada nórs mēšiu viškā velniōp (seną techniką). Greičiau mēžk tā šlamščią iš palépés. Kād mēš, tai mēš mūs iš šitō egzāmino. Mēžkite laük tókius veikėjus, kuriē diskreditúoja organizāciją.

mi dkt. nekait.

trečiojo gamos garso skieméninis pavadinimas: Mi rāšoma aīt pirmōsios peñklinés linijs.

Mianmāras dkt. vns. (2) ofic. **Mianmāro Sájungos Respùblika**

valstybė Pietryčių Azijoje; sin. Birma: Mianmarė gausū gamtōs išteklių, tačiau valstybė skursta. Susipažinti su Mianmaru veřta paskubéti, kôl globalizācija iř māsinis turizmas jō nepakeitē.

mianmariētis, mianmariētē dkt. (2)

Mianmare gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: Daugumà mianmariēcių yrà budistai. Prasileñkiant su mianmariēciū [mianmarietē] jis ař jí tāu nusišypsōs iř galbút ángliškai pasisvēikins – žmónēs yrà labai draugiški iř liñkē bendráuti. • plg. mjanmas.

mianmariētiškas, mianmariētiška bdv. (1)

1. būdingas ar priklausantis mianmariēciams, jų kultūrai ar Mianmarui: Mianmariētiškas maistastas. Tíkras mianmariētiškas vaizdas: príekyje vienà arbà kēlios áuksu tviskančios págodos. Mianmariētiška árfa yrà labai reikšminga Mianmāro kultūros dalis. Mianmariētiška tradiciné arbatà – tai pienu bālinta iř gaūsiai cukrumi pasaldinta arbatà. Pakeliui iž viësbuti sustójome mianmariētiškoje tradicinéje kavinukēje.

2. Mianmare randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: Mianmariētiškas tabākas.

miáu išt., miau

varto jamas katēs balsui pamègdžioti: Kačiūkas miáuksi: miáu, miáu. Miáu – suvaidinau kātę.

miáukčiojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ miaukčioti: Giñk tāk kāting, kād negirdéčiau miáukčiojimo.

miáukčioti, miáukčioja, miáukčiojo vksm. (kame) retkarčiai sumiaukti; sin. miauksēti, kniauksēti: Kātinas miáukčioja, išléisk į laūkq. Jéigu paprastai ramí katē bě akivaizdžiūq priežasciū nāktj nemiega, miáukčioja, elgiasi agresyviai sù žmonémis – reikétų kreiptis į veterinārq. Katinūkas mēdyje miáukčiojo prašydamas pagálbos.

miaukimas dkt. (2)

1. → miaukti 1: Negalí apsklausyti kačiūq miaukimo. Iš pō mašinos pasigirido gailus miaukimas.

2. menk. → miaukti 2: Kai kuriū aūsiai gál iř mieli tiē pabumbsejimai iř švelnūs trijū merginų miaukimas.

miauklýs, miauklē dkt. (4)

kas miaukia (ppr. apie katę): Kaimyné skündési, kād mūsų miauklýs, ilipęs pēr balkoną, nūguelbē jōs žuvī. Miauklýs, vardū Drògas, ieško naujų namų. Kuř tā mūsų miauklē pasislépē?

miaukséjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ miauksēti: Tarpùsavyje kātēs dažniáusiai bendráuja judesiai, skleidžiamais kvapaīs, o būtent miaukséjimas yrà vienas iš bendarvimo būdų sù žmogumi. Pasitáiko iř patologinių miaukséjimų, tai gāli būti ligōs póz̄mis.

miaukséti, *miauksi, miaukséjo vksm.*

protarpiais negarsiai miaukti; **sin.** kniaukséti, miaukčioti: *Išgąsdintas gyvūnélis tyliai miaukséjo. Kačiùkas užšoko jai añt petiés iñ émè dröviai miaukséti. Parbégusi iñ lauko mano katë atsistója prië šaldytuvo iñ priekaištingai miauksi.*

miáukteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ miaukteléti: *Už nùgaros išgirdau silpną katęs miáukteléjimą. Gržęs namo jis pàšauké kätiną, bét neišgiido nei murkimo, nei miáukteléjimo, nei minkštų leteneliu tapénimo peñ parketą.*

miáukteléti, *miáukteli (miáukteleja), miáuktelejo vksm.* kiek sumiaukti; **sin.** kniaukteléti: *Kačiùkas gailiai miáukteléjo, gál kóją privérei? Kätinas sòdriai [linksmai, džiaugsmingai, pérgalingai, tyliai] miáukteléjo iñ pakelé į manę akis. Kañ katę jsižeidzia, miáukteli.*

miaùkti, *miaùkia, miaùké vksm.*

1. rékti plonu balsu (apie katę); **sin.** kniaukti: *Poravimosi mëtas: iñ tolì girdéti, kaip kâtés miaùkia. Tupédama prië àpversto dubenélio, katyté gailiai miaùkè. Katë nenustýgo vietoje, miaukdamà bégiojo mán iñ paskös. Eidam i gatvë jiédu išgiido miaùkiant iñ priéjë arčiau pamâté mažytì, liesutì, šlapiq kačiùkq.*

2. menk. ppr. aukštu balsu, tēsiama, negražiai dainuoti, primenant katés leidžiamus garsus; **sin.** kniaukti: *Nepakenčiu àš tñ dabartiniu miaùkiančiu daininiñkù.*

Micáičiai dkt. dgs. (1)

kaimas Šiaulių rajono savivaldybëje: *Micáicius seniau vadino bažnytkaimiu. Micáiciuose tebestóvi senà mediné liáudiškos architekturos bažnyčia.*

Mickúnai dkt. dgs. (1)

miestelis Vilniaus rajono savivaldybëje: *Prô Mickúnus têka Vîlnios ùpë. Abipus ùpës – Mickúnu miestelis.*

Mièganas dkt. vns. (1), **Miègânas** (2)

1. ežeras Jungtinii Amerikos Valstijų šiauréje: *Prië Miègano ézero pastatýta dideliu miestu iñ úostu.*
2. valstija Jungtinii Amerikos Valstijų šiauréje: *Šiauréje iñ rytuosè Mièganas ribójas sù Kanadà. Šiauriëtiškame Miègane dâžnos gilius žiemos, dël to jí megsta slidininkai.*

mìčmanas, mìčmané dkt. (1)

1. **vyr.** kai kurių valstybių karinių jūrų pajégų puskarininkų laipsnis: *Mìčmanas atitiñka sausumos pajégų puskarininkj, porùčikj, pràporščikj. Brityu karo laivyno jureivis, péréjës visùs karjeros laiptelius nuo mìčmano iki admirôlo, parâšé nejtikétinai jdomių istoriiju knygą apië nûotykius júroje.*

2. tą laipsni turintis asmuo: *Jaunam mìčmanui dár stiñga patirtiés, tačiau netrûksta entuziázmo. Àš esù mìčmané.*

3. **vyr.** JAV ir kai kurių kitų valstybių karinių jūrų akademijų kariūnų laipsnis.

4. tą laipsni turintis asmuo: *Parâdiné mìčmano unifòrma.*

mìdi dkt. nekait.

vidutinio ilgio (iki pusës blauzdų) moteriškų drabužių tipas: *Mìdi sijonas. Mìdi móteriški pálta. Mìdi suknelës – tóbulas próginijų suknelių variántas.* • **plg.** mini¹, maks¹.

mìdija dkt. (1)

nedidelis šiltujų jūrų dvigeldis moliuskas, kurij galima valgyti (*Mytilus*): *Mìdijų kolonijs laikosi pótvinio iñ atóslügio zònose. Tradiciné mìdijų auginimo kultûrą keičia pramoniniu bûdu auginamos mìdijos. Mìdijas váglo vîrtas iñ konservuotas.*

midūdaris, midūdarė dkt. (1)

midaus darytojas: *Senovės Lietuvojė būta midaūs darýklų, kuř midūdariai specializāvosi gaminti mīdu valdōvams.*

midūs dkt. (4)

1. vns. nestiprus alkoholinis gērimas, daromas iš medaus, mielių ir kt.: *Statinė [qasotis, káušas] midaūs. Midūs yrà taurùs, aromatìngas giñtaro spalvòs gērimas. Mūsų prótéviai mīdu gérē [fragāvo] iš puošniū metalù apkáustytą tauro ragū. Midumì karžygiaž vaišindavosi pô sékmingu žýgiu. Mīdu dārē vestuvéms, krikštýnoms, pakasýnoms. Iř àš teñ buvaū, àly mīdu géräu (flk.).*

2. šnek. šio gērimo rūšis: *Mēdu sumaišius sù įvairiomis sultimis, gaminami netradiciniai mīdūs.*

miegálė¹ dkt. (2)

apyslapių pievų augalas mėlynų žiedų galvutémis (ppr. pieviné miegalė, *Succisa pratensis*): *Miegalès mégsta lankýti bités. Drugiai nóriai įsikuria píevose, apáugusiose miegálémis, jū lérvos miñta miegáliu lāpais.*

miegállius, miegálė² dkt. (2)

kas (per) ilgai miega: *Tikras [didelis] miegállius tás mano brólis. Kaip tás miegalès reikës prikélti? Kàs gí laūks šítokiu miegáliu! Ápšauké miegáliumi – pramiegójau Naujýjų mêtų prädžia. Mës sù mamà abùdu miegáliai, miégame, kiek telpa. Tétes taî nè miegállius.*

miegamàsis, miégamoho dkt. (kilnoj. kirč.)

kambarys, skirtas miegoti: *Beñdras miegamàsis. Atskirì miegamieji. Miégamoho bañdai. Miégamqjj geriau projektúoti rytq arbà piëtryciu pùséje. Terasà ribójasì sù miegamúoju. Miegamajame visq laikq pravértas langélis.*

miegamásis rajónas

viens iš Lietuvos didesnių miestų mikrorajonų (ppr. daugiabučių), kurie buvo pastatyti vietoje buvusių kaimų, plynų teritorijų 8–9 dešimtmetyje ir kuriuose nebuvo daug darbo vietų: *Stàtant miegamúosius rajonùs manýta, kàd čia gyvénantys žmónës diëbs miesto centrè ař kituosè pràmonës rajònouose, ò namô grýš vakarè pailséti, pabúti sù šeimà, ißsimiegóti. Miegamuõsiuose rajònouose bùovo stàtomos parduotuvés, vaikû daržéliai, mokýklos, tačiau dárbo viêtu bevéik nebùovo kùriama.*

Miegamieji rajònai – vietà, kuř buitiës daugiau nei bùtiës. Miestų miegamieji rajònai nebenóri bùti tìk miegamáisiais – čia kùriasi įvairùs kultûros centrai, pramogų viêtos. Keičiantis ištisiems kvartálams, teřminas „miegamàsis rajónas“ gäli likti užmarštyjè.

miegápelé dkt. (1)

į pelę ir voverę panašus žiemą miegantis miškų graužikas: *Vienos miegápelés daugiau bùna mèdžiuose, kítos gyvëna añt žémës. Kai kurių miegápelių uodegà puri kaip voverës. Lietuvojè dažniáusia yrà lazdyniné miegápelé (*Muscardinus avellanarius*), ò didžiöji miegápelé (*Glis glis*), miškiné miegápelé (*Dryomys nitedula*) iř qžuoliné miegápelé (*Eliomys quercinus*) irašytos į Lietuvòs raudónąja knýgą.*

miégas dkt. (4)

ramybës ir poilsio bùsena, kuriai bùdingas visiškas arba dalinis nervų sistemos bei viso organizmo neveiklumas: *Naktiës [dienos] miégas. Kíetas [saldùs, neramùs] miégas. Nàkti praléisti bë miégo. Noréti miégo. Miégas ìma. Kalbéti peř miéq. Iš miegù pašókti. Visi miegai išláksté. Prô miegùs [peř miegùs] girdéjau kažkienò bañsq.*

♦ **ámžinu miegù miegoti** žr. miegoti. **ámžinu miegù užmigtí** žr. užmigtí. **î miégą kristi** žr. kristi. **miégas pjáuna** labai norisi miegoti: *Nepabaigsiu šiañdien stráipsnio, miégas pjáuna. Väkar peř pirmq pàskaitq taip miégas pjóvé, kàd vòs ißsédéjau. miégo ligà susiřgti žr. susiřgti. **miegù maišas** žr. maišas. **miegù púodas** žr. puodas.*

Miegėnai dkt. dgs. (1)

kaimas Kėdainių rajono savivaldybėje: *Miegėnus mìni jaū XIV ámžiaus vókiečių krònikos.*

miègligé dkt. (1)

užkrečiama žmonių ir gyvūnų atogrąžų liga, pasireiškianti nepaprastu mieguistumu, karščiavimu, traukuliais: *Mièglige sergàs žmogùs negýdomas išseñka, kylà mirtiès grësmë.* *Miègligè sùkeliançais parazítas paprastaî užsikrečiama jkándus mùsei cécé.* Áfrikoje kasmet mièglige señga ikì dvìdešimt milijonų žmonių.

miègmaišis dkt. (1)

dvisluoksnis maišas iš antklodés ar pledo su šiltinamuoju jidéku ir išilginiu užsegimu, skirtas miegoti palapinéje ar lauke: *Kàriški [turìstinių] miègmaišai.* *Kùdikio miègmaišis.* *Ilindaû į miègmaiši.* *Miegóti miègmaišyje* išprasta žýgių iš ekspedicijų dalýviams.

miègo artèrija

viena iš kelių kraujagyslių, aprūpinančią galvą krauju: *Bendróji miègo artèrija.* *Išorìnè miègo artèrija.* *Vidiné miègo artèrija.* *Susiaurejusi [užákusi] miègo artèrija.* *Prispáudus miègo artèrija priē káklo slankstelių, gálima sustabdýti kraujávimą iš galvòs iš káklo žaizdû.*

miegójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → miegoti 1: *Ilgas miegójimas.*
2. → miegoti 2: *Miegójimas añt šiено.*

miegóti, mièga, miegójó vksm.

1. (su kuo) būti miego bùsenoje; sin. drunyti, kirméti, kirmtyti: *Saldžiaī [ramiaī] miegóti.* *Jis dirba [válgó, važiuoja] kaip miegódamas (tingiai, létai, pamažu).* *Bútų gerai, jei miegótume aštúonias vâlandas.* Kiti miegódami knažkia. *Kùdikis jaū mièga.* *Àš taip kietaī miegójau, kàd iñ žadintuvò negirdéjau.* *Añ gálima miegóti sù kontáktiniaī lëšiaī?* *Léisk [duók] mán miegóti!* | prk.: Mièga žémé pô sniegù.
 2. (kame, ant ko, pas ką, su kuo) guléti miego bùsenoje: *Mièga lóvoje [añt sòfos, darzinéjè añt šieno, palapinéje].* *Šiänakt miegójau pàs draûgq.* *Eïna miegóti sù vištomis (anksti).*
 3. (su kuo) šnek. turéti lytinį santykį: *Añ tu sù jà jaū miegójai?* *Nebenóriu sù juō miegóti.*
- ♦ **ámžinu miegù miegóti** bùti mirusiam, guléti kape: *Ji ší pasáulì apléido, jaū ámžinu miegù mièga.* *Čià ámžinu miegù mièga màno krikšto mamà.* **miègančioji gražuôlë** žr. gražuolë.

miegùistai prv.

- mieguistas 2: *Jis kažkà miegùistai bambéjo.* *Miegùistai pasirangaû iñ keliúosi.*

miegùistas, miegùista bdv. (1)

1. norintis miego: *Jaučiúosi miegùistas, reikia išgérти kavòs.* *Visq diénq buvaû miegùista.*
2. išreiškiantis noréjimą miego; sin. apsnûdës: *Miegùistu akiû panélè.* *Jis pàžvelgè į manè miegùistu žvilgsniù.* | prk.: *Miegùistas miestelis.*

miegùistumas dkt. ppr. vns. (2)

- mieguistas 2: *Ligùistas miegùistumas.* *Šië váistai sùkelia miegùistumq.* *Ligónis skùndžiasi nûovargiu, miegùistumù.* *Jùms reikétu injékciiju nuõ miegùistumo.*

miegùistai prv.

- miegùistas 2: *Ji kažkà miegùstai sumurméjo iñ užsnûdo.* *Vištos miegùstai kárkchioja.*

miegùistas, miegùsta bdv. (1)

1. MIEGUISTAS 1: *Rýta esí miegùistas iñ nerandì, kuř ką buvaî pasidéjës.*
2. MIEGUISTAS 2: *Miegùstos ákys visq nákti nemiegójus.*

Mielagénai dkt. dgs. (1)

miestelis Ignalinos rajono savivaldybėje: *Mielagénuose, kaip iš bet kuriamė Lietuvos miestelyje, stovi bažnyčia. Atvažiuokite pàs mūs į Mielagénus.*

mielai prv.

su noru, jaučiant pasitenkinimą: *Mielai paskolinčiau jums pinigų, bét, dejà, neturiù. Mielai išgérčiau sù taviň kavōs. Àš labai mielai paáiskinsiu, kaip yrà iš tikrūjų. Jiē (visái) mielai sutiko atvažiuoti. Jéi visi sutinka, taí iš àš, mielai.*

míelas, mielà bdv. (3)

1. keliantis gerus jausmus, mylimas, brangus: *Čià māno mielà žmonélē. Jis nuoširdùs, míelas vaikinùkas. Kókios míelos vièšnios mūs aplaňké!*

2. teikiantis pasitenkinimą, sin. malonus: *Míelos smùlkmenos. Mókyti vaikùs skañbinti fortepijonù – mán míelas dárbas. míela bev.: Tokià netvarkà, kàd nei mùms malonù, nei svècuiui míela. Míela búdavo žiûréti, kaip juôdu gražiai sùtaria. Jì paliko viškq, kàs jái buvo míela iš brangù.*

3. vartojoamas kreipiantis į artimą asmenį laiško, kalbos pradžioje ir pan.: *Mielà māma... Míelas Jónai... Mielì kolègos...*

4. ištisas, visas (pabrëžiant veiksmo tésimąsi): *Vìsq míelą dienèlę praléidau prië stalo. Kàs míelą vásarą važiuodavau pàs seneliùs.*

♦ **sù mielu nòru** žr. noras.

mielasis, mielqj, mielóji, mielajq dkt. (kilnoj. kirč.)

vartojoama kreipiantis į artimą asmenį: *Mielasis, kadà gr̄ši namō? Àk, mielóji, nesikriñsk. Mielóji, léiskite jums padéti. Lābas [sveikos], míelosios! Tolì neišsiváikščiokite, mielieji. Taip, mielieji, nebūna! Ō dabař, mielieji, kékkités!*

miélés dkt. dgs. (4)

vienalaščiai grybeliai, sukeliantys rūgimą: *Mielij grybēlis [spòros]. Laukìnés [kultūrinés, pramoninés] miélés. Miélés saváime áuga añt augalų lāpu, vañsių, sùlyse, nektarè, sulojè, piéno produktuose. | jù produktas kam rauginti: Skýtos [saúsos, presuotos] kepímo miélés. Alaús miélés. Kepiniai sù mielémis [bè mieliū]. (Kultūrinés) výno miélés raudonájam ar baltájam výnui gaminti. Pašarinių mieliū dédama į kombinuotuosius pâšarus. Mielès reikia ištrinti sù cùkrumi.*

♦ **kaip añt mieliū áugti** žr. augti. **kaip añt mieliū kilti** žr. kilti. **kaip ežys mieliū (parnèsti)** žr. ežys. **kaip ežys sù mielémis** žr. ežys.

mielinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mielinti: *Galvijùs (miélintais pašaraîs) gálima šerti netrùkus pô mielinimo.*

mielinis, mieliné bdv. (2)

gaminamas su mielémis: *Mieliné tešlà. Mielinis pyrágas. Ùžgavénems këpsiu mieliniiùs blynùs iš mielinès bandelès.*

miélinti, miélina, miélino vksm.

(kà) jđéti, jmaišyti mieliū: *Miélinti pâšarus. Miélinant labai pageréja šiaudû skônis.*

Miélkiemis dkt. (1)

istorinis Kaliningrado srityje esančio Kalinino kaimo pavadinimas: *Miélkiemio pavadinimq gausdamì áiškinę dù parâpijos bažnýčios varpaî: „Mielas kiëmas iš laukëliai! Mielas kiëmas iš laukëliai!“. Miélkiemyje kadáise kunigávo iš lietùviškus pamókslus sáké lietùvių raštijos darbúotojai.*

mielomà, mielòmos dkt. (2)

kaulų čiulpų navikas: *Dauginé mielomà. Mielòmos gydymas. Mielomu tipai. Mielomà dažniáusiai*

sērga peñkiasdešimties—šeñiasdešimties mêtų žmónës. Mielomà dažniáusiai bûna nûgaros, káukolés, dubeñs, šónkaulių, peciû iñ klùbų káulų čiulpuosè.

mielùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ mielas 1: *Ùžburiantis kačiuko mielùmas. Mâno prisiminimuose išlîko jôs šýpsena iñ mielùmas. Kàs gî megsta apsimestinj mielùmą? Sù šunimis gyvénantis išgélbétas lapiùkas nepaliáuja stêbinti sâvo mielumì.*

miescionéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ miescionéti 1: *Daiñlininkas véngia miescionéjimo pagùndos tapýti salsvùs peizažus ar naturmòrtus.*

miescionéti, *miescionéja*, *miescionéjo* vksm.

1. darytis miescioníškam (1 r.): *Miescionéjant siekímai meñksta: čià mâno namêlis, mielà šeimynêlè, o kô daugiaû?*
2. darytis miescioníškam (2 r.): *Miestè gyveni iñ miescionéji.*

miescionijà dkt. (2)

1. menk. miescionijà (1 r.) visuma: *Miescionijos skõnis [morâlé]. Miescionijà norétu uždrausti ši spektaklî.*
2. šnek. miescionijà (2 r.) visuma: *Prieškariné laikinôsios sóstinès (Kauno) miescionijà. Miescionijai skirtà miesto gimtädienio šveñtë.*

miescionis, **miescioné** dkt. (1)

1. menk. smulkių, savanaudiškų interesų ir siauro akiračio žmogus: *Miescionés poniûtës. Miescionij pamalõnina lengviáusio tûrinio skaitiniai iñ pramoginé televizija, jô netrikdýkite valstýbinio mästo reikalaîs.*
2. šnek. miesto gyventojas; sin. miestietis: *Saváitgaliaiškis miescionys tráukia į ūžmiestj. Neleñgva patañti miescioniu, kuñ ieškóti baravýkų. Nekláusk miescionio, kâs yrâ klúonas.*

miescioníškai prv.

1. → miescioníškas 1: *Miescioníškai išpuoštî namañ: gipsinës statulêlës, tuñguje pirkî niékniekiai.*
2. → miescioníškas 2: *Atsikelé žmónës į miestą iñ pradéjo gyvénti miescioníškai.*

miescioníškas, **miescioníška** bdv. (1)

1. menk. bûdingas miescionui (1 r.), smulkių, savanaudiškų interesų ir siauro akiračio žmogui: *Miescioníškas savininkiškumas [požiûris, skõnis]. Miescioníška morâlé [mästysena, kultûrâ]. Miescioníška idilé. Miescioníškos buitiës nuobodulýs. Miescioníški servîzai, paveikslêliai sù nîmfomis iñ guþbémis. Didžiáusia miescionio vertybë – miescioníškos egzisteñcijos saugùmas.*
2. šnek. bûdingas miescionui (2 r.), miesto gyventojui: *Miescioníškas apsirengimas.*

miescioníškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ miescioníškas 1: *Miescioníškumo ápraiškos pašiêpiamos daûgelyje literatûros kûriniû. Jî bôdisi miescioníškumù – miescioníškumas iñ kûrybiškumas nesudêrinami. Spektaklis apië miescioníškumq, apië gyvénimq pretenzingų žmoniû, kuriuôs vidiniis menkùmas, ribótas akiratis iñ aukštesniû siékîų stokà vêda į degradacijs.*

miêstas dkt. (2)

didelë gyvenvietë, administracijos, prekybos, pramonës ir kultûros centras: *Dideliis [sênas, žâlias, áugantis] miêstas. Modernûs [šiuolaikinîs, pramoninîs, turistinîs, senovinîs] miêstas. Miêsto ceñtras [sôdas]. Miêstai – svaðbûs kultûros židiniai. Aš esù miêsto žmogùs. Miestè gyvenù jaû dvidešimt mêtų. Teâtras važineja pô ivairiùs Lietuvôs miestùs iñ miesteliùs.* | tokios gyvenvietës gyventojai: *Visas miêstas reñgesi Dainû šveñtei.*

miestéjimas dkt. ppr. vns. (1)

- miestéti 1: *Miestéjimo brúožai [tyrimai, tendeñcijos]. Geogrāfiné miestéjimo analizé.*
Miestéjimo sklaidós tyrimai.
- miestéti 2: *Káimo gyvéntojų miestéjimas. Miestéjimą tūria sociològai iñ urbanistai.* • plg.
urbanizacija.

miestelénas, miesteléné dkt. (1)

- miestelio gyventojas: *Miestelénui orū pérmainos nè tókios svažbios kaip kaimiečiu. Miestelénų tarpùsavio ryšiai pastovesni nei miestiečių. Sekmādieni miestelénes pamatýsi gražiai apsireñgusias.* • plg. miestietis, kaimietis.
- feodalinéje Europoje – socialinio sluoksnio, artimo miestiečių luomui, žmogus: *Miestelénai lúomo téisių naturéjo. Miestelénams bùvo léidžiamama veřstis žemës úkiu, amatais iñ viétine prekýba.*

miestélis dkt. (2)

- nedidelis miestas ar didelé kaimo gyvenvieté: *Miestélis bendrúomené. Akmenimis gristà miestélio gâtve [aikštë]. Miestélis yrà gyvénvietés tipas, tûrintis 500–3000 gyvéntojų, kurių daugiau kaip pùsé dîrba prâmonës, veřslo bei gamýbinës iñ sociâlinës infrastruktûros srityje, bêt miestéliai tradiciškai laikomos iñ mažesnës istòrinës gyvénvietës. Dañgelis miestelių turi sâvo herbùs. Yrà átvejų, kai bûvës miestas tâpo miesteliù, iñ atvirkšciai. Pamégome išvykas į jaukiùs, mažùs, žydiñcius miesteliùs.*
- tam tikros paskirties statinių grupë: *Studeñtu [universiteto, akadèminis] miestélis. Karinís miestélis. Olímpinio miestélio statybø darba. Kalédų miestélyje, jaukių medinių namukų kompleksë, ràsite originalių dirbinių dovanéleems iñ išskirtinių produktu váišems. Paežeréjë išáugo palapinių miestélis.*

miestéti, miestéja, miestéjo vksm.

- darytis miestu: *Gyvénvieté miestéja, kai jojë įkuriamas stambùs prâmonës objeketas, geréja kelių, kultûros įstaigų paslaugų kokybë, daugéja žmonių, dîrbančių nè žemës úkio dárbus.*
- darytis miestiškam: *Miestéjantis káimas. Úžmiestyje miestéja buitis iñ gyvénimo bûdo mòdeliai.*

miestiečiai dkt. dgs. (2)

feodalinës visuomenës luomas: *Miestiečiai bùvo prievolinis lúomas. Miestiecius slégë įvairių prievolių naštà. Európoje miestiečių lúomas susiklóstë XIII ámžiuje, kai atsirado daug miestų, kurių gyvéntojai išsikovójo savivaldos iñ kitàs átskiras téises.*

miestiečitis, miestiečeté dkt. (2)

- miesto gyventojas: *Tíkras [grýnas] miestiečitis. Vadinti savè miestietè turi téisę iñ vilniëtë, iñ biržiëtë, iñ tauragiškë, iñ vareniškë, iñ nè tič. Káimo žmónës këliasi anksčiau už miestiecius.* • plg. miestelénas, kaimietis.
- ist. miestiečių luomo žmogus: *Daugiáusia miestiečiais bùvo pirkliai iñ amatininkai. Visateñsiai miestiečiais galéjo tapti nè visi nuolatinių savavalðžio miesto gyvéntojai, bêt tič tië, kurië atitikko tam tikrás sâlygas.*

miestiečiškai prv.

- miestietiškas: *Miestiečiškai apsireñges.*

miestiečiškas, miestiečka bdv. (1)

bûdingas miestiečiui (1 r.), toks kaip miestiečio: *Miestiečiškas gyvénimo bûdas [skubéjimas]. Miestiečiška savimoné [savivoka]. Miestiečiški pasilinksminimai. Kažtais gâlima pastebéti miestiečiško pasipütilmo, târiamo ar ūsamo pranašumo.*

miestietiškumas dkt. ppr. vns. (2)

- miestietiškas: *Miestietiškumą nûlemia gyvéntojų profesiñ veiklå, kultûriniai įpročiai. Gyvenù miestè nuôg gimimo iñ nèsuku galvôs dêl sâvo miestietiškumo. Kâž miestietiškumù laikytuméte jûs?*

miestinti, miestina, miestino vksm. (kā)

daryti miestīšķu: Kāimišķu vietovu gyvētojai miestina sāvo buītī, tačiau pramogáuti ar kultūros renginių teñka výkti ī miestus. Nuvažiúoja ī miestą ir jaū īma miestinti (sāvo) kalbq.

miestīškai prv.

→ miestīškas: Miestīškai atródantis būstas. Gyvēnti miestīškai rēiskia nelaikyti gyvuliū, neauginti pašarū, nōrs gyvēntum kāime ar miestēlyje.

miestīškas, miestīška bdv. (1)

būdingas miestui: (Gryna) miestīškas rajōnas [kvartālas]. Miestīški gēlýnai [želdýnai]. Miestīškos erdvēs. Miestīška gyvēnsena. Miestīški atribūtais: daugiaaukščiai pastatai, architektūros pamīnklai, kultūros īstaigos, áikštēs, miesto transpōrtas, gāli būti úostas, policininkai, žmoniū gausā.

miestókūra dkt. vns. (1)

miestu kūrimo – planavimo ir īgyvendinimo procesas: Moderniójji [šiuolaikiné] miestókūra. Miestókūros tendeñcijos [idéjos, procēsai]. Renginyje dalyváuti pakviesti nē tik architektūros profesionālai, bēt ir visi besidōmintys miestókūra. Lietuvių mókslineje terminoloģijoje vis populiarēja teñminas „miestókūra“, kuris apibūdina tīek miesto kokybini tāpsmq, tīek tō tāpsmo rēiskinius iř materialiūosius pādarinius výkstant intensyviems urbanizācijos procēsams. • plg. urbanistika.

miestótyra dkt. vns. (1)

tarpdisciplininė sritis, teritoriniu, socialiniu, kultūriniu, ekonominiu ir kt. aspektais tirianti miestu ir kitu urbanizuotu teritoriju struktūru, raidu ir teritorinę diferenciaciju; sin. urbanistika: Urbanistikos teñminas paplitęs daugiausia Eurōpos šalyse, kitos ē šalyse daugiau vartojamas teñminas „miestótyra“. Miestótyra tīria miestą kaip kultūros rēiskini. Miestótyra vis dažniau pasitelkiamà šiuolaikiniu miestu prāktinēms problēmos sprēsti.

miestótvarka dkt. vns. (1)

miestu planavimo sudētinė dalis, apimanti miesto aplinkos arba atskiru miesto teritoriju inžinerijos sutvarkymą: Miestótvarkos inžiniérius. Miestótvarkos objektais. Ši monogrāfija skirta architektūros, miestótvarkos iř kraštovaizdžio dizaino sričiū mókslininkams. Architēktai, urbanistai iř miestótvarkos specialistai dažniāusiai taria lēmiamą žōdį rekonstrúojant viešos paskirties objektus, ištisas gatvēs iř kvartalūs.

miestóvaizdis dkt. (1)

bendras miesto vaizdas: Vilniaus miestóvaizdis. Naktinis miestóvaizdis. Vertīngi seni miestóvaizdziai, užfiksūoti graviūrose iř fotogrāfijose. • plg. kraštovaizdis, gamtovaizdis.

miestùčiai dkt. dgs. (2)

1. senovinis rusu žaidimas, išpopuliarējēs ir Karelijoje, Suomijoje, Estijoje, kai žaidējai su metama lazda turi išmušti iš laukelio tam tikru būdu sudētas trinkeles: Miestùčių taisýklēs [federācija]. Miestùčiai – taiklumo spōrtas. Výksta pasáulio miestùčių (rūsišku pavadinimu „Gorodki“) čempionātai. Miestučiūs žaidžia iř vaikai, iř suáugę. Miestùčių žaidējų arbā komandu uzdavinys – mētama lazda kuō greičiau išmušti trinkelēs iš kvadrāto, vadīnamo miestu.
2. tam žaidimui skirtos ritinio pavidalu trinkelēs: Miestučiūs iš aňksto sudēlioja šakutēs, žvaigždēs, strēlēs, pjautuvo, léktuvo fōrma, iš viso penkiolika figūrų.

miešimas dkt. (2)

1. → miešti 1: Výno miešimas vándezieni bùvo īsigalejusi prāktika senovēs Graikijoje iř Ròmoje.
2. medumi ar cukrumi saldintas virintas vanduo; sin. salymas: Miešimq pradžiojē dārē sù medumi, vēliau sù cùkrumi. Viētomis miešimo pasidarydavo rugiapjūtei ar talkóms. Avižinu kisieliu váglo sù miešimū. Miešimū užpilamī preškūčiai, virti kviečiai.

miěšti, miěšia, miěše vksm.

1. (ką, kuo, su kuo) pilant ko skiesti: (*Sù*) *píenu mieštà kavà. Vāsių īr úogų súltis miěšia vándeziu rūgštūmu sumázinti. Aguōnpienj miěšk sù sáldintu vándeziu. Vándeziu miěštas výnas atgaivīna.* • plg. maišyti.
2. (ką) raugti (alų, midų): *Turiù salýklo, apyniū, miešiù alų. Nèt dainosè apdainúojama, kaip miěše midų īr alų.*
3. (ką, kuo) daryti saldų; sin. saldinti (ppr. medumi): *Svaraňnių sirupu miěštas gérimas. Medumì miěštas alùs. Prastèsne degtinę gálima pagérinti miěšiant.*
4. (ką, kuo, su kuo) daryti drumzliną; sin. drumsti: *Mieši mán vándezenj (sù) lazda, skalbiniai lìks nešvárūs. Miešiamamè vandenyje žuvis geriai gáudyti.*

miětas dkt. (2)

kuolas, baslys: *Miětq įsmeigti [ikálti, įvarýti]. Tùpi várna añt miēto. Tévas tāšé mietùs tvōrai tvérti. Kō stóvi lýg sù mietù peř pakáuší gávęs, jùdinkis!*

- ♦ **kaip miětą prarýjes** žr. prarýti. **kaip priē bádo miēto bùvęs** žr. bùti. **nei ī tvôrą, nei ī miětą** žr. tvora. **nórs miětą añt galvös tašyk** žr. tašyti.

miežiai dkt. dgs. (2)

miežio java grûdai, vartojami maistui ir alaus, degtinés gamyboje: *Miežių produktai – miltai, kruōpos īr salýklas. Iš skrudintų miežių gaminamas švelnaus skónio īr aromato kavos pákaitalas.*

miežiena dkt. (1)

dirva, kur nupjauti miežiai: *Miežienq nûskuta, nugrébsto, rùdenj àparia. Nenaudójamas miežienas gálima apséti daugiamëtémis žolémis.*

miežiënė dkt. (2)

1. miežių kruopų sriuba: *Vakariënei užsrébiau miežiënés sù dúona.*
2. miežių kruopų košė: *Rétkarčiai visái gerai paívařinti valgiáraštj miežienë sù skirtingais priédais ar padažais.*

miežinis, miežiné bdv. (2), miězinis, miěziné (1)

1. pagamintas iš miežių: *Miežinis alùs [ragaišis]. Miežiniai miltai.*
2. miežiams priklausantis: *Miežiniai šiaudai [pelai] pilni akúotų.*

miěžis¹ dkt. (2)

akuotuotas vasarinis maistinis ir pašarinis javas (*Hordeum*): *Dvieīliai [šešiaeilīliai] miěžiai. Vasarinių [žieminių, salýklinių] miežių véislés. Miežius auginta jaū priešistoriniais laikais. Miěžių šiaudai, pelai, miltai naudójami pašaráms. Šiemet užderejø miěžiai. Iš tò miěžio grûdo bùs alučio rùdo (poez.).*

miěžis² dkt. (2)

pûlinis voko krašto riebalų liaukos uždegimas: *Išorinis [vidinis] miěžis. Niéžti áki – miěžis kylä. Vókq sù miežiù pàtariama šildyt – greičiai pratrûks miěžio viršunélè. Dažniáusiai miěžiai išsikelia patrýnus akis nešvariomis rañkomis.*

Miežiškiai dkt. dgs. (1)

miestelis Panevëžio rajono savivaldybëje: *Istòrijos šaltiniuose Miežiškiai pírmq kařtq paminéti tûkstantis penkî šimtai peñkiasdešimt ketvirtaís mëtais Upytës valščiaus inventoriuje. Peř Miežiškius téka Nevéžis. Miežiškiuose gímé kalbiniñkas Jónas Šukýs.*

mýgčiojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mygčioti: *Mygtukų [kompiùterio klaviatûros] mýgčiojimas.*

mýgčioti, mýgčioja, mýgčiojo vksm. (kā)

tarpais mygti; sin. spūščioti: Mýgčiojo mýgčiojo jungíklj – šviesà neužsižiebè. Mýgčioju viš tā pātī (telefono) númerj, atmintinai jī žinaū.

mǐgdymas dkt. (1)

- migdyti 1: *Mǐgdymas užtrùko, mažàsis viš vařtēsi, negaléjo nurimti. Mǐgdymo ceremoniālas: skaûtoma pasakáitē, sùpama, liüliúojama, laikoma ùž rañkos.* | sng.: *Vaikáms mǐgdymasis nerūpi, jiē sáu métosi pagálvémis.*
- migdyti 2: *Malonù prisimiñti ilgq mǐgdymq vaikystēje.*
- migdyti 3: *Gyvūnų [kačiū, šunū] mǐgdymas.*

migdýti, migdo, migdē vksm.

- (kā, kame, ant ko) daryti, kad migtu (1 r.): *Mǐgdomosios áugalo savybēs. Mǐgdo sūnēlē, dainúoja jám lopšinę. Darzélyje mǐgdo pietū. Daûgelis vaikū mēgsta bûti mǐgdomi vežimélyje, lopšyjè ař añt rañku.* Vaikas ilgañ nenurimo, nesidavé mǐgdomas. *Išgérē mǐgdomujų váistu.* | sng.: *Pasivařtē nuô šóno añt sóno iř émē migdýtis. Šnopávo týliai, lýg iř migdési.*
- (kā, ligi ko) leisti ilgiau miegoti; sin. miginti: *Mǐgdo jiē tā lepūnēlē lìgi príešpiečiū.*
- neskausmingai vaistais numarinti gyvūnā (ppr. kenčianti děl ligos ar kitu priežasčiu): *Gyvūnq pâtariama migdýti tuō ātveju, jéi jis seřga sunkiomis, nepagýdomomis ligomis, pâvyzdžiui, vêžiu, iř děl tō labai keňcia. Kañtais migdýdamas šunj veterináras mäto, kaip gyvūnas pakélēs gálvq žiūri šeiminiñkui iñ akis.*

migdôlas dkt. (2)

- iš kauliuko išlukštenta ovali, plokšcia, j̄ riešutą panaši valgoma sékla: *Saldíjeji [kartíjeji] migdôlai. Migdôly aliéjus [feseñcija, drôžlēs]. Migdolus ýpač veřta vâlgysi, geriáusia neskridintus iř nesúdytus. Šviežiū ař kěpintu migdôlou dědama iñ jvairiūs pâtiekalus, iš jų spáudžiamas aliéjus.*
 - šiltujų kraštų medis, vedantis kaulavaisius su tokiomis séklomis (ppr. paprastasis migdolas, *Amygdalus communis*): *Migdôlai auginami kaip maistinai iř dekoratýviniai augalař. Víenas svarbiáusių yrà paprastasis migdôlas (*Amygdalus communis*), auginamas děl vâlgomu, sâvitq kvâpq tûriniciu séklu. Kaip dekoratýviniai augalař dažniáusia auginami kerùžinis migdôlas (*Amygdalus nana*) iř triskiañtis migdôlas (*Amygdalus triloba*).*
 - TONZILÉ: *Migdôly pašâlinimas.*
- ♦ **dañgiški migdôlai** kas nors nepasiekama, nepaprasta: *Verčiaū pasiténkinti tuō, kā turi, o nè svajótì apië dañgiškus migdolus.*

migdôlinis, migdôliné bdv. (1)

- iš migdolų, su migdolais padarytas: *Migdôlinis lìkeris [pyrâgas, tòrtas]. Migdôliné dûona [tartalètē]. Migdôliniai sausainiai [krêkeriai]. Prausíklis sù migdôline rûgštini. Migdôlinis kûno šveitíklis sù jûros druskâ.*
- kuo nors – spalva, forma ar kt. – primenantis migdolą (1 r., 2 r.): *Ji įbedé iñ manè sâvo rytiëtiškai liûdnas migdôlines akis. Baltà spalvâ drabùžiuose dêrinama sù migdôline rausvâ, sù jûros spalvomis. Migdôliné spalvâ gâli bûti traktúojama kaip pastêliné rudâ sù gelsvù átspalviu. Migdôlinis átspalvis neretai suprañtamas šiek tiek skirtingai, tačiaū dažniáusiai jis sîejamas sù natûraliomis iř švelniomis spalvomis.*

mǐgdomai prv.

- migdomas (migdyti 1): *Mǐgdomai veñkiančios žölés. Váistai veñkia raminamai, bêt nè migdomai. Lèktorius kalbéjo migdomai.*

mǐgdomieji dkt. dgs. (past. kirč.)

vaistai, padedantys užmigtis: *Pirmóji pagálba apsinuôdijus mǐgdomaisiai. Nedîdelés mǐgdomujų dòzës*

veikia raminamai, mazina emocienę įtampą. Priklausomybės nuo vaistų liūnas gramzdina vis daugiau žmonių, negalinčių gyventi bė migdomujų ar raminamujų.

migdūkas dkt. (2)

žaislas, kurio skleidžiama muzika, švieselės padeda vaikui užmigtis: *Pliušinis migdūkas. Čiulptuko laikiklis sù migduku. Migdūkai vaikams sù pamėgtais herojais. Migdūkai kūdikiams taip geriausiais draugais, padaeda nusiraminti.*

mygimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → mygti 1: *Mygimù čia nieko nelaimési, reikéjo talpiau drabužius déti.*
2. → mygti 3: *Už tą mygimą (priē mōkslo) užáugęs dár padékosi.*

miginimas dkt. ppr. vns. (1)

→ miginti: *Seneliai pataikáuja miginimu, pópinimu.*

miginti, migina, migino vksm.

(kā) leisti (ilgiau) miegoti: *Ji vaikus (ilga) migina, nežadina, kôl pâtys neatsibuñda.*

migis dkt. (2)

1. naminio (ppr. kiaulės) ar laukinio gyvūno guolis; sin. kinis: *Meškōs [šérno] migis. Deglójji drýbsos migyje. Į migi (kiaulei) vis įmeta šiaudų. Barsùkas peř žiémą susitrýnusių migj išstumia iš ūrvo lauk.* Šuō neteršia savo migio.
 2. tarm. kiaulių tvartas, kiaulidė: *Migio duris dāro plačias kiaulėms laisva išeiti. Tiës migiu aptvértais aptvaras kiauléms pasilakstýti.*
 3. menk. suversta lova ar sujauktas, nešvarus patalas; sin. kinis: *Susitvarkyk savo migi! Apýgirčiai nenusirengę suvišto į migius.*
- ♦ **kaip kiaulių migis** apie kā (ppr. lovą, patalpą) sujauktą, suverstą, sukniastą: *Trobà [lóva] kaip kiaulių migis.*

miglā dkt. (4)

1. RŪKAS 1: *Baltà [melsvà] vākaro miglā. Tiřtos rudeñs miglos. Pró miglā matýti nerýškūs piliës kontúrai. Miglojè skeñdinti salà. Miglā sklaïdos. Véjas miglā išsklaïdē. Mataū kaip peř miglā.*
 2. blausumas, vaizdo neaiškumas, kurį sukelia ašaros ir pan.: *Miglā akysè. Nuō akinių mán tîk miglos akysè.*
 3. oro drumstumas nuo pakibusių jame dulkių, dūmų ir kitų mechaninių dalelių: *Dúminé miglā. Smélio [dùlkij] miglā. Miglā dažnà stêpèse iř dykumosè. Prâmonès centruosè iř dideliuosè miëstuose miglā susidāro děl óro taršos (smogas). Lietuvojè miglā susidāro atsliňkus žemýninio tröpinio óro mäsei, taip pât peř miškų, durpynu gaisrùs iř dëginant žolę.*
 4. šnek. ko nors, ppr. žmonių, didelė daugybė; sin. miglynas: *Miglā žmonių susiriñko. Folklòro festivális sutráuké miglás gerbėjų.*
- ♦ **miglā (i akis) pūsti** žr. pūsti.

miglė dkt. (2), **miglė** (4)

varpinis augalas, pašarinė ir ganyklinė žolė (*Poa*): *Lietuvojè áuga këletas miglés rúšių. Véjq tinkamiáusia užséti píevine miglė (*Poa pratensis*). Miglës séja stadiònouose, žaidimų aikštélėse, nès jós atspários mîndymui. Tankiosè miglëse negaliu râsti aûskaro.*

migli išt.

kartojant vartojamas éjimo apsiblausus, apsnūdus įspūdžiui pavaizduoti: *Migli migli vâikšciodama visiems kójas numîndé.*

miglýnas dkt. (1)

1. miglotas oras: *Miglýnas didelis bùvo, taī iř nevažiāvom. Prō miglýnq ménūlio bevēik nematýti.*
2. MIGLA 4: *Tokiamē (žmoniū) miglýne leñgva pasimēsti.*

miglótai prv.

→ miglotas 2: *Miglótai metāforinis kalbējimas. Prisīmenu jī miglótai. Āteitī jī īsivaizdāvo labaī miglótai. Apiē sāvo planūs spòrtininkas kalbējo miglótai. Miglótai nūjaučiau, kād taī gerúoju nesibaīgs. Pamažu pradējome miglótai suvókti, kād kažkās nē taīp.*

miglótas, miglótā bdv. (1)

1. aptrauktas migla (1 r., 3 r.); sin. ūkanotas: *Príekyje driēkési miglótas kēlias. Išējome ī miglótā naktiēs órā. Sunku įzvelgti pro miglótus tólius. miglótā* bev.: *Miglótā, ūkanótā, priēš akīs kēlio nematýti.*
2. neaiškus, neryškus, painus, nesuprantamas: *Susidāro ganā miglótas vaīzdas [ispūdis]. Pósakis neaiškus, miglótas. Miglótī prisiminīmai [ausmaī]. Formuluōtē mán atródo miglótā. Smilktelejo netikéta mintīs, dár miglótā iř neryškī. miglótā* bev.: *Kās īvýko toliaū, vis dár liēka kiek miglótā. Kās gāli atródyti labiaū miglótā už āteitī?*

miglótī, miglója, miglójā vksm.

1. trauktis migla; sin. ūkanoti: *Miglója laukai, ežeraī. Vakaraīs īma miglótī pāraistēs.* | beasm.: *Rūdenī rytais miglója. Nāktī miglója, o diēnā giēdra.*
2. smulkiai lynoti; sin. dulkti: *Smulkus lietūtis miglója.* | beasm.: *Jāū kelintā dienā miglója, nesigiēdrija.*

Migónys dkt. dgs. (3)

1. kaimas Kupiškio rajono savivaldybēje: *Migonysē gīmē iškilūs architēktas Laurýnas Stúoka-Gucevičius, čiā gyvēnēs iki dešimtiēs mētu. Važiuoju ī Kupišķi prō Migónis.*
2. kaimas Kaišiadorių rajono savivaldybēje: *Tiēs Migonimis yrā Migoniū pilīakalnis, kuriamē bùvo rāsta brūkšniūotosios iř grublētosios kerāmikos dirbiniū, moliniū verpstūkū, akmenīniū trintūvū, geležinis īmoviņis kiřvis. Tařp Migoniū iř Klebōniškio káimū yrā Migoniū pilkapynas.*

migrācija dkt. (1)

1. gyventojų kilnojimasis iš vienos vietas ar iš vieno krašto ī kitą didelēmis grupēmis: *Tarptautīnē [išorinē] (gyvēntojų) migrācija. Māsinē [legali, nelegali, ekonōminē, laikinōji, priverstīnē] migrācija. Migrācijos bangā [sraūtai]. Migrācijos departameñtas [politika]. Káimo gyvēntojų migrācija ī miestūs. Migrācijoje dalyvāujantys žmónēs dažnai keičia dárbo viētā iř užsiēmīmā.*
2. gyvūnų kilnojimasis iš vieno regiono ī kitą, ppr. keičiantis metu laikams ar aplinkos sālygomis: *Žuvū migrācija. Surinkti dūomenys apiē paūkščių migrācijā. Sezōnū kaitā dāro neabejótinai didžiāusių ītakā migrācijai. Antilopēms migrācijos metu teñka kiřsti upēs, kuř jū týko krokodilai, teñ pāt liūtai, hiēnos, leopārdai. Peř kiekvienā migrācijā daugybē gyvūnų žūsta. Jūrū vēpliū migrācijos kēlias eīna peř lediniūs Árkties vāndenis.*
3. cheminių elementų judējimas Žemēs paviršiuje ir jos gelmēse ar pan. vykstant geocheminiams procesams: *Elemeñtu migrācijos metu chēminiai elemeñtai gāli išsisklaidyti bei koncentrūotis, sudarýdami naudingyjū iškasenū telkinius. Migrācijā nūlemia chēminiu elemeñtu vidinēs savybēs bei aplinkōs sālygos.*

migrántas, migrántē dkt. (1)

1. asmuo, keičiantis nuolatinę gyvenamajā vietā; sin. persikēlēlis: *Politiniai [ekonōminiai] migrántai. Nelegālūs migrántai yrā Eurōpos iř pasáulio problemā. Dabař fiksúojami didžiāusi migrántų sraūtai peř visq žmoniūs istòrijā. Dāžnas migrántas nuródo, jóg migrúoja dēl ekonōminiu priežasciū. Neretai siekiamā prisitráukti dárbo migrántus iš varingesniū šaliū iř mokēti jíems mīnimumā.*
2. migruojantis gyvūnas (1 r.): *Didžiōji zýlé yrā ganā sēslī iř laikoma artimāja migránante – ziemója*

centrinėje Europoje. Baltasis gañdras yrà tolimàsis migrántas: žiemóti į Nilo baseñq jis skreñda apië dëšimt tûkstančių kilomètrų.

migrávimas dkt. ppr. vns. (1)

- migruoti 1: Migrávimas miestè. Migrávimas iš vienos šaliës į kitą. Siénas keřta migrántai, ieškantys naujų migrávimo kelių.
- migruoti 2: Paûkšcių migrávimas yrà vienas iš paslaptiniáusių iř iki šiôl ligi galo neištirtių gamtôs reiškinii.

migrenà, migrénos dkt. (2)

didžiulio pulsuojančio galvos skausmo priepluoliai, lydimi pykinimo ar vémimo, jautrumo garsui, šviesai, kurie ppr. kartojas visą gyvenimą: *Migrénos prieplolis [diagnòzé, simptòmai]. Migrénos priežastis nežinoma. Skiriamì dù pagrindiniai migrénos tipai: bë áuros iř sù áura. Kenčiù nuo pasikartojančių migrénų. Sergančius migrenà dažnaž ápima iř nérimas, deprésija.*

migrúoti, migrúoja, migrávo vksm.

- (i ką, iš ko) kilnotis gyventojams iš vienos vietas ar krašto į kitą didelémis grupémis: Migrúoti į kitâs valstýbes [iš sâvo tévynés] skâtina iř internètas: dabaž gâlima viskq labai greitai susižinoti, susirasti reiķiamą kontakta, dárba iř nusprésti emigrúoti. Kai kurië žmónës yrà priversti palikti sâvo šâli dël konfliktų, stichinių neláimių ar pérsekojimų, o kiti migrúoja dël geresnių ekonóminių galimýbių, dël švietimo ar klimato. Lietuvôs gyventojai jaū nuo XIX ámžiaus aktyviai migrávo ieškodami sotèsnio iř ramèsnio gyvêrimo.
- (i ką, iš ko) kilnotis gyvûnams iš vieno regiono į kitą, ppr. keiçiantis metų laikams ar aplinkos sâlygoms: Migrúoja paûkšciai, žinduôliai, žuvys, ropliai, vabzdžiai iř vêziâgyviai. Ař žinote, kuř iš Lietuvôs migrúoja ungríai? Spařciai šylant vandenýnamis gyvûnijâ migrúoja į kitâs vietâs.
- (kame, per ką) cheminiams elementams judeti Žemës paviršiuje ir jos gelmëse ar pan. vykstant geocheminiams procesams: Chèminiai elemeñtai migrúoja dûjose, vandenýje, lydaluosè (mâgmoje), kietuose kûnuose. Biogeochèminé apýtaka yrà ekosistèmos mëdžiagų apýtaka, kaiž į neorgânines molékules susijungë chèminiai elemeñtai migrúoja ekosistèmose (dirvóžemyje, vandenýje, atmosfëroje), o susijungë į orgânines molékules – peñ gyvûosius organizmûs.

migt išt.

vartojamas silpno paspaudimo įspûdžiui pavaizduoti: *Migt dûru skambutj – iř láukiu.*

mýgt išt.

vartojamas stipraus paspaudimo įspûdžiui pavaizduoti: *Draûgë tîk mýgt mán alkûne į pašónę – žiurék, kàs ateîna!*

migteléjimas¹ dkt. ppr. vns. (1)

→ migteléti¹: *Trumpo migteléjimo pakâko pailséti.*

migteléjimas² dkt. ppr. vns. (1)

→ migteléti²: *Leñvas migteléjimas – iř durélés atsidâro.*

mýgteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mygteléti 1: *Kompiûterio pelës mýgteléjimas.*

migteléti¹, migtelî (migteléja), migteléjo vksm.

kiek užmigt; sin. snusteléti: *Dár migtelékime – peñ ankstî keltis. Pô pietû migteliu valandëlę iř vêl keliúosi.*

migteléti², migtelî (migteléja), migteléjo vksm. (kà) kiek pamygti; sin. spusteléti: *Migtelék skambutj. Silpnai migteléjai, nepaspáudei mygtuko.*

mýgteléti, mýgteli (*mýgteléja*), mýgteléjo **vksm.**

1. (kā, ī kā, kuo) stipriai spausti; **sin.** spūsteléti: *Mýgtelék dár kažtā skambùtj. Kažkās skaūdžiai mýgteléjo alkúne ī pašonę.*

2. imti smarkokai reikštis (ppr. apie šaltį); **sin.** spusteléti: *Šiānakt gerókai mýgteléjo šaltis.*

mǐgti, miñga, mǐgo vksm.

1. pradēti miegoti: *Jau taisiaūsi mǐgti, kai jiē parsibáldé. Kōgi nemingi, dukrēle, ar kād skaūda? Mǐk iñ miegók. Mingù, bêt sámoné dár bùdi. Vištos rētsykiai kárkteli, matyt, jaū miñga añt lāktu. Visi pamažū mǐgo. • **ant.** busti.*

2. ilsétis, būti miego būsenoje; **sin.** miegoti: *Atsikélē mažai mǐgęs [nemigęs]. Mǐgęs nemigęs turī eiti ī dárba. Mǐgsim pörq valandū iñ važiuosim ī stotj pasitikti svečių.*

mýgti, mýga, mýgo vksm.

1. (kā, kuo) svoriu, jēga slēgti; **sin.** spausti: *Kažkās įnirtiñgai mýgo dūry skambùtj. Lagamìnq pavýko uždarýti tīk keliū mýgant (jō) dañgtj. | neig. (ko): Nemýk taip rañkos, skaūda.*

2. būti per ankštam; **sin.** veržti, spausti: *Vienas bātas gēras, kitas šiek tiek nórni mýgti. | (kā): Maži bātai – pirštūs mýga.*

3. (kā, prie ko) varyti, versti kā daryti; **sin.** spirti, spausti: *Mūs tévañ mýgdavo priē dárbo [priē mókslo]. Kaimyné mýga atidúoti skôlq.*

4. beasm. (kā, kam) būti apimtam skausmo; **sin.** spausti: *Mán ſiañdien trúksta óro, šírdj [gálvą] mýga.*

5. (kā) varginti, kamuoti: *Jǐ darbañ [várgas] mýga.*

6. (kuo, per kā) šnek. greitai eiti; **sin.** drožti, spausti: *Výrai mýga keliū. Kàs teñ taip mýga peñ daržùs?*

7. būti stipriam, smarkai reikštis (apie šaltį): *Šiañdien šaltis mýga. Šalčiui mýgant tvōros brāška.*

mygtùkas **dkt.** (2)

1. nedidelé prietaiso dalis, kurią reikia spausti pirštu, norint prietaisą ījungti, išjungti ir pan.: *Dūry skambùcio mygtùkas. Gařso signālo [aliárm̄o, valdymo] mygtùkas. Vieni Seimo nariai spáudé mygtùką „ùž“, kití – „priëš“.*

2. kompiuterijoje ir kt. – ekrane pavaizduotas mygtuko paveikslėlis, kurį paspaudus pelés klavišu ar prilietus pirštu ir pan. vykdomas tam tikras veiksmas – komanda: *Virtualùs [futíklinis] mygtùkas. Komándos mygtùkas. Lango padidinimo [sumážinimo] mygtùkas. Nustatyti pelés žyméklį añt mygtuko.*

mygtùkinis, mygtùkiné **bdv.** (1)

atliekamas, naudojamas spaudant mygtukus: *Mygtùkinis valdymas. Mygtùkinis telefónas.*

Mygtùkinis jungíklis.

mygtùkų júosta **komp.**

kompiuterijoje – ī horizontalią arba vertikalią eilę išdéstytų mygtukų grupė: *Progrāmos naudótojas gāli susikùrti asmeninę mygtukų júostą: jdéti dažnai reikalìngus mygtukus, išdéstysti juos nórima tvarkà, sukùrti savi mygtukus.*

mǐgzti, mýzga, mǐzgo vksm.

1. rigzti, raizgytis, drikti, pintis: *Siúlai labañ mýzga.*

2. mišti, trikti: *Paklaustà, kō atéjusi, viešnià ēmē mǐgzti, išsisukinéti. Atsakýdamas jis mǐzgo, páiniojosi.*

mýk mák **išt.**

vartojuamas sunkaus éjimo klampojant minkštu paviršiumi įspūdžiui pavaizduoti: *Mýk mák, mýk mák eñna suñkiai peñ purvùs.*

Mikalajúnai **dkt. dgs.** (1)

kaimas Širvintų rajono savivaldybėje: *Mikalajúnuose išliko XVI ámžiaus vidurio valākiniam káimui*

būdingas gātvinis rēžinis plānas sù XIX a.–XX a. pirmōs pùsēs etnogrāfinēmis sodýbomis iñ paviēnaias pastatais.

mikčiojimas dkt. ppr. vns. (1), **mikčiojimas** (1)

1. → mikčioti 1: Spāzminis mikčiojimas. Mikčiojimo gýdymas. Logopèdai pàdeda atsikratyti mikčiojimo. Mikčiojimas ýpač sustipréja, kaī vaïkas jáudinasi.
2. → mikčioti 2: Mátome polītikų mikčiojimą susidárus sù sunkiomis problémomis. Orātorius geraí apgalvója sàvo pranešimą, kàd mikčiojimu ar tuščiù plepéjimu nenuteiktų auditòrijos priéšiškai.

mikčioti, mikčiója, mikčiójo vksm., **mikčioti**, mikčioja, mikčiojo

1. kalbèti užsikertant; sin. miknoti, mikséti: Kaī vaïkas iñsigásta, ìma mikčioti.
2. kalbèti nesklandžiai, susijaudinus, nežinant ar nenorint pasakyti; sin. miknoti: Kai kurië žmónés atsistóje priëš auditòriją mikčioja, kaiba nerislaí. Pamokós neišmókës mokinys mikčioja, páiniojas, žvilgčioja į draugus tařsi pagálbos.

mýkčioti, mýkčioja, mýkčiojo vksm. (kà)

neaiškiai, nesklandžiai kalbèti (abejojant, nežinant ar nenorint sakyti); sin. mikčioti: *Sutrikës vyriškis tìk daíresi iñ kažkà mýkčiojo. Kà tì teñ panóséje sáu mýkčioji? Jì mýkčiojo mýkčiojo, taip niéko dóro iñ nepapásakojo.*

míkčius dkt. (2)

žmogus, kuris mikčioja, užsikerta kalbédamas; sin. miknius: *Vaikystéje, sáko, buvaú nemážas mikčius. Míkčiaus gí nepriimis dírbti ràdijo pranešéju.*

Mikelònias dkt. (2)

sala Atlanto vandenyne, Sen Pjero ir Mikelono dalis: *Mikelònø salà yrà beñt kéturis kartùs didèsneī Sen Pjero, tačiaú jojë gyvëna mažesniójì gyvénþtojù dalis. Mikelonè kaiba iñ esmës vien prancúzù kalbà.* • plg. Sen Pjeras ir Mikelonas, Sen Pjeras.

Mikýčiai dkt. dgs. (2)

kaimas Lazdijų rajono savivaldybëje: *Mikýcių piliäkalnis. Mikýciuose pòkario mëtais veiké Dainavòs apýgardos, Šarúno partizanu rinktinës partizanai.*

mykìmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → mykti 1: Kárves atsiliëpia mykimù – laïkas giñti namò.
2. → mykti 2: Mán pagúodù, mykím nereiñka, mán patiñka, kaī žmónës šnëka tiësiai šviësiai. Iš jò galì tikëtis tìk mykimo iñ išsisukinéjimu.

Mikýtai¹ dkt. dgs. (2)

1. kaimas Šakių rajono savivaldybëje: *Mikýtu piliäkalnis [kapinýnas, dvàras]. Savaitgalí važiavome į Mikytùs.*
2. kaimas Pagégių savivaldybëje: *Žinoma, kàd jaû tükstantis šeši šimtaí trùsdešimt ketvirtaís mëtais Mikýtuose stovéjo smùklë. Tükstantis devyni šimtaí devýriasdešimt antraís mëtais vókiecių bendrijos „Edelveïsas“ rùpesčiu Mikýtuose atidengtas memoriàlas Rýtprùsiu iñ „Viñko vaikù“ aukóms Antràjame pasaulliniame karè atmiñti.*

Mikyta² dkt. dgs. (4)

1. kaimas Skuodo rajono savivaldybëje: *Mikytù piliäkalnis. Gál žinote, kàs pardúoda sodýbą Mikytuose?*
2. kaimas Plungës rajono savivaldybëje: *Mikytù alkäkalnis. Priëš pàt Mikytùs kairéjè këlio pùséje yrà erdvì automobilių stovéjimo aikštélë, kuriojè prasideda Mikytù pažintiniis tåkas.*

mikléti, mikléja, mikléjo vksm.

darytis miklesniams, mikliams: *Mankštindamas, sportuodamas, mikléji, daraisi paslankësnis iñ visuñ kituñ.*

mikliai prv.

1. → miklus 1: *Mikliai (nedelsiant) rakink duris! Jì mikliai paspañtino žiñgsnì.*
2. → miklus 4: *Guvùs pròtas mikliai pagáuna èsmę.*

mìklinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → miklinti 1: *Labai svarbù vaiko kúno mìklinimas.*
2. → miklinti 2: *Bè atmintiës mìklinimo nérà gálimas jóks mókymasis, jóks mókslinimasis.*

mìklinti, mìklina, mìklino vksm.

1. (kà) daryti miklù, miklesni; sin. mankštinti: *Mìklina kójas – lipù ï septiñtq aükšta. Gandriukai sparnùs mìklina. Žirgà varinéja, mìklina. Piešimas kaip spòrtas – rañkq reikia nuolatòs mìklini.*
2. (kà) LAVINTI: *Prötq mìklini. Mókymasis atmintinaï mìklina átminti.*

mìklumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → miklus 1: *Taï tìk rañkù mìklumas iñ jokiòs mágijos. Mës žavéjomës muzikánto piñstyt mìklumù iñ garsù tikslumù.*
2. → miklus 3: *Jám bùvo nesvëtimas mìklumas iñ apsukrùmas, gebéjimas pritapti iñ prisitáikyti. Stebëausi kai kuriq žurnalistù mìklumù – kaip jië sùgeba surasti menkùtq diñgsti didžiáusiemis apibeñdrinimams.*
3. → miklus 4: *Pröto mìklumas, pagaulumas.*

mìklùs, mìklì bdv. (4)

1. vikrus, mitrus, greitas: *Miklių kójų šokéjas [dviratininkas, fùtbolininkas]. Mìklùs vaïkas – nepagáusi. Moterišké mìklì kaip voveré. Dirigeñtas mikliaiñ lazdélés judesaïs priveñcia paklùsti orkestrą. Spygaudami zùjo greiti iñ mìklùs vaikai. Mìklù jis turi liežuvj (yra iškalbingas).*
2. liaunas, lankstus: *Mìklì rýkštë. Mìklùs botagélis. Mìklios bérzo [žilvičio] šakélés. Liemenélis liáunas, mìklùs kaip žilvítis.*
3. greitai màstantis, susigaudantis; sin. pagavus, sumanus: *Mìklùs vertéiva [konkureñtas].*
4. išreiskiantis sumanumą, gudrumą, greitą màstympa: *Miklaüs pröto vaïkas. Kazuistikà yrà klaidìngu arbà abejótinu teiginiq mìklùs jìrodinéjimas, gudravimas ginçè, téisinës suktýbës. • plg. buklus.*

mìknìus, mìknè dkt. (2)

žmogus, kuris mikčioja, užsikerta kalbédamas; sin. mikčius: *Vaïkas yrà mìknìus, turi kalbòs defekta, mikčioja. Sù mìknè (mergáite) susìkalba tìk artimieji.*

mìknójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → miknoti 1: *Vaïkas nesidrovejø savo mìknójimo.*
2. → miknoti 2: *Lèktoriaus mìknójimas.*

mìknóti, mìknója, mìknójo vksm.

1. MIKCIOTI 1: *Jis neišsigästa iñ nèima mìknóti. Mìkt mìkt neáiskiai kalba kaimýnas, mìknója.*
2. kalbëti nesklandžiai, susijaudinus, nežinant ar nenorint pasakyti; sin. mikčioti: *Mìknójo mìknójo tás pranešéjas kažkq sáu pô nòsim, taip niéko iñ nesupratau.*

Mykolinès dkt. dgs. (2)

Mykolo vardo diena: *Mano brolis Mykolas, todél Mykolines mes švenčiame.* | šv. Mykolo šventé (rugséjo 29 d.): *Apië Mykolinès pasitáiko giedrù iñ šiltù dienù. Seniau iki Mykolinių bulviâkasiu užsibaigdavo deřliaus nuémimo darbañ.*

Mikoliškiai¹ dkt. dgs. (1)

kaimas Kretingos rajono savivaldybėje: *Mikoliškių šveñtojo Juozapo bažnyčia* (statyta 1911 m.) yra medinės neogotikos paminklas.

Mykoliškiai² dkt. dgs. (2)

kaimas Jonavos rajono savivaldybėje: *Mykoliškių dvāras. Mykoliškuose, Neriës pakrāntēje, apie penkiolika metru nuo vandens, guli didžiulis valstybės saugomas riedulys – Mykoliškių akmuo.*

mikològas, mikològē dkt. (2)

mikologijos specialistas: *Lietuvos mikolögų draugija. Báltijos šalių mikolögų simpòziumai. Mikolögé pāsakojo, kād baravýkų gālima pasisodinti iš sāvo sodýboje. Mikolögai atliēka mókslinius tyrimus iš eksperimentūs laboratōrijose iš lauko sālygomis. Mikologūs dōmina žmogaüs ūkinės veiklōs pāsekmēs grībų augimui.*

mikològija dkt. (1)

mokslas, tiriantis grībus, jų įvairovę, savybes: *Eksperimentinė mikolögija. Mikolögijos metodai [laboratōrija, kātedra]. Mikolögija yra biologijos šakà. Mikolögijos mokslo objektas, bē grībų, dár yra pelēstai iš miēlēs.*

mikotoksīnas dkt. ppr. dgs. (2)

kai kurių mikroskopinių grībų gaminama nuodinga medžiaga: *Mikotoksīnai – vieni iš pavojingiausių natūraliai susidarančių orgāninių tòksinių teršalų. Mikotoksīnu gāli būti iš augaliniam, iš gyvuliniam maistè. Dù tūkstančiai dylikty mētų dūomenys paródē, kād penkiasdešimt pròcentu visų pasaulyje išaugintų javų buvo užterštū mikotoksīnais. Mikotoksīnai gāli sukelti tiek ūmiàs, tiek létinès intoksikacijas, kuriös gāli baigtis mirtimi arbà vidaūs òrganu pažeidimais.*

mikriùkas dkt. (2)

šnek. MIKROAUTOBUSAS: *Stotēleje láukiame mikriùko. (Sū) mikriukù greičiau nuvažiuoji, kuř reikia.*

mikro-

1. tarptautinė žodžio dalis, reiškianti įvairias sāsajas su mažumu, smulkumu (pvz.: *mikrobiologija, mikrochirurgija, mikroskopas*). • ant. makro-.

2. fiz. tarptautinė žodžio dalis, reiškianti milijoną sistemino vieneto dalį (pvz., *mikrometras*).

mikroautobùsas dkt. (2)

nedidelis autobusas: *Važiuoti mikroautobusu iš Vilniaus į Kauną. Dviðešimties [dešimtiës] vietu mikroautobùsas.*

mikrobangà dkt. (4)

milimetro, centimetro ar decimetro ilgio elektromagnetinė banga: *Mikrobangų prietaisai.*

Mikrobangų terapija (švitinama mikrobangomis). *Trumposios rādijs bañgos – mikrobangos.*

Mikrobangomis transliuojama skaitmeninė televizija. Mikrobangas lengviau valdyti negù ilgesnës bangas.

mikrobangų krosnélē

buitinis prietaisas valgiui gaminti ar pašildyti naudojant elektromagnetinę energiją: *Mikrobangų krosnélē sudaro atveriamà metaliné déžė, jȫs viduje įtaisytais mikrobangų generatorius, spinduliúojantis elektromagnètinę spinduliuotę iš stiklinis sùkamas padëklas produktams padéti. Mikrobangų krosneles pradéta naudoti XX ámžiaus antroji pùsėje.*

mikròbas dkt. (2)

MIKROORGANIZMAS: *Apsikrétimas mikròbais (med.). Kiekvienas žmogùs añt sāvo ódos iš gleivinèse turi tik*

jám vienám būdingą mikròbų riñkinj. Kai kurië mikròbai sùkelia žmogaüs, gyvūnų iñ augalų ligàs. Mésinés iñ maitédès mûses plàtina patogèninius mikrobùs.

mikrobiològas, mikrobiològè dkt. (2)

mikrobiologijos specialistas: *Lietuvòs mikrobiològų draugija. Gýdytojas mikrobiològas. Mikrobiològų darbai teikia duomenû botànikai, zoologijai, genètikai, medicinai, veterinàrijai, agronòmijai, žémès ùkiui.*

mikrobiològija dkt. vns. (1)

mokslas, tiriantis mikroorganizmus: *Bendróji mikrobiològija. Medicìnos mikrobiològija. Maïsto produktų mikrobiològija. Dirvóžemio mikrobiològijos tyrimai. Mikrobiològija yrà biològijos šakà.*

mikrobiològinis, mikrobiològiné bdv. (1)

susijës su mikrobiologija: *Mikrobiològinis testàvimas [užterštùmas]. Maïsto produktų mikrobiològinių tyrimų skýriuje atliekami mikrobiològinës taršos iñ parazitològinių tyrimai.*

mikrobiotà, mikrobiòtos dkt. vns. (2)

ekologinë mikroorganizmu grupë, esanti visuose daugialaçciuose organizmuose – nuo augalų iki žmogaus; sin. mikroflora: *Ódos [burnòs ertmës, nòsies, makštiës] mikrobiotà. Mikrobiotà – tai baktérijų, virusų, grybëlių, parazitų, pirmuonių visumä. Žmogaüs organizmè pagrindiné mikrobiòtos vietà yrà žarnýnas. Mikrobiòtos sutrikimai yrà siejamì sù daûgelio ligû atsiradimù iñ progresàvimu.* • plg. biota.

mikrochirùrgas, mirochirùrgè dkt. (1)

mikrochirurgijos specialistas: *Akiû ligû gýdytoja mikrochirùrgè. Í mikrochirùrgus dažnai kreipiamasi dël plàstakos sužeidimų. Operùodamas nervą, siúdamas plónas kraujagysles mikrochirùrgas žiûri prò mikroskòpą. Mikrochirùrgai atlieka daûg mókslo eksperimeñtinių darbû laboratòrijoje sù gyvùnais.*

mikrochirùrgija dkt. vns. (1)

smulkiųjų kraujagyslių, nervų ir kitų smulkiųjų organizmo struktûrų chirurgija naudojant mikroskopą: *Mikrochirùrgijos metodas táikomas prisiuvant nutráuktas galûnes, gýdant pàzeistus áudinius, operúojant vidaüs òrganus, plàstinëse iñ rekonstrùkcijos operaciøose.*

mikrochirùrginis, mikrochirùrginé dkt. (1)

1. skirtas mikrochirurgijai: *Mikrochirùrginis pincètas [mikroskòpas, ádatkotis].*
2. susijës su mikrochirurgija: *Mikrochirùrginis gýdymas. Mikrochirùrginis kiaušiàlqstès apvaisinimo bûdas. Mikrochirùrginës operaciøos.*

mikroekonòmika dkt. ppr. vns. (1)

ekonomikos mokslø šaka, nagrinéjanti pavienių úkio subjektu (individualių vartotojų, jmonių, gamybos veiksnių savininkų) ir úkio šakų elgsenà rinkoje priimant sprendimus ir paskirstant ekonominius išteklius: *Mikroekonòmikos anàlizës svarbiáusios problëmos – gamýbos veiksnių iñ prekių rinkos funkcionàvimas, paklausà iñ pasiûlà, vartøjimas, gamýba, kainódara iñ konkureñcija. Skirtingai neí makroekonòmika, mikroekonòmika tìria tam tikrą ekonòmikos srìtij añ net jòs šaką, sàlygiškai ignorúodama makroekonòminiu lýgmeniu výkstançius réiskinius iñ koncentrúodamasi iñ konkretaüs úkio subjekto veiklą bei tirdamà jò veiklôs áplinką.* • plg. makroekonomika.

mikroelemeñtas dkt. (2)

cheminis elementas, kurio kiekis gamtoje (augalų ir gyvùnų organizmuose, dirvožemyje, uolioje, vandenye) yra labai nedidelis, bet gyviesiems organizmams bùtinäs: *Vieni mikroelemeñtaí yrà metàlai (pàvyzdžiui, geležis, vâris, mangânas, cinkas), kiti nemetàlai (pàvyzdžiui, jòdas, bòras). Žmögù iñ gyvùnams reikalìngų mikroelemeñtu yra daugiaû kaip dvidešimt. Jòdas yra mikroelemeñtas, bùtinäs normaliám organizmo augimui iñ výstymuisi. Cinkas dažnai dár gâli bûti*

vadinamas iš grōžio mikroelementu – jō trūkumą gali išdūoti sleñkantys plaukai ar lūzinéjantys naga. • plg. makroelementas.

mikrofilmas dkt. (1)

dešimtis ar šimtus kartų sumažinta spaudinių, meno kūrinių, dokumentų, rankraščių, brēžinių, piešinių fotografinė kopija fotografių ar kino juosteje: *Mikrofilmo jūosta [kasėtė]. Mikrofilmų péržiūros įranga. Mikrofilmų skaitomi optiškai padidinti skaitymo aparātuose.*

mikroflorà, mikroflòros dkt. vns. (2)

MIKROBIOTA: *Vandenijè, dirvóžemyje, orè, maisto produktuose, žmogaus iš gyvių ertmèsè, añt ódos veñiasi dažniáusiai tam tikrös sudétiës mikroflorà. Tradicinis teñminas „mikroflorà“ jañ nebetikslùs, nès pagal dabartinę biologinę klasifikaciją baktérijos iš mikroskopiniai grýbai nebepriskiriamì augalù karalystei, dabartinis teñminas – „mikrobiotà“.*

mikrofònas dkt. (2)

prietaisas ar įtaisais, verčiantis kalbos, muzikos garsus elektriniai signalais, kuriuos galima persiusti laidais, perdirbti arba užrašyti: *Rādijo [telefono] mikrofònas. Belaïdis mikrofònas. Mikrofònas įjungtas, gálite kalbèti. Tribùnoje prelegeñtų prãšoma kalbèti į mikrofonus. Namù kompiùteryje yrà ausinës sù mikrofonu.*

mikrofòninis, mikrofòniné bdv. (1)

susijës su mikrofonu: *Mikrofòninis kâbelis [laïdas]. Mikrofòninis bañas* (pakites mikrofone).

mikroklimatas dkt. (1)

1. nedidelés teritorijos pažemio klimatas su jam bûdingomis ypatybémis, skirtingomis nuo gretimų teritorijų klimato: *Mikroklimato savybës [ypatymai]. Tiriamas pasélių laukû, miško aikštelių, pamiskių, kalvų šlaitų, ïdubų mikroklimatas. Mikroklimato stebéjimai pàdeda ivertinti oro, dirvóžemio temperatûrą, drégnimą, vėjo greitj, užterštumą.*
2. dirbtinai sudarytas klimatas uždaroe aplinkoje nuo nepalankių išorës poveikių apsaugoti: *Patalpû mikroklimatas. Mikroklimatas kûriamas atsižvelgiant į patalpôs paskirtj. Svarbiáusias mikroklimato paràmetras yrà oro temperatûrâ.*
3. žmonių grupës santykiai pobûdis, darbo ar kt. bendros veiklos aplinka: *Dárbo grùpë nedidelé, jaunà, jojë susiklóstë géras mikroklimatas. • plg. atmosfera.*

mikrokòsmas dkt. (2)

1. mažų dydžių (atomų, mikroorganizmų ir kt.) pasaulis. • ant. makrokosmas.
2. žmogaus jutimų apčiuopiamas pasaulis: *Visätais tolygùs mikrokòsmas glûdi mumysè. Makrokosmë gyvùoja mažasis pasáulis – mikrokòsmas, vadinamas žmogumi. Tibèto mîstikai rêmiasi mikrokòsmo iñ makrokòsmo vienybës principu.*

mikromètras dkt. (2)

1. instrumentas mažiemis linijiniams dydžiams matuoti dideliu tikslumu: *Mechaninis [lazerinis, òptinis] mikromètras. Mikromètras gali bûti átskiras matuoklis arbà mikroskòpo dalis. Mikrometrù matúojami sriëgių skeðmenys, vañzdžių sienélés, krumplių paràmetrai iñ kita.*
2. milijonoji metro dalis: *Dešimtiës mikromètru stôrio metalo folija.*

mikrònas dkt. (2)

MIKROMETRAS 2: *Šimto mikrònų stôrio polietileno plèvélè. Pláuko stôris yrà apië trisdešimt-peñkiasdešimt mikrònų. Mikroorganizmų dýdis matúojamas mikrònais.*

mikroneziéčiai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Mikronezijoje ir Polinezijoje, kalbanti austroneziečių kilmës mikroneziečių kalbomis: *Pirmieji iš europiečių mikroneziečiùs atrado ispànai. Mikroneziečių šviesi óda, tiësios nòsys,*

bangūoti juodi plaukai. Tradicinis mikronezičių būstas – namas ašt pôlių pintų demblių sienomis, pálmių lāpų stogais.

mikroneziétis, mikroneziétė dkt. (2)

mikroneziečių tautos žmogus: Mikronezičio āpdaras – strénuostė iš sijonas iš žolës. Mikroneziétė sijoną, tiksliau stačiakañpi mēdžiagos gābalą, apsivyniōja apliñk strénas.

mikroneziétiškas, mikroneziétiška bdv. (1)

1. bûdingas ar prilausantis mikroneziečiams, jų kultûrai ar Mikronezijai: *Mikroneziétiška sriubà sù jûržolių pâgardo.*

2. Mikronezijoje randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Mikroneziétiški banânai. Mikroneziétiški riešutai naudojami riebalų viêtoje. Gavaû lauktuvii mikroneziétiškų peřlų vêrinj.*

Mikronèzija dkt. (1), ofic. Mikronèzijos Federâcinès Valstîjos

valstybë Okeanijoje, Ramiojo vandenyno vakaruose: Mikronèzijoje, bë daugybës natûralių salų, ēsama iš dirbtinių sù archeològiniais statiniaiš – megalitais. Nemenki Mikronèzijos pajamų šaltiniai – žvejýba iš turizmas.

mikroorganîzmas dkt. (2)

smulkiausias organizmas (ppr. vienalastis), matomas tik su mikroskopu; sin. mikrobas:

Mikroorganîzmų tyrimo metòdai. Mikroorganîzmams priklaûso bakterijos, mikroskòpiniai grýbai, ta p jû – mielës, virusai, pirmuõnys bei kiti organizmai. Mikroorganîzmų yrâ visu , ku  jmânomâ gyvyb : vandenyzje, orë, dirvózemyje, maisto produktuose, kituose organîzmuose.

mikroplâstikas dkt. (1)

labai mažos (iki penkių milimetru skersmens) plastiko dalelés, keliančios taršos pavoju gyviems organizmams: Mikroplâstikas vis dažniau minimas šaliâ tokių šiõ ámžiaus problémų kaip klimato kaità a  oro užterštumas. Mažyčių plâstiko gabaleliu, vadînamojo mikroplâstiko, suvâlgome i  išgeriame i spûdingus kiekius. Júrose ēsančius mikroplâstikus gâli prarýti žuvys. Daûgelis i  mûsų net nežino, kâd i  kosmètikos priemones yrâ d damos tam t kros mēdžiagos – mikroplâstikai.

mikropl o tas dkt. (1)

cheminis pluo tas, daug plonesnis u  iprasto storio pluo ta: Mikropl o sto šluostukas. Mikropl o tas plon snis u  šilk . Mikropl o sto audiniai paprasta i  lengvi, elastini, ji  ma ai v liaisi, gl m zosi, t d ilga  i sla ko  sam  form .

mikroproc sorius dkt. (1)

procesorius, ppr. realizuotas viename luste: Šiuolaikinių kompiuterių proc soriai yr  mikroproc soriai, tod l da nai abu terminai – „proc sorius“ i  „mikroproc sorius“ – vart jami sinonim skai. Iva r s mikroproc soriai naud jami visuos  skaitmeniniuose prietaisuose: laikrod jiuose, televizoriuose, kompiuteriuose, buitinuose prietaisuose, automobiliuose bei reakt viniuose l kt vuose i  ta p toliau. Mikroproc sorių na umas svyr oja nu  keli  t kstan ci  i ki milij rd  a  daugiau aritm tini  oper cij  pe  sek nde. • plg. procesorius.

mikroraj nas dkt. (2)

nedidelis miesto  iuolaikin s architekt ros gyvenamasis rajonas, i  kurj jeina gyvenamieji namai, visuomeniniai, kult ros, buitiniai ir kt. pastatai: Nusipirkau b t q V lniaus mi sto Pil it s mikrorajon . Gyv namuosius mikrorajon s st to toliau nu  mi st  pramonin s dali s.

mikroschem , mikrosch mos dkt. (2)

elektroninis  taisas signalams,  vairioms  tampoms, srov ems apdoroti, stabilizuoti, keisti, formuoti, generuoti; sin. integrinis grandynas: Poodin  mikroschem . R dio imt vas s u mikrosch momis.

mikroskòpas dkt. (2)

prietaisas su lėčiais labai mažų, akimi nematomų objektų padidintam vaizdui gauti: *Öptinis [elektròninis] mikroskòpas. Mikroskopùs pradéta gaminti XVII ámžiaus pradžioje. Mikroskopù bùvo nustatýta, kàd gyvûnų iš augalų audiniai sudarýti iš ląstelių. Visa tai gálima matýti prô mikroskòpą [peř mikroskòpą].*

mikroskòpija dkt. vns. (1)

tyrimas mikroskopu: *Elektròniné [lazeriné, ultraviolètiné] mikroskòpija. Mikroskòpijos preparátai [tyrimo priemonës]. Apgamû [navíkų, mikroorganizmų] mikroskòpija.*

mikroskòpinis, mikroskòpiné bdv. (1)

1. atliekamas mikroskopu: *Mikroskòpiné análizé. Mikroskòpinis naviko audinių tyrimas.*
2. matomas tik su mikroskopu: *Mikroskòpinés erkùtës. Mikroskòpiné ląstelių sändara.*
3. labai mažas, mažytis: *Mikroskòpinés dulkélës. Mikroskòpiné ādata. Kambario bùtas sù mikroskòpine virtuvélë.*

mikroskòpiškai prv.

1. → mikroskopiškas: *Mikroskòpiškai mâžos dalélës. Maliárijos, tuberkuliòzës sukéléjai yrà mikroskòpiškai maži.*
2. mikroskopu, pro mikroskopą: *Tikslinant ligòs diagnòzë naviko audiniai tiriamì mikroskòpiškai.*

mikroskòpiškas, mikroskòpiška bdv. (1)

labai mažas, mažytis: *Mikroskòpiška dôzë. Mikroskòpiškas matâvimo prietaisas. Mikroskòpiški plikà akimî nemâtomi lašeliai [oro burbuliukai].*

mikséjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mikséti 1: *Dël mikséjimo mokýkloje patýriau daûg patýcių.*
2. → mikséti 2: *Tô dviprâsmiško mikséjimo prasmë bùvo suprantamà: jîs bijójo atsakýti áiškiai.*

mikséti, mîksi, mikséjo vksm.

1. užsikertant kalbëti; sin. mikčioti, miknoti: *Mâžas bûdamas susitrenkiau gálvq, tai dabař mîksiù. Susijáudinës jîs pràdeda užsikiřsti, mikséti.*
2. kalbëti nesklandžiai, susijaudinus, nežinant ar nenorint pasakyti; sin. mikčioti, miknoti: *Politikas, paprašytas jvařdyti šilumôs, šálto vandeñs iš vidutinë riñkliavos už šiukšlës káinq, mikséjo, stenéjo, kreñkšté, bêt niêko aiškaūs taip iš nepasâkë. Kalbédami jiê páiniojosi, mikséjo, raudonâvo, prieštarâvo tîk kâ pasakýtiems sâvo žôdziam.*

mikstûrà dkt. (2)

skystas vaistas, pagamintas iš tirpiklio ir tame ištirpintų vaistinių medžiagų: *Ramînanti [nëmigos] mikstûrà. Mikstûros nuô kósulio [bronchito]. Mikstûrà gâli bûti gaminama matâvimo indë, jeigu reikia, pérkošiama.*

mîkt išt.

ppr. kartojant vartojamas užsikirtimo kalbant įspûdžiui pavaizduoti: *Mîkt mîkt iš niêko nepasâkë. Tiktaî mîkt mîkt iš pritrûko argumeñtu.*

mýkt išt.

vartojamas galvijų balsui pamégdžioti: *Mýkt sùmyké veřsís tvárte.*

mîkteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

- mîkteléti: *Niêko negalejai suprasti iš tókio mîkteléjimo.*

mýkteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mykteléti: *Iš tvárto negirdéti nē mýkteléjimo.*

míkteléti, míkteli (*míkteléja*), míkteléjo **vksm**.

kiek sumikséti: *Pašnekōvas míkteléjo, nebežinójo kāq atsakýti. Bañdo kažkāq sakýti, tačiau tik míkteli suabejójes sávo atsākymu.*

mýkteléti, mýkteli (*mýkteléja*), mýkteléjo **vksm**.

1. kiek sumykti: *Veřsis gařsiai mýkteléjo.*

2. neaiškiai kā pasakyti; **sin.** murmteléti: *Žmogūs mýkteléjo iř bañdē pasitaisýti švařkq. Kolégé tik mýkteli nesileisdamā į šnekās.*

mýkti, mýkia, mýké **vksm**.

1. tēsiamu balsu bliauti, mýkti (apie galvijus): *Jáutis mýkia. Mētas kárve mélžti, girdéti, kaip mýkia. Gyvulai alkani iř ištroske mýké.*

2. neaiškiai kalbēti, nežinant ar nenorint kā sakyti: *Pakláustas jis tik mýkia, bürba panóséje nei ši, nei tā. Ekspeřtas, pamätes faktūs, tiktaī mýké nesakýdamas niēko racionalaūs.*

Milānas dkt. vns. (2)

miestas Italijos šiaurēje: *Milanè gausù architektūros paminklų, muzieju, teātru. Susižavéjau Milanū, nórui teñ dár kažtā gržiti.*

mílas dkt. (4)

1. storas veltas vilnonis naminis audinys: *Milo vélyklà. Rietim̄as milo. Milo drāpanos: apsiaūstas, kēlnés, švařkas. Milù aptrauktì kailinukai. Kareiviškas unifòrmas, milinès siúdavo iš milo. Milùs áusdavo nesudétingu raštù iš neryškių spalvų vilnų, juōs veldavo namuosè arbà vélykloje.*

2. menk. nerangus žmogus, tinginys: *Baisùs milas – nē piřsto nepajūdins.*

Milašáčiai dkt. dgs. (1)

kaimas Plungės rajono savivaldybēje: *XVI ámžiaus istorijs šaltiniuose miñimas Milašáčių dvāras.*

mylāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ myluoti: *Mylāvimo, sūpāvimo dainà. Kūdikiui yrà bútinas mylāvimas, akiū kontāktas, kalbējimas.*

milčius dkt. (2)

nedidelis rudai raudonas arba juodai rudas miltuose, grūduose ir kituose produktuose randamas vabalas kenkėjas: *Milčiaus lérvos. Milčiai miñta grūdaís, miltais, dúonos gaminiaís, džiovintais vaisiais, vaistāžolémis, nèt šokoladù. Pastebéjus besiveišiančius milčius maisto produktq reikia sunaikinti.*

Milda dkt. (1)

tariama senovés lietuvių meilés ir piršlybų deivé: *Spéjama, kàd Mıldos šventýklų búta Vilniuje iř Kaunè. Mıldai bùvęs skírtas balañdžio ménuo.*

myléjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → myléti 1: *Myléjimo paláima. Myléjimas akimis. Myléjimas kito kaip savęs patiēs. Diēvo myléjimas. Už myléjimą ātlygio neláuk.*

2. **sng.** → myléti 2 (**sng.**): *Myléjimosi tèchnika [pòzos]. Myléjimasis iř mégavimasis vienas kitù. • plg. sekšas.*

3. → myléti 3: *Sàvo tautòs [tèvynés] myléjimas.*

4. → myléti 4: *Svēčio myléjimo paprotýs.*

milēlis dkt. (2)

plonas milas: *Naminišio milēlio švařkas [kélnés, kostiūmas]. Milēliai būdavo pilkōs, rudōs arbà juodōs spalvōs, tamšių vilnų arbà dažyti. Mileliù, dailaūs milēlio eilutė, jaunikaitis jaūtēsi pasipuōšęs.*

myléti, mylī, myléjo vksm.

1. (kā, kuo, dėl ko) jausti meilę, palankumą, besalygiškai pripažinti: *Myléti tévus [vaikus, móteri, výrą]. Jaū vien dėl tų žodžių reikia jį myléti. Myliu ją visà širdimi. Turiū mylimq árkli. Pirmoji mókytoja visiūs myléjo kaip sávo vaikus.* | sngr.: *Senelių gražiai myléjosi iki pàt gyvēimo pabaigōs.*

2. sngr. (su kuo) turēti lytinį santykį: *Juōdu vēl pradéjo myléitis kaip iñ anksčiau. Merginà nenorejò su juō myléitis.*

3. (kā) vertinti, branginti: *Myléti tévynę [láisvę, dväsines vertýbes]. Reikia sáugoti iñ myléti gañtq.*

4. (kā, kuo, su kuo) šnek. vaišinti, valgydinti: *(Sū) kuō svečiūs mylésime? Šeiminiñkai mūs myléjo kuō tik turéjo. Kād myléjo, tañ myléjo, iñ alaūs dāvē.*

♦ **kaip Diëvą myliu** be abejo, tikrai: *Kaip Diëvą myliu, àš tavęs láukiau. Kaip Diëvą myliu, atidaviau àš taur tuos pínigus.*

mylétojas, mylétoja dkt. (1)

1. žmogus, jaučiantis meilę kam, mylintis kā: *Gyvūnų mylétojas. Vienu metu buvaū arkliū mylétoja.*

2. žmogus, vertinantis, branginantis kā: *Tévynés [tvarkos, tradicijų, láisvęs] mylétojas. Óperos [muzikos] mylétojas. Gamtojas mylétojai pagarbiai žvelgia į visa, kàs gýva.*

mili-

tarptautinė žodžio dalis, reiškianti tükstantąjį sisteminio vieneto dalį, (pvz.: *miligramas, milimètras*).

mylià dkt. (2)

1. nesisteminis ilgio vienetas Didžiojoje Britanijoje, JAV ir kt. (mi): *Mylià dár vadìnama sausumōs mylià* (apie 1609 metrus). *Tas keliàs myliàs važiuodavau dviračiu.* • plg. *jūrmyle.*

2. senovinis įvairios vertės (nuo 1,5 iki 11 km) ilgio matas, vartotas Europoje iki metrinės matu sistemos įvedimo: *Senovés Ròmos mylià – šimtas dvigubų žiñgsnių. Rùsijoje iñ Lietuvoyè mylià sudàre maždaug septyni vařstai* (apie 7467 metrus).

milibàras dkt. (2)

fiz. tükstantoji baro³ dalis (mbar): *Baromètras ródo óro slégij milibàrais. Peñ náktj atmosférros slégis kríto dvidešimt milibàru. Kylant aukštýn viřš júros lýgio kàs aštúonis metrùs slégis nukriñta vienu milibaru.*

milicija dkt. (1)

1. kai kuriose šalyse – administraciné įstaiga viešajai tvarkai ir saugumui palaikyti: *Dirbtj milicijoje. Keliū milicija. Milicijos patrùliai. Itariamàsis privalejò periòdiškai registrúotis milicijoje.*

2. šioje įstaigoje dirbantys tarnautojai: *Milicija išvaiké demonstrántus. Šalià mitingúojančių labai padaugėjo milicijos.* • plg. policija.

milicininkas, milicininkè dkt. (1)

eilinis milicijos tarnautojas: *Milicininkų mokyklà. Uniformuotas milicininkas. Soviètu laikais jì dìrbo milicininkè.*

miligràmas dkt. (2)

tükstantoji gramo dalis (mg): *Žmogùs kasdiën turi gáuti aštúonis šimtùs miligràmų kálcio. Žmonéms yrà miñtina nèt ikvepti keliis miligramus plutònio dulkii. Tòksinių mèdžiagų, sunkiujų metálų pédsakus prietaisas nustato miligràmo dalimis.*

milijárdas¹ sktv. kiek. (1)

1. (ko) tūkstantis milijonų: *Dù [tr̄ys, keturi] milijárdai. Žemėje gyvēna apiē septynis milijárdus žmonių.*

2. ppr. dgs. (ko) didelė daugybė: *Milijárdų milijárdai žvaigždžių, mātomų iš nemātomų. Archyvuose milijárduose pōpieriaus lāpu gālima rāsti viško. Milijárdus iššvaistome reklāmai.*

milijárdas², milijárda sktv. klnt. ppr. jvr. (1)

einantis po devynių šimtai devyniasdešimt devynių milijonų: *Indijoje gimbė milijárdasis gyvėntojas. Mókslininkai māno ištyrinę gál tik kókią milijárdą povandeninio pasáulio dālį. Žemės rutulys gáunqas tik dví milijárdas dalis sáulés eneरgijos.*

miliardiérius, miliardiérė dkt. (2)

milijardu ar daugiau piniginių vienetų vertinamo turto savininkas: *Miliardiérius áukso magnātas [foligárchas, filantròpas]. Miliardiérė finánsininké [mēno mecenātē]. Apiē miliardieriùs kařkartēmis pāsakoja televīzijos kompānijos. Sāko, jóg elgiantis atsargiai, miliardiériumi netānpama.*

miliárdinis, miliárdinė bdv. (1)

skaičiuojamas milijardu, milijardais: *Miliárdiniai nūostoliai [pelna]. Miliárdinės apývartos [skōlos]. Teigiamo, kād māfija kasmēt išpláuna miliárdines sumas. Kai Dalyváuji miliárdinēse progrāmose, reklāmai pinigų negālima gailéti.*

milijónas¹ (2) sktv. kiek.

1. (ko) tūkstantis tūkstančių: *Tr̄ys [penki, kelj] milijónai eūrų. Mieste jaū gyvēna apiē milijónas [apiē milijóną, arti milijono] žmonių.*

2. ppr. dgs. (ko) didelė daugybė: *Dangujè milijónai žvaigždžių. Turiù milijóną [milijonūs] darbū ižreikalū.*

milijónas², milijonà sktv. klnt. ppr. jvr. (4)

einantis po devynių šimtai devyniasdešimt devynių tūkstančių: *Milijonāsis lankytapas. Žmogaūs laštēleje vienas gēnas sudāro tik vieną milijoną jōs dālį. Nāstos gavýbos bendrovė mētu pradžiojē išgāvo milijonajį kūbinį mētrą nāstos. Rādījas prānešē, kóks žmogus tāpo milijonūju šaliēs imigrāantu. Sukūrtas prietaisai, gālintis išmatuoti milimētro milijonų dalių tikslumū.*

miliioniérius, miliioniérė dkt. (2)

milijonu ar daugiau piniginių vienetų vertinamo turto savininkas: *Miliioniérius daininiñkas ar spòrtininkas nè naujéna. Vienam kitam iki miliioniëriaus titulo dár šiek tiek trūksta. Būdamā miliioniérē merginā dīrba sàvo mēgstamą dárba. | ūn. labai turtingas žmogus: Tokiomis mašinomis važinéja miliioniëriai. Kàs nesnáudé peř suirùtę, šiañdien nè vienas į miliioniérius išsimušé.*

milijóninis, milijóninė bdv. (1)

skaičiuojamas milijonu, milijonais: *Miliónnis sándezis [ieškinys]. Miliónnis súmos. Miliónnis pòkerio turnýras. Kino žvaigždés gáuna milijóninius honorarūs. Miliónniame verslē ēsama politiku šešélio.*

Milikóniai dkt. dgs. (1)

Kauno miesto dalis: *Milikónių kálno apžvalgōs aikštélė – tai aukščiáusia Žemaičių pleñto vieta, nuo kuriós atsiveria vaizdas į Senāmiestį iž Vilijámpole. Į Milikónius planuota nutiesti troleibùsų liniją.*

mililitras dkt. (2)

tūkstantoji litro dalis (ml): *Šimto mililitrų talpōs iñdas. Vienamē akiū lašū mililitrē yrà vidutiniškai dvidešimt vienas lāšas. Tyrimui īmama dēšimt mililitrų kraūjo.*

mylimàasis, mylimaji, **mylimóji**, mylimaqj dkt. (kilnoj. kirč.)

mylimas asmuo, meilės objektas (kalbant ne apie kraujo gimines): *Láiškas mylimajai [mylimájam]. Pasiūlgau mylimòsios glamónių. Myliméji ilgaî negalejo išsiskirti.*

milimètras dkt. (2)

ilgio vienetas – tūkstantoji metro dalis (mm): *Vienq centimètrą sudāro dēšimt milimètru. Milimetru siûlę kreivai nusiūsi – bùs bròkas. Bendràsis leukocitų kiëkis nustatomas vienamè kùbiniame milimetre. Kačiû ódos kvadratiniaame milimetre yrà apië dù šimtùs plaukelių.*

milimètrinis, milimèriné bdv. (1), **milimetrinis, milimetriné** (2)

1. suliniuotas milimetras: *Milimetrinis pôpierius. Milimètriné liniuôté.*

2. nuo milimetro iki dešimties milimetru ilgio: *Milimetrinés râdijo bañgos. • plg. centimetrinis, decimetrinis, metrinis¹.*

miliné dkt. (2)

1. pasiûta iš storo vilnonio, smarkiai suvelto audinio arba iš milo panaši į paltą žieminė karių uniformos dalis: *Kareïvio [generolo, paràdiné] miliné. Apsivilkti milinè [milinę]. Büdingos kariniių milinių spalvos pilkà, rudà, juodà, tañsiai melyna, žalià. Milinés bùvo populiarì daûgelio kariúomenès viršutiné aprangà XIX ámžiuje iř XX ámžiaus pirmojè pùséje bei viduryjè. Lietuvòs kariúomenéje miliné nevilkimà.*

2. etnogr. milinis paltas, Lietuvoje dèvétas moterų ir vyrių iki 20 a. pr.; sin. sermèga, rudinè: *Milinés bùvo iki kelių ilgio, siùvamos lýgios arbà peř liemeni priglùdusios. Praëjo laikas, kai valstiečiai vilkéjo milinès.*

milinis, miliné bdv. (2)

iš milo pasiûtas: *Milinis apsiaûtas. Milinés kelnés. Miliné kepùrè [lieméné].*

militaristas, militaristé dkt. (2)

militarizmo (1 r.) šalininkas: *Taikós ákcija priëš militaristus.*

militaristinis, militaristiné bdv. (1)

susijęs su militaristais ar militarizmu (1 r.): *Militaristiniai šukiai. Militaristiné ákcija [propaganda, pakraipà]. Panaudotí militaristiniams tiksláms.*

militarizácia dkt. (1)

valstybés ekonominè politika, orientuota į šalies karinés galios didinimą: *Výkdant militarizácijs didinamas karinis biudžètas, dažniáusiai kitų úkio šakų sáskaita. Militarizácia neigiamai veikia ekonòmiką, nès iš jös atimami ištekliai, reikalingi stabiliám šaliës vystymuisi. Militarizácijos politika gali bùti výkdoma nè tiék karo, bët iř taikós metù, pavyzdžiui, jéigu šalís konfrontuója sù kitomis šalimis. Dažnai militarizácijs lýdi ginkluôtés varžybos, demokrátinių láisvių iř téisių slopinimas, o kañtais – iř totalitärinio rezimo ivedimas. • plg. militarizmas.*

militarizávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ militarizuoti: *Šaliës [valstybés] militarizávimas.*

militarizmas dkt. (2)

ginklavimosi ir rengimosi karui, karinés galios didinimo politika: *Kariškių siûlymas [freikalàvimas] vyriausybei diidinti karinès pâjegas gali bùti traktuojamas kaip militarizmas. Militarizmq táikanti valstybë sàvo tiksláms naudója átvirą ař úzsléptą grasiñimą karinémis pajégomis. Militarizmas réiškiasi šovinistine propaganda, jégois naudójimu tarptautiniuose sántykiuose, psichològiniu karù. Militarizmas laikomas grésmë pasaulinei taikai.*

militarizuoti, militarizúoja, militarizávo vksm. (kā)

vykdyti militarizaciją; sin. sukarinti: *Militarizúoti šāļi [valstýbę, vyriausybę, mokyklas]. Militarizúota ekonómika [prámonė]*.

Miliūnai dkt. dgs. (1)

kaimas Rokiškio rajono savivaldybėje: *Añtrojo pasáulinio káro metù náciai Miliūnus sudéginio. Miliūnuose pastatýta séntikių maldyklà.*

milonga dkt. (1)

į tango panašus argentiniečių šokis, kuriam pritariama gitara: *Milóngos póbudis – grubókas, liáudiškas, nè tóks elegántiškas kaip tángo.* | jo muzika: *Skańba milonga. Milonga aiškaūs ritmo, jós melòdija jausminga, įkvepianti.*

miltai dkt. dgs. (1)

1. maltų grūdų produktas: *Ruginiai [kvietiniai, miežiniai, gríkių, avižų, rýžių, kukurúzų] miltai. Smulkūs [rùpūs, pikliúoti] miltai. Pašariniai miltai. Miltus sijoti. Dúonos [pyrágų] miltai. Miltų gaminiai. Patiekalaï iš miltų [miltų patiekalaï]. Miltai naudójami dúonai kèpti, makarónams, konditérijos gaminiáms gaminti. Kokië miltai, tokia kóšé (flk.). Neskiesk miltais (nekalbék netiesos).*
2. smulki, sumalta medžiaga: *Žolës [káulų] miltai (pašarų piedai). ♦ į miltus sumáliti žr. sumalti.*

milteliai dkt. dgs. (2)

miltų pavidalo vaistai, maistas ar įvairios kitos medžiagos: *Milteliai tiřpalui (farm.). Geriamieji [ikvepiamieji] milteliai (farm.). Dážomieji milteliai (komp.). Spausdintuovo milteliai (komp.). Metálų milteliai (tech.). Piéno [kiaušinių, kakávos, garstýcių] milteliai. Kepimo milteliai. Skalbimo [skalbiameji] milteliai. Milteliai nuô galvöös skaüsmo. Akių lašai gaunamì ištirpinus specialiùs milteliùs tirpiklyje. Riebalų, tepalų démès vâlo kreidös milteliais.*

miltelinis, milteliné bdv. (1), **miltelinis, milteliné** (2)

miltelių pavidalo ar su milteliais: *Milteliné vielà (pripildyta miltelių mišinio) (tech.). Virýklé padengtà milteliiniu dažų slúoksniu, apsáugota nuô rûdžiu.*

miltelinis cukrus

specialiomis malimo mašinomis labai smulkiai sumaltas cukrus; sin. cukraus pudra: *Miltelinis cukrus naudójamas konditérijos gaminiáms iñ deseñtiniams patiekaláms sáldinti iñ puošti.*

miltingas, miltinga bdv. (1)

turintis daug krakmolo: *Meškäuogé yrà raudóna miltinga blízganti úoga. Gùdobelès vêda raudónus miltingus obuoléliùs. Daugumà mégsta miltingas bùlves, jós sùkrenta vérdant, be tõ, labai tiñka kóshems gaminti.*

miltingumas dkt. ppr. vns. (2)

→ miltingas: *Skriamàsis brùknés iñ meškäuogés pózymis – pastarýjų miltingumas. Bùlvių rúšys skiriiasi miltingumù iñ virimo trukmë.*

miltinis, miltiné bdv. (2)

1. pagamintas iš miltų: *Miltinis maistas. Miltiniai patiekalaï. Miltiné kóšé. Mégstu miltiniùs blyneliùs. Mažà kepykliélē klésti sàvo miltinè prodùkcija.*
2. skirtas miltams laikyti: *Miltinis maišas. Miltiné statináité.*
3. kuris miltuose veisiasi: *Miltiné kirméláité. Miltiné érké.*

miltligé dkt. (1)

augalų liga – lyg miltuotos apnašos: *Miltligés spòros. Agrástu [serbeñtu, bráškiu] miltligé. Agurkùs iñ*

pomidorūs taip pàt pùola mìltligé. Javû mìltligé dažniáusiai išpliñta tankiuosè paséliuose. Bùdingi mìltligés pòzýmiai – báltos, pilkšvos arbà rùsvos, lýg miltúotos arbà į veltinìj panàšios ápnašos añt lâpų, ūglių, vaïsių.

miltúotas, miltúota bdv. (1)

išteptas ar apibertas miltais: *Miltúotos rañkos. Miltúotas stàlas. Malùnininkas viðas miltúotas, nètgi plaukaï iñ ūsai pabâle.*

miltúoti, miltúoja, miltávo vksm. (kà)

dulkinti, velti, tepti miltais: *Miltúoji stàlq taip pìldamas mìltus. Kêpamq žùvìj dažniáusiai miltúoja, pavoliója į mìltus.*

mýlu išt.

kartojan vartojamas kà apkabinus supant, linguojant: *Pamylúok manè: mýlu mýlu spùst, prië širdélès glùst.*

mylúoti, mylúoja, mylávo vksm. (kà)

apkabinus glausti prie save; sin. glamonéti, glébeschiuti: *Mamà vaikùti glaûdžia, mylúoja.* | sngr.: *Svečiai mylúojasi sù namìškiais.*

mìlvelis, mìlvelé dkt. (1)

žmogus, kuris velia milà: *Vélykloje mìlvelio véltais mìlas paprastaî bûdavo geriaû suspáustas, dailèsnis negù namìnìs. Mìlveliû ámatas ēmè nýkti prasidéjus fabrikînei mìlo gamýbai.*

mìlžinas dkt. (3^b), **mìlžinè** (1), **mìlžinè** (3^b)

1. nepaprastai didelio ûgio pasakû žmogus; sin. gigantas: *Anomìs dienomìs bûta milžinû. Yrà nemažaî pàsakojimû apië milžinus. Víenas milžinas nešes kálno didùmo ákmenj iñ pamêtës, kitas išpýlës smëli iñ sàvo výzos iñ supýlës piliâkalnì. Milžiné Medeinà, matyt, turejo bûti didùmo sulig mèdžiais.* • ant. nykštukas.

2. labai aukštas, stambus žmogus ar gyvûnas; sin. gigantas: *Jòs výras – dviejû mètру milžinas. Išnýko milžinaî dinozaurai. Rañdama milžinû mamùtû káulû.*

3. nepaprastu fiziniu ar dvasiniu jégu žmogus: *Dvásios [mókslo] milžinas. Taî bûvo tiûras Renesánso milžinas: stipriôs dvásios iñ kûno.*

4. kas daug didesnis už kitus panašius ar labai svarbus, galingas; sin. gigantas: *Mèdis milžinas. Žvaigždë milžiné. Planètos [valstybës] milžinës. Milžinq ákmenj suskàldë į dalis. Gamtiniu dûjų tiekimo [komunikaciju] milžinas.*

mìlžiniškai prv.

labai, nepaprastai: *Mobiliûjų telefònų vartotojų skaïcius peř metùs išáugo milžiniškai. Milžiniškai padidéjo bendròvës pâjamos.*

mìlžiniškas, mìlžiniška bdv. (1)

labai didelis; sin. didžiulis, gigantiškas: *Milžiniškas pàstatas. Milžiniška piramidë. Milžiniška jégà [straukà]. Milžiniškos kariúomenës pâjegos. Mókslininkai spéja, jòg giliaî pô žemë slûgso milžiniški vandeñs slûoksniai. Medinës rañkų dárbo figûros kainâvo milžiniškus pînigus. Jîs skaïté pranešimq milžiniškai auditòrijai.*

mìlžinkapis dkt. (1)

senovës didvyriu laidojimo vieta, supulta kalva: *Dzûkijà vadînama milžinkapiu šalimi – teñ jû gausù. Apië milžinkapius yrà nemažaî pàsakojimû, padavimû. Milžinkapiuose esâ rañdama dideliû žmoniû káulû iñ daiktû, didesniû negù mûsų žmónës naudója.* • plg. pilkapis.

mīlžti, mēlžia, mīlžo vksm. (kā)

1. (kā, ī kā, kame) MELŽTI 1: Mīlšiu pienā ī puodīnē. Ūkyje (kárves) mēlžia aggregātais. Bañdā kárviu mīlžo kelī melžējai.

2. (kā) MELŽTI 2: Tā žmōgū viš kas nōrs mīlžo iř dabař mēlžia.

mīmas, mīmē dkt. (2)

pantomimos aktorius: Profesionalūs mīmas. Mīmē kūno plāstika iř vēido mīmika pāsakoja simbōlinę sāvo gyvēnimo istorijs. Mimūs, skirtīngai nei kitūs āktorius, gālima pamatytī improvizūojant gātvēse, skvēruose, aikštēsē.

mīmika dkt. (1)

1. veido raumenų judesiai, išreiškiantys jausmus ir nuotaikas: Mīmikos raūmenys. Bendrāudami mēs stēbime kito žmogaūs vēido, lūpu mīmiką. Mamytēms pātariama daūg šypsotis iř rōdyti išraišķingas mīmikas.

2. aktoriaus vaidybos priemonē – jausmų ir minčių išreiškimas veido raumenų judesiais: Šokējo [āktorius] mīmika. Āktorius mīmika kalba bē žōdžių. Kai kuriē spōrtininkai pasižīmi artišiskomis mīmikomis.

mīmīkrija dkt. (1)

1. organizmū supanašējimas su aplinkos daiktais, kitais augalais ar gyvūnais, padedantis apsisaugoti nuo priešu arba prisivilioti grobi: Gyvūnų mīmīkrija dažniāusia susijusi sū āpsauga nuo plēšrūnu: efektyviū apsaugōs priemonių ař būdu netūrintys gyvūnai megdžioja tókias priemones tūrinčius kitū rūsių gyvūnus arbā grōbiui netiñkamus negývus dáiktus. Kai kuriū rūsių trōpinēs mēdžiuose gyvēnančios vařlēs nejudēdamos prīmena prilipusj paükščio išmatu gabalēli – taī yrā mīmīkrija. Tařp parazītu iř plēšrūnu mīmīkrija pasitāiko rečiau.

2. psichologijoje – reiškinys, kai bendraudamas žmogus nesamoningai, savaime kopijuojā kitū žmonių elgesj (veido išraiškā, gestus, pozā ar manieras), kalbos modelj ir emocijas; sin. pamēgdžiojimas: Mīmīkrija kīla iš būtinybēs užmēgzti ařtimus tarpasmeniniūs ryšiūs iř paleñgvina šiās pāstangas. Peř mīmīkrija mēs nesamoningai prānešame kitām, kād jīs mūms patiñka.

mīmozā, mīmōzos dkt. (2)

1. šiltujū kraštū augalas, kurio lapai dažnai jautrūs, liečiami susiglaudžia ar nulinksta (*Mimosa*): Kaip dekoratīviniai augalaī šilto klimato sritysē dažnai auginamos gausiasēklē mīmozā (*Mimosa polycarpa*), šiurkščiōji mīmozā (*Mimosa scabrella*), paprastōji mīmozā (*Mimosa schomburgkii*), gležnōji mīmozā (*Mimosa sensitiva*). Kambariuosē auginama jautriōji mīmozā (*Mimosa pudica*) ypač jaūtrīlai reagūojanti ī prisilietimā. Sāko, kād auginti mīmozās yrā labā īdomū. Mīmōzā pātariama peř daūg neliešti iř neglōstyti. Tā mergātē jautrī kaip mīmozā.

2. bendl. labai jautrus, greitai įsižeidžiantis žmogus; sin. jautruolis: Gyvēnimas nesudāro sālygū tāpti jautriā mīmozā.

minā¹ dkt. (2)

1. sprogstamasis užtaisas, kasamas ī žemę ar leidžiamas ī vandenj, ant kurio kas užējēs, užvažiaivęs ar užplaukęs susisprogdina: Prieštānkinē minā. Jūrų mīnos. Minū laūkas. Dēti minās. Užlipti añt mīnos. Tánkas užvāžiavo añt mīnos.

2. pailgas minosvaidžio sviedinys: Šāudytī mīnomis.

minā² dkt. (2)

veido išraiška: Iškalbinga [pašaipī, išdidī, abejīnga] minā. Āngeliškos mīnos vaikas. Jīs rūškana [rimtā] minā pāsakojo apiē sāvo bendaradarbiūs. Mokiniai sprūko ī vietās nutaīsē nekaltās minās. Kankinēs mīnoje jīs īzvelgē netiēsq.

minarètas dkt. (2)

prie mečetės statomas aukštas, apvalaus arba daugiakampio plano bokštas su laiptais ir atvira galerija viršuje, iš kurios musulmonai kviečiami mėstis: *Smailùčiai, lieknì minarètais. Minaretus statýdavo iš dabař dažniáusiai stāto priē mečeciu.* Iš minarèto viršūnės muedžinės šaukia tìkinčiuosius malðai.

minàvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ minuoti: *Minàvimo įrenginiai* [sistemos]. Fronto rúožo minàvimas.

Mìnčia dkt. (1)

kaimas Utenos rajono savivaldybëje: *Mìnčios pilkapýnas. Mìnčioje jaū dū šimtus mëtų stóvintis vandeñs malùnas išraýtas į architektûros paminiklų sýrašą.*

minčiù lietùs

spontaniška grupinė diskusija siekiant iškelti naujų idéjų arba pasiûlyti problemos sprendimų: *Mìnčiù lietaüs ẽsmë sudåro sàmoningas idéjų generàvimo iš idéjų vèrtinimo etapu atskyrimas, mästyto tipo pakeitimas. Dažniáusiai peř minčiù lietu pàskiriamas žmogùs, kuris užrâšo visàs grùpës išsakytas minùs, o paskui visos minčiù lietaüs idéjos vèrtinamos kritiškai, jós sujungiamos, nagrinéjami įvaírus jùs deriniai, mäzinamas jùs skaicius, kôl àtrenkamas priimtiniáusias sprendîmas. Šis mästyto metòdas vèrtinamas nevienareikšmiškai – kai kurië teigia, kàd minčiù lietùs nè tìk neskàtina kùrybiškumo, bët iš gâli sumeñkinti kiekviéno individuo pàstangas sukurti kà nòrs vertingo.*

Mindauginès dkt. dgs. (2)

Mindaugo ar Mindaugës vardo diena: *Màno sesuô Mindaugè, bët Mindauginiù šeimoje mës nešveñčiame.* | Lietuvos didžiojo kunigaikšcio, vienintelio Lietuvos karaliaus Mindaugo karùnavimo diena (liepos 6 d.): *Šiañdien Lietuojè šveñčiame Mindauginès. Peř Mindauginès lietùviai Lietuojè iš visamè pasáulyje vienìngai gíeda „Tautiškà gíesmë“.*

mìndymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mindyti 2: *Vejosè sêjamos mìndymui atspàrios žölës. Reikia sàugoti líepu pólaji nuô mìndymo iš drûskų.*

2. → mindyti 4: *Sàvojo ãš [asmenybës] mìndymas. Ištvréme niékinimq, mìndymq, izoliacijq.*

mìndyti, mìndo, mìndë vksm.

1. (kà) nuolat, dažnai vaikščiojant minti, trypti, trempti kojomis; sin. mindžioti: *Daûg žmoniù mìndë ši kelêli. Tuój prasidës mókslo mëtai iš vél mìndysiu senàs medinës mokýklos grindis. Kìlimas visái neišdilës nèt dažnaï mìndomose viëtose.* | prk.: *Maži vaikai mótinos keliùs mìndo, užáugę – širdi* (flk.).

2. (kà) minant, trypiant kojomis lenkti, spausti (augalus): *Gyvuliai mìndo žölë.* | (kà) kojomis lenkiant, spaudžiant (augalus), gadinti: *Kàrvës neéda, tìk ganýklà mìndo.* Iš miškùs plûsteléjë uogáutojai iš grybáutojai mìndo paklôte.

3. (kà) koja nuolat spausti, spaudyt (paminą): *Áudžiant reikia pakójas mìndyti.*

4. (kà) menkinant, niekinant, varžant laisvę skriausti: *Ji mìndo visi, kàs netiñgi. Tìk nesiléisk mìndomas. Móteris jaùtësi mìndoma iš darbë, iš výro tèvù namuosè.* | (kà) menkinant, niekinant, varžant laisvę, gadinti: *Mìndomas gyvënímas.*

♦ **sleñkstj [slenksčiùs] mìndyti** (kieno) dažnai užeidinéti, nuolat lankytis: *Jiêdu kadáise mìndë tòs pačiòs mokýklos sleñkstj. Jis mìndë įvairiù žinýby [valdžiòs [staigù] slenksčiùs. takùs mìndyti* (pas kà) nuolat lankytis: *Pètras pradéjo takùs mìndyti pàs sàvo mýlimaq.*

mìndytojas, mìndytoja dkt. (1)

žmogus, kuris kà mìndo, skriaudžia; sin. skriaudéjas: *Kà darýti – nusiléisti ař dûoti átkirti silpnesniújų mìndytojams?*

Mindūnai dkt. dgs. (1)

kaimas Molėtų rajono savivaldybėje: *Mindūnų gyvėnietė, išsidėsčiusi tačiau miškų iš ezerų, yra retai gyvėnama. Mindūnuose veikia ežerų žvejybos muziejus.*

mindžikavimas dkt. ppr. vns. (1), **mindžikavimas** (1)

→ mindžikuoti: *Nekantrūs svēčio mindžikavimas prieškambarje.*

mindžikuočiai, *mindžikuoja, mindžikavo vksm., mindžikuoti, miñdžikuojā, miñdžikavo*
nenustovėti vietoje; sin. trypinėti: *Arkliai mindžikuoja vietoje. Žmónės mindžikuoja, trīna rankas stengdamiesi sušilti. Mindžikāvome už dūry, kôl mûs įsilieido.*

mîndžiojimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mindžioti 1: *Žolēs mîndžiojimas. Miniojè neišvénksi stûmdymosi iš kójų mîndžiojimo.*
2. → mindžioti 3: *Žmogaūs téisių mîndžiojimas. Asmenybës nûosmukis prasideda principu mîndžiojimu.*

mîndžioti, mîndžioja, mîndžiojo vksm.

1. (kâ) nuolat, dažnai vaikščiojant minti, trypti kojomis; sin. mindyti: *Vîs tą pâti tâkâ mîndžioju* (einu tuo pačiu keliu). *Žmónės tiesiog vénquia mîndžioti grâžią vêjq. | neig. (ko): Nemîndžiok žolēs.*

2. (kâ, kuo) sin. trypti, trempti: *Ipýkës vaikas mîndžioja žaîslq. Užgesinome láužq jnirtîngai mîndžiodami jî kójomis.*

3. (kâ) laikyti menku, reikšmës neturinčiu dalyku; sin. niekinti: *Mîndžioti kitq žmoniû téises. Mîndžiojama tautâ.*

♦ **mîndžioti slenkstî [slenksčiùs]** dažnai užeidinéti, lankytis: *Jám têko mîndžioti įvairiû ministèrijų slenksc̄iùs.*

mîndžiotojas, mîndžiotoja dkt. (1)

1. kas mindžioja (1 r.): *Žmogûs – žémës mîndžiotojas. Daržè akivaizdžiai bûta kažkokiu mîndžiotoju.*
2. kas mindžioja (3 r.): *Žmogaūs téisių mîndžiotojai.*

mynë dkt. (4)

1. LINAMYNIS 1: *Mynéjè dirbdavo pô dêšimt dvýlika talkiniñkų. Šeimininkas mynei visadà pjáudavo kiaûlę.*

2. LINAMYNIS 2: *Kûlë pasibaigia, ateîna mynë. Išdžiûvusius linq péodus tvarkîngai sudédavo į jáujos pastogę, kuñ jië ištovédavo iki mynës.*

3. minamieji linai: *Pirmiáusia javûs iškûldavo, pô tô mynë mîndavo.*

Mineapolis dkt. (1)

miestas Jungtinése Amerikos Valstijose, Minesotoje: *Mineapolis yra puikûs natûralaûs gamtôs grôžio iš modernaûs miesto derinys. Mineâpolyje gausû vandeñs telkiniû: didžiulių tvenkiniû, kriokliû, upeliû, pelkynû, keliolika ezerû.*

minéjas, minéja dkt. (1)

1. žmogus, kuris užmena misles: *Močiûte daugiáusiai žino misliû, jî yra neprilygstamâ minéja.*
2. žmogus, kuris mena, spéja: *Tù užmiñk (misle), o àš pabûsiu minéjas (minéju).*

mynéjas, mynëja dkt. (1)

1. žmogus, kuris mina šieno vežimą: *Gerà mynëja – dîdelj vežimq sumynë.*
2. žmogus, kuris mina linus: *Kiekvienas mynëjas añt pečiû atsinësdavo sâvo mintuvus. Nedaûg linû, užtëks trijû mynëjû. Mynëjas dûlkijû nesibaido (flk.).*
3. žmogus, kuris mina paminą, pedalą: *Vargõnq (dûmpliû) mynëjas. Rîkshû mynëjai. (Dvîračiû) mynëjai stójo póilsio kâs vâlandq. Nusibódo diëtos – tapau treniruôklio mynëja.*

minėjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → minėti 1: *Dāžnas īmonės [pavardēs] minėjimas straipsnių aūtraštēse.*
2. → minėti 3: *Jubiliējų [sukakčių, reikšmingų dātų] minėjimai. Mótinos dienōs minėjimas. Sájūdžio minėjimo renginių programā.*
3. renginys, skirtas kam minėti: *Iškilmīgas Nepriklausomybės dienōs minėjimas. Minėjime visi atidžiai klaūsési svēčio kalbos. Minėjimo dalīvių vardū padéta gēliū aūt žūvusių savanorių kapū.*

minerālas dkt. (2)

1. gamtinė ppr. kiesta kristalinės struktūros medžiaga, susidariusi dēl Žemės plutoje vykstančiu procesu: *Minerālu klōdai fištekliai, gavýba]. Minerālu muziējus [kolèkcijos]. Akmeñis añglys, druskà, ákmenys, áuksas yrà minerálai. Brangieji iñ retieji minerálai reikalangi aukštūjų technològijų frangos gamýbai. Kieciáusiamē mineralè, grynuolyje deimante, sudarytame iš angliës, pasitáiko priémaišu.*
2. kai kuriuose maisto produktuose esanti sveikatai svarbi natūrali medžiaga, pvz., kalcis, geležis: *Minerālu trūkumas [pértekliaus] organizmè. Mineralùs kálcij iñ fòsforą organizmas geriau jisissavina gáudamas abù kartù.*

mineraléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ mineraléti: *Dùrpiu mineraléjimas. Nét iñ gaūsiai tréšiamoje diřvoje dēl spartaūs mineraléjimo sunkù sukaūpti pakañkamai maisto mēdžiagų.*

mineraléti, mineraléja, mineraléjo vksm.

virsti mineralu: *Gaūsios augalų liékanos mineraléja.*

minerāliné vatà

pluoštiné šilumą ir garsą izoliuojanti medžiaga: *Minerāliné vatà gaminama iš ivairių uolienų, metalurginių šlákų, žvýro átsiju, plýtu láužo iñ kitų minerálinių mēdžiagų. Iš minerālinés vatòs dàromi ivaírūs gaminiai – plökštés, lákstai, dembliai. Minerālinés vatòs dirbiniaiš izoliúojami karštì iñ šaltì paviršiai, vamzdýnai, statýbinés konstrùkcijos.* • plg. akmens vata, stiklo vata.

minerālinés träšos

neorganiniai junginiai, turintys augalų mitybai būtinų elementų: *Minerālinés träšos aprúpina áugalus pagrindinémis maisto mēdžiagomis – azotù, fòsforu iñ kaliu, kálcium, magniu, mikroelemeñtais, didina augalų derlingumą, gérina jų produkciją, dirvóžemio fizikinès, chèmines iñ biologines savýbes. Lietuojè minerālinés träšas pradéta naudoti XIX ámžiaus viduryjè.* • plg. kalkinés träšos.

minerālinis¹, minerāliné bdv. (1)

turintis mineralus: *Minerālinis plúoštas. Minerāliniai pašarū priëdai. Minerālinés žàliavos [mēdžiagos]. Minerālinio azdòto stebésenq šaliës dirvóžemiuose. Minerāliniai ištekliai – žeméje iñ jös gelmesè ésančios bet kókios chèmines iñ fizinës búsenos gamtinés minerālinés mēdžiagos.*

minerālinis² dkt. (1)

šnek. MINERALINIS VANDUO 2: *Nupiñk minerālinio. Peñ saváitę išgeriu kelis bùtelius minerālinio. Sùltis dažnai skiedžiu minerāliniu.*

minerālinis vanduô

1. natūraliai iñ žemës paviršių ištekantis ar techniniaijs ienginiaijs išgaunamas požeminis vanduo, turintis daug biologiškai aktyvių sudedamujų dalių: *Gýdomasis puñvas sù mineráliniu vándeziu. Minerālinio vándezis vónios sù eteriniais aliéjais. Minerālinis vanduô pasižými gýdomosiomis savýbemis. Minerāliniame vándezje dažnai bûna ištiþpusių ivairių dûjų, mikroelemeñtų. Didžiausia minerālinio vándezis ivairovë aptinkamà kalnuotose sritysè.*
2. gérimui vartojamas mažos ir vidutinës mineralizacijos mineralinis vanduo (1 r.): *Gazúotas [negazúotas] minerālinis vanduô. Tróškulij malšinome gaiviai gérima iñ mineráliniu vándeziu.*

Mineralizuotą vandenį geriau keisti mineraliniu vandeniu bė angliarūgštės. Nusipirkaū dū butelius mineralinio vandeñs. • plg. mineralizuotas vanduo.

mineralizācija dkt. (1)

1. mineralų susidarymas ar mineralinių medžiagų telkimasis: *Mineralizācija – tai rūdinių iš nerūdinių mineralų kaupimosi uolienose procesas, kuris vyksta uolienose cirkuliujant rūdiniams tirpalams ar dūjoms.*
2. organinių medžiagų virtimas neorganiniai junginiai: *Mineralizācija yra orgāninių medžiagų arbā trąšų suažymas dirvōžemyje, veikiant mikrobams, dėl kurių poveikio maisto medžiagos tampa įsisavinti. Mineralizāciją galiama apibūdinti kaip sudėtingų orgāninių medžiagų virtimą paprastais mineraliniai junginiai. Šaltuoju laikotarpiu dirvōžemyje augalinių lièkanų mineralizācija vyksta lėta. Kompòstas yra skirtingo mineralizacijos līglio ivairių orgāninių medžiagų mišinys.*

mineralizāvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → mineralizuoti 1: *Vandeñs mineralizāvimas. Mineralizāvimo kasētės.*
2. → mineralizuoti 2: *Kartu su humuso susidarymu dirvōžemyje vyksta jō skaidymas iš mineralizāvimas.*
3. → mineralizuoti 3: *Geležinkelio želdinių apsaugos zonoje priešgaisrinės jūostų mineralizāvimas.*

mineralizuotas vanduo

mineralinėmis medžiagomis papildytas geriamasis vanduo: *Mineralizuotas vanduo ruošiamas iš gėlo vandeñs pridedant druską arbā prisotinant atitinkamų dūjų. Nepainiokite mineralinio vandeñs su mineralizuotu vandeniu. Mineralizuotas vanduo gali būti skanėsnis už natūralų mineralinį vandenį, nes jō sudėtis dėrinama priẽ varčotą skoniu, o natūralus mineralinis mūs pasiekia beveik tokis, koks glūdi po žemę.* • plg. mineralinis vanduo.

mineralizuoti, mineralizujo, mineralizavo vksm.

1. (kā) pripildyti mineralų: *Mineralizuotas burnos skalavimo skystis [plaukų kondicionierius]. Mineralizuotu uolienų susidarymas. Pagal mineralizacijos láipsnių skiriamas mažai mineralizuotas, vidutiniškai mineralizuotas, labai mineralizuotas mineralinis vanduo iš sūrymas. Kuod mineralinis vanduo labiau mineralizuotas, tuod jį reikėtų vartoti atsargiai.*
2. (kā) organines medžiagas versti neorganiniai junginiai: *Mineralizuoti pjūvenas. Kompostė yra gausybė baktérijų, mielių, pelėsinių grūbų, pirmuoju iš kitų mikroorganizmų, kurių tiesiogiai ar netiesiogiai maitinasi orgāninėmis lièkanomis iš jas mineralizuoja.*
3. (kā) iki nedegančio grunto pašalinti miško ar pan. paklotę: *Irengti iš mineralizuoti priešgaisrinės jūostas. Mineralizuota jūosta yra suartā, supurėnta žemė, kur neauga jokių žolē, nėguli paklotė, spylgiai, lāpai, nėra degiųjų medžiagų. Kadangi gaisras eina pazeeme, mineralizuota jūosta užkerta kelią tolimesniams jō plitimui. Squartynai, irengti arčiau kaip per šimtą metrus nuo miško pâkraščio, turi būti apsuputi nė siauresnė kaip trijų metrų ploto mineralizuota žemės jūosta.*

mineralogas, mineralogė dkt. (2)

mineralogijos specialistas: *Mineralogų draugija. Mineralogų brigadė, ieškanti brangiųjų akmenų. Mineralogai tiri mineralų fizinių savybių iš jų vidinės struktūros priklausomybę.*

mineralogija dkt. (1)

mokslas, tiriantis mineralų sudėtį, struktūrą, savybes, susidarymo bei kitimo procesus, geologijos šaka: *Mineralogijos laboratorija [katedra]. Mineralogija yra geologijos šakė. Mineralogija glaudžiai susijusi su chemijos, fizikos, medžiagotyros mokslais. Viduriniai amžiai mineralogijos žinių reikėjo alchémijai iš medicinai.*

Minervà dkt. (2)

roménų išminties, teisingo karo, amatų, meno ir mokslo deivė, atitinkanti senovės graikų Atėnę:

Minečvos šventyklà. Pavarasiniés Minečvos šveñtës. Minečvq vadino tukstančio darbų deivę. • plg.
Aténé.

Minesotà dkt. vns. (2)

valstija Jungtiniai Amerikos Valstijų šiaurėje: Miška įžima trëčdalį Minesotos teritorijos. Minesotoje iki XX ámžiaus pradžiós výravo žemdirbysté iř miško kirtimas.

minéti, mlni, minéjo vksm.

1. (kä, kam, kame) balbant ar rašant sakyti vardą, vardyt i ką, kalbëti apie ką: *Miêstelis jaū mìnimas XIV ámžiaus istòriniuose šaltiniuose. Senovës mëtraščiai mlni žiauriás kovàs. Nè vienas diskùsijos dalývis minéjo, kàd bútina tvarkyti miesto gatvës. Dokumente minétois këlios pàvardës. Minéti muziëjai ganà skirtingi. Šiàs problemàs žurnalists minéjo nè vienas pašnekòvas.*

2. (kä, kuo) sakyti tai, kas išlikę atmintyje, kas prisimenama: *Minésime jí gerù žodžiu. Nesinóri minéti nesmagių dalýkų.* | neig. (ko, kam): *Neminék mán praeitiés [tõ ívykio].*

3. (kä) renginiai ar kitaip rodyti kam pagarbą; sin. švësti: *Visadà minésime Láisvës gynéjų dieną.*

mlni¹ dkt. nekait.

labai trumpų moteriškų drabužių tipas: *Mlni madà [drabùžiai]. Mergaitës mégsta mlni.* • plg. midi, maksi¹.

mlni² bdv. nekait.

mažas, mažų matmenų: *Mlni galèrija. Mlni fùtbolas. Mlni il̄gis.* • plg. maksi¹.

mini-

tarptautiné žodžio dalis, reiškianti sasajas su mažumu, trumpumu, smulkumu ir pan. (pvz.: *minikompiuteris, minilazeris, minimetras*).

minià dkt. (4)

1. vns. trumpalaikis neorganizuotas didelis žmonių sambûris, kurij vienija erdvinis artumas, išoriniai stimulai ir pan.: *Prië biletų kasös susibûré minià žmonių. Jí prô mlniq skvežbësi tribûnos liñk. Miniojë pasiklýdo mergaité.*

2. dgs. labai didelis kiekis (žmonių): *Aikštëjè susiriñko mlnios žmonių. Žmónës miniomis plûdo į pàmaldas.* Į Vïngio párķa plaūkë mlnių mlnios (žmonių).

miniatiûrà dkt. (2)

1. mažo formato dailës kûrinys, ppr. portretas: *Grâfikos miniatiûros. Peñsų miniatiûros. Miniatiûrų rinkinys [kolèkcija]. Kûrti miniatiûrás. Senoviné tabokiné sù jaunös móters miniatiûrà.*

2. rankraštinës knygos iliustracija: *Miniatiûromis puôšé rañkrašcio antraštinì lâpq, tèksto pràdžia až pâbaigq, kai kadà jomis iliustrúodavo ganà gaûsiai. Miniatiûrû ýpač pagauséjo paplitus rankraštinei knygai. Seniáusios miniatiûros yrà senovës Egípto „Mîrusiujų knýgoje“.*

3. nedidelis literatûros, muzikos, scenos kûrinys: *Choreogrâfiné [instrumeñtiné, vokâliné] miniatiûrà. Lîryška miniatiûrà. Literatûrinių miniatiûrû idéja – nedideliuosè dalýkuose išréikšti visq pasauli.*

4. smulkus, kruopščiai padarytas daiktas: *Miniatiûrás neolito-geležiës ámžiai gamindavo iš mólio, káulo, râgo, metâlų. Miniatiûroms priskiriamî papuošalaî iř amulëtai.*

miniatiûrinis, miniatiûriné bdv. (1)

labai mažas, sumažintas, smulkutis: *Miniatiûrinis portrëtas [paveikslëlis, leidinys]. Miniatiûriné grâfika [skulptûrâ, kerâmika]. Miniatiûriniai šachmâtai. Lietuvojë kapavietëse aptiñkama miniatiûrinu indeliu, kirvëliu iř kitokių frankių. Miniatiûrinis leidinys yrà mäzo formato leidinys, išspáusdintas smûlkiai, bët lengvaî skaîtomu šriftu.*

miniatiûriškai prv.

→ miniatiûriškas: *Miniatiûriškai vaizdûoti. Vîskas padarýta proporcîngai, tîk miniatiûriškai.*

miniatiūriškas, miniatiūriška bdv. (1)

labai mažas, sumažintas, smulkutis: *Miniatiūriška moterėlė. Mūšio maketė išdėstyta šimtais miniatiūriškų figūrelėlių.*

miniatiūriškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ miniatiūriškas: *Šiós firmos fotoaparātai išsiškiria miniatiūriškumą.*

miniažmogis dkt. (1)

iron. iš daugumos išsiškirti nelinkęs, ryškių asmeninių savybių neturintis žmogus: *Miniažmogis tenori būti toks, kaip ir visi. Buvimas toje absurdikoje miniažmogių visuomenėje kėlė vien šleikštulį. Dauguma mokyklų ugdo ne asmens individualumą, o miniažmogių būrį. Didieji gyvenimo žmonės istorijos takais keliauja aršiai puolami miniažmogių.* • ant. asmenybė, genijus.

minibāras dkt. (4, 2)

viešbučio kambaryje esantis mažas šaldytuvas, kuriam laikomi mokami gérimalai, kartais ir užkandžiai, skirti viešbučio kambario gyventojams: *Viēšbučiams siūloma riñktis įmontuojamus arbà pastātomus minibarūs. (Viēšbučio) kambaryjè buvo minibāras stiklinémis durimis.* | įvairios formos baldas ar daiktas (nebūtinai šaldytuvas) gérimalams laikyti namuose, darbe ir kt.: *Dažnai minibāras tañpa kañbario aksesuarù. Minibarai – tařsi maži šaldytuvai, būna skirtinę mòdelių, dizainų iñ talpōs. Minibārą gálima statyti pačios įvairiáusiose namų, biuro ar kitos viëtose. Minibarè laikomi įvairiōs talpōs gérimalai iñ nedidelì užkandžiai, tokië kaip vašiai ar kití maisto produktai. Gesintuvò fórmos minibāro vidujè yrà dù skýriai: viršutiniame gálima laikyti viskio, džino, výno ar bet kokių kitq bûtelj, o apatiniaime – stiklinès.*

Minija dkt. (1)

1. upé Telšių, Plungės, Kretingos, Klaipédos ir Šilutės rajonų savivaldybėse, įtekanti į Kuršių marias: *Minijos* upé smarkiai vingiuota, o jös tékmė létà. Dár ganà švariojè Miniijoje aptiñkama smulkių žuvélių, įtrauktų į Euròpos Sájungos mastu sáugomų rúšių sýrašus.
2. kaimas Šilutės rajono savivaldybėje: *Kaip iñ senovéje Minijos upé atstója pagrindinę Minijos káimo gâtve. „Lietuvišką Venèciją“ Minijs pràdeda atrasti iñ užsienio turistai.*

minikas, miniké dkt. (2)

1. žmogus, kuris užmena mísles; sin. minéjas: *Minikas užmena, spéjikas spéja (mísle).* Dabañ aš bûsiu miniké, o tû spéjikas.
2. žmogus, kuris spéja mísles; sin. minéjas: *Nè kóks iš tavës (míslių) minikas.*

mynikas, myniké dkt. (2)

1. MYNÉJAS 1: *Išbárk mynikës – kreivai vežimq nukróvę.*
2. MYNÉJAS 2: *Linámyniui reñkia pô lýgiai mynikų iñ mynikui. Mîndavo poromis mynikas iñ myniké.*
3. MYNÉJAS 3: *(Vargónų) dûmplių mynikas.*

minikompiùteris dkt. (1)

kompaktiškas kompiuteris, kurio galimybës didesnës nei asmeninio, bet mažesnës nei didžiojo kompiuterio: *Minikompiùterio atmintis [procèsorius].* Šis minikompiùteris sudërintas sù įvairiaiñ iñrenginiaiñ, turi reñkiamas jungtis iñ geràs tèchnines specifikacijas. Parduotuvéje tûrime daugiau nei penkis šimtus mòdelių minikompiùterių.

minimaliai prv.

labai mažai: *Minimaliai užtikrintas sociálinis saugumas. Sveikatà minimaliai pageréjo. Priëš keliönë beñt minimaliai pasidomekite kraštù, į kurj výkstate. Įstaigoje bendráuti gálima minimaliai – pasisvéikinti, atsisvéikinti iñ, ēsant reñkalui, sprésti darbiniùs kláusimus.* • ant. maksimaliai.

minimaliøj mënesinë algà

mažiausia nustatyta mënesio alga: *Minimaliösios mënesinës algos dýdis [dídinimas, kélimas]. Minimaliøj mënesinë algą nustato [péržiuri, dídina] vyriausybè. Dárbo kòdeksas numáto, kàd Lietuojè minimaliøj mënesinë algą gálima mokéti tik ùž nekvalifikúotą dárba.* • plg. minimalusis darbo užmokestis.

minimalistas, minimalisté dkt. (2)

1. minimalizmo (1 r.) krypties atstovas: *Kompozitorius [tapýtojas] minimalistas. Mókytis tapýbos pàs daílininkus minimalistus. Šiuolaikinių minimalistų tìkslas – iš mažiau sukùrti daugiau. Parodojè bùs gálima sužinoti apië lietuviùs minimalistus iñ jùj sásajas sù Vakarù šalių mëninkinkais.*
2. labai mažai poreikiu turintis žmogus: *Minimalistui [minimalistei] komforto nereikia. Minimalistai këlia mažus reikalavimus sàvo ar kitù žmoniù gyvénensenai, vartósenai, kûrýbai ar elgesiui.* • ant. maksimalistas.

minimalistinis, minimalistiné bdv. (1)

bùdingas minimalizmu (1 r.), minimalizmo krypties: *Minimalistinës fòrmos. Minimalistinës muzikos pradiniñkas. Minimalistiniai peizážai. Minimalistiniu vadìnamas objeketas ar kûrinys, susìdedantis iš maksimaliai supaprastintu elementu, fòrmu iñ jùj dariniu.*

minimalizàvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ minimalizuoti: *Duomeniù [klaidù, rízikos] minimalizàvimas. Mës kaibame apië atliekù minimalizàvimq iñ taršos mäzinimq. Filosòfas sàvo ètikà vadino nepriklausoma (laisvà nuõ religijos iñ pasauležiuros), jà griñdè blögio minimalizàvimo principu.*

minimalizmas dkt. vns. (2)

1. XX a. antrosios pusés muzikos ir meno kryptis, kuriai bùdinga racionalumas, maksimaliai supaprastintos formos, išryškintos objekto struktūros ar vienodas to paties motyvo kartojimas: *Minimalizmo dailë [architekturà, muzikaj]. Jis doméjosi minimalizmù. Minimalizmas architekturoje kaip savarañkiška stilistiné kryptis pripažintà tik XX ámžiaus pabaigojè.*
2. labai maži poreikiai, reikalavimai: *Minimalizmas – nè taisýklių rinkinys, o sámoningas gyvénimo bùdas, tai vienà iš priemonių atrañdant láisvę nuõ daiktų pértekliaus iñ sù juò susijusio nuolatinio nérimo. Minimalizmo raídą ýpač paskatino XX ámžiaus antrojè pùséje išryškéjusi ekològiné krizé, kuri iškélé bùtinybë tausoti natúraliùs išteklius iñ keisti gyvénetojų vartójimo bei elgesio sù natúralija aplinka standártus.* | tenkinimasis minimum kurioje nors srityje: *Šiós dizáinerès rûbų stilistika plati: nuõ puošniòs prabangòs iki minimalizmo. Tèkstas patrakuria kalbiniù minimalizmù. Aš esù minimalizmo šaliniñké – papuošalù, makiážo kiek gálima mažiau. Buitiès minimalizmà propagúojanti tinklaraštininké teigia: jéigu namuosè sunkù tvarkytis – turite peñ daug daiktų.* • ant. maksimalizmas.

minimalizùoti, minimalizùoja, minimalizàvo vksm. (kà)

kiek jmanoma (iki minimumo) padaryti mažesnji; sin. minimizuoti, sumažinti: *Minimalizùoti dárbo išlaidas [epidemiològines grësmës]. Sténgiamës minimalizùoti iš gaisravietës kylançiu dûmu póveiki. Naujàsis metòdas minimalizùoja tyrimu paklaidòs tikimybë.*

minimalùmas dkt. vns. (2)

→ minimalus: *Siekiamù tikslù minimalùmas. Papuošalù kolèkcija išsiskiria estètika iñ minimalumù. Šiós basùtës patiks tòms, kuriòs vértina patogùmà iñ minimalumq.*

minimalùs, minimalù bdv. (4)

labai mažas; sin. mažiausias: *Minimali dárbo trukmë. Áktorius naudójos minimaliomis išraiškos priemonémis. Ar šis dárbas atitiñka beñt minimaliùs tókio póbudžio darbáms këliamus reikalavimus?* | iyr.: *Minimaliøj galia (fiz.). Minimaliøj ítampa (fiz.). Minimalùsis valandlinis átlygis (fin.). Minimalùsis peñsijų sociálino draudimo stàžas. Minimalùsis gyvénimo lýgis – tai mënesiniu šeimòs pajamù sumà,*

teičianti vienam žmogui iš garantuojanti visiems mažiausią socialią priūmtiną póreikių ténkinimo lýgi. • ant. maksimalus.

minimalūsis dárbo užmokestis

įstatymu nustatytas mažiausias darbo užmokestis, kurį darbdavys gali mokéti už išdirbtą laiką ir kuriuo siekiama užtikrinti minimalų pragyvenimo lygi: *Minimalūsis dárbo užmokestis dažniáusiai tákomas visiems suágusiems darbúotojams. Minimalūjji dárbo užmokestij dažniáusiai nustáto jstātymai arbà kolektýviniai susitarimai.* • plg. minimalioji ménésiné alga.

minimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → minti² 3: *Pásakose rañdama mísliū iž jū minimo pavyzdžiū. Pásakose mísliū minimas dažnai parodo asmenų tinkamumą vedyboms.*
2. → minti² 4: *Mísliū minimas iž jū spejimas ugdo vaikū sugebéjimus pažinti iž vértinti āplinką.*

mynimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → minti¹ 2: *Núospaudos – netaisyklingo mynimmo dēl pilnapadiškumo ar netinikamos ávalynės pasekmė.*
2. → minti¹ 3: *Šiaudū mynimas – sunkus dárbas. Véliau priẽ káimo pripratau iž beñt vieną vásaros ménesi praléisdavau teñ – manęs nevárgino nei šieno mynimas, nei daržų ravéjimas.*
3. → minti¹ 4: *Móljo [dùrpiu] mynimas sù arkliai.*
4. → minti¹ 5: *Kanápia mynimmo sutartinės. Linū mynimmo patalkys. Linū mynimmo iž braukimo mašinos. Jauja bùvo skirta lináms iž kanápems priës kúlimq iž mynimq džiovinti.*
5. laikas, kai minami linai: *Tuô metù bûdavo pàts linū mynimas.*
6. vienam sykiui minti sudžiaunami linai: *Bùs dár vienas mynimas.*
7. → minti¹ 6: *Ódu mynimmo ámatas. Jié veštési káiliu mynimu.*
8. → minti¹ 7: *Ilgas treniruóklio [dvíračio] (pedálų) mynimas várgina keliu sánarius. Visà ši treniruóčių saváité neapsiribójo vien tik monotonišku dvíračio mynimu. Miestélio bažnýčioje pàts vargonininkas (vargónu) dùmpliu mynimu neužsiémé, taï atliko kitas žmogùs.*
9. → minti¹ 8: *Tàs mynimas pésčiomis iž dárba atima laiko, bét naudingas sveikatai.*

minimizávimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → minimizuoti 1: *Tyrimo tīkslas – sukurti mókescių naštós minimizávimo metodiką.*
2. → minimizuoti 2: *Iškilàsis programávimas tīria iškilōsios funkcijos minimizávimo uždavinius.*

minimizúoti, *minimizúoja*, *minimizávuo* vksm.

1. (ka) kiek įmanoma (iki minimumo) padaryti mažesnį; sin. minimalizuoti, sumažinti: *Minimizúoti riziką [žálq]. Veřlas sténgiasi minimizúoti núostolius iž nepadarýti esminių kladidų.*
2. (ka) rasti funkcijos (3 r.) minimumą: *Bendrasis kvadratinio programávimo uždavinys: minimizúoti funkciją.*

— — —